תלמוד בבלי · סדר קדשים

כריתות

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

כריתות

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/כריתות/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב. 4
דף ב: 4
דף ג. 6
דף ג: 8
דף ד. 10
דף ד: 12
דף ה. 14
דף ה: 16
דף ו. 19
דף ו: 21
דף ז. 23
דף ז: 25
דף ח. 27
דף ח: 29
דף ט. 30
דף ט: 33
דף י. 34
דף י: 36
דף יא. 37
דף יא: 39
דף יב. 41
דף יב: 42
דף יג. 43
דף יג: 45
דף יד. 46
דף יד: 48
דף טו. 49
דף טו: 51
דף טז. 53
דף טז: 54
דף יז. 55
דף יז: 57
דף יח. 58
דף יח: 60
דף יט. 61
דף יט: 63
דף כ. 64
דף כ: 65
דף כא. 66
דף כא: 68
דף כב. 69
דף כב: 70
דף כג. 72
דף כג: 73
דף כד. 75
דף כד: 76
דף כה. 77
דף כה: 79
דף כו. 80
דף כו: 82
דף כז. 84
דף כז: 86
דף כח. 87
דף כח: 89

דף ב.

מַתְנִי׳ **שְׁלֹשִׁים** וְשֵׁשׁ כָּרֵיתוֹת בְּתוֹרָה: הַבָּא עַל הָאֵם, וְעַל אֵשֶׁת אָב, וְעַל הַכַּלָּה, הַבָּא עַל הַזָּכוּר, וְעַל הַבְּהֵמָה, וְאִשָּׁה הַמְּבִיאָה הַבְּהֵמָה עָלֶיהָ, הַבָּא עַל אִשָּׁה וּבִתָּהּ, וְאֵשֶׁת אִישׁ, הַבָּא עַל אֲחוֹתוֹ, וְעַל אֲחוֹת אָבִיו, וְעַל אֲחוֹת אִמּוֹ, וְעַל אֲחוֹת אִשְׁתּוֹ, וְעַל אֵשֶׁת אָחִיו, וְעַל אֵשֶׁת אֲחִי אָבִיו, וְעַל אֵשֶׁת אֲחִי אִמּוֹ, וְעַל הַנִּדָּה.

וְהַמְגַדֵּף, וְעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, וְהַנּוֹתֵן מִזַּרְעוֹ לַמּוֹלֶךְ, וּבַעַל אוֹב, וּמְחַלֵּל שַׁבָּת, וְטָמֵא שֶׁאָכַל קֹדֶשׁ, וְהַבָּא אֶל הַמִּקְדָּשׁ טָמֵא, וְהָאוֹכֵל חֵלֶב, וָדָם, וְנוֹתָר, וּפִיגּוּל, וְהַשּׁוֹחֵט, וּמַעֲלֶה בַּחוּץ, וְהָאוֹכֵל חָמֵץ בַּפֶּסַח, וְהָאוֹכֵל וְהָעוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְהַמְפַטֵּם אֶת הַשֶּׁמֶן, וְהַמְפַטֵּם אֶת הַקְּטֹרֶת, וְהַסָּךְ אֶת הַשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה. וְהַפֶּסַח וְהַמִּילָה מִצְוֹת עֲשֵׂה.

עַל אֵלּוּ חַיָּבִין עַל זְדוֹנוֹ כָּרֵת, וְעַל שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת, וְעַל לֹא הוֹדַע שֶׁלָּהֶם אָשָׁם תָּלוּי, חוּץ מִן הַמְטַמֵּא מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו, מִפְּנֵי שֶׁהוּא בְּעוֹלָה וְיוֹרֵד, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר.

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אַף הַמְגַדֵּף, שֶׁנֶּאֱמַר: ״תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם לַעֲשֹׂה בִּשְׁגָגָה״, יָצָא מְגַדֵּף שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה.

דף ב:

גְּמָ׳ מְנַיְינָא לְמָה לִי? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שֶׁאִם עָשָׂאן כּוּלָּן בְּהֶעְלֵם אַחַת – חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

וְתוּ, הָא דְּתָנַן: אֲבוֹת מְלָאכוֹת אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת, מְנַיְינָא לְמָה לִי? שֶׁאִם עָשָׂאן כּוּלָּן בְּהֶעְלֵם אַחַת – חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

תּוּ, הָא דְּתָנַן: אַרְבָּעָה מְחוּסְּרֵי כַּפָּרָה, מְנַיְינָא לְמָה לִי?

לְאַפּוֹקֵי מִדְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב, דְּאָמַר: חֲמִשָּׁה הָוֵי, דְּתַנְיָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: גֵּר מְחוּסַּר כַּפָּרָה עַד שֶׁיְּזַרְק דָּם עָלָיו, אַהֲכִי תְּנָא אַרְבָּעָה.

תּוּ, הָא דְּתָנַן: אַרְבָּעָה מְבִיאִין עַל הַזָּדוֹן כִּשְׁגָגָה, מְנַיְינָא לְמָה לִי?

לְאַפּוֹקֵי מִדְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּתַנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן – לֹא נִיתַּן זְדוֹנָהּ לְכַפָּרָה, אַהֲכִי תְּנָא אַרְבָּעָה.

תּוּ, הָא דְּתָנַן: חֲמִשָּׁה מְבִיאִין קָרְבָּן אֶחָד עַל עֲבֵירוֹת הַרְבֵּה, מְנַיְינָא לְמָה לִי?

מְשׁוּם דְּקָא בָּעֵי לְמֵיתְנָא סֵיפָא: נָזִיר אִם נִטְמָא טוּמְאוֹת הַרְבֵּה, וּמַשְׁכַּחַתְּ לַהּ כְּגוֹן דְּאִיטַּמִּי בִּשְׁבִיעִי וְחָזַר וְנִטְמָא בַּשְּׁבִיעִי, וּמַנִּי? רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה הִיא, דְּאָמַר: נְזִירוּת דְּטָהֳרָה, מִן שְׁבִיעִי הוּא דְּחַיֶּיל עֲלֵיהּ.

דְּאִי תֵּאמַר רַבִּי הִיא, כֵּיוָן דִּנְזִירוּת דְּטָהֳרָה עַד שְׁמִינִי לָא חָיְילָא עֲלֵיהּ, הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ?

אִי דְּנִטְמָא בִּשְׁבִיעִי וְחָזַר וְנִטְמָא בִּשְׁבִיעִי – כּוּלֹּהּ חֲדָא טוּמְאָה אֲרִיכְתָּא הִיא.
וְאִי דְּנִטְמָא בַּשְּׁמִינִי וְחָזַר וְנִטְמָא בַּשְּׁמִינִי, כֵּיוָן דְּיָצָא בְּשָׁעָה הָרְאוּיָה לְהָבִיא בָּהּ קָרְבָּן, חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת! אֶלָּא שְׁמַע מִינַּהּ רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה הִיא.
מַאי רַבִּי וּמַאי רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה? דְּתַנְיָא: ״וְקִדַּשׁ אֶת רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא״ – בְּיוֹם הֲבָאַת קָרְבְּנוֹתָיו, דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּיוֹם תִּגְלַחְתּוֹ.
תּוּ, הָא דְּתָנַן: חֲמִשָּׁה מְבִיאִין קָרְבַּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, מַנְיָינָא לְמָה לִי?
מִשּׁוּם דְּקָתָנֵי סֵיפָא: נָשִׂיא כַּיּוֹצֵא בָּהֶן. חֲמִשָּׁה לְאַפּוֹקֵי מִדְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּאָמַר: נָשִׂיא מֵבִיא שָׂעִיר.
תּוּ, הָא דְּתָנַן: אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין, מַנְיָינָא לְמָה לִי?
לְאַפּוֹקֵי מִדְּרַבִּי אוֹשַׁעְיָא, דְּאָמַר: שִׁלְשָׁה עָשָׂר אָבוֹת נְזִיקִין הֵן. וּלְרַבִּי אוֹשַׁעְיָא, מַנְיָינָא לְמָה לִי? לְאַפּוֹקֵי מִדְּרַבִּי חִיָּיא, דְּאָמַר: עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין. וּלְרַבִּי חִיָּיא מַנְיָינָא לְמָה לִי? לְאַפּוֹקֵי מָסוֹר וּמְפַגֵּל.
אָמַר מָר: שֶׁאִם עָשָׂאן כּוּלָּן בְּהֶעְלֵם אַחַת – חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.
בְּשִׁלְמָא פָּטוּר לְגַמְרֵי לֹא מָצֵית אָמְרַתְּ, דִּכְתִיב: ״כִּי כָל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מִכֹּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ״. אֶלָּא אֵימָא: עֲבַר חָדָא – נִתְחַיֵּיב חָדָא, עֲבַר כּוּלְּהוּ בְּהֶעְלֵם אַחַת – אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת!
אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לְכָךְ יָצְאָה כָּרֵת בַּאֲחוֹתוֹ – לְחַלֵּק.
מַתְקֵיף לַהּ רַב בִּיבִי בַּר אַבָּיֵי, אֵימָא: אֲחוֹתוֹ דִּפְרַט קְרָא – נִיחַיֵּיב חָדָא עֲלַהּ, וְכוּלָּן כֵּיוָן דִּבְהֶעְלֵם אַחַת – לָא נִיחַיֵּיב אֶלָּא אַחַת!
וּלְרַב בִּיבִי בַּר אַבָּיֵי, מִי לֵית לֵיהּ הָדָא דְּתַנְיָא: כָּל דָּבָר שֶׁהָיָה בַּכְּלָל וְיָצָא מִן הַכְּלָל לְלַמֵּד, לֹא לְלַמֵּד עַל עַצְמוֹ יָצָא אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכְּלָל כּוּלּוֹ יָצָא.
כֵּיצַד? ״וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל בָּשָׂר וְגוֹ׳״, וַהֲלֹא שְׁלָמִים בִּכְלָל הַקֳּדָשִׁים הָיוּ. לָמָּה יָצְאוּ? לְהַקִּישׁ אֲלֵיהֶן: מָה שְׁלָמִים שֶׁהֵן קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ וְחַיָּיבִין עֲלֵיהֶן – אַף כָּל שֶׁהֵן קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ חַיָּיבִין עֲלֵיהֶן, יָצְאוּ קָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת!
אָמַר לֵיהּ רַב בִּיבִי: בַּר מִינַּהּ. לָאו מִי אָמְרַתְּ הָתָם יָצְאוּ קָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת?
הָכָא נַמִי: מָה אֲחוֹתוֹ מְיוּחֶדֶת שֶׁהִיא עֶרְוָה וְאֵין לָהּ הֶיתֵּר בְּחַיֵּי אוֹסְרָהּ, אַף כֹּל שֶׁאֵין לָהּ הֶיתֵּר בְּחַיֵּי אוֹסְרָהּ, יָצְאָה אֵשֶׁת אִישׁ, שֶׁיֵּשׁ לָהּ הֶיתֵּר בְּחַיֵּי בַעְלָהּ!
אָמַר רַבִּי יוֹנָה וְאִיתֵּימָא רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ, אָמַר קְרָא: ״כִּי כָל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מִכֹּל הַתּוֹעֵבֹת וְגוֹ׳״, הוֹאִיל וְכָךְ הִקִּישׁ הוּא, הוּקְשׁוּ כָּל הָעֲרָיוֹת כּוּלָּן לַאֲחוֹתוֹ: מָה אֲחוֹתוֹ חַיָּיבִין עָלֶיהָ בִּפְנֵי עַצְמָהּ, אַף כֹּל חַיָּיבִין עָלֶיהָ בִּפְנֵי עַצְמָהּ.

וּלְרַבִּי יִצְחָק דְּאָמַר: חַיָּיבֵי כָּרֵיתוֹת בִּכְלָל הָיוּ, וְלָמָּה יָצְאָה כָּרֵת בַּאֲחוֹתוֹ – לְדוּנָהּ בְּכָרֵת וְלֹא בְּמַלְקוּת,

לְחַלֵּק מִנָּא לֵיהּ? נָפְקָא לֵיהּ מִ"וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טוּמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב" – לְחַלֵּק עַל כָּל אִשָּׁה וְאִשָּׁה.

וְרַבָּנַן נָמֵי, תִּיפּוֹק לְהוּ מִ"וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טוּמְאָתָהּ"! אִין הָכִי נָמֵי. אֶלָּא כָּרֵת דַּאֲחוֹתוֹ לְמַאי אָתָא? מִיבְּעֵי לֵיהּ לְחַלֵּק עַל אֲחוֹתוֹ וְעַל אֲחוֹת אָבִיו וְעַל אֲחוֹת אִמּוֹ.

הָנֵי לְמָה לְהוּ לְחַלֵּק? הֲרֵי שֵׁמוֹת מוּחְלָקִין וַהֲרֵי גּוּפִים מוּחְלָקִים! אֶלָּא אֵימָא: לְחַלֵּק עַל אֲחוֹתוֹ שֶׁהִיא אֲחוֹת אָבִיו וְשֶׁהִיא אֲחוֹת אִמּוֹ.

וְרַבִּי יִצְחָק, הָא מִילְּתָא מְנָא לֵיהּ? נָפְקָא לֵיהּ מִן סֵיפָא דִּקְרָא, דִּכְתִיב: "עֶרְוַת אֲחוֹתוֹ גִּלָּה". וְרַבָּנַן, "אֲחוֹתוֹ" דְּסֵיפָא דִּקְרָא מַאי עָבְדִי לֵיהּ? מִיבְּעֵי לֵיהּ

דף ג.

לַאֲחוֹתוֹ שֶׁהִיא בַּת אָבִיו וּבַת אִמּוֹ, לוֹמַר שֶׁאֵין עוֹנְשִׁין מִן הַדִּין.

וְרַבִּי יִצְחָק, סָבַר: עוֹנְשִׁין מִן הַדִּין. וְאִיבָּעֵית אֵימָא: יָלִיף עוֹנֶשׁ מֵאַזְהָרָה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי הוֹשַׁעְיָא: כָּל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא שְׁנֵי לָאוִין וְכָרֵת אֶחָד – חַלֵּק חַטָּאת בֵּינֵיהֶן. וּמַאי הִיא? מְפַטֵּם וְסָךְ, דִּכְתִיב: "עַל בְּשַׂר אָדָם לֹא יִיסָךְ וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ וְגוֹ'", כָּרֵת אֶחָד, דִּכְתִיב: "אֲשֶׁר יִרְקַח כְּמֹהוּ וַאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ עַל זָר וְנִכְרַת מֵעַמָּיו".

וְכִי מֵאַחַר דְּלָאוִין מוּחְלָקִים, כָּרֵת דַּאֲחוֹתוֹ דִּכְתַב רַחֲמָנָא לְמָה לִי?

לְרַבִּי יִצְחָק – כִּדְאִית לֵיהּ, לְרַבָּנַן מִיבַּעְיָא לְהוּ: לוֹמַר, שֶׁאֵין עוֹנְשִׁין מִן הַדִּין! לְרַבִּי יִצְחָק, מַפֵּיק לֵיהּ לְחַיֵּיב עַל אֲחוֹתוֹ שֶׁהִיא אֲחוֹת אָבִיו וְשֶׁהִיא אֲחוֹת אִמּוֹ.

וְרַבָּנַן? דָּנְפְקָא לְהוֹן מִן "אֲחוֹתוֹ" דְּרֵישָׁא. וְרַבִּי יִצְחָק? סָבַר "אֲחוֹתוֹ" דְּרֵישָׁא אוֹרְחֵיהּ דִּקְרָא הִיא, וּמַפֵּיק לְחַלֵּק מֵ"אֲחוֹתוֹ" דְּסֵיפֵיהּ דִּקְרָא, לְחַלֵּק עַל אֲחוֹתוֹ שֶׁהִיא אֲחוֹת אָבִיו וְשֶׁהִיא אֲחוֹת אִמּוֹ.

אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק, אַף אֲנַן נָמֵי תְּנֵינָא: הַמְפַטֵּם אֶת הַשֶּׁמֶן, הַמְפַטֵּם אֶת הַקְּטֹרֶת, וְהַסָּךְ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה.

לְמָה לִי דְּתַנְיָא הַמְפַטֵּם אֶת הַקְּטֹרֶת בְּמִיצְעָא? לָאו הָא קָא מַשְׁמַע לַן: מָה קְטֹרֶת לָאו בִּבְנֵי עַצְמוֹ וְחַיָּיבִים עָלֶיהָ כָּרֵת בִּבְנֵי עַצְמוֹ – אַף מְפַטֵּם שֶׁמֶן וְסָךְ נָמֵי, כֵּיוָן דְּלָאו בִּבְנֵי עַצְמוֹ – חַיָּיבִים עָלָיו בִּבְנֵי עַצְמָהּ?

וְכִי תֵּימָא דְּקָא בָּעֵי לְמִיתְנָא פִּיטּוּמִין בַּהֲדֵי הֲדָדֵי – נִיתְנֵהוּ אֵיפּוֹךְ: הַמְפַטֵּם אֶת הַקְּטֹרֶת, וְהַמְפַטֵּם אֶת הַשֶּׁמֶן, וְהַסָּךְ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, אַמַּאי פַּלְגֵיהּ לְשֶׁמֶן? לָאו הָא קָמַשְׁמַע לַן, דְּיֵשׁ חִילּוּק חַטָּאוֹת בֵּינֵיהֶן? שְׁמַע מִינַּהּ.

הַבָּא עַל הַזָּכוּר. תַּנָּא בְּמַאי קָא חָשֵׁיב?
אִי בְּגַבְרֵי – דַּל הָאִשָּׁה הַנִּרְבַּעַת, וּבָצָרָא לַהּ חָדָא! אִי בִּנְשֵׁי קָחָשֵׁיב – דַּל מִינְהוֹן הַבָּא עַל הַזָּכוּר וְעַל הַבְּהֵמָה, וּבָצְרֵי לְהוּ תַּרְתֵּי!
אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לְעוֹלָם תַּנָּא גַּבְרֵי קָחָשֵׁיב, וְתָנֵי הָכִי: הַבָּא עַל הַזָּכוּר וְהֵבִיא זָכוּר עָלָיו, וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל הִיא, דְּאָמַר: חַיָּיב שְׁתַּיִם.
וְהָא מִדְּקָתָנֵי מְגַדֵּף בְּסֵיפֵיהּ, וּמוֹקְמִינַן לַהּ כְּרַבִּי עֲקִיבָא, רֵישָׁא נָמֵי רַבִּי עֲקִיבָא!
וְכִי תֵּימָא: רַבִּי עֲקִיבָא הִיא, וּבְרֵישָׁא סָבַר לַהּ כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל, וְהָאָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: הַבָּא עַל הַזָּכוּר וְהֵבִיא זָכוּר עָלָיו, לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל דְּמַפֵּיק לֵיהּ מִתַּרְתֵּי קְרָאֵי, מ"וְאֶת זָכָר לֹא תִשְׁכַּב", וּמ"וְלֹא יִהְיֶה קָדֵשׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל" – חַיָּיב שְׁתַּיִם,
לְרַבִּי עֲקִיבָא אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת, דְּמֵחַד קְרָא נָפֵיק לֵיהּ: "אֶת זָכָר לֹא תִשְׁכַּב", קְרִי בֵּיהּ: לֹא תְשַׁכֵּיב!
אֶלָּא: רֵישָׁא רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, וּבְמְגַדֵּף סָבַר לַהּ כְּרַבִּי עֲקִיבָא. אִי הָכִי, נִיתְנֵי נָמֵי: הַבָּא עַל הַבְּהֵמָה, וְהֵבִיא בְּהֵמָה עָלָיו!
הָא אָמַר אַבָּיֵי: הַבָּא עַל הַבְּהֵמָה וְהֵבִיא בְּהֵמָה עָלָיו, אַף לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת, דְּכִי כְּתִיב קְרָא – בְּגַבְרֵי כְּתִיב.
רַבִּי אֶלְעָזָר מְשַׁמֵּיהּ דְּרַב אָמַר: תַּנָּא תְּנִי שְׁלֹשִׁים וְשֵׁלֹשׁ חַטָּאוֹת, וּתְנִי שֵׁלֹשׁ כָּרֵיתוֹת, לְסֵיוֹמִינְהוּ בְּכָרֵיתוֹת.
דְּקָתָנֵי סֵיפָא: פֶּסַח וּמִילָה בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה – פֶּסַח וּמִילָה אַמַּאי קָתָנֵי לְהוּ?
וְאִיתֵּימָא לְאֵיתוֹיֵי קָרְבָּן עֲלֵיהוֹן, מִי מַיְיתֵי? וְהָתַנְיָא: הוּקְּשָׁה כָּל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ לַעֲבוֹדָה זָרָה, דִּכְתִיב: "תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם לָעוֹשֶׂה בִּשְׁגָגָה. וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּיָד רָמָה" – מָה עֲבוֹדָה זָרָה שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה, אַף כֹּל שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה!
אֶלָּא לָאו שְׁמַע מִינַּהּ: תְּנָא שְׁלֹשִׁים וְשֵׁלֹשׁ חַטָּאוֹת מַאן דְּעָבְדִי בְּשׁוֹגֵג, וַהֲדַר תְּנָא שֵׁלֹשׁ כָּרֵיתוֹת לְסֵיוֹמִינְהוּ לְכָרֵיתוֹת, שְׁמַע מִינַּהּ.
הַמְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת. אָמְרִי: שַׁבָּת אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת הָווֹיִין! אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: תַּנָּא שִׁגְגַת שַׁבָּת וּזְדוֹן מְלָאכוֹת, דְּלָא מְחַיַּיב אֶלָּא חָדָא.
דְּתַנְיָא: "הֵנָּה" שֶׁהִיא "אַחַת" – שִׁגְגַת שַׁבָּת וּזְדוֹן מְלָאכוֹת.
וְנִיתְנֵי זְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת, דְּמְחַיַּיב אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת!
דְּתַנְיָא: "וְעָשָׂה מֵאַחַת מֵהֵנָּה" – פְּעָמִים שֶׁחַיָּיב אַחַת עַל כּוּלָּן, וּפְעָמִים שֶׁחַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. דְּתַנְיָא: "אַחַת" שֶׁהִיא "הֵנָּה" – זְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת!
תְּנָא שִׁגְגַת שַׁבָּת וּזְדוֹן מְלָאכוֹת עֲדִיפָא לֵיהּ, דְּמְחַטָּאת מִיהָא לָא מִיפְטַר.
וְכֵן אַתָּה מוֹצֵא גַּבֵּי עֲבוֹדָה זָרָה, דְּקָתָנֵי: שִׁגְגַת עֲבוֹדָה זָרָה וּזְדוֹן עֲבוֹדוֹת.

שִׁגְגַת עֲבוֹדָה זָרָה הֵיכִי דָּמֵי? אִילֵּימָא דְּעָמַד בְּבֵית עֲבוֹדָה זָרָה וְסָבַר בֵּית הַכְּנֶסֶת הִיא וְהִשְׁתַּחֲוָה – הֲרֵי לִבּוֹ לַשָּׁמַיִם!

וְאֶלָּא דַּחֲזָא אִנְדֶּרְטָא וּסְגֵיד לַהּ? אִי דְּקַבְּלֵיהּ עֲלֵיהּ בֶּאֱלוֹהַּ – בַּר סְקִילָה הוּא! וְאִי דְּלָא קַבְּלֵיהּ בֶּאֱלוֹהַּ – לָאו מִידֵּי הוּא!

אֶלָּא, מֵאַהֲבָה וּמִיְּרָאָה.

הָנִיחָא לְאַבַּיֵּי דְּאָמַר חַיָּיב, אֶלָּא לְרָבָא דְּאָמַר פָּטוּר, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר?

דף ג:

אֶלָּא בְּאוֹמֵר מוּתָּר, דְּעַד כָּאן לָא קָבְעֵי מִינֵּיהּ רָבָא מֵרַב נַחְמָן אֶלָּא אִי חֲדָא מִתַּיַּיב אִי תַּרְתֵּי מִתַּיַּיב, אֲבֵל מִיפְּטַר לִגְמָרֵי לָא בְּעָא מִינֵּיהּ.

רַב פָּפָּא אָמַר: מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ בְּתִינוֹק שֶׁנִּשְׁבָּה לְבֵין הַגּוֹיִם, דְּיָדַע דַּאֲסִירָא עֲבוֹדָה זָרָה, וְהָנֵי עֲבוֹדָה זָרָה לָא יָדַע דַּאֲסִירָן.

וְאִי בָּעֵית אֵימָא: אֲפִילּוּ תֵּימָא בְּגָדוֹל – כְּגוֹן דְּקָא טָעֵי בְּהָדֵין קְרָא: "לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף וֵאלֹהֵי זָהָב וְגוֹ'" סָבַר: כִּי אֲסִירָא הִשְׁתַּחֲוָאָה לַעֲבוֹדָה זָרָה דְּכֶסֶף וְזָהָב, אֲבָל דְּמִינֵי אַחֲרִינֵי שַׁרְיָא, דְּהַיְינוּ שִׁגְגַת עֲבוֹדָה זָרָה וּזְדוֹן עֲבוֹדוֹת.

רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרַב אִיקָא מִשְׁמֵיהּ דְּרַב בִּיבִי אָמַר: תַּנָּא שֵׁם שַׁבָּת וְשֵׁם עֲבוֹדָה זָרָה קָתָנֵי.

מַמַּאי? מִדְּקָתָנֵי: הַבָּא עַל אִשָּׁה וּבִתָּהּ וְעַל אֵשֶׁת אִישׁ, וְהָא יֵשׁ בִּתּוֹ מֵאֲנוּסָתוֹ, דְּלָא קָתָנֵי לַהּ!

אָמְרִי: דִּכְתִיבָן קָתָנֵי, דְּלָא כְּתִיבָן לָא קָתָנֵי.

וְהַאִיכָּא בַּת אִשְׁתּוֹ וּבַת בִּתָּהּ וּבַת בְּנָהּ, דִּכְתִיבָא, וְלָא קָתָנֵי! אֶלָּא: שֵׁם אִשָּׁה וּבִתָּהּ קָתָנֵי?

הָכִי נָמֵי: שֵׁם שַׁבָּת וְשֵׁם עֲבוֹדָה זָרָה קָתָנֵי.

רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרַב אִיקָא רָמֵי דִּילֵיהּ אַדִּילֵיהּ: מִי אָמַר רַב בִּיבִי בַּר אַבַּיֵּי הָכִי, שֵׁם שַׁבָּת קָתָנֵי וְשֵׁם עֲבוֹדָה זָרָה קָתָנֵי? וְהָאִיתְּמַר: הַמַּעֲלֶה אֵבְרֵי פְּנִים בַּחוּץ – חַיָּיב, אֵבְרֵי חוּץ בַּחוּץ – חַיָּיב.

וְקַשְׁיָא לֵיהּ לְרַב בִּיבִי בַּר אַבַּיֵּי: "אִי הָכִי, הָא דִּתְנַן: שְׁלִשִּׁים וְשֵׁשׁ כָּרֵיתוֹת בְּתוֹרָה – תְּלָתִין וּשְׁבַע נִינְהוּ, דְּאִיכָּא הַמַּעֲלֶה וְהַמַּעֲלֶה!" מַאי קַשְׁיָא לֵיהּ? נִישְׁנֵי: שֵׁם הַעֲלָאָה קָתָנֵי!

מִי דָּמֵי? שַׁבָּת וַעֲבוֹדָה זָרָה תְּנָא יְתָהוֹן אַבִּינְכֵיהוֹן, גַּבֵּי כָּרֵיתוֹת, דְּאִירְיָא, מְשַׁנֵּי: "שֵׁם שַׁבָּת קָתָנֵי שֵׁם עֲבוֹדָה זָרָה קָתָנֵי", גַּבֵּי הַעֲלָאָה, מִי תְּנָא יְתָהוֹן בֵּינְכֵיהוֹן דְּשַׁנִּי הָכִי?

בָּעָא מִינֵּיהּ רַבִּי יִרְמְיָה מֵרַבִּי זֵירָא: שְׁתֵּי כָּרֵיתוֹת וְלָאו אֶחָד, מַהוּ? אָמַר לֵיהּ: שׁוֹחֵט וְהֶעֱלָה קְאָמְרַתְּ? הָנֵי שְׁנֵי לָאוִין נִינְהוּ,

אִי לְמַאן דְּגָמַר מִגְּזֵרָה שָׁוָה – נָאֱמַר כָּאן הֲבָאָה וְנֶאֱמַר לְהַלָּן הֲבָאָה,

מָה לְהַלָּן לֹא עָנַשׁ אֶלָּא אִם כֵּן הִזְהִיר – אַף כָּאן לֹא עָנַשׁ, אֶלָּא אִם כֵּן הִזְהִיר.
לְמַאן דְּמַיְיתֵי לַהּ בְּהֶיקֵּשׁ – אָמַר קְרָא: "שָׁם תַּעֲלֶה... וְשָׁם תַּעֲשֶׂה", מַקִּישׁ שְׁחִיטָה לְהַעֲלָאָה, מָה הַעֲלָאָה לֹא עָנַשׁ אֶלָּא אִם כֵּן הִזְהִיר, אַף שְׁחִיטָה לֹא עָנַשׁ אֶלָּא אִם כֵּן הִזְהִיר.
דִּלְמָא שְׁתֵּי מִיתוֹת וְלָאו אֶחָד קָאָמְרַתְּ? מָה הִיא – אוֹב וְיִדְּעוֹנִי.
אָמַר לֵיהּ דְּהָא פְּלוּגְתָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ. דְּתָנוּ גַּבֵּי סַנְהֶדְרִין: בַּעַל אוֹב וְיִדְּעוֹנִי, וְקַשְׁיָא לַן, וּמַאי שְׁנָא גַּבֵּי סְקִילוֹת תָּנֵי יִדְּעוֹנִי, וְגַבֵּי כָּרֵיתוֹת לָא תָּנֵי יִדְּעוֹנִי?
אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הוֹאִיל וּשְׁנֵיהֶם בְּלָאו אֶחָד נֶאֶמְרוּ. וְנֵימָא יִדְּעוֹנִי, וְלָא נֵימָא בַּעַל אוֹב!
קָסָבַר: הוֹאִיל וּפָתַח הַכָּתוּב בְּבַעַל אוֹב.
וְרֵישׁ לָקִישׁ אָמַר: הוֹאִיל וְאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה. וְרֵישׁ לָקִישׁ מַאי טַעְמָא לָא אָמַר כְּרַבִּי יוֹחָנָן?
אָמַר רַב פָּפָּא: דְּהָא חֲלוּקִין הֵן בְּמִיתוֹת. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר לְךָ: חֲלוּקָה דְּלָאו – הָוֵי חֲלוּקָה, חֲלוּקָה דְּמִיתָה – לָא הָוְיָא חֲלוּקָה.
וְרַבִּי יוֹחָנָן מַאי טַעְמָא לָא אָמַר כְּרֵישׁ לָקִישׁ? קָסָבַר: מֵאן תַּנָּא כָּרֵיתוֹת – רַבִּי עֲקִיבָא הִיא, דְּאָמַר לָא בָּעִינַן מַעֲשֶׂה.
וְרֵישׁ לָקִישׁ? נְהִי דְּרַבִּי עֲקִיבָא לָא בָּעֵי מַעֲשֶׂה רַבָּה, מַעֲשֶׂה זוּטָא בָּעֵי.
בַּעַל אוֹב, מַאי מַעֲשֶׂה אִית בֵּיהּ? הֶקְשֵׁת זְרוֹעוֹתָיו הָוֵי מַעֲשֶׂה. מְגַדֵּף, מַאי מַעֲשֶׂה אִית בֵּיהּ? עֲקִימַת שְׂפָתָיו הָוֵי מַעֲשֶׂה.
קָא סָלְקָא דַּעְתִּין: הֶקְשֵׁת זְרוֹעוֹתָיו הָוֵי מַעֲשֶׂה זוּטָא אֲפִילּוּ לְרַבָּנַן. מֵיתִיבִי: בַּעֲבוֹדָה זָרָה אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַעֲשֶׂה, כְּגוֹן שָׁזַיבַח, וְקִיטֵּר, וְנִיסֵּךְ, וְהִשְׁתַּחֲוָה. וְקַשְׁיָא לַן, הִשְׁתַּחֲוָאָה לֵית בַּהּ מַעֲשֶׂה!
וְאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: הָא מַנִּי? רַבִּי עֲקִיבָא הִיא, דְּאָמַר לָא בָּעִינַן מַעֲשֶׂה. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבָּנַן, כְּפִיפַת קוֹמָתוֹ הָוֵי מַעֲשֶׂה. מִכְּלָל דִּסְבִירָא לֵיהּ לְרֵישׁ לָקִישׁ אַלִּיבָּא דְּרַבָּנַן כְּפִיפַת קוֹמָתוֹ לְרַבָּנַן לָא הָוֵי מַעֲשֶׂה. הֶקְשֵׁת זְרוֹעוֹתָיו הָוֵי מַעֲשֶׂה?!
וְאֶלָּא כִּי קָאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ הֶקְשֵׁת זְרוֹעוֹתָיו הָוֵי מַעֲשֶׂה זוּטָא, אַלִּיבָּא דְּרַבִּי עֲקִיבָא, אֲבָל לְרַבָּנַן לָא הָוֵי מַעֲשֶׂה.
אִי הָכִי, אַמַּאי תְּנֵי: יָצָא מְגַדֵּף שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה? נִיתְנֵי: יָצָא מְגַדֵּף וּבַעַל אוֹב! חָדָא מִתַּרְתֵּי קָתָנֵי.
וְלִיתְנֵי בַּעַל אוֹב וְלָא לִיתְנֵי מְגַדֵּף! מְגַדֵּף אִיצְטְרִיךְ לֵיהּ, סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא: הוֹאִיל וּכְתִיב כְּרֵת דִּילֵיהּ בִּמְקוֹם קָרְבָּן, אֵימָא מוֹדֶה לֵיהּ לְרַבִּי עֲקִיבָא, קָא מַשְׁמַע לַן דְּלָא.
עוּלָּא אָמַר: בַּעַל אוֹב דְּקָתָנֵי בִּמְקַטֵּר לַשֵּׁד. מַתְקֵיף לַהּ רָבָא: אִם כֵּן, הַיְינוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה! אֶלָּא אָמַר רָבָא: מְקַטֵּר לַשֵּׁד עַל מְנָת לְחַבְּרוֹ.

אֲמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: אִם כֵּן, הָיְינוּ חוֹבֵר חָבֶר! אֲמַר לֵיהּ: הַתּוֹרָה אָמְרָה חוֹבֵר חָבֶר כְּגוֹן זֶה, בִּסְקִילָה. וְאֶלָּא חוֹבֵר חֶבֶר דִּבְלָאו – הֵדֵין הוּא?

אֲמַר לֵיהּ: כִּדְתַנְיָא: "וְחוֹבֵר חָבֶר" – אֶחָד חוֹבֵר גָּדוֹל וְאֶחָד חוֹבֵר קָטָן, וַאֲפִילּוּ חוֹבֵר לְנָחָשִׁים וְעַקְרַבִּים – חַיָּיב. אָמַר אַבָּיֵי: הַאי מַאן דְּבָעֵי לְמִיצְמַד זִיבּוּרָא וְעַקְרַבָּא – אָסוּר, וְאִי קָאָתוּ בָּתְרֵיהּ – שְׁרֵי.

לְרַבִּי יוֹחָנָן, דְּאָמַר כְּפִיפַת קוֹמָתוֹ הֲוֵי מַעֲשֶׂה, עֲקִימַת

דף ד.

שְׁפָתָיו נֶהֱוֵי מַעֲשֶׂה גַּבֵּי מְגַדֵּף? אָמַר רָבָא: שָׁאנֵי מְגַדֵּף, הוֹאִיל וְיֶשְׁנוֹ בַּלֵּב, אֶבָל בְּעָלְמָא עֲקִימַת שְׂפָתָיו הֲוֵי מַעֲשֶׂה.

מֵתִיב רַבִּי זֵירָא: יָצְאוּ עֵדִים זוֹמְמִין שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה, וְאַמַּאי? הָא "עַל פִּי" כְּתִיב בָּהֶן! אָמַר רָבָא: שָׁאנֵי עֵדִים זוֹמְמִין, הוֹאִיל וְיֶשְׁנָן בִּרְאִיָּיה.

הָאוֹכֵל חֵלֶב. תָּנוּ רַבָּנָן: "כָּל חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וְעֵז לֹא תֹאכֵלוּ" – לְחַיֵּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, דִּבְרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת.

נֵימָא בְּהָא קָמִיפַּלְגִי, דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל סָבַר: לוֹקִין עַל לָאו שֶׁבִּכְלָלוֹת, וְרַבָּנַן סָבְרִי: אֵין לוֹקִין עַל לָאו שֶׁבִּכְלָלוֹת?

לְעוֹלָם סָבַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: אֵין לוֹקִין עַל לָאו שֶׁבִּכְלָלוֹת, וְשָׁאנֵי הָכָא, דִּמְיַיתְרִי לֵיהּ קְרָאֵי – נִכְתּוֹב קְרָא "כָּל חֵלֶב לֹא תֹאכֵלוּ", "שׁוֹר וְכֶשֶׂב וְעֵז" לָמָּה לִי? שְׁמַע מִינַּהּ לְחַלֵּק.

וְרַבָּנַן? אִי לָא כְּתִיב: "שׁוֹר וְכֶשֶׂב וְעֵז" הֲוָה אָמֵינָא: אֲפִילּוּ חֵלֶב חַיָּה בַּמַּשְׁמָע, לְהָכִי כְּתַב: "שׁוֹר כֶּשֶׂב וְעֵז", לְמֵימְרָא: דְּחֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וְעֵז הוּא דְּאָסוּר, אֲבָל דְּחַיָּה שְׁרֵי.

שַׁפִּיר קָאָמְרִי לֵיהּ! אֶלָּא הָיְינוּ טַעְמָא, דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל דְּקָסָבַר: אִם כֵּן, לִכְתּוֹב "כָּל חֵלֶב שׁוֹר לֹא תֹאכְלוּ", "כֶּשֶׂב וְעֵז" לָמָּה לִי? שְׁמַע מִינַּהּ לְחַלֵּק.

וְרַבָּנַן סָבְרִי: אִי כְּתַב רַחֲמָנָא "כָּל חֵלֶב שׁוֹר", הֲוָה אָמֵינָא: נַיְלַף "שׁוֹר" "שׁוֹר" מִסִּינַי, מָה גַּבֵּי סִינַי – חַיָּה וְעוֹף כַּיּוֹצֵא בָּהֶן, אַף גַּבֵּי אֲכִילָה – חַיָּה וְעוֹף כַּיּוֹצֵא בָּהֶן, לְהָכִי כְּתַב רַחֲמָנָא "שׁוֹר וְכֶשֶׂב וְעֵז", לְמֵימְרָא דְּהָנֵי דְּאָסוּר, אֲבָל חַיָּה וְעוֹף שְׁרֵי.

שַׁפִּיר קָא אָמְרִי לֵיהּ! אֶלָּא הָיְינוּ טַעְמָא, דְּקָסָבַר: נִכְתּוֹב "כָּל חֵלֶב כֶּשֶׂב לֹא תֹאכְלוּ", אִי נָמֵי: "כָּל חֵלֶב עֵז לֹא תֹאכְלוּ", "שׁוֹר וְכֶשֶׂב וְעֵז" לָמָּה לִי? שְׁמַע מִינַּהּ לְחַלֵּק.

וְרַבָּנַן סָבְרִי: אִי כְּתַב "כָּל חֵלֶב כֶּשֶׂב", הֲוָה אָמֵינָא: חֵלֶב כֶּשֶׂב אָסוּר, וְשׁוֹר וְעֵז שְׁרֵי. וְכִי תֵּימָא, מַאי אוּלְמֵיהּ דְּכֶשֶׂב – מִשּׁוּם דְּנִתְרַבָּה בְּאַלְיָה,

וְכִדְתָנָא רַבִּי חֲנַנְיָא: לָמָּה מָנָה הַכָּתוּב אֵימוּרִין בְּשׁוֹר וְאֵימוּרִין בְּכֶשֶׂב, וְאֵימוּרִים, בְּעֵז, דִּכְתִיב: "אַךְ בְּכוֹר שׁוֹר וְגוֹ'?

צָרִיכִי, דְּאִי כְּתַב שׁוֹר, הֲוָה אָמֵינָא: כָּשֵׁב וַעֵז לָא יְלִפֵּינַן מִינֵּיהּ, דְּאִיכָּא לְמֵיפְרַךְ: מָה לְשׁוֹר, שֶׁכֵּן נִתְרַבָּה בִּנְסָכִים.

נִכְתּוֹב רַחֲמָנָא בְּכֶשֶׂב וְנֵילַף שׁוֹר וְעֵז מִכֶּשֶׂב – אִיכָּא לְמֵיפְרַךְ: מָה לְכֶשֶׂב, שֶׁכֵּן נִתְרַבָּה בְּאַלְיָה.

נִכְתּוֹב רַחֲמָנָא עֵז וְנֵילַף שׁוֹר וְכֶשֶׂב מִינֵּיהּ – אִיכָּא לְמֵיפְרַךְ: מָה לְעֵז, שֶׁכֵּן נִתְרַבָּה אֵצֶל עֲבוֹדָה זָרָה.

מִן חַד לָא יְלִפֵּינַן, נִכְתּוֹב תַּרְתֵּי וְנֵילַף חָדָא מִתַּרְתֵּי! הֵי דֵּין? נֵילַף שׁוֹר מִכֶּשֶׂב וְעֵז – אִית לְהוֹן פִּירְכָא: מָה לְכֶשֶׂב וְעֵז, שֶׁכֵּן נִתְרַבּוּ אֵצֶל הַפֶּסַח!

לָא נִכְתּוֹב כֶּשֶׂב וְנֵילַף מִשּׁוֹר וְעֵז – אִית לְהוֹן פִּירְכָא: מָה לְשׁוֹר וְעֵז, שֶׁכֵּן נִתְרַבָּה אֵצֶל עֲבוֹדָה זָרָה!

לָא נִכְתּוֹב עֵז, וְנֵילַף מִשּׁוֹר וְכֶשֶׂב – אִית לְהוֹן פִּירְכָא: מָה לְשׁוֹר וְכֶשֶׂב, שֶׁכֵּן יֵשׁ בּוֹ צַד רִיבּוּי! הִלְכָךְ לָא יְלִפֵּי מֵהָדֵדֵי.

שַׁפִּיר קָא אָמְרִי לֵיהּ! אֶלָּא לְעוֹלָם טַעְמָא דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל כִּדְאָמְרִינַן מַעִיקָּרָא, דְּאִם כֵּן נִכְתּוֹב "כָּל חֵלֶב" וְלִישְׁתּוֹק. מַאי אָמְרַתְּ, הַאי דִּכְתַב "שׁוֹר וְכֶשֶׂב וְעֵז" לְמִשְׁרֵי חֵלֶב חַיָּה?

הָא כִּי כְּתַב קְרָא – בְּעִנְיָינָא דְּקָדָשִׁים, וְדָבָר לְמַד מֵעִנְיָינוֹ.

מִכְּלָל דְּרַבָּנַן סָבְרִי: לָא יְלִפֵּינַן דָּבָר לְמַד מֵעִנְיָינוֹ? לָא, דְּכוּלֵי עָלְמָא יְלִפֵּינַן דָּבָר הַלָּמֵד מֵעִנְיָינוֹ, וְהָכָא בְּהָא פְּלִיגִי, רַבִּי יִשְׁמָעֵאל סָבַר: לְמֵידִין לָאו מִלָּאו בֵּין מִלָּאו וּבֵין מִלָּאו דְּכָרֵת,

דְּ"כָל חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וָעֵז", מִלָּאו דְּ"חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם כָּל חֵלֶב וְכָל דָּם לֹא תֹאכֵלוּ", דִּכְתִיב בְּעִנְיָינָא דְּקָדָשִׁים, וּבְקָדָשִׁים לָא אִית בְּהוֹן חַיָּה, אַף "כָּל חֵלֶב שׁוֹר", כִּי כְּתִיב לֵיהּ סְתָמָא לֵיכָּא לְסַפּוֹקֵי בְּחַיָּה, הִלְכָךְ "שׁוֹר וְכֶשֶׂב וָעֵז" לְחַלֵּק הוּא דַּאֲתָא, לְחַיֵּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

וְיָלְפִינַן לָאו דְּ"כָל חֵלֶב" וְלָאו דְּ"חֻקַּת עוֹלָם" מִכָּרֵת דְּ"כִי כָּל אוֹכֵל חֵלֶב מִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ מִמֶּנָּה", מָה הָהוּא לְחַלֵּק – אַף הַהִין לְחַלֵּק.

וְרַבָּנַן, לָאו מִלָּאו יָלְפִינַן, לָאו מִכָּרֵת לָא יָלְפִינַן.

וְאִיבָּעֵית אֵימָא: הֵיינוּ טַעְמַיְיהוּ דְּרַבָּנַן, כְּדַאֲמַר לֵיהּ רַב מָרִי לְרַב זְבִיד: "אֶלָּא מֵעַתָּה, אַלְיָה דְּחוּלִּין תִּיתְסַר אֲמַר לֵיהּ" – "עָלֶיךָ אָמַר קְרָא: "כָּל חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וָעֵז", דָּבָר הַשָּׁוֶה בִּשְׁלִשְׁתָּן בָּעִינַן, וְלֵיכָּא".

הִלְכָךְ: כִּי אֲתָא "שׁוֹר וְכֶשֶׂב וָעֵז" – לְמִישְׁרֵי אַלְיָה דְּחוּלִּין הוּא דַּאֲתָא. וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל, אָמַר לָךְ: אִם כֵּן, לֵימָא קְרָא "כָּל חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב", עֵז לְמָה לִי? שְׁמַע מִינַּהּ לְחַלֵּק.

אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: מוֹדֶה רַבִּי יִשְׁמָעֵאל לְעִנְיַן קָרְבָּן שֶׁאֵין מֵבִיא אֶלָּא חַטָּאת אַחַת, מַאי טַעְמָא? דְּלָא דָּמֵי הָדֵין לָאו לְלָאו דַּעֲרָיוֹת.

תָּנוּ רַבָּנָן: "וְעָשָׂה אַחַת" "וְעָשָׂה הֵנָּה" – לְחַיֵּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת,

שֶׁאִם אָכַל חֵלֶב וְחֵלֶב, שֵׁם אֶחָד בִּשְׁנֵי הֶעְלֵמוֹת – חַיָּיב שְׁתַּיִם, שְׁתֵּי שֵׁמוֹת בְּהֶעְלֵם אַחַת – חַיָּיב שְׁתַּיִם.

אֲמַר לֵיהּ רָמֵי בַּר חָמָא לְרַב חִסְדָּא: בִּשְׁלָמָא שֵׁם אֶחָד בִּשְׁנֵי הֶעְלֵמוֹת חַיָּיב שְׁתַּיִם, מִשּׁוּם דְּהֶעְלֵמוֹת מְחַלְּקִין. אֶלָּא שְׁנֵי שֵׁמוֹת בְּהֶעְלֵם אַחַת, אַמַּאי חַיָּיב שְׁתַּיִם? הָא בְּעִינַן הֶעְלֵמוֹת מְחַלְּקִין, וְלֵיכָּא!

אָמַר לֵיהּ: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן – כְּגוֹן דַּאֲכַל חֵלֶב דְּנוֹתָר, דְּמַחַיַּיב מִשּׁוּם נוֹתָר וּמִשּׁוּם חֵלֶב.

אֲמַר לֵיהּ: אִם כֵּן, נִיחַיַּיב נָמֵי מִשּׁוּם קוֹדֶשׁ!

אֶלָּא אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: כְּגוֹן דַּאֲכַל חֵלֶב דְּהֶקְדֵּשׁ, וְרַבִּי יְהוּדָה הִיא. דְּתַנְיָא: אָכַל חֵלֶב נְבֵלָה, אָכַל חֵלֶב מוּקְדָּשִׁין – חַיָּיב שְׁתַּיִם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חֵלֶב מוּקְדָּשִׁין – לוֹקֶה שָׁלֹשׁ.

מְחַיְּיכוּ עֲלֵיהּ בְּמַעְרְבָא: וְנוֹקְמַהּ כְּגוֹן חֵלֶב דְּשׁוֹר וְכֶשֶׂב וְעֵז, וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל הִיא, דְּאָמַר: לוֹקֶה שָׁלֹשׁ!

דף ד:

אֶלְמָא לָא אוֹקְמַהּ כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל, דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינָא: מוֹדֶה הָיָה רַבִּי יִשְׁמָעֵאל לְעִנְיַן קָרְבָּן שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא חַטָּאת אַחַת, הַשְׁתָּא נָמֵי כְּרַבִּי יְהוּדָה לָא מִתּוֹקְמָא, דְּהָא אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מוֹדֶה הָיָה רַבִּי יְהוּדָה לְעִנְיַן קָרְבָּן שֶׁאֵין מֵבִיא אֶלָּא חַטָּאת אַחַת!

אֶלָּא אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ מִשּׁוּם בַּר תְּאוֹטֵנִי: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן – כְּגוֹן שֶׁאָכָלָן בִּשְׁנֵי תַּמְחוּיִין, וְאַלִּיבָּא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, דְּאָמַר: תַּמְחוּיִין מְחַלְּקִים.

גּוּפָא: אָכַל חֵלֶב נְבֵילָה – לוֹקֶה שְׁתַּיִם, חֵלֶב מוּקְדָּשִׁין – לוֹקֶה שְׁתַּיִם, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חֵלֶב מוּקְדָּשִׁין – לוֹקֶה שָׁלֹשׁ.

אֲמַר לֵיהּ רַב שֵׁיזְבִי לְרָבָא: בִּשְׁלָמָא לְרַבִּי יְהוּדָה, הַיְינוּ דִּכְתִיבִי קְרָאֵי: "חֻקַּת עוֹלָם". "כָּל חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וָעֵז לֹא תֹאכֵלוּ", "וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ" – הָא תִּלְתָא לָאוִין. אֶלָּא לְרַבָּנַן, מַאי טַעְמַיְיהוּ?

קְסָבְרִי: לָאו דְּ"חֻקַּת עוֹלָם" בְּקָדְשִׁים, וְלָאו דְּ"חֵלֶב שׁוֹר" בְּחוּלִּין. וּצְרִיכִי,

דְּאִי כְּתַב רַחֲמָנָא בְּקָדְשִׁים, הֲוָה אָמֵינָא: קָדְשִׁים הוּא דַּחֲמִירִי, דְּאָסוּר חֶלְבּוֹ, אֲבָל חוּלִּין – אֵימָא לָא, מִשּׁוּם הָכִי כְּתַב רַחֲמָנָא: "כָּל חֵלֶב שׁוֹר".

וְאִי כְּתַב: "כָּל חֵלֶב שׁוֹר", הֲוָה אָמֵינָא: חֵלֶב דְּחוּלִּין הוּא דְּאָסוּר מִשּׁוּם דְּלָא הוּתַּר מִכְּלָלוֹ, אֲבָל חֵלֶב מוּקְדָּשִׁין דְּהוּתַּר מִכְּלָלוֹ, הֲוָה אָמֵינָא: מִדְּהוּתַּר בְּשָׂרָן אִישְׁתְּרִי נָמֵי חֶלְבָּן, צְרִיכִי.

וְרַבִּי יְהוּדָה סָבַר: כִּי כְּתִיב ״חֵלֶב שׁוֹר״, בָּעֲנַיְינָא דְקָדְשִׁים כְּתִיב.
אֶלָּא מִכְּלָל דְּרַבָּנַן סָבְרִי: לָא יָלְפִינַן דָּבָר הַלָּמֵד מֵעִנְיָינוֹ?
לָא, דְּכוּלֵּי עָלְמָא דָּבָר הַלָּמֵד מֵעִנְיָינוֹ, וּבְהָא קָמִיפַּלְגִי, רַבִּי יְהוּדָה סָבַר: לְמֵידִין לָאו מִלָּאו וְלָאו מִכָּרֵת, וְרַבָּנַן סָבְרִי: לָאו מִלָּאו יָלְפִינַן, לָאו מִכָּרֵת לָא יָלְפִינַן.
אֶלָּא לְרַבִּי יְהוּדָה, ״כָּל חֵלֶב וְכָל דָּם לֹא תֹאכֵלוּ״, לְמַאי אֲתָא? מִיבְּעֵי לֵיהּ לְהַקִּישׁ, דְּתַנְיָא: ״כָּל חֵלֶב וְכָל דָּם לֹא תֹאכֵלוּ״, מָה חֵלֶב לוֹקֶה שְׁתַּיִם – אַף דָּם לוֹקֶה שְׁתַּיִם, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין בּוֹ אֶלָּא אַזְהָרָה אֶחָת.
וּמַאי שְׁנָא חֵלֶב דְּלוֹקֶה שְׁתַּיִם בְּלָא הֶיקֵּישָׁא, דִּכְתַב בֵּיהּ תְּרֵי קְרָאֵי ״כָּל חֵלֶב וְכָל דָּם לֹא תֹאכֵלוּ״, ״כָּל חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב״? דָּם נָמֵי בְּלָאו הֶיקֵּישָׁא נִילְקֵי שְׁתַּיִם, דִּכְתִיב בֵּיהּ תְּרֵי לָאוִין ״כָּל חֵלֶב וְכָל דָּם לֹא תֹאכֵלוּ״, ״וְכָל דָּם לֹא תֹאכְלוּ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם לְעוֹף וְלַבְּהֵמָה״!
אֶלָּא אֵימָא: מָה חֵלֶב לוֹקֶה שָׁלֹשׁ, אַף דָּם לוֹקֶה שָׁלֹשׁ.
וּמַאי שְׁנָא חֵלֶב דְּלוֹקֶה שָׁלֹשׁ? דִּכְתִיב בֵּיהּ הֶלֵּין תְּרֵי לָאוִין וְלָאו דְּזִרוּת – הָא תְּלָתָא? דָּם נָמֵי!
אִיצְטְרִיךְ, סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא: הוֹאִיל וְאִיתְמְעִיט דָּם מִטּוּמְאָה – לִיתְמְעִיט מִזְּרוּת, קָא מַשְׁמַע לַן הֶיקֵּישָׁא.
וְאֶלָּא לְרַבָּנַן, הֶקֵּישָׁא לְמַאי אֲתָא?
מִיבְּעֵי לֵיהּ לְכִדְתַנְיָא: ״כָּל חֵלֶב וְכָל דָּם לֹא תֹאכֵלוּ״, מָה חֵלֶב מְיוּחָד שֶׁחֶלְבּוֹ חָלוּק מִבְּשָׂרוֹ, וְאֵין מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה – אַף דָּם, שֶׁדָּמוֹ חָלוּק מִבְּשָׂרוֹ.
אוֹצִיא דַּם שְׁרָצִים, הוֹאִיל דְּאֵין דָּמָן חָלוּק מִבְּשָׂרָן – מִצְטָרְפִין.
וְהָא מֵהָכָא נָפְקָא? מֵהָתָם נָפְקָא: ״וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא״ – לִימֵּד עַל דַּם הַשֶּׁרֶץ וְהַשֶּׁרֶץ שֶׁמִּצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה!
אִי לָאו הֶיקֵּישָׁא, סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא: הָנֵי מִילֵּי לְטוּמְאָה, אֲבָל לַאֲכִילָה – אֵימָא לָא, אַשְׁמְעִינַן הֶיקֵּישָׁא לַאֲכִילָה.
אָמַר רָבִינָא: הֵילְכָךְ, דַּם נָחָשׁ וּבְשָׂרוֹ מִצְטָרְפִין. מַאי קָא מַשְׁמַע לַן? הַיְינוּ הֶיקֵּישָׁא! סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא: שֶׁרֶץ, דְּאִיתְרַבּוֹ לְטוּמְאָה – אִיתְרַבּוֹ לַאֲכִילָה. נָחָשׁ, דְּלָא אִיתְרַבּוֹ לְטוּמְאָה – לָא אִיתְרַבּוֹ לַאֲכִילָה, קָא מַשְׁמַע לַן הֶיקֵּישָׁא: כָּל מִילֵּי דְּאֵין דָּמוֹ חָלוּק מִבְּשָׂרוֹ מַשְׁמַע.
אָמַר רָבָא: שָׁלֹשׁ כְּרֵיתוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּדָּם. לְמַאי? אַחַת לְדַם חוּלִּין, וְאַחַת לְדַם קָדָשִׁים, וְאַחַת לְדַם הַתַּמְצִית.
הָנִיחָא לְרַבִּי יְהוּדָה, דְּתַנְיָא: דַּם הַתַּמְצִית בְּאַזְהָרָה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּכָרֵת.
אֶלָּא לְרַבָּנַן, הַהִיא לְמַאי אֲתָא? וַאֲפִילּוּ לְרַבִּי יְהוּדָה, כָּרֵת נָפְקָא לֵיהּ מִן ״כָּל דָּם״!
דְּתַנְיָא: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: ״דָּם״, מָה תַּלְמוּד לוֹמַר ״כָּל דָּם״?

אֵין לִי אֶלָּא דַּם קָדָשִׁים שֶׁהַנֶּפֶשׁ יוֹצֵא בּוֹ, דַּם חוּלִּין וְדַם הַתַּמְצִית, מְנַיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: ”כָּל דָּם“!

אֶלָּא אֵימָא: אֶחָד לְדַם חוּלִּין, וְאֶחָד לְדַם קָדָשִׁים, וְאֶחָד לְדַם כִּיסּוּי.

וְאָמַר רָבָא: חֲמִשָּׁה לָאוִין הָאֲמוּרִין בְּדָם לָמָּה? אַחַת לְדַם חוּלִּין, וְאַחַת לְדַם קָדָשִׁים, וְאַחַת לְדַם כִּיסּוּי, וְאַחַת לְדַם אֵיבָרִין, וְאַחַת לְדַם הַתַּמְצִית.

אָמַר רַבִּי אִילָא: אָכַל מַעֲשֵׂר דָּגָן וְתִירוֹשׁ וְיִצְהָר – לוֹקֶה שָׁלֹשׁ. וְהָא אֵין לוֹקִין עַל לָאו שֶׁבִּכְלָלוֹת! שְׁאנֵי הָכָא, דִּמְיַיתְרֵי קְרָאֵי –

מִכְּדֵי כְּתַב רַחֲמָנָא: ”וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ מַעְשַׂר דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ“, בְּפָנִים – אִין, בַּחוּץ – לָא, לְמָה לִי דִּכְתַב רַחֲמָנָא: ”לֹא תוּכַל לֶאֱכֹל בִּשְׁעָרֶיךָ מַעְשַׂר דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ“? לְחַלֵּק.

אִי מֵהָהוּא, הָוֶה אָמֵינָא: הָנֵי מִילֵּי בַּעֲשֵׂה, אֲבָל בְּלָאו אֵימָא לָא, אַמְטוּ לְהָכִי

דף ה.

כְּתַב רַחֲמָנָא: ”לֹא תוּכַל“, לְאוֹקַמַּהּ בְּלָאו.

וַעֲדַיִין, לָאו שֶׁבִּכְלָלוֹת הוּא! אִם כֵּן, נֵימָא קְרָא: ”לֹא תוּכַל לְאָכְלָם בִּשְׁעָרֶיךָ“, ”מַעְשַׂר דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ“ לְמָה לִי? לְיַחוֹדֵי אֲכִילָה דְּכָל חַד וְחַד.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק: הָאוֹכֵל לֶחֶם, קָלִי, וְכַרְמֶל – לוֹקֶה שָׁלֹשׁ. וְהָא אֵין לוֹקִין עַל לָאו שֶׁבִּכְלָלוֹת! שְׁאנֵי הָכָא דִּמְיַיתֵּר קְרָאֵי –

לֵימָא קְרָא לֶחֶם, וְנֵילַף קָלִי וְכַרְמֶל מִינֵּיהּ. אִיכָּא לְמֵיפְרַךְ: מָה לְלֶחֶם, שֶׁכֵּן נִתְרַבָּה אֵצֶל חַלָּה!

נִכְתּוֹב קָלִי וְלָא לִכְתּוֹב לֶחֶם, וְנֵילַף מִקָּלִי. לֶחֶם מִקָּלִי לָא אָתֵי, מִשּׁוּם דְּקָלֵי אִיתֵּיהּ בְּעֵינֵיהּ, לֶחֶם לָא אִיתֵּיהּ בְּעֵינֵיהּ. כַּרְמֶל מִקָּלִי לָא אָתֵי, מִשּׁוּם דְּקָלֵי נִתְרַבָּה אֵצֶל מְנָחוֹת, כַּרְמֶל לֹא נִתְרַבָּה אֵצֶל מְנָחוֹת!

נִכְתּוֹב כַּרְמֶל וְנֵילַף לֶחֶם וְקָלִי מִינֵּיהּ. אִיכָּא לְמֵיפְרַךְ: מָה לְכַרְמֶל שֶׁכֵּן לֹא נִשְׁתַּנָּה מִבְּרִייָתוֹ! מִן חַד לָא יָלְפִי, נֵילַף חָדָא מִן תְּרֵין?

לָא נִכְתּוֹב קְרָא לֶחֶם וְנֵילַף מִקָּלִי וְכַרְמֶל – אִיכָּא לְמֵיפְרַךְ: מָה לְקָלִי וְכַרְמֶל דְּאִיתַּנְהוֹן בְּעֵינֵיהוֹן! לָא נִכְתּוֹב קְרָא כַּרְמֶל וְנֵילַף מִלֶּחֶם וְקָלִי – אִיכָּא לְמֵיפְרַךְ: מָה לְלֶחֶם וְקָלִי שֶׁכֵּן נִתְרַבּוּ אֵצֶל מְנָחוֹת!

אָמַר לְךָ רַבִּי יִצְחָק: לָא נִכְתּוֹב קְרָא קָלִי, וְנֵילַף מִלֶּחֶם וְכַרְמֶל. מַאי פְּרָכָתְּ? אִי פְּרָכָתְּ: מָה לְלֶחֶם, שֶׁכֵּן נִתְרַבָּה אֵצֶל חַלָּה – כַּרְמֶל יוֹכִיחַ! וְאִי מִשּׁוּם דְּכַרְמֶל לֹא נִשְׁתַּנָּה מִבְּרִייָתוֹ – לֶחֶם יוֹכִיחַ! הִלְכָךְ לוֹקֶה, דִּמְיַיתֵּר.

וְאֵימָא: קָלִי דְּמְיַיתַר מִחַיַּיב חָדָא, אַכּוּלְּהוֹן מִחַיַּיב חָדָא! אִם כֵּן, נִכְתּוֹב קְרָא: "לֶחֶם כַּרְמֶל וְקָלִי", אִי נָמֵי נִכְתּוֹב: "קָלִי וְלֶחֶם וְכַרְמֶל", אַמַּאי כְּתַב לְקָלִי בָּאֶמְצַע? הָכִי קָאָמַר: לֶחֶם בְּקָלִי נְחַיַּיב וְכַרְמֶל נְחַיַּיב בְּקָלִי.

אָמַר רַבִּי יַנַּאי: לְעוֹלָם אַל תְּהִי גְּזֵירָה שָׁוָה קַלָּה בְּעֵינֶיךָ, שֶׁהֲרֵי פִּיגּוּל אֶחָד מִגּוּפֵי תּוֹרָה, וְלֹא לִימְּדוֹ הַכָּתוּב אֶלָּא מִגְּזֵירָה שָׁוָה.

דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, תָּנֵי זַבְדָּא בַּר לֵוִי: נֶאֱמַר לְהַלָּן: "וְאוֹכְלָיו עֲוֹנוֹ יִשָּׂא", וְנֶאֱמַר כָּאן: "וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא", מָה לְהַלָּן כָּרֵת – אַף כָּאן כָּרֵת.

אָמַר רַבִּי סִימַאי: לְעוֹלָם אַל תְּהִי גְּזֵירָה שָׁוָה קַלָּה בְּעֵינֶיךָ, שֶׁהֲרֵי נוֹתָר אֶחָד מִגּוּפֵי תּוֹרָה, וְלֹא לִימְּדוֹ הַכָּתוּב אֶלָּא מִגְּזֵירָה שָׁוָה.

מַאי הִיא? יָלִיף "קֹדֶשׁ" "קֹדֶשׁ" – "וְאוֹכְלָיו עֲוֹנוֹ יִשָּׂא כִּי אֶת קֹדֶשׁ ה' חִלֵּל", וּכְתִיב: "וְשָׂרְפָה אֶת הַנּוֹתָר בָּאֵשׁ כִּי קֹדֶשׁ וְגוֹ'"

אָמַר אַבָּיֵי: לְעוֹלָם אַל תְּהִי גְּזֵירָה שָׁוָה קַלָּה בְּעֵינֶיךָ, שֶׁהֲרֵי בִּתּוֹ מֵאֲנוּסָתוֹ הֵן הֵן גּוּפֵי תּוֹרָה, וְלֹא לִימְּדָהּ הַכָּתוּב אֶלָּא מִגְּזֵירָה שָׁוָה.

דְּאָמַר רָבָא, אָמַר לִי רַבִּי יִצְחָק בַּר אַבְדִּימִי: אִתְיָא "הֵנָּה" "הֵנָּה" לְאִיסּוּרָא,

אִתְיָא "זִמָּה" "זִמָּה" לִשְׂרֵפָה.

אָמַר רַב אָשֵׁי: אַל תְּהִי גְּזֵירָה שָׁוָה קַלָּה בְּעֵינֶיךָ, שֶׁהֲרֵי נִסְקָלִים הֵן הֵן גּוּפֵי תּוֹרָה, וְלֹא לִימְּדָהּ הַכָּתוּב אֶלָּא מִגְּזֵירָה שָׁוָה,

דְּתַנְיָא: נֶאֱמַר כָּאן: "דְּמֵיהֶם בָּם" וְנֶאֱמַר בְּאוֹב וְיִדְּעוֹנִי: "דְּמֵיהֶם בָּם". מָה לְהַלָּן – בְּסְקִילָה, אַף כָּאן – בְּסְקִילָה.

הַמְפַתֶּה אֶת הַשֵּׁמֶן כּוּ'. תָּנוּ רַבָּנָן: הַמְפַתֶּה אֶת הַשֵּׁמֶן לִלְמוֹד בּוֹ, לְמוֹסְרוֹ לַצַּיבּוּר – פָּטוּר, לָסוּף – חַיָּיב. וְהַסָּךְ מִמֶּנּוּ – פָּטוּר, לְפִי שֶׁאֵין חַיָּיבִין אֶלָּא עַל סִיכַת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בִּלְבַד.

אָמַר מָר: לִלְמוֹד בּוֹ עַל מְנָת לְמוֹסְרוֹ לַצַּיבּוּר – פָּטוּר. מְנָלַן? אִתְיָא "מַתְכֹּנְתּוֹ" מִן "בְּמַתְכּוּנְתָּהּ" דִּקְטֹרֶת, וּכְתִיב לְגַבֵּי קְטֹרֶת: "לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם" – לָכֶם הוּא דְּאָסוּר, אֲבָל לְמוֹסְרוֹ לַצַּיבּוּר – פָּטוּר, גַּבֵּי שֶׁמֶן נָמֵי, לְמוֹסְרוֹ לַצַּיבּוּר – פָּטוּר.

וְתִיהְדַּר קְטֹרֶת וְנֵילַף מִשֶּׁמֶן: מָה שֶׁמֶן כִּי מְפַתֶּה לַחֲצָיִין – פָּטוּר, אַף קְטֹרֶת נָמֵי כִּי מְפַתֶּה לַחֲצָיִין – פָּטוּר! אַלְמָה אָמַר רָבָא: קְטֹרֶת שֶׁפִּטְּמָהּ לַחֲצָיִין – חַיָּיב, שֶׁמֶן שֶׁפִּטְּמוֹ לַחֲצָיִין – פָּטוּר?

אָמַר לָךְ רָבָא: גַּבֵּי שֶׁמֶן כְּתִיב "וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ לֹא תַעֲשׂוּ כָּמוֹהוּ" – כְּמוֹהוּ הוּא דְּאָסוּר, אֲבָל ח�ֶצְיוֹ שַׁפִּיר דָּמֵי. גַּבֵּי קְטוֹרֶת דִּכְתִיב "וְהַקְּטֹרֶת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה" – כֹּל עֲשִׂייָיה דְּקְטוֹרֶת אֶפְשָׁר דְּמַקְטֵיר פְּרָס שַׁחֲרִית וּפְרָס בֵּין הָעַרְבַּיִם.

תָּנוּ רַבָּנָן: שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה מָר דְּרוֹר חֲמֵשׁ מֵאוֹת, קִדָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת, קִנָּמָן בֶּשֶׂם חֲמֵשׁ מֵאוֹת, וּקְנֵה בֹּשֶׂם חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם, נִמְצְאוּ כּוּלָּם אֶלֶף וְשִׁבְעָה מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים.

תַּנָּא מִנְיָינָא קָא מַשְׁמַע לַן? תַּנָּא הָא קָא קַשְׁיָא לֵיהּ, אֵימָא: קְנֵה בֹּשֶׂם כְּקִנָּמָן בֶּשֶׂם, מָה קִנָּמָן בֶּשֶׂם מַחֲצִיתוֹ בַּחֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם – אַף קְנֵה בֹּשֶׂם מַחֲצִיתוֹ חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם, דְּהָווּ לְהוּ תְּרִין אַלְפִים.

וְאֵימָא הָכִי נָמֵי! אִם כֵּן, נִכְתּוֹב קְרָא: "קִנָּמָן בֶּשֶׂם וּקְנֵה בֹּשֶׂם מֶחֱצָה וּמֶחֱצָה חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם".

אָמַר לֵיהּ רַב פָּפָּא לְאַבָּיֵי: כְּשֶׁהוּא שׁוֹקֵל, בְּהֶכְרֵעַ הוּא שׁוֹקֵל, אוֹ עַיִן בְּעַיִן הוּא שׁוֹקֵל? אָמַר לֵיהּ: רַחֲמָנָא כְּתַב: "בַּד בְּבַד", וְאַתְּ אָמְרַתְּ בְּהֶכְרֵעַ? וְהָאָמַר רַב יְהוּדָה: הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ הַכְרָעוֹת, אַלְמָא דְּאִית בְּהוּ הֶכְרֵעַ!

אֶלָּא, אָמַר רַב יְהוּדָה: דְּקִנָּמָן בֶּשֶׂם אַמַּאי מַיְיתֵי מַחֲצִיתוֹ דַּחֲמֵשׁ מֵאוֹת, חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם בְּחַד זִימְנָא וַחֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם בְּחַד זִימְנָא? כֵּיוָן דְּכוּלְּהוֹן חֲמֵשׁ מֵאוֹת הָווּיִין, נַיְיתֵי חֲמֵשׁ מֵאוֹת בְּבַת אַחַת! שְׁמַע מִינַּהּ, מִדְּקָמַיְיתֵי לַהּ לְקִנָּמָן בֶּשֶׂם בְּתַרֵי זִימְנֵי, הֶכְרֵעַ אִית בֵּיהּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ בְּהֶכְרֵעוֹת.

וּמַאי "בַּד בְּבַד"? אָמַר רָבִינָא: שֶׁלֹּא יַנִּיחַ מִשְׁקָל בְּמִשְׁקָל וְיִשְׁקוֹל.

תָּנוּ רַבָּנָן: שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר – מְשַׁלְּקוֹ הָעִיקָּרִין, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי: וְהָלֹא לָסוּף הָעִיקָּרִין אֵינוֹ סִיפֵּק! כֵּיצַד עוֹשֶׂה? הֵבִיאוּ הָעִיקָּרִין וּשְׁלָקוּם בְּמַיִם, וְהַצִּיף עֲלֵיהֶן שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, וְקָלַט אֶת הָרֵיחַ, וְקִיפְּחוֹ.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה:

דף ה:

וְכִי נֵס אֶחָד נַעֲשָׂה בַּשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה? וַהֲלֹא נִסִּים הָרְבֵּה נַעֲשׂוּ בּוֹ מִתְּחִלָּתוֹ וְעַד סוֹפוֹ, תְּחִלָּתוֹ לֹא הָיָה אֶלָּא שְׁנַיִם עָשָׂר לוֹג, וּבוֹ נִמְשַׁח הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו וְאַהֲרֹן וּבָנָיו כָּל שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּלּוּאִים, וּבוֹ נִמְשְׁחוּ כֹּהֲנִים גְּדוֹלִים וּמְלָכִים, וְכוּלּוֹ קַיָּים לֶעָתִיד לָבֹא,

שֶׁנֶּאֱמַר: "שֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדֶשׁ יִהְיֶה זֶה לִי לְדֹרֹתֵיכֶם" – "זֶה" בְּגִימַטְרִיָּא שְׁנַיִם עָשָׂר לוּגִּין הָווּיִין.

תָּנוּ רַבָּנָן "וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת הַמִּשְׁכָּן וְגוֹ'", רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר הָרְבֵּה נִסִּים נַעֲשׂוּ בּוֹ מִתְּחִלָּתוֹ וְעַד סוֹפוֹ: תְּחִלָּתוֹ לֹא הָיָה

אֶלָּא שְׁנַיִם עָשָׂר לוּגִּין, כַּמָּה יוֹרֶה בּוֹלַעַת, כַּמָּה עִיקָּרִין בּוֹלְעִין, כַּמָּה הָאוּר שׁוֹרֵף, וּבוֹ נִמְשַׁח מִשְׁכָּן וְכֵלָיו, אַהֲרֹן וּבָנָיו כָּל שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּלּוּאִים,
וּבוֹ נִמְשְׁחוּ כֹּהֲנִים גְּדוֹלִים וּמְלָכִים. וַאֲפִילּוּ כֹּהֵן גָּדוֹל בֶּן כֹּהֵן גָּדוֹל טָעוּן מְשִׁיחָה. וְאֵין מוֹשְׁחִין מֶלֶךְ בֶּן מֶלֶךְ. וְאִם תֹּאמַר: מִפְּנֵי מָה מָשְׁחוּ אֶת שְׁלֹמֹה? מִפְּנֵי מַחְלוֹקֶת אֲדוֹנִיָּה,
וְאֶת יְהוֹאָשׁ – מִפְּנֵי עֲתַלְיָה, וְאֶת יְהוֹאָחָז – מִפְּנֵי יְהוֹיָקִים אָחִיו, שֶׁהָיָה גָּדוֹל מֵאֶחָיו שְׁתֵּי שָׁנִים.
אָמַר מָר: וַאֲפִילּוּ כֹּהֵן גָּדוֹל בֶּן כֹּהֵן גָּדוֹל טָעוּן מְשִׁיחָה. מְנָלַן? דִּכְתִיב: "וְהַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ תַּחְתָּיו מִבָּנָיו", נֵימָא קְרָא "וְהַכֹּהֵן שֶׁתַּחְתָּיו מִבָּנָיו", מַאי "הַמָּשִׁיחַ"? הָא קָא מַשְׁמַע לַן דַּאֲפִילּוּ מִבָּנָיו, הָהוּא דִּמְשַׁח חָוֵי כֹּהֵן גָּדוֹל, וְאִי לָא מְשַׁח לָא חָוֵי כֹּהֵן גָּדוֹל.
אָמַר מָר: אֵין מוֹשְׁחִין מֶלֶךְ בֶּן מֶלֶךְ. מְנָלַן? אָמַר רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב, דִּכְתִיב: "לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ הוּא וּבָנָיו כָּל הַיָּמִים" – יְרוּשָּׁה הִיא.
וּמִפְּנֵי מָה מָשְׁחוּ אֶת שְׁלֹמֹה? מִפְּנֵי מַחְלוֹקֶת אֲדוֹנִיָּה. מְנָלַן דְּכִי אָתֵי מַחְלוֹקֶת בָּעֵי מְשִׁיחָה, וְלָא כָּל דְּבָעֵי מַלְכָּא מוֹרֵית לֵיהּ מַלְכוּתָא? אָמַר רַב פָּפָּא, אָמַר קְרָא: "בְּקָרֵב יִשְׂרָאֵל" – בִּזְמַן שֶׁשָּׁלוֹם בְּיִשְׂרָאֵל.
תָּנָא: אַף יֵהוּא בֶּן נִמְשִׁי לֹא נִמְשַׁח אֶלָּא מִפְּנֵי מַחְלוֹקֶת יוֹרָם בֶּן אַחְאָב: אַמַּאי? תִּיפּוֹק לֵיהּ דְּמֶלֶךְ רִאשׁוֹן הוּא! חַסּוֹרֵי מִיחַסְּרָא וְהָכִי קָתָנֵי: מַלְכֵי בֵּית דָּוִד מוֹשְׁחִין, מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל אֵין מוֹשְׁחִין. וְאִם תֹּאמַר: מִפְּנֵי מָה מָשְׁחוּ יֵהוּא בֶּן נִמְשִׁי? מִפְּנֵי מַחְלוֹקֶת יוֹרָם בֶּן אַחְאָב.
אָמַר מָר: מַלְכֵי בֵּית דָּוִד מוֹשְׁחִין, וְאֵין מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל מוֹשְׁחִין. מְנָלַן? דִּכְתִיב: "קוּם מְשָׁחֵהוּ כִּי זֶה הוּא" – זֶה טָעוּן מְשִׁיחָה, וְאֵין אַחֵר טָעוּן מְשִׁיחָה.
אָמַר מָר: מִפְּנֵי מַחְלוֹקֶת יוֹרָם. וּמִשּׁוּם מַחְלוֹקֶת יוֹרָם בֶּן אַחְאָב נִמְעַל בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה? כִּדְאָמַר רַב פָּפָּא: בַּאֲפַרְסְמָא דַּכְיָא, הָכָא נָמֵי בַּאֲפַרְסְמָא דַּכְיָא.
וְאֶת יְהוֹאָחָז מִפְּנֵי יְהוֹיָקִים, שֶׁהָיָה גָּדוֹל מִמֶּנּוּ שְׁתֵּי שָׁנִים. וּמִי סָשְׁיֵשׁ? וְהָכְתִיב: "וּבְנֵי יֹאשִׁיָּה הַבְּכוֹר יוֹחָנָן וְהַשֵּׁנִי יְהוֹיָקִים וְהַשְּׁלִישִׁי צִדְקִיָּהוּ וְהָרְבִיעִי שַׁלּוּם", וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הוּא יְהוֹאָחָז, הוּא צִדְקִיָּהוּ, הוּא שַׁלּוּם!
אֶלָּא לְעוֹלָם יְהוֹיָקִים סָשְׁיֵשׁ, וְאַמַּאי קְרֵי לֵיהּ בְּכוֹר – שֶׁהוּא בְּכוֹר לַמַּלְכוּת. וּמִי מוֹקְמִינַן זוּטָא סָשְׁיֵשׁ? וְהָכְתִיב: "וְאֶת הַמַּמְלָכָה נָתַן לִיהוֹרָם כִּי הוּא הַבְּכוֹר"! הַהוּא מְמַלֵּא מְקוֹם אֲבוֹתָיו הֲוָה.
אָמַר מָר: הוּא שַׁלּוּם הוּא צִדְקִיָּה. וְהָא בְּדָרֵי קָחֲשִׁיב! וּמַאי קְרֵי לֵיהּ שְׁלִישִׁי? שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי לַבָּנִים, וּמַאי קְרֵי לֵיהּ רְבִיעִי? שֶׁהוּא רְבִיעִי לַמַּלְכוּת, מְשׁוּם דִּמְלַךְ יְכָנְיָה קַמֵּיהּ – בִּתְחִלָּה מְלַךְ יְהוֹאָחָז, וְסוֹף מְלַךְ יְהוֹיָקִים, וְסוֹף מְלַךְ יְכָנְיָה, וְסוֹף מְלַךְ צִדְקִיָּה.

תָּנוּ רַבָּנָן: הוּא שַׁלּוּם הוּא צִדְקִיָּה, וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ שַׁלּוּם? שֶׁהָיָה שָׁלֵם בְּמַעֲשָׂיו. דָּבָר אַחֵר: שַׁלּוּם – שֶׁשָּׁלַם מַלְכוּת בֵּית דָּוִד בְּיָמָיו, וּמָה שְׁמוֹ? מַתַּנְיָה שְׁמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיַּמְלֵךְ אֶת מַתַּנְיָה דֹּדוֹ תַּחְתָּיו וַיַּסֵּב שְׁמוֹ צִדְקִיָּה״,

דְּאָמַר: לוֹ יָהּ יַצְדִּיק עָלֶיךָ אֶת הַדִּין אִם תִּמְרוֹד בִּי, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיַּבִּיאֵהוּ בָבֶלָה״ וּכְתִיב: ״וְגַם בַּמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל מָרַד אֲשֶׁר הִשְׁבִּיעוֹ בֵּאלֹהִים״.

וּמִי הֲוָה שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה? וְהָתַנְיָא: מִשֶּׁנִּגְנַז אָרוֹן נִגְנַז צִנְצֶנֶת הַמָּן, וּצְלוֹחִית שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, וּמַקְלוֹ שֶׁל אַהֲרֹן שְׁקֵדִים וּפְרָחִים,

וְאַרְגַּז שֶׁשִּׁגְּרוּ פְּלִשְׁתִּים דּוֹרוֹן לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וְאֶת כְּלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר הֵשִׁבֹתֶם לוֹ אָשָׁם תְּשִׁימוּ בָּאַרְגַּז מִצִּדּוֹ״. וּמִי גְּנָזוֹ? יֹאשִׁיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה גְּנָזוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל הַכֹּהֲנִים תְּנוּ אֶת אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ״,

וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אִתְיָא ״שָׁם״ ״שָׁם״,

אִתְיָא ״דּוֹרוֹת״ ״דּוֹרוֹת״,

אִתְיָא ״מִשְׁמֶרֶת״ ״מִשְׁמֶרֶת״. אָמַר רַב פָּפָּא: בַּאֲפַרְסְמָא דַּכְיָא.

תָּנוּ רַבָּנָן: מוֹשְׁחִין אֶת הַמְּלָכִים כְּמִין נֵזֶר, וְאֶת הַכֹּהֲנִים כְּמִין ״כִּי״. אָמַר רַב מְנַשְּׁיָה: כְּמִין ״כִּי״ יְוָנִי. תָּנֵי חֲדָא: בַּתְּחִלָּה מַצִּיק שֶׁמֶן עַל רֹאשׁוֹ וְאַחַר כָּךְ נוֹתֵן לוֹ שֶׁמֶן בֵּין רֵיסֵי עֵינָיו, וְתָנֵי אַחֲרִיתִי: בַּתְּחִלָּה נוֹתֵן לוֹ שֶׁמֶן בֵּין רֵיסֵי עֵינָיו וְאַחַר כָּךְ מַצִּיק לוֹ שֶׁמֶן עַל רֹאשׁוֹ!

תַּנָּאֵי הִיא, אִיכָּא לְמַאן דְּאָמַר מְשִׁיחָה עֲדִיפָא, וְאִיכָּא לְמַאן דְּאָמַר יְצִיקָה עֲדִיפָא. מַאי טַעְמָא דְּמַאן דְּאָמַר יְצִיקָה עֲדִיפָא – שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיִּצֹק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן״, וּמַאן דְּאָמַר מְשִׁיחָה עֲדִיפָא – קָסָבַר: שֶׁכֵּן נִתְרַבָּה אֵצֶל כְּלֵי שָׁרֵת.

וְהָכְתִיב: ״וַיִּצֹק״ וּלְבַסּוֹף ״וַיִּמְשַׁח״! הָכִי קָאָמַר: מָה טַעַם ״וַיִּצֹק״ – מִשּׁוּם ״וַיִּמְשַׁח אוֹתוֹ לְקַדְּשׁוֹ״.

תָּנוּ רַבָּנָן: ״כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב הַיּוֹרֵד עַל הָרֹאשׁ וְגוֹ׳״ – כְּמִין שְׁתֵּי טִיפִּין מַרְגָּלִיּוֹת הָיוּ תְּלוּיוֹת לְאַהֲרֹן בִּזְקָנוֹ. אָמַר רַב כָּהֲנָא, תְּנָא: כְּשֶׁהוּא מְסַפֵּר עוֹלוֹת וְיוֹשְׁבוֹת בְּעִיקְרֵי זְקָנוֹ. וְעַל דָּבָר זֶה הָיָה מֹשֶׁה רַבֵּינוּ דּוֹאֵג, שֶׁמָּא חַס וְשָׁלוֹם מֵעַלְתִּי בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה.

יָצְתָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה: ״כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיֹּרֵד עַל הָרְרֵי צִיּוֹן״, מָה טַל אֵין בּוֹ מְעִילָה – אַף שֶׁמֶן שֶׁיּוֹרֵד עַל זְקַן אַהֲרֹן אֵין בּוֹ מְעִילָה.

וַעֲדַיִין אַהֲרֹן הָיָה דּוֹאֵג, שֶׁמָּא מֹשֶׁה לֹא מָעַל, וַאֲנִי מָעַלְתִּי! יָצְתָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה לוֹ: ״הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד״, מָה מֹשֶׁה לֹא מָעַל, אַף אַתָּה לֹא מָעַלְתָּ.

תָּנוּ רַבָּנָן: אֵין מוֹשְׁחִין אֶת הַמְּלָכִים אֶלָּא עַל הַמַּעְיָין, כְּדֵי שֶׁתִּימָּשֵׁךְ מַלְכוּתָן, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל בְּנָיָהוּ וְגוֹ׳ וְהוֹרַדְתֶּם אֹתוֹ עַל גִּחוֹן וְגוֹ׳ וּמְשַׁח אוֹתוֹ שָׁם״.

אָמַר רַב אַמֵּי: הַאי מַאן דְּבָעֵי לִידַּע אִי מָשְׁכָא שַׁתָּא אִי לָא, מַיְיתֵי שְׁרָגָא בְּהָלֵּין עַשְׂרָה יוֹמִין דְּבֵין רֵישׁ שַׁתָּא לְיוֹמָא דְכִיפּוּרֵי, וְנִיתְלֵי בְּבֵיתָא דְּלָא נָשֵׁיב זִיקָא, אִי מְשִׁיךְ נְהוֹרֵיהּ נִידַּע דְּמַסֵּיק שַׁתָּא.

וּמַאן דְּבָעֵי נַעֲבֵיד עִיסְקֵי, וּבָעֵי דְּנִידַּע אִי מַצְלַח עִיסְקֵיהּ אִי לָא, נִירַבֵּי תַּרְנְגוֹלָא, אִי שָׁמֵין וְשָׁפַר נִידַּע דְּמַצְלַח.

הַאי מַאן דְּבָעֵי נִיפּוֹק בְּאוֹרְחָא, וּבָעֵי דְּנִידַּע אִי הָדַר לְבֵיתֵיהּ – נִיעוֹל נֵיקוּם בְּבֵיתָא דְּבַהֲתָא, אִם חָזֵי

דף ו.

בָּבוּאָה לְבָבוּאָה דְּבָבוּאָה, נִידַּע דְּאָתֵי לְבֵיתֵיהּ. וְלָאו מִילְּתָא הִיא, דְּיִלְמָא חָלְשָׁא דַּעְתֵּיהּ, וּמִתְרַע מַזָּלֵיהּ.

אָמַר אַבָּיֵי: הַשְׁתָּא דְּאָמְרַתְּ סִימָנָא מִילְּתָא הִיא, יְהֵא רְגִיל אִינִישׁ לְמֵיכַל רֵישׁ שַׁתָּא קָרָא וְרוּבְיָא, כַּרְתֵּי, סִילְקָא וְתַמְרֵי.

אָמַר לְהוּ רַב מְשַׁרְשְׁיָא לְבָנָיהּ: כִּי בָּעֵיתוּ לְמֵיזַל לְמָגְמַר קַמֵּי רַבְּכוֹן, גְּרוּסוּ מֵעִיקָּרָא מַתְנִיתִין וַהֲדַר עוּלוּ קַמֵּי רַבְּכוֹן, וְכִי יָתְבִיתוּ קַמֵּי רַבְּכוֹן, חָזוֹ לְפוּמֵּיהּ דְּרַבְּכוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ", וְכִי גָּרְסִיתוּ שְׁמַעְתָּא, גְּרוּסוּ עַל מַיָּא, דְּכִי הֵיכִי דְּמָשְׁכִי מַיָּא תִּמְשׁוֹךְ שְׁמַעְתְּכוֹן.

אַקִּילְקֵי דְּמָתָא מַחְסֵיָא, וְלָא אַפְּדְנֵי דְּפוּמְבְּדִיתָא. טָב גִּילְדָנָא סָרְיָא לְמֵיכַל מִכּוּתָּחָא דְּרָמֵי כֵּיפֵי.

"וַתִּתְפַּלֵּל חַנָּה וַתֹּאמַר עָלַץ לִבִּי בַּה' רָמָה קַרְנִי", "רָמָה קַרְנִי" וְלֹא "רָמָה כַּפִּי" – דָּוִד וּשְׁלֹמֹה שֶׁנִּמְשְׁחוּ בְּקֶרֶן – נִמְשְׁכָה מַלְכוּתָם, שָׁאוּל וְיֵהוּא שֶׁנִּמְשְׁחוּ מִן הַפַּךְ – לֹא נִמְשְׁכָה מַלְכוּתָם.

הַמְפַטֵּם אֶת הַקְּטוֹרֶת. תְּנוּ רַבָּנָן: הַמְפַטֵּם אֶת הַקְּטוֹרֶת לְלַמֵּד בָּהּ אוֹ לְמוֹסְרָהּ לַצִּיבּוּר – פָּטוּר, לְהָרִיחַ בָּהּ – חַיָּיב. וְהַמֵּרִיחַ בָּהּ פָּטוּר, אֶלָּא שֶׁמָּעַל.

וּמִי אִיכָּא מְעִילָה? וְהָאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן פַּזִּי אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי מִשּׁוּם בַּר קַפָּרָא: קוֹל וּמַרְאֶה וְרֵיחַ – אֵין בָּהֶן מִשּׁוּם מְעִילָה!

רֵיחַ אַחַר שֶׁתַּעֲלֶה תִּמְרָתוֹ אֵין בּוֹ מִשּׁוּם מְעִילָה, אֵין לְךָ דָּבָר אַחֵר שֶׁנַּעֲשָׂה מִצְוָתוֹ וּמוֹעֲלִין בּוֹ.

אַלְמָה לָא? וְהָרֵי תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן, דְּנַעֲשֵׂית מִצְוָתָהּ וּמוֹעֲלִין בָּהּ!

מִשּׁוּם דְּהָוֵי תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן וּבְגַדֵי כְהוּנָּה שְׁנֵי כְתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד, וְכֹל שְׁנֵי כְתוּבִין הַבָּאִין כְּאֶחָד אֵין מְלַמְּדִים.

הָנִיחָא לְרַבָּנַן, אֶלָּא לְרַבִּי דּוֹסָא מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? דְּתַנְיָא: ״וְהִנִּיחָם שָׁם״, מְלַמֵּד שֶׁטְּעוּנִין גְּנִיזָה.

רַבִּי דּוֹסָא אוֹמֵר: כְּשֵׁירִין הֵן לְכֹהֵן הֶדְיוֹט, וּמָה תַּלְמוּד לוֹמַר ״וְהִנִּיחָם שָׁם״? שֶׁלֹּא יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אַחֵר.

מִשּׁוּם דְּהָוֵי תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן וְעֶגְלָה עֲרוּפָה שְׁנֵי כְתוּבִין הַבָּאִין כְּאֶחָד, וְכֹל שְׁנֵי כְתוּבִין הַבָּאִין כְּאֶחָד אֵין מְלַמְּדִין. תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן מַאי הִיא? דְּתַנְיָא: ״וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ״, מְלַמֵּד שֶׁטְּעוּנִין גְּנִיזָה. עֶגְלָה עֲרוּפָה מַאי הִיא? דְּתַנְיָא: ״וְעָרְפוּ שָׁם אֶת הָעֶגְלָה בַּנָּחַל״, מְלַמֵּד שֶׁטְּעוּנִין גְּנִיזָה.

וּלְמַאן דְּאָמַר: שְׁנֵי כְתוּבִין הַבָּאִים כְּאֶחָד מְלַמְּדִין, הָכָא וַדַּאי אֵין מְלַמְּדִין, מִשּׁוּם דְּהָוֵי תְּרֵי מִיעוּטֵי. בִּתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן כְּתִיב: ״וְשָׂמוֹ״ – הֲדֵין אִין, מִידֵּי אַחֲרִינָא לָא, גַּבֵּי עֶגְלָה עֲרוּפָה כְּתִיב: ״הָעֲרוּפָה״ – עֲרוּפָה אִין, מִידֵּי אַחֲרִינָא לָא.

תָּנוּ רַבָּנַן: פִּיטּוּם הַקְּטֹרֶת: הַצָּרִי, וְהַצִּיפּוֹרֶן, וְהַחֶלְבְּנָה, וְהַלְּבוֹנָה – מִשְׁקַל שִׁבְעִים שֶׁל שִׁבְעִים מָנֶה. מוֹר, וּקְצִיעָה, שִׁיבּוֹלֶת נֵרְדְּ, וְכַרְכּוֹם – מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר שֶׁל שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה. הַקּוֹשְׁטְ – שְׁנֵים עָשָׂר, קִילּוּפָה – שְׁלֹשָׁה, וְקִנָּמוֹן – תִּשְׁעָה. בּוֹרִית כַּרְשִׁינָה – תִּשְׁעָה קַבִּין, יֵין קַפְרִיסִין – סְאִין תְּלָתָא קַבִּין תְּלָתָא. אִם אֵין לוֹ יֵין קַפְרִיסִין מֵבִיא חֲמַר חִיוָּרִין עַתִּיק. מֶלַח סְדוֹמִית – רוֹבַע. מַעֲלֶה עָשָׁן – כָּל שֶׁהוּא. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: אַף כִּיפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל שֶׁהוּא.

וְאִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ – פְּסָלָהּ. חִיסֵּר אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ – חַיָּיב מִיתָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַצָּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרַף מַעֲצֵי הַקְּטָף. בּוֹרִית כַּרְשִׁינָה, שֶׁשָּׁפִין בָּהּ אֶת הַצִּיפּוֹרֶן כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה. יֵין קַפְרִיסִין, שֶׁשּׁוֹרִין בּוֹ אֶת הַצִּיפּוֹרֶן כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה. וַהֲלֹא מֵי רַגְלַיִם יָפִין לָהּ, אֶלָּא שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֵי רַגְלַיִם לַמִּקְדָּשׁ.

מְסַיֵּיע לֵיהּ לְרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא: דְּאָמַר ״קָדֶשׁ הִיא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם״ – כָּל מַעֲשֶׂיהָ לֹא יְהוּ אֶלָּא בַּקֹּדֶשׁ.

מֵיתִיבִי: הַמַּקְדִּישׁ נְכָסָיו וְהָיוּ בָּהּ דְּבָרִים הָרְאוּיִין לְקָרְבָּנוֹת הַצִּיבּוּר – יִנָּתְנוּ לָאוּמָּנִין בִּשְׂכָרָן.

הָנֵי דְּבָרִים הָרְאוּיִין, מַאי נִינְהוּ? אִי בְּהֵמָה וְחַיָּה – תְּנָא לֵיהּ! אִי יֵינוֹת שְׁמָנִים וּסְלָתוֹת – תְּנָא לֵיהּ! אֶלָּא לָאו קְטֹרֶת?

אָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: בְּאוֹתָהּ הַנִּיתֶּנֶת לְאוּמָּנִים בִּשְׂכָרָן. דְּתַנְיָא: מוֹתַר הַקְּטֹרֶת, מָה הָיוּ עוֹשִׂין בָּהּ? הָיוּ מַפְרִישִׁין מִמֶּנָּה שְׂכַר הָאוּמָּנִין, וּמְחַלְּקִין אוֹתָהּ עַל מְעוֹת הָאוּמָּנִין וְנוֹתְנִין אוֹתָן לָאוּמָּנִין בִּשְׂכָרָן, וְחוֹזְרִים וְלוֹקְחִין אוֹתָהּ מִתְּרוּמָה חֲדָשָׁה.

מַתְקֵיף לַהּ רַב יוֹסֵף: הָא בְּכוּלְּהוּ מוֹתָרוֹת תָּנֵי חוֹזְרִין וְלוֹקְחִין אוֹתָהּ מִתְּרוּמָה חֲדָשָׁה, וְהָכָא לָא תָּנֵי!

אֶלָּא אָמַר רַב יוֹסֵף: בְּאֶחָד מִסַּמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת.

תָּנוּ רַבָּנַן: קְטֹרֶת הָיְתָה נַעֲשֵׂית שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וּשְׁמוֹנָה מָנֶה, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה כְּנֶגֶד יְמוֹת הַחַמָּה, שְׁלֹשָׁה מָנִין יְתֵירִין, שֶׁמֵּהֶן מַכְנִיס כֹּהֵן גָּדוֹל מְלֹא חָפְנָיו בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים, וְהַשְּׁאָר נִיתֶּנֶת לָאוּמָנִין בִּשְׁכָרָן.

כִּדְתַנְיָא: מוֹתַר הַקְּטֹרֶת מָה הָיוּ עוֹשִׂין בָּהּ? מַפְרִישִׁין מִמֶּנָּה שְׂכַר הָאוּמָנִין, וּמְחַלְּלִין אוֹתָהּ עַל מְעוֹת הָאוּמָנִין וְנוֹתְנִין אוֹתָן לָאוּמָנִין בִּשְׂכָרָן, וְחוֹזְרִין וְלוֹקְחִין אוֹתָהּ מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה.

דף ו:

תָּנוּ רַבָּנַן: מוֹתַר הַקְּטֹרֶת, אַחַת לְשִׁשִּׁים אוֹ לְשִׁבְעִים שָׁנָה, הָיוּ מְפַטְּמִין אוֹתָהּ לַחֲצָאִין. לְפִיכָךְ יָחִיד שֶׁפִּיטֵּם לַחֲצָאִין – חַיָּיב, דִּבְרֵי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, שֶׁאָמַר מִשּׁוּם הַסָּגָן. אֲבָל שְׁלִישׁ וּרְבִיעַ לֹא שָׁמַעְתִּי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בְּכָל יוֹם מְתַקֵּן בְּמַתְכּוּנְתָּהּ, וְהָיָה מַכְנִיס. מְסַיַּיע לֵיהּ לְרָבָא, דְּאָמַר רָבָא: שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁפִּטְּמוֹ לַחֲצָאִין – חַיָּיב, דִּכְתִיב: "וְהַקְּטֹרֶת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה" – כֹּל שֶׁתַּעֲשֶׂה, וְהָא אֶפְשָׁר דְּעָבְדַהּ פְּרָס בְּשַׁחֲרִית וּפְרָס בֵּין הָעַרְבַּיִם.

תָּנוּ רַבָּנַן: הָיוּ מַחֲזִירִין אוֹתָהּ לְמַכְתֶּשֶׁת פַּעֲמַיִם בְּשָׁנָה, בֵּימוֹת הַחַמָּה פְּזוּרָה – שֶׁלֹּא תִּתְעַפֵּשׁ, בֵּימוֹת הַגְּשָׁמִים צְבוּרָה – כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּפוּג רֵיחָהּ. וּכְשֶׁהוּא שׁוֹחֵק, אוֹמֵר: הָדֵק הֵיטֵב, הֵיטֵב הָדֵק, דִּבְרֵי אַבָּא יוֹסֵי בֶּן יוֹחָנָן.

וְשָׁלֹשׁ מָנִין יְתֵירִין שֶׁמֵּהֶן כֹּהֵן גָּדוֹל מַכְנִיס מְלֹא חָפְנָיו בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, נוֹתֵן אוֹתָהּ לְמַכְתֶּשֶׁת בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְשׁוֹחֲקָן יָפֶה יָפֶה, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא דַּקָּה מִן הַדַּקָּה, כְּדִתַנְיָא: "דַּקָּה", מָה תַּלְמוּד לוֹמַר? וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר: "וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנּוּ הָדֵק", מָה תַּלְמוּד לוֹמַר: "דַּקָּה"? כְּדֵי שֶׁתְּהֵא דַּקָּה מִן הַדַּקָּה.

אָמַר מָר: כְּשֶׁהוּא שׁוֹחֵק, אוֹמֵר "הֵיטֵב הָדֵק, הָדֵק הֵיטֵב": מְסַיַּיע לֵיהּ לְרַבִּי יוֹחָנָן, דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כְּשֵׁם שֶׁהַדִּיבּוּר רַע לַיַּיִן – כֵּן הַדִּיבּוּר יָפֶה לַבְּשָׂמִים.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אַחַד עָשָׂר סַמְמָנִין נֶאֶמְרוּ לוֹ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי. אָמַר רַב הוּנָא: מַאי קְרָאָה? "קַח לְךָ סַמִּים" – תֵּרֵי, "נָטָף וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה" – הָא חַמְשָׁה, וְ"סַמִּים" אַחֲרִינֵי – חַמְשָׁה, הָא עֲשָׂרָה, "וּלְבוֹנָה זַכָּה" – חַד, הָא חַד סְרֵי.

וְאֵימָא "סַמִּים" – כֻּלָּל, "נָטָף וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה" – פֶּרֶט, "סַמִּים" – חֲזַר וְכָלַל. כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל, אִי אַתָּה דָּן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט. מָה הַפְּרָט מְפוֹרָשׁ – דָּבָר שֶׁקִּיטֵּר וְעוֹלֶה וְרֵיחוֹ נוֹדֵף, אַף כָּל דָּבָר שֶׁקִּיטֵּר וְעוֹלֶה וְרֵיחוֹ נוֹדֵף.

וְכִי תֵּימָא, אִם כֵּן, לִכְתּוֹב קְרָא חַד פְּרָטָא! לָאוֵי, מִיצְּרָךְ צְרִיכִי, דְּאִי כְּתַב "נָטָף" הֲוָה אָמֵינָא: מִין אִילָן – אִין, אֲבָל גִּידּוּלֵי קַרְקַע – לָא, מְשׁוּם הָכִי כְּתַב: "וּשְׁחֵלֶת". וְאִי כְּתַב "וּשְׁחֵלֶת", הֲוָה אָמֵינָא: גִּידּוּלֵי קַרְקַע – אִין, אֲבָל מִין אִילָן – אֵימָא לָא, מְשׁוּם הָכִי כְּתַב: "נָטָף".

וְחֶלְבְּנָה לְגוּפֵיהּ אָתָא, מִפְּנֵי שֶׁרֵיחָהּ רַע! אִם כֵּן, מ"קַח לְךָ" נָפְקָא לֵיהּ.

וְאֵימָא: "סַמִּים" בָּתְרָאֵי תְּרֵין נִינְהוּ, כְּ"סַמִּים" קַדְמָאֵי! אִם כֵּן, נִכְתּוֹב "סַמִּים" "סַמִּים" בַּהֲדֵי הֲדָדֵי, וְסוֹף נִכְתּוֹב "נָטָף וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה".

דִּבֵּי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל תָּנֵי: "סַמִּים" – כְּלַל, "נָטָף שְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה" – פָּרַט, "סַמִּים" – חָזַר וְכָלַל. כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל, אִי אַתָּה דָּן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט. מָה הַפְּרָט מְפוֹרָשׁ – דָּבָר שֶׁקִּיטֵּר וְעוֹלֶה וְרֵיחוֹ נוֹדֵף, אַף כָּל דָּבָר שֶׁקִּיטֵּר וְעוֹלֶה וְרֵיחוֹ נוֹדֵף.

אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא כְּלָל בְּכְלָל רִאשׁוֹן, וּפְרָט בִּפְרָט רִאשׁוֹן? אָמְרַתְּ לָאו. הָא אֵין לְךָ עָלֶיךָ לְדוּן בְּלֶשׁוֹן אַחֲרוֹן, אֶלָּא בְּלֶשׁוֹן רִאשׁוֹן.

אָמַר מָר: אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא כְּלָל בְּכְלָל רִאשׁוֹן, וּפְרָט בִּפְרָט רִאשׁוֹן? אָמְרַתְּ לָאו, הָא אֵין עָלֶיךָ לָדוּן. מַאי קוּשְׁיָא? הָכִי קָא קַשְׁיָא לֵיהּ: "סַמִּים" בָּתְרָאֵי תְּרֵי, כִּי סַמִּים קַדְמָאֵי תְּרֵין! הֲדַר וְשַׁנִּי כִּדְשַׁנִּין, דְּאִם כֵּן נִכְתּוֹב קְרָא: "סַמִּים סַמִּים נָטָף וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה".

וּמַאי. "פְּרָט בִּפְרָט רִאשׁוֹן"? הָכִי קָא קַשְׁיָא לֵיהּ: מִינֵי אִילָנוֹת יָלְפִי מִן נָטָף, וְגִידּוּלֵי קַרְקַע יָלְפִי מִשְּׁחֵלֶת, וְלֵילְפִי נָמֵי מִלְּבוֹנָה זַכָּה, דְּאַיְיתֵי בְּחַד צַד, דְּנַיְיתֵי דָּבָר שֶׁרֵיחוֹ נוֹדֵף וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין קוֹטֵר וְעוֹלֶה!

הֲדַר אָמַר: אִם כֵּן, נִכְתּוֹב קְרָא לִלְבוֹנָה זַכָּה בְּמִיצְעֵי, וְתֵילַף מִינַּהּ.

אִי כַּתְּבֵיהּ לִבוֹנָה זַכָּה בְּמִיצְעֵי, הָוַיִין תְּרֵי עָשָׂר! אִם כֵּן, נִכְתּוֹב קְרָא לְבוֹנָה זַכָּה בְּמִיצְעֵי, וְחֶלְבְּנָה לְבַסּוֹף. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר: מִגּוּפַהּ, מָה לְשׁוֹן "קְטֹרֶת"? דָּבָר שֶׁקּוֹטֵר וְעוֹלֶה.

אָמַר רַב חָנָא בַּר בִּזְנָא אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן חֲסִידָא: כָּל תַּעֲנִית שֶׁאֵין בָּהּ מִפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל אֵינָהּ תַּעֲנִית, שֶׁהֲרֵי חֶלְבְּנָה רֵיחָהּ רַע וּמְנָאָהּ הַכָּתוּב עִם סַמְמָנֵי קְטֹרֶת. אַבָּיֵי אָמַר: מֵהָכָא: "וַאֲגַדְתּוֹ עַל אֶרֶץ יְסָדָהּ"

וְהַסְּךְ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. תָּנוּ רַבָּנָן: הַסְּךְ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה לִבְהֵמָה וְכֵלִים – פָּטוּר, לְגוּיִם וּלְמֵתִים – פָּטוּר. בִּשְׁלָמָא בִּבְהֵמָה וְכֵלִים, דִּכְתִיב: "עַל בְּשַׂר אָדָם לֹא יִיסָךְ", וּבִבְהֵמָה וְכֵלִים לָאו אָדָם הוּא. מֵתִים נָמֵי פָּטוּר, דְּכֵיוָן דְּמִית לֵיהּ – מֵת מִיקָּרֵי, וְלָאו אָדָם. אֶלָּא גּוּיִם, אַמַּאי פָּטוּר? הָא אָדָם נִינְהוּ!

לָאוֵי, דִּכְתִיב: "וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם" – אַתֶּם קְרוּיִין "אָדָם" וְאֵין הַגּוֹיִם קְרוּיִין "אָדָם".

וְהָכְתִיב: ״וְנֶפֶשׁ אָדָם שִׁשָּׁה עָשָׂר אָלֶף״! אֲמַר לֵיהּ: הָהוּא לְאַפּוֹקֵי בְּהֵמָה.
וְהָכְתִיב: ״וַאֲנִי לֹא אָחוּס עַל נִינְוֵה וְגוֹ׳״! הַהוּא לְאַפּוֹקֵי בְּהֵמָה.
וְאִיבָּעֵית אֵימָא – כִּדְקָתָנֵי תַּנָּא קַמֵּיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר: כֹּל שֶׁיֵּשְׁנוֹ בְּסָךְ – יֶשְׁנוֹ בְּבַל יֵיסָךְ, וְכֹל שֶׁאֵינוֹ בְּסָךְ – אֵינוֹ בְּבַל יֵיסָךְ.
תַּנְיָא אִידַּךְ: הַסָּךְ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה לִבְהֵמָה וְכֵלִים, לְגוֹיִם וּמֵתִים – פָּטוּר, לְמָלְכִים וּלְכֹהֲנִים – רַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּיב, וְרַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר. וְכַמָּה יָסוּךְ וְיִהֵא חַיָּיב? רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כָּל שֶׁהוּא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּזַיִת. וְהָאָמַר רַבִּי יְהוּדָה: פָּטוּר! כִּי פָּטַר רַבִּי יְהוּדָה – גַּבֵּי מְלָכִים וְכֹהֲנִים, גַּבֵּי הֶדְיוֹט מְחַיֵּיב.
רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה בְּמַאי פְּלִיגִי אָמַר רַב יוֹסֵף: בְּהָא פְּלִיגִי – רַבִּי מֵאִיר סָבַר: ״עַל בְּשַׂר אָדָם לֹא יִיסָךְ״ כְּתִיב, וּכְתִיב: ״וַאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ עַל זָר״, מָה סִיכָה כָּל שֶׁהוּא – אַף נְתִינָה כָּל שֶׁהוּא.
וְרַבִּי יְהוּדָה סָבַר: יָלְפִינַן נְתִינָה דְּעַל זָר מִנְּתִינָה דְּעָלְמָא, מָה נְתִינָה דְּעָלְמָא כְּזַיִת, אַף נְתִינָה דְּעַל זָר – כְּזַיִת. אֲבָל סִיכָה לְמִימְשַׁח מְלָכִים וְכֹהֲנִים – דִּבְרֵי הַכֹּל כָּל שֶׁהוּא.
וְאָמַר רַב יוֹסֵף: בְּמַאי פְּלִיגִי רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה גַּבֵּי מְלָכִים וְכֹהֲנִים? רַבִּי מֵאִיר סָבַר: ״וַאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ עַל זָר״ כְּתִיב, וּמָלֵךְ וְכֹהֵן הַשְׁתָּא זָרִים נִינְהוּ. וְרַבִּי יְהוּדָה סָבַר: בָּעֵינַן עַד דְּאִיכָּא זָר מִתְּחִלָּתוֹ וְעַד סוֹפוֹ, וּמָלֵךְ וְכֹהֵן מֵעִיקָּרָא לָאו זָרִים הָווּ.
אָמַר רַב אִיקָא בְּרֵיהּ דְּרַב אַמֵּי: וְאָזְדוּ לְטַעְמַיְיהוּ, דְּתַנְיָא:

דף ז.

בַּת כֹּהֵן שֶׁנִּישֵּׂאת לְיִשְׂרְאֵל, וְאָכְלָה בִּתְרוּמָה – מְשַׁלֶּמֶת אֶת הַקֶּרֶן וְאֵינָהּ מְשַׁלֶּמֶת אֶת הַחוֹמֶשׁ, וּמִיתָּתָהּ בִּשְׂרֵיפָה.
נִיסֵּת לְאֶחָד מִן הַפְּסוּלִין – מְשַׁלֶּמֶת קֶרֶן וְחוֹמֶשׁ, וּמִיתָּתָהּ בְּחֶנֶק, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר.
וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אַחַת זוֹ וְאַחַת זוֹ מְשַׁלֶּמֶת [אֶת] הַקֶּרֶן וְאֵינָהּ מְשַׁלֶּמֶת [אֶת] הַחוֹמֶשׁ, וּמִיתָּתָהּ בִּשְׂרֵיפָה.
אָמַר רַב יוֹסֵף: מַחְלוֹקֶת בִּנְתִינַת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּבִשְׁינּוּיֵי דְּשַׁנְּנַן, אֲבָל נְתִינָה דְּעָלְמָא – דִּבְרֵי הַכֹּל כְּזַיִת.
גּוּפָא. תְּנֵי תַּנָּא קַמֵּיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר: כֹּל שֶׁיֵּשְׁנוֹ בְּסָךְ – יֶשְׁנוֹ בְּבַל יֵיסָךְ, וְכָל שֶׁאֵינוֹ בְּסָךְ – אֵינוֹ בְּבַל יֵיסָךְ. אָמַר לֵיהּ: שַׁפִּיר קָאָמְרַתְּ, ״לֹא יִיסָךְ״ כְּתִיב, וּקְרֵי בֵּיהּ ״לֹא יַסִּיךְ״.
תְּנֵי רַב חֲנַנְיָה קַמֵּיהּ דְּרָבָא: מִנַּיִן לְכֹהֵן גָּדוֹל שֶׁנָּטַל מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁעַל רֹאשׁוֹ וְנָתַן עַל בְּנֵי מֵעָיו, מִנַּיִן שֶׁהוּא חַיָּיב? שֶׁנֶּאֱמַר: ״עַל בְּשַׂר אָדָם לֹא יִיסָךְ״. אֲמַר לֵיהּ רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא

לְרַב אָשֵׁי: מַאי שְׁנָא מֵהָא דְּתַנְיָא: כֹּהֵן שֶׁסָּךְ בְּשֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה, בֶּן בִּתּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתְעַגֵּל בּוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ?

אָמַר לֵיהּ: הָתָם, "וּמַתּוּ בוֹ כִּי יְחַלְּלֻהוּ" כְּתִיב – כֵּיוָן דְּחַלְּלֵיהּ הָא אִיתַּחֵיל, אֲבָל גַּבֵּי שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה כְּתִיב: "כִּי נֵזֶר [שֶׁמֶן מִשְׁחַת] אֱלֹהָיו עָלָיו" – "שֶׁמֶן מִשְׁחָה" קָרְיֵיהּ רַחֲמָנָא, דְּאַף עַל גַּב דְּאִיתֵּיהּ עָלָיו לָא אִיתַּחֵיל.

עַל אֵלּוּ חַיָּיבִין עַל זְדוֹנוֹ כּוּ'. קָתָנֵי: חוּץ מִמְּטַמֵּא מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו. מַאי מַפֵּיק לֵיהּ? הָכִי קָתָנֵי: חוּץ מִמְּטַמֵּא מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו, שֶׁאֵין מֵבִיא אָשָׁם תְּלוּי.

וְנֵיתְנֵי נָמֵי: חוּץ מִמִּי שֶׁעָבַר עָלָיו יוֹם הַכִּיפּוּרִים, שֶׁאֵין מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי! אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: כִּי קָתָנֵי, הֵיכָא דְּאִיתֵּיהּ לַחֲטָאָהּ וְרַחֲמָנָא פַּטְרֵיהּ. עָבַר עָלָיו יוֹם הַכִּיפּוּרִים לֵיתֵיהּ לַחֲטָאָהּ, דְּקָא כַּפַּר לֵיהּ.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: בְּמְבַעֵט, דְּקָאָמַר: אֵין יוֹם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר, דְּאִי הָדַר בֵּיהּ בְּתַר יוֹם הַכִּיפּוּרִים, בָּעֵי לְאֵיתוֹיֵי אָשָׁם תָּלוּי. וְרֵישׁ לָקִישׁ סָבַר: מְבַעֵט נָמֵי מְכַפַּר עֲלֵיהּ יוֹם הַכִּיפּוּרִים.

וּבְפָלוּגְתָּא: הָאוֹמֵר: "לֹא יִתְכַּפֵּר לִי חַטָּאתִי", אַבָּיֵי אָמַר: אֵינָהּ מְכַפֶּרֶת, רָבָא אָמַר: מְכַפֶּרֶת. הֵיכָא דְּאָמַר: "לֹא תִּיקָּרֵב" – דְּכוּלֵּי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דְּלָא מְכַפְּרָה, דִּכְתִיב: "יַקְרִיב אוֹתוֹ" – לְרָצוֹנוֹ. כִּי פְּלִיגִי, דְּאָמַר: "תִּיקָּרֵב וְלֹא תְּכַפֵּר", אַבָּיֵי אָמַר: אֵין מְכַפֶּרֶת, דְּהָא אָמַר לֹא תְּכַפֵּר. רָבָא אָמַר: מְכַפֶּרֶת, כֵּיוָן דְּאָמַר תִּיקָּרֵב – כַּפָּרָה מִמֵּילָא (אָתֵי).

וַהֲדַר בֵּיהּ רָבָא, כִּדְתַנְיָא: יָכוֹל יְהֵא יוֹם הַכִּיפּוּרִים מְכַפֵּר עַל שְׁבִין וְעַל שֶׁאֵין שְׁבִין? וְדִין הוּא, וּמָה חַטָּאת וְאָשָׁם מְכַפְּרִין וְיוֹם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר, מָה חַטָּאת וְאָשָׁם אֵין מְכַפְּרִין אֶלָּא עַל הַשְּׁבִין אַף יוֹם הַכִּפּוּרִים אֵין מְכַפֵּר אֶלָּא עַל הַשְּׁבִין!

לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּחַטָּאת וְאָשָׁם, שֶׁאֵין מְכַפְּרִין עַל הַמֵּזִיד כַּשּׁוֹגֵג, תֹּאמַר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁמְּכַפֵּר עַל הַמֵּזִיד כַּשּׁוֹגֵג. וְהוֹאִיל וּמְכַפֵּר עַל הַמֵּזִיד כַּשּׁוֹגֵג, מְכַפֵּר עַל שְׁבִין וְעַל שֶׁאֵין שְׁבִין! תַּלְמוּד לוֹמַר: "אַךְ", חָלַק.

מַאי "שְׁבִין" וְ"שֶׁאֵין שְׁבִין"? אִילֵימָא "שְׁבִין" – שׁוֹגֵג, "לֹא שְׁבִין" – מֵזִיד, הָא קָתָנֵי: לֹא אִם אָמַרְתָּ בְּחַטָּאת וְאָשָׁם כּוּ'!

אֶלָּא, כִּי הָא דְּעוּלָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אָכַל חֵלֶב וְהִפְרִישׁ קָרְבָּן, וְנִשְׁתַּמֵּד וְחָזַר בּוֹ, הוֹאִיל וְנִדְחָה – יִדָּחֶה.

נְהִי דְּאִידְּחִי קָרְבָּן, גַּבְרָא בַּר כַּפָּרָה הוּא! אֶלָּא "שְׁבִין" – דְּאָמַר: "יְכַפֵּר עָלַי חַטָּאתִי", "שֶׁאֵין שְׁבִין" – דְּאָמַר: "לֹא תְּכַפֵּר עָלַי חַטָּאתִי", שְׁמַע מִינַּהּ:

וּרְמִינְהִי: יָכוֹל לֹא יְהֵא יוֹם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר אֶלָּא עַל שֶׁנִּתְעַנָּה בּוֹ וְלֹא עָשָׂה בּוֹ מְלָאכָה וּקְרָאוֹ מִקְרָא קוֹדֶשׁ, לֹא נִתְעַנָּה בּוֹ וְעָשָׂה בּוֹ מְלָאכָה וְלֹא קְרָאוֹ מִקְרָא קוֹדֶשׁ יָכוֹל לֹא יְהֵא יוֹם כִּיפּוּרִים מְכַפֵּר? תַּלְמוּד לוֹמַר: "יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא", מִכָּל מָקוֹם. וְתִרְוַיְיהוּ סְתָם סִיפְרָא הוּא, קַשְׁיָין אַהֲדָדֵי!

אָמַר אַבָּיֵי, לָא קַשְׁיָא: הָא – רַבִּי אֵלִיעֶבָא דְּרַבִּי יְהוּדָה, הָא – רַבִּי אֵלִיעֶבָא דִּידֵיהּ, דְּתַנְיָא: רַבִּי אוֹמֵר: כָּל עֲבֵירוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, בֵּין עָשָׂה תְּשׁוּבָה וּבֵין לֹא עָשָׂה תְּשׁוּבָה – יוֹם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר, חוּץ מִפּוֹרֵק עוֹל, וּמְגַלֶּה פָּנִים בַּתּוֹרָה, וּמֵפֵר בְּרִית בָּשָׂר, שֶׁאִם עָשָׂה תְּשׁוּבָה – יוֹם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר, וְאִם לָאו – אֵין יוֹם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר.

רָבָא אָמַר: הָא וְהָא רַבִּי אֵלִיעֶבָא דְּנַפְשֵׁיהּ, וּמוֹדֶה רַבִּי בַּעֲבֵירוֹת דְּיוֹם הַכִּפּוּרִים גּוּפֵיהּ – דְּלָא מְכַפֵּר. דְּאִי לָא תֵּימָא הָכִי, כָּרֵת דְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לְרַבִּי, כֵּיוָן דִּבְכֹל שַׁעְתָּא וְשַׁעְתָּא מְכַפֵּר, הֵיכִי מַשְׁכְּחַתְּ לַהּ?

וּמַאי קוּשְׁיָא? דִּילְמָא דַּעֲבַד עֲבֵירְתָּא כּוּלֵּי לֵילְיָא וּבַהֲדֵי עַמּוּד הַשַּׁחַר מִית, דְּלָא הֲוָה יָמָא דִּלְכַפֵּר לֵיהּ! תִּינַח כָּרֵת דְּלֵילְיָא, כָּרֵת דִּימָמָא הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ?

וּמַאי קוּשְׁיָא? דִּילְמָא בַּהֲדֵי דְּקָאָכַל נַהֲמָא חֲנָקְתֵּיהּ אוּמְצָא, דְּלָא הֲוָה לֵיהּ שְׁהוּת בֵּימָמָא דִּלְכַפֵּר לֵיהּ. אִי נָמֵי, דַּעֲבַד עֲבֵירְתֵּיהּ סָמוּךְ לִשְׁקִיעַת הַחַמָּה. אִי נָמֵי, בַּהֲדֵי דְּעָבֵיד עֲבֵירְתֵּיהּ פַּסְקֵיהּ מָרָא לְשָׁקֵיהּ וּמִית, דְּלָא הֲוָה לֵיהּ שְׁהוּת בֵּימָמָא דִּלְכַפֵּר לֵיהּ.

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אַף הַמְגַדֵּף כּוּ'. מַאי אַף הַמְגַדֵּף שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה?

רַבָּנַן שְׁמַעוּ לְרַבִּי עֲקִיבָא דְּתָנֵי בַּעַל אוֹב וְלָא תָנֵי יִדְּעוֹנִי, אָמְרוּ לֵיהּ: מַאי שְׁנָא דִּלָּא מַיְיתֵי קָרְבָּן, מִשּׁוּם דְּלֵית בֵּיהּ מַעֲשֶׂה? מְגַדֵּף נָמֵי לֵית בֵּיהּ מַעֲשֶׂה!

תָּנוּ רַבָּנַן: מְגַדֵּף מֵבִיא קָרְבָּן, הוֹאִיל וְנֶאֱמַר בּוֹ כָּרֵת, דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא, וְאוֹמֵר: "וְנָשָׂא חֶטְאוֹ". וּכְלָלָא הוּא, כֹּל הֵיכָא דִּכְתִיב בֵּיהּ כָּרֵת מַיְיתֵי קָרְבָּן? וְהָא פֶּסַח וּמִילָה דִּכְתִיב בְּהוּ כָּרֵת וְלָא מַיְיתֵי קָרְבָּן!

דף ז:

הָכִי קָאָמַר: מְגַדֵּף מֵבִיא קָרְבָּן הוֹאִיל וּבָא בּוֹ כָּרֵת בִּמְקוֹם קָרְבָּן, דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. קָסָבַר: מִיגּוֹ דְּבָעֵי מִכְתַּב כָּרֵת בְּעִלְמָא, וּכְתִיב כָּרֵת בִּמְקוֹם קָרְבָּן, שְׁמַע מִינַּהּ מַיְיתֵי קָרְבָּן.

וְאוֹמֵר: "חֶטְאוֹ יִשָּׂא". אֲתָאן] לְרַבָּנַן, וְהָכִי קָאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְרַבָּנַן: אִמְרִיתוּ מְגַדֵּף לֵית בֵּיהּ מַעֲשֶׂה, מַהוּ מְגַדֵּף – מְבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁם. אֶלָּא כָּרֵת דִּכְתִיב, לְמַאי אֲתָא?

אָמְרִי לֵיהּ: לִיתֵּן כָּרֵת לְמְקַלֵּל, דִּכְתִיב בִּמְקַלֵּל: ("חֶטְאוֹ יִשָּׂא הָאִישׁ הַהוּא") ["וְנָשָׂא חֶטְאוֹ"], וּכְתִיב בְּפֶסַח שֵׁנִי: "חֶטְאוֹ יִשָּׂא", מָה לְהַלָּן – כָּרֵת, אַף כָּאן – כָּרֵת.

תָּנוּ רַבָּנָן: ״אֶת ה׳ [הוּא] מְגַדֵּף״, אִיסִי בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּאָדָם הָאוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ ״גֵּירַפְתָּה הַקְּעָרָה וְחִיסַּרְתָּהּ״. קָסָבַר: מְגַדֵּף – מְבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁם הוּא.

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: כְּאָדָם הָאוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ ״גֵּירַפְתָּה הַקְּעָרָה וְלֹא חִיסַּרְתָּהּ״. קָסָבַר: מְגַדֵּף – הַיְינוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה.

תַּנְיָא אִידַּךְ: ״אֶת ה׳״, רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: בְּעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה הַכָּתוּב מְדַבֵּר, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא בָּא הַכָּתוּב אֶלָּא לִיתֵּן כָּרֵת לְמְבָרֵךְ הַשֵּׁם.

מַתְנִי׳ יֵשׁ מְבִיאוֹת קָרְבָּן וְנֶאֱכָל, וְיֵשׁ מְבִיאוֹת קָרְבָּן וְאֵינוֹ נֶאֱכָל, וְיֵשׁ שֶׁאֵינָם מְבִיאוֹת.

מְבִיאוֹת קָרְבָּן וְנֶאֱכָל: הַמַּפֶּלֶת כְּמִין בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ מִצּוּרַת אָדָם.

הַמַּפֶּלֶת סַנְדָּל אוֹ שִׁילְיָא אוֹ שַׁפִּיר מְרוּקָּם, וְהַיּוֹצֵא מְחוּתָּךְ, וְכֵן שִׁפְחָה שֶׁהִפִּילָה, מְבִיאָה קָרְבָּן וְנֶאֱכָל.

וְאֵלּוּ מְבִיאוֹת וְאֵינָן נֶאֱכָלוֹת: הַמַּפֶּלֶת וְאֵין יוֹדֵעַ מָה הִפִּילָה, וּשְׁתֵּי נָשִׁים שֶׁהִפִּילוּ, אַחַת מִמִּין פְּטוּר וְאַחַת מִמִּין חוֹבָה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁהָלְכוּ זֶה לַמִּזְרָח וְזֶה לַמַּעֲרָב. אֲבָל אִם הָיוּ שְׁתֵּיהֶן עוֹמְדוֹת – שְׁתֵּיהֶן מְבִיאוֹת קָרְבָּן, וְנֶאֱכָל.

אֵלּוּ שֶׁאֵין מְבִיאוֹת: הַמַּפֶּלֶת שַׁפִּיר מָלֵא מַיִם, מָלֵא דָּם, מָלֵא גְּנִינִים, הַמַּפֶּלֶת כְּמִין דָּגִים וַחֲגָבִים וּשְׁקָצִים וּרְמָשִׂים, הַמַּפֶּלֶת יוֹם אַרְבָּעִים, וְיוֹצֵא דּוֹפֶן. רַבִּי שִׁמְעוֹן מְחַיֵּיב בְּיוֹצֵא דּוֹפֶן.

גְּמָ׳ שִׁפְחָה מְנָלַן? דְּתָנוּ רַבָּנָן: ״בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״, אֵין לִי אֶלָּא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, גִּיּוֹרֶת וְשִׁפְחָה מְנַיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: ״אִשָּׁה״.

מַאי ״וְכֵן שִׁפְחָה״? סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא: כִּי אָמְרִינַן כָּל מְצָוָה שֶׁהָאִשָּׁה חַיֶּיבֶת בָּהּ – עֶבֶד חַיָּיב בָּהּ, הָנֵי מִילֵּי בְּדָבָר שֶׁשָּׁוֶה בֵּין אִישׁ וּבֵין אִשָּׁה. אֲבָל יוֹלֶדֶת, דִּבְנָשִׁים אִיתַּהּ, בַּאֲנָשִׁים לֵיתַהּ, אֵימָא לָא תְּחַיֵּיב שִׁפְחָה, אַהְכִי תְּנָא: שִׁפְחָה.

אֵלּוּ מְבִיאִין קָרְבָּן כּוּ׳. מַאי עָבְדִין? מַיְיתְיָן תַּרְוַיְיהוּ חַד קָרְבָּן וַדַּאי, וְחַטַּאת עוֹף סָפֵק, וּמַתְנֵי.

וּמִי אִית לֵיהּ לְרַבִּי יוֹסֵי תְּנָאָה? וְהָתְנַן: רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מְבִיאוֹת שְׁנֵיהֶן חַטָּאת אַחַת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אֵין שְׁנֵיהֶן מְבִיאוֹת חַטָּאת אַחַת. אַלְמָא לְרַבִּי יוֹסֵי לֵית לֵיהּ תְּנָאָה!

אָמַר רָבָא: מוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי בִּמְחוּסַּר כַּפָּרָה. וְכֵן כִּי אֲתָא רָבִין אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי בִּמְחוּסַּר כַּפָּרָה.

מַאי טַעְמָא? הָתָם בְּעֵי גַּבְרָא יְדִיעָה, דִּכְתִיב: ״אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ״ הֵילְכָךְ, לָא מַתְיְין וּמַתְנְיָן]. אֲבָל הָכָא, כִּי מַתְיְין נָשִׁים קָרְבָּן – לְאִישְׁתְּרוּיֵי בַּאֲכִילַת קָדָשִׁים.

כִּדְתָנֵי סֵיפָא דְּהַהִיא: רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כָּל חַטָּאת שֶׁהִיא בָּאָה עַל חֵטְא – אֵין שְׁתַּיִם מְבִיאוֹת אוֹתָהּ.

אֵלּוּ שֶׁאֵין מְבִיאוֹת כּוּ' רַבִּי שִׁמְעוֹן מְחַיֵּיב בְּיוֹצֵא דּוֹפֶן. מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן? אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: אָמַר קְרָא: "וְאִם נְקֵבָה תֵּלֵד", לְרַבּוֹת לֵידָה אַחֶרֶת, מַאי הִיא – יוֹצֵא דּוֹפֶן.

וְרַבָּנַן מַאי טַעְמָא? אָמַר רַבִּי מַנִּי בַּר פַּטִּישׁ: "אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה" – עַד שֶׁתֵּלֵד מִמָּקוֹם שֶׁמַּזְרִעַת.

מַתְנִי' הַמַּפֶּלֶת לְאוֹר שְׁמוֹנִים וְאֶחָד, בֵּית שַׁמַּאי פּוֹטְרִין מִן הַקָּרְבָּן, וּבֵית הִלֵּל מְחַיְּבִין.

אָמְרוּ בֵּית הִלֵּל לְבֵית שַׁמַּאי: מַאי שְׁנָא אוֹר שְׁמוֹנִים וְאֶחָד מִיּוֹם שְׁמוֹנִים וְאֶחָד? אִם שָׁיְוָה לוֹ לְטוּמְאָה, לֹא יִשְׁוֶה לוֹ לְקָרְבָּן?

אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שַׁמַּאי: לֹא, אִם אֲמַרְתֶּם בְּמַפֶּלֶת יוֹם שְׁמוֹנִים וְאֶחָד, שֶׁכֵּן יָצְאָה לְשָׁעָה שֶׁהִיא רְאוּיָה לְהָבִיא בָּהּ קָרְבָּן, תֹּאמַר בְּמַפֶּלֶת לְאוֹר שְׁמוֹנִים וְאֶחָד, שֶׁלֹּא יָצְאָה לְשָׁעָה שֶׁהִיא רְאוּיָה לְהָבִיא בָּהּ קָרְבָּן.

אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הִלֵּל: וַהֲלֹא הַמַּפֶּלֶת יוֹם שְׁמוֹנִים וְאֶחָד שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת תּוֹכִיחַ, שֶׁלֹּא יָצְאָה לְשָׁעָה שֶׁהִיא רְאוּיָה לְהָבִיא בָּהּ קָרְבָּן, וְחַיֶּיבֶת קָרְבָּן!

אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שַׁמַּאי: לֹא, אִם אֲמַרְתֶּם יוֹם שְׁמוֹנִים וְאֶחָד שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְקָרְבַּן יָחִיד, רָאוּי לְקָרְבַּן צִיבּוּר, תֹּאמַר בְּמַפֶּלֶת לְאוֹר שְׁמוֹנִים יוֹם וְאֶחָד, שֶׁאֵין הַלַּיְלָה רָאוּי לֹא לְקָרְבַּן יָחִיד וְלֹא לְקָרְבַּן צִיבּוּר?

וְהַדָּמִים אֵינָן מוֹכִיחִים, שֶׁהַמַּפֶּלֶת בְּתוֹךְ מְלֹאת – דָּמֶיהָ טְמֵאִים, וּפְטוּרָה מִן הַקָּרְבָּן.

דף ח.

גְּמָ' תַּנְיָא: אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הִלֵּל לְבֵית שַׁמַּאי: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר: "לְבַת" לְרַבּוֹת אוֹר שְׁמוֹנִים וְאֶחָד.

רַבִּי הוֹשַׁעְיָא הֲוָה שְׁכִיחַ קַמֵּיהּ דְּבַר קַפָּרָא, שַׁבְקֵיהּ וַאֲתָא קַמֵּיהּ דְּרַבִּי חִיָּיא. יוֹמָא חַד פְּגַע בֵּיהּ, בָּעָא מִינֵּיהּ: זַב שֶׁרָאָה שָׁלֹשׁ רְאִיּוֹת בְּלֵיל שְׁמִינִי, מָה בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים בְּדָבָר זֶה?

טַעְמַיְיהוּ דְּבֵית הִלֵּל בְּמַפֶּלֶת בַּלַּיְלָה מִשּׁוּם דִּכְתִיב: "לְבַת", אֲבָל זַב שֶׁרָאָה שָׁלֹשׁ רְאִיּוֹת בְּלֵיל שְׁמִינִי – פָּטְרִי, דְּלָא מְיַיתְרִי קְרָאֵי, אוֹ דִלְמָא לָא שְׁנָא?

אֲמַר לֵיהּ בַּר קַפָּרָא: מָה בָּבְלִי אוֹמֵר בְּדָבָר זֶה? אִישְׁתִּיק רַבִּי הוֹשַׁעְיָא, לָא אֲמַר כְּלוּם.

אֲמַר לֵיהּ בַּר קַפָּרָא: צְרִיכִין לְדִבְרֵי עַיָּיא? נַחְזוֹר עַל הָרִאשׁוֹנוֹת: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר: "לְבַת" – לְרַבּוֹת אוֹר שְׁמוֹנִים וְאֶחָד.

נַיְמָא כְּתַנָּאֵי: זָב שֶׁרָאָה שָׁלֹשׁ רְאִיּוֹת בְּלֵיל שְׁמִינִי, תָּנֵי חָדָא: מֵבִיא, וְתַנְיָא אִידַּךְ: אֵינוֹ מֵבִיא. מַאי לָאו תַּנָּאֵי הִיא, דְּהָא דְּתַנְיָא מֵבִיא, קָסָבַר: לַיְלָה אֵין מְחוּסַּר זְמַן, וְהָדְתָנֵי אֵין מֵבִיא, קָסָבַר: לַיְלָה מְחוּסַּר זְמַן?

אָמַר רַב הוּנָא בַּר אַחָא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: הָנֵי תַּנָּאֵי סָבְרִי לַיְלָה מְחוּסַּר זְמַן. וְהָא דְּתַנְיָא מֵבִיא – בְּזָב בַּעַל שְׁתֵּי רְאִיּוֹת, וְהָדְתַנְיָא אֵין מֵבִיא – בְּזָב בַּעַל שָׁלֹשׁ רְאִיּוֹת.

זָב בַּעַל שְׁתֵּי רְאִיּוֹת, מַאי לְמֵימְרָא? הָא קָא מַשְׁמַע לַן: דַּוְקָא רָאָה בְּלֵיל שְׁמִינִי, אֲבָל בְּיוֹמָא דִּשְׁבִיעִי, לָא. קָסָבַר: כָּל רְאִיָּיה שֶׁסּוֹתֶרֶת – אֵין מְבִיאָה לִידֵי קִרְבָּן.

אָמַר רָבָא: אַמַּאי אוֹקֵימְתָּא לְהָא דְּתַנְיָא אֵין מֵבִיא – בְּזָב בַּעַל שָׁלֹשׁ רְאִיּוֹת, לִיתְנְיֵיהּ גַּבֵּי, חֲמִשָּׁה מְבִיאִין קִרְבָּן אֶחָד עַל עֲבֵירוֹת הַרְבֵּה! – לָא פְּסִיקָא, דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רָאָה אַחַת בַּלַּיְלָה וּשְׁתַּיִם בַּיּוֹם – מֵבִיא, שְׁתַּיִם בַּלַּיְלָה וְאַחַת בַּיּוֹם – אֵין מֵבִיא.

אָמַר רַב יוֹסֵף: תֵּדַע דְּאַחַת בַּלַּיְלָה וּשְׁתַּיִם בַּיּוֹם מֵבִיא, דְּהָא רְאִיָּיה רִאשׁוֹנָה שִׁכְבַת זֶרַע בְּעָלְמָא, וְאִילּוּ חֲזֵי תַּרְתֵּין אַחְרָנְיָיתָא מִצְטָרְפִי לְהוּ.

אָמַר רַב שֵׁשֶׁת בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי: מִידֵּי אִירְיָא? רְאִיָּיה רִאשׁוֹנָה שֶׁל זָב – חֲזָיֵיהּ בִּזְמַן חִיּוּבָא. אַחַת בַּלַּיְלָה, כֵּיוָן דְּלָאו בִּזְמַן חִיּוּבָא חֲזָיֵיהּ, אִי לָאו דְּאַשְׁמְעִינַן רַבִּי יוֹחָנָן דְּמִצְטָרְפָא, הֲוָה אָמֵינָא לָא תִּצְטָרֵף.

וּמִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לַיְלָה מְחוּסַּר זְמַן?

וְהָאָמַר חִזְקִיָּה: נִטְמָא בַּיּוֹם – מֵבִיא, בַּלַּיְלָה – אֵין מֵבִיא. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֲפִילּוּ בַּלַּיְלָה – מֵבִיא!

כִּי קָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: ״שְׁתַּיִם בַּלַּיְלָה וְאַחַת בַּיּוֹם – אֵין מֵבִיא״, לְדִבְרֵי הָאוֹמֵר מְחוּסַּר זְמַן. לְדִבְרֵי הָאוֹמֵר? פְּשִׁיטָא! רָאָה אַחַת בַּלַּיְלָה וּשְׁתַּיִם בַּיּוֹם אִיצְטְרִיכָא לֵיהּ. מַהוּ דְּתֵימָא: כֵּיוָן דְּלָאו בִּזְמַן חִיּוּבָא קָחֲזֵי לֵיהּ – לָא תִּצְטָרֵף, קָא מַשְׁמַע לַן.

מַתְנִי׳ הָאִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ סְפֵק חֲמִשָּׁה לִידוֹת וּסְפֵק חֲמִשָּׁה זִיבוֹת – מְבִיאָה קִרְבָּן אֶחָד וְאוֹכֶלֶת בִּזְבָחִים וְאֵין הַשְּׁאָר עָלֶיהָ חוֹבָה. חֲמִשָּׁה זִיבוֹת וַדַּאוֹת וַחֲמִשָּׁה לֵידוֹת וַדַּאוֹת – מְבִיאָה קִרְבָּן אֶחָד וְאוֹכֶלֶת בִּזְבָחִים וְהַשְּׁאָר עָלֶיהָ חוֹבָה.

מַעֲשֶׂה שֶׁעָמְדוּ קִינִּין בִּירוּשָׁלַיִם בְּדִינַר זָהֳב, אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: הַמָּעוֹן הַזֶּה, לֹא אֶלִּין הַלֵּילְיָה עַד שֶׁיִּהְיֶה בְּדִינָרִין (בַּסּוֹף) [כֶּסֶף!] נִכְנָס לְבֵית דִּין וְלִמֵּד: ״הָאִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ חֲמִשָּׁה לִידוֹת וַדַּאוֹת חֲמִשָּׁה זִיבוֹת וַדַּאוֹת – מְבִיאָה קָרְבָּן אֶחָד וְאוֹכֶלֶת בִּזְבָחִים וְאֵין הַשְּׁאָר עָלֶיהָ חוֹבָה״ וְעָמְדוּ קִינִּין בַּיּוֹם הַהוּא בְּרִבְעָתַיִם.

גְּמָ' תָּנוּ רַבָּנַן: חָמֵשׁ לֵידוֹת וַדַּאי חָמֵשׁ זִיבוֹת סָפֵק אוֹ חָמֵשׁ לֵידוֹת וַדַּאי וְחָמֵשׁ לֵידוֹת סָפֵק – מְבִיאָה שְׁתֵּי קִינִּין, אַחַת עַל הַוַּדַּאי וְאַחַת עַל הַסָּפֵק, שֶׁל וַדַּאי נֶאֱכֶלֶת וְהַשְּׁאָר עָלֶיהָ חוֹבָה, שֶׁל סָפֵק אֵין נֶאֱכֶלֶת וְאֵין הַשְּׁאָר עָלֶיהָ חוֹבָה.

רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: עַל וַדַּאי תֹּאמַר: "עַל הָאַחֲרוֹנָה" וְתִפָּטֵר. שֶׁל סָפֵק, אִם יֵשׁ וַדַּאי בֵּינֵיהֶן, תֹּאמַר: "עַל הַוַּדַּאי" וְתִפָּטֵר, וְאִם לָאו, תֹּאמַר: "עַל אֶחָד מֵהֶן" וְתִפָּטֵר. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: בֵּין עַל הַוַּדַּאי בֵּין עַל הַסָּפֵק, תֹּאמַר: "עַל אַחַת מֵהֶן" וְתִפָּטֵר.

אָמַר לֵיהּ רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק לְרַב פָּפָּא, אֵימָא לָךְ מִשְּׁמֵיהּ דְּרָבָא: הָנֵי תַּנָּאֵי בְּמַאי פְּלִיגִי, דְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי מְדַמֵּי לְהוֹן לְחַטָּאת, דְּמַאן דְּחַיֵּיב חָמֵשׁ חַטָּאוֹת עַד דְּמַיְיתֵי כּוּלְּהוֹן וְסוֹף מְכַפֵּר לֵיהּ, הָכָא נָמֵי לָא שְׁנָא.

וְרַבִּי עֲקִיבָא מְדַמֵּי לְהוֹן לְטְבִילוֹת, דְּמַאן דְּמְחַיֵּיב חָמֵשׁ טְבִילוֹת, כֵּיוָן דְּטָבֵיל חָדָא זִימְנָא אִיטְּהַר, הָכָא נָמֵי לָא שְׁנָא.

אָמַר לֵיהּ רַב פָּפָּא: אִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי לְחַטָּאת מְדַמֵּי לְהוֹן, אַמַּאי שֶׁל סָפֵק תֹּאמַר: "עַל אַחַת מֵהֶן", וְתִפָּטֵר? אִילּוּ מַאן דְּמְחַיֵּיב

דף ח:

חָמֵשׁ אֲשָׁמוֹת תְּלוּיִין, כִּי מַיְיתֵי חַד מִי מִיפְּטַר? וְהָתַנְיָא, זֶה הַכְּלָל: כֹּל שֶׁחֲלוּקִין בְּחַטָּאוֹת – חֲלוּקִין בַּאֲשָׁמוֹת!

אֶלָּא, דְּכוּלֵי עָלְמָא לִטְבִילוֹת מְדַמֵּי לְהוֹן, וּבְחוֹשְׁשִׁין לִפְשִׁיעָה קָמִיפַּלְגִי, רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי סָבַר: חָיְישִׁינַן לִפְשִׁיעָה, וְרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר: לָא חָיְישִׁינַן לִפְשִׁיעָה.

הָדַרַן עָלָךְ שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ

מַתְנִי' **אַרְבָּעָה** מְחוּסְּרֵי כַּפָּרָה, וְאַרְבָּעָה מְבִיאִין עַל הַזְּדוֹן כַּשּׁוֹגֵג.

וְאֵלּוּ הֵן מְחוּסְּרֵי כַּפָּרָה: הַזָּב, וְהַזָּבָה, וְהַיּוֹלֶדֶת, וְהַמְצוֹרָע.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: גֵּר מְחוּסָּר כַּפָּרָה עַד שֶׁיִּזָּרֵק עָלָיו הַדָּם. נָזִיר – לְיֵינוֹ וְתִגְלַחְתּוֹ וְטוּמְאָתוֹ.

גְּמָ' מַאי שְׁנָא זָב וְזָבָה דְּמָנֵי לְהוֹן בִּתְרֵין – מִשּׁוּם דַּחֲלוּקָה טוּמְאָתוֹ, דְּזָב לָא מְטַמֵּא בְּאוֹנָס וְזָבָה לָא מְטַמְּאָה בִּרְאִיּוֹת בְּיָמִים,

דְּתַנְיָא: "מִבְּשָׂרוֹ" – וְלֹא מֻחֶמֶת אוֹנְסוֹ. (וּמִי טָמֵא) [וּמִיטַּמֵּא] בִּרְאִיּוֹת כְּבְיָמִים, דְּתַנְיָא: תְּלָה הַכָּתוּב אֶת הַזָּכָר בִּרְאִיּוֹת וְאֶת הַנְּקֵבָה בְּיָמִים. וְזָבָה מְטַמְּאָה בְּאוֹנָס, וְלֹא מְטַמְּאָה בִּרְאִיּוֹת כְּבְיָמִים.

מְצוֹרָע וּמְצוֹרַעַת נָמֵי חֲלוּקָה טוּמְאָתָן, דִּמְצוֹרָע טָעוּן פְּרִיעָה וּפְרִימָה, דִּכְתִיב: ״בְּגָדָיו יִהְיוּ פְּרֻמִּים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָּרוּעַ״. וְאָסוּר בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה.

וּמְצוֹרַעַת אֵינָהּ טְעוּנָה פְּרִיעָה וּפְרִימָה, דְּתַנְיָא: אֵין לִי אֶלָּא אִישׁ, אִשָּׁה מִנַּיִן? כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר: ״וְהַצָּרוּעַ״ – הֲרֵי כָּאן שְׁנַיִם.

אִם כֵּן מָה תַּלְמוּד לוֹמַר: ״אִישׁ״? נִתְּקוֹ הַכָּתוּב מֵעִנְיָן שֶׁל מַעְלָה לְעִנְיָן שֶׁל מַטָּה, לוֹמַר: אִישׁ פּוֹרֵעַ וּפוֹרֵם, וְאֵין הָאִשָּׁה פּוֹרַעַת וּפוֹרֶמֶת. וּמוּתֶּרֶת בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וְיָשַׁב מִחוּץ לְאָהֳלוֹ שִׁבְעַת יָמִים״ – וְלֹא מִחוּץ לְאָהֳלָהּ.

הִלְכָךְ נָמְנִינְהוּ בִּתְרֵיהֶן! זָב וְזָבָה – עִיקַּר טוּמְאָתָן חֲלוּקָה, מְצוֹרָע וּמְצוֹרַעַת – אֵין עִיקַּר טוּמְאָתָן חֲלוּקָה, הַאי וְהַאי כִּגְרִיס הוּא.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: גֵּר מְחוּסָּר כּוּ'. וְתַנָּא קַמָּא, מַאי טַעְמָא לָא תָּנֵי גֵּר? כִּי קָתָנֵי – מִדַּעַם דְּמִישְׁתְּאַר לְמֵיכַל בְּקָדְשִׁים, גֵּר – כִּי קָא מַיְיתֵי קָרְבָּן לְאַכְשׁוֹרֵי נַפְשֵׁיהּ לְמֵיעַל בְּקָהָל.

וְנָזִיר מַאי טַעְמָא לָא תָּנֵי? סוֹף סוֹף נָזִיר נָמֵי כִּי מַיְיתֵי קָרְבָּן – לְאִישְׁתְּרוּיֵי לְמִישְׁתֵּי יַיִן דְּחוּלִּין הוּא.

וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּקָתָנֵי נָזִיר לְמִישְׁרֵי נַפְשֵׁיהּ, נִיתְנֵי נָמֵי נָזִיר טָמֵא! כִּי קָא מַיְיתֵי קָרְבָּן – לְמֵיחַל עָלֵיהּ נְזִירוּת בְּטָהֳרָה הוּא.

תָּנוּ רַבָּנָן: גֵּר מְעוּכָּב לֶאֱכוֹל בְּקָדָשִׁים עַד שֶׁיָּבִיא קִינּוֹ, הֵבִיא פְּרִידָה אַחַת שַׁחֲרִית – אוֹכֵל בְּקָדָשִׁים לָעֶרֶב. כָּל הַקִּינִּין שֶׁבַּתּוֹרָה – אֶחָד חַטָּאת וְאֶחָד עוֹלָה, כָּאן – שְׁתֵּיהֶן עוֹלוֹת.

הֵבִיא חוֹבָתוֹ מִן הַבְּהֵמָה – יָצָא, עוֹלָה וּשְׁלָמִים – יָצָא, מִנְחָה וּשְׁלָמִים – לֹא יָצָא. לֹא אָמְרוּ קֵן אֶלָּא לְהָקֵל.

מַאי שְׁנָא מִנְחָה וּשְׁלָמִים דְּלֹא יָצָא, דִּכְתִיב: ״כַּאֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כֵּן יֵעָשֶׂה״, מָה אַתֶּם עוֹלָה וּשְׁלָמִים – אַף גֵּר עוֹלָה וּשְׁלָמִים?

אִם כֵּן, חוֹבָתוֹ אַחַת מִן הַבְּהֵמָה לָא תִּיסְגֵּי עֲלֵיהּ בְּגַוְויהּ, דְּהָכְתִיב: ״כַּאֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כֵּן יֵעָשֶׂה״! אָמַר רַב פָּפָּא, יֵשׁ לוֹמַר: לְעוֹף אִיתְרְבִי, לְעוֹלַת בְּהֵמָה לֹא כָּל שֶׁכֵּן?

אִי הָכִי, אֲפִילּוּ מִנְחָה נָמֵי! מַיְיעֵט קְרָא: ״כֵּן״.

וְעוֹף הֵיכָא אִיתְרְבִי? דְּתָנוּ רַבָּנָן: ״כַּאֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כֵּן יֵעָשֶׂה״ – מָה אַתֶּם עוֹלָה וּשְׁלָמִים, אַף הוּא עוֹלָה וּשְׁלָמִים, שֶׁנֶּאֱמַר: ״כְּכֶם כַּגֵּר״. מִנַּיִן לְרַבּוֹת אֶת הָעוֹף? תַּלְמוּד לוֹמַר: ״אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה'״ – אֵיזֶה דָּבָר שֶׁכּוּלּוֹ לַה'? הֱוֵי אוֹמֵר [זוֹ] עוֹלַת הָעוֹף.

דף ט.

יָכוֹל שֶׁאֲנִי מְרַבֶּה אֲפִילּוּ מִנְחָה? תַּלְמוּד לוֹמַר: ״כֵּן״.

תַּנְיָא אִידַּךְ: ״וְעָשָׂה אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה׳״, שׁוֹמֵעַ אֲנִי כֹּל שֶׁעוֹלֶה לָאִשִּׁים, אֶפִילּוּ מִנְחָה? תַּלְמוּד לוֹמַר: ״כַּאֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כֵּן יַעֲשֶׂה״ – מָה אַתֶּם מִינֵי דָמִים, אַף הֵם מִינֵי דָמִים. אִי מָה אַתֶּם עוֹלָה וּשְׁלָמִים, אַף הֵם עוֹלָה וּשְׁלָמִים! תַּלְמוּד לוֹמַר: ״כָּכֶם כַּגֵּר יִהְיֶה״ – לָכֶם הִקְשִׁתִּיו, וְלֹא לְדָבָר אַחֵר, לְקָרְבְּנוֹתֵיכֶם.

רַבִּי אוֹמֵר: ״כָּכֶם״ – כַּאֲבוֹתֵיכֶם, מָה אֲבוֹתֵיכֶם לֹא נִכְנְסוּ לַבְּרִית אֶלָּא בְּמִילָה וּטְבִילָה וְהַרְצָאַת דָּם – אַף הֵם לֹא יִכָּנְסוּ לַבְּרִית אֶלָּא בְּמִילָה וּטְבִילָה וְהַרְצָאַת דָּמִים.

לְהָבִיא פְּרִידָה אַחַת – אִי אֶפְשָׁר, שֶׁלֹּא מָצִינוּ בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ. לֹא אָמְרוּ קַן אֶלָּא לְהָקֵל עָלָיו.

וְלָא? וְהָתַנְיָא: ״וְהִקְרִיבוֹ״, מָה תַּלְמוּד לוֹמַר? לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר בְּתוֹרִים: ״וְהִקְרִיב״, שׁוֹמֵעַ אֲנִי הָאוֹמֵר: ״הֲרֵי עָלַי עוֹלַת הָעוֹף״ לֹא יִפְחוֹת מִשְּׁנֵי פְּרִידִין? תַּלְמוּד לוֹמַר: ״וְהִקְרִיבוֹ״ – אֲפִילּוּ פְּרִידָה אַחַת! – חוֹבָה מִיהָא לֹא אַשְׁכְּחַן.

וְהָאֵיכָּא יוֹלֶדֶת, דְּמַתְיָא בֶּן יוֹנָה אוֹ תּוֹר לְחַטָּאתְ! – מִשּׁוּם דְּאֵיכָּא כֶּבֶשׂ בַּהֲדָהּ.

אָמַר מָר: מָה אֲבוֹתֵיכֶם לֹא נִכְנְסוּ לַבְּרִית אֶלָּא כּוּ׳. בִּשְׁלָמָא מִילָה, דִּכְתִיב: ״כִּי מוּלִים הָיוּ כָּל הָעָם הַיּוֹצְאִים״, אִי נָמֵי מֵהָכָא: ״וְאֶעֱבוֹר עָלַיִךְ וְאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ וָאוֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי וְגוֹ׳״.

הַרְצָאַת דָּמִים, דִּכְתִיב: ״וַיִּשְׁלַח אֶת נַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״. אֶלָּא טְבִילָה מְנָלַן? דִּכְתִיב: ״וַיִּזַּח מִשֶּׁה חֲצִי הַדָּם וְיִזְרוֹק עַל הָעָם״ – וְאֵין הַזָּאָה בְּלֹא טְבִילָה.

אֶלָּא מֵעַתָּה, הָאִידָּנָא דְּלֵיכָּא קָרְבָּן לָא נִקְבֵּל גֵּרִים! אָמַר רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב: ״וְכִי יָגוּר אִתְּכֶם גֵּר אֲשֶׁר בְּתוֹכְכֶם וְגוֹ׳״.

תָּנוּ רַבָּנָן: גֵּר בִּזְמַן הַזֶּה – צָרִיךְ שֶׁיַּפְרִישׁ רוֹבַע לְקִינוֹ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: כְּבָר נִמְנָה (עָלָיו) [עָלֶיהָ] רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי וּבִטְלָהּ, מִפְּנֵי הַתַּקָּלָה. אָמַר רַב אִידִי בַּר גֵּרְשׁוֹם אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה: הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן.

וְאֵיכָּא דְּמַתְנֵי לַהּ עַל הָדָא, דִּתְנוּ רַבָּנָן: גֵּר תּוֹשָׁב מוּתָּר לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּשַׁבָּת לְעַצְמוֹ כְּיִשְׂרָאֵל בְּחוּלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כְּיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם טוֹב. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: גֵּר תּוֹשָׁב עוֹשֶׂה בַּשַּׁבָּת לְעַצְמוֹ כְּיִשְׂרָאֵל בַּחוֹל. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֶחָד גֵּר תּוֹשָׁב וְאֶחָד עֶבֶד וְאָמָה הַתּוֹשָׁבִים עוֹשִׂין מְלָאכָה בַּשַּׁבָּת לְעַצְמָן כְּיִשְׂרָאֵל בַּחוֹל.

מַתְנִי׳ אֵלּוּ מְבִיאִין עַל הַזָּדוֹן כַּשּׁוֹגֵג: הַבָּא עַל שִׁפְחָה, וְנָזִיר שֶׁנִּטְמָא, וּשְׁבוּעַת הָעֵדוּת, וּשְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן.

חֲמִשָּׁה מְבִיאִין קָרְבָּן אֶחָד עַל עֲבֵירוֹת הַרְבֵּה, וַחֲמִשָּׁה מְבִיאִין קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד. אֵלּוּ מְבִיאִין קָרְבָּן אֶחָד עַל עֲבֵירוֹת הַרְבֵּה: הַבָּא עַל שִׁפְחָה בִּיאוֹת הַרְבֵּה, וְנָזִיר שֶׁנִּטְמָא טוּמְאוֹת הַרְבֵּה.

גְּמָ' הַבָּא עַל הַשִּׁפְחָה, מְנָלַן?

דְּתָנוּ רַבָּנָן: ״וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן בְּאֵיל הָאָשָׁם עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא״, מְלַמֵּד שֶׁמֵּבִיא קָרְבָּן אֶחָד עַל עֲבֵירוֹת הַרְבֵּה. ״בְּאֵיל הָאָשָׁם... וְנִסְלַח לוֹ מֵחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא״ – לַעֲשׂוֹת שׁוֹגֵג כְּמֵזִיד.

נָזִיר שֶׁנִּטְמָא, מְנָלַן?

דִּכְתִיב: ״וְכִי יָמוּת מֵת עָלָיו בְּפֶתַע פִּתְאוֹם״, ״פֶּתַע״ – זֶה שׁוֹגֵג, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: ״אִם בְּפֶתַע בְּלֹא אֵיבָה הֲדָפוֹ״, ״פִּתְאוֹם״ – זֶה אוֹנֵס, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: ״וַיֹּאמֶר ה׳ פִּתְאֹם אֶל מֹשֶׁה״.

תַּנְיָא אִידַּךְ: ״פִּתְאוֹם״ – זֶה מֵזִיד, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: ״עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר וּפְתָאִים עָבְרוּ וְנֶעֱנָשׁוּ״.

נִכְתּוֹב קְרָא ״פִּתְאוֹם״, דְּמַשְׁמַע שׁוֹגֵג, וּמַשְׁמַע מֵזִיד, וּמַשְׁמַע אוֹנֵס. מֵזִיד וְאוֹנֵס – כְּדַאֲמַרַן, וּמַשְׁמַע נָמֵי שׁוֹגֵג, דִּכְתִיב: ״פֶּתִי יַאֲמִין לְכָל דָּבָר״, וְלָא נִכְתּוֹב קְרָא ״פֶּתַע״!

אִי כְּתַב קְרָא ״פִּתְאוֹם״, דְּמַשְׁמַע שׁוֹגֵג וּמַשְׁמַע מֵזִיד וּמַשְׁמַע אוֹנֵס, הֲוָה אָמֵינָא: כִּי מַיְיתֵי קָרְבָּן – בְּשׁוֹגֵג, מִידֵּי דְּהָוֵי אַתּוֹרָה כּוּלַּהּ, אֲבָל אוֹנֵס וּמֵזִיד אֵימָא לָא,

כְּתַב רַחֲמָנָא ״פֶּתַע״, דְּשׁוֹגֵג הוּא, לְגַלּוֹיֵי עֲלֵיהּ דְּפִתְאוֹם דְּאוֹנֵס וּמֵזִיד הוּא, דַּאֲפִילּוּ הָכִי חַייֵב רַחֲמָנָא.

שְׁבוּעַת הָעֵדוּת, מְנָלַן? דְּתָנוּ רַבָּנָן: בְּכוּלָּן נֶאֱמַר ״וְנֶעְלַם״, כָּאן לֹא נֶאֱמַר ״וְנֶעְלַם״ – לְחַייֵב עַל הַשּׁוֹגֵג כְּמֵזִיד.

שְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן, מְנָלַן? יָלִיף ״תֶּחְטָא״ ״תֶּחְטָא״ מִשְּׁבוּעַת הָעֵדוּת.

חֲמִשָּׁה מְבִיאִין קָרְבָּן אֶחָד עַל עֲבֵירוֹת הַרְבֵּה. קָתָנֵי: הַבָּא עַל הַשִּׁפְחָה בִּיאוֹת הַרְבֵּה. מְנָלַן? דְּתָנוּ רַבָּנָן: ״וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן בְּאֵיל הָאָשָׁם עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא״, מְלַמֵּד שֶׁמֵּבִיא קָרְבָּן אֶחָד עַל עֲבֵירוֹת הַרְבֵּה. ״בְּאֵיל הָאָשָׁם וְנִסְלַח לוֹ מֵחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא״ – לַעֲשׂוֹת מֵזִיד כְּשׁוֹגֵג.

וְהָא קְרָא, כִּי כְּתִיב – בְּמֵזִיד כְּתִיב! אֶלָּא אֵימָא: לְעָשׂוֹת שׁוֹגֵג כְּמֵזִיד.

בָּעָא מִינֵּיהּ רַבִּי חֲנִינָא טִירְנָאָה מֵרַבִּי יוֹחָנָן: הַבָּא עַל חֲמֵשׁ שְׁפָחוֹת חֲרוּפוֹת בְּהֶעְלֵם אֶחָד, מַהוּ? חַייָב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, אוֹ אֵינוֹ חַייָב אֶלָּא אַחַת? אֲמַר לֵיהּ: חַייָב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

מַאי שְׁנָא מֵחֲמִשָּׁה] הָעְלֵמוֹת בְּשִׁפְחָה אַחַת? אֲמַר לֵיהּ: (אֵין) שִׁפְחָה אַחַת [אֵין] גּוּפִין מוּחְלָקִין, חֲמֵשׁ שְׁפָחוֹת גּוּפִין מוּחְלָקִין.

וּמְנָלַן דְּגַבֵּי שִׁפְחָה גּוּפִין מוּחְלָקִין? אֲמַר לֵיהּ: לָאו אָמְרַתְּ גַּבֵּי עֲרָיוֹת "וְאִשָּׁה" – לְחַלֵּק עַל כָּל אִשָּׁה וְאִשָּׁה? גַּבֵּי שִׁפְחָה נָמֵי כְּתִיב: "אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת אִשָּׁה שִׁכְבַת זֶרַע

דף ט:

וְהֵיא שִׁפְחָה" – לְחַלֵּק עַל כָּל שִׁפְחָה וְשִׁפְחָה.

נָזִיר שֶׁנִּטְמָא טוּמְאוֹת הַרְבֵּה. מַאן תַּנָּא?

אָמַר רַב חִסְדָּא: רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה הִיא, דְּאָמַר: נְזִירוּת דְּטָהֳרָה מִשְּׁבִיעִי הוּא דְּחָיְילָא עֲלֵיהּ. וּמַשְׁכַּחַת לַהּ כְּגוֹן שֶׁנִּטְמָא בַּשְּׁבִיעִי, וְחָזַר וְנִטְמָא בַּשְּׁבִיעִי, וְכֵיוָן דְּלֹא יָצָא שָׁעָה הָרְאוּיָה לְהַקְרִיב בָּהּ קָרְבָּן – אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא קָרְבָּן אֶחָד.

דְּאִי רַבִּי, כֵּיוָן דְּאָמַר רַבִּי: נְזִירוּת דְּטָהֳרָה עַד שְׁמִינִי לָא חָיְילָא עֲלֵיהּ, אִי דְּנִטְמָא בַּשְּׁבִיעִי וְחָזַר וְנִטְמָא בַּשְּׁבִיעִי – כּוּלַּהּ טוּמְאָה אֲרִיכְתָּא הִיא,

אִי דְּנִטְמָא בַּשְּׁמִינִי וְחָזַר וְנִטְמָא בַּשְּׁמִינִי, כֵּיוָן דְּיָצְאַת שָׁעָה שֶׁרְאוּיָיה לְהַקְרִיב קָרְבָּן – מְחַיֵּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת! אֶלָּא שְׁמַע מִינָּה רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה.

וּמַאי דְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה? דְּתַנְיָא: "וְקִדַּשׁ אֶת רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא" – בְּיוֹם הֲבָאַת קָרְבְּנוֹתָיו, דִּבְרֵי רַבִּי.

רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּיוֹם תִּגְלַחְתּוֹ.

מַתְנִי' הַמְקַנֵּא לְאִשְׁתּוֹ עַל יְדֵי אֲנָשִׁים הַרְבֵּה וּמְצוֹרָע שֶׁנִּתְנַגַּע נָגְעִים הַרְבֵּה,

הֵבִיא צִיפֳּרִין וְנִתְנַגַּע – לֹא עָלוּ לוֹ עַד שֶׁיָּבִיא חַטָּאתוֹ, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד שֶׁיָּבִיא אֲשָׁמוֹ.

גְּמָ' מְנָלַן? דִּכְתִיב: "זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאוֹת" – תּוֹרָה אַחַת לְקִנּוּיִין הַרְבֵּה.

מְצוֹרָע שֶׁנִּתְנַגַּע נְגָעִים הַרְבֵּה כּוּ'. מְנָלַן? דִּכְתִיב: "זֹאת תּוֹרַת הַמְּצוֹרָע" – תּוֹרָה אַחַת לְמְצוֹרָעִים הַרְבֵּה.

הֵבִיא צִיפֳּרִין וְנִתְנַגַּע – לֹא עָלוּ לוֹ עַד שֶׁיָּבִיא חַטָּאתוֹ, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד שֶׁיָּבִיא אֲשָׁמוֹ.

וְהָאָמְרַתְּ: אֵין מֵבִיא אֶלָּא קָרְבָּן אֶחָד! חַסּוֹרֵי מִחַסְּרָא וְהָכִי קָתָנֵי: הֵבִיא צִיפֳּרִין וְנִתְנַגַּע – אֵין מֵבִיא אֶלָּא קָרְבָּן אֶחָד. וּלְאַקְבּוֹעֵי בַּעֲנִיּוּת וּבַעֲשִׁירוּת – לֹא מִיקְּבַע, עַד שֶׁיָּבִיא חַטָּאת.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד שֶׁיָּבִיא אֲשָׁמוֹ.

תְּנַן הָתָם: מְצוֹרָע שֶׁהֵבִיא אֲשָׁמוֹ וְהֶעֱשִׁיר – הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר חַטָּאת, דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר אָשָׁם. תַּנְיָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן, יַעֲקֹב אוֹמֵר: הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר צִיפֳּרִין.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: שְׁלָשְׁתָּן מִקְרָא אֶחָד דָּרְשׁוּ – ״אֲשֶׁר לֹא תַשִּׂיג יָדוֹ בְּטָהֳרָתוֹ״, רַבִּי שִׁמְעוֹן סָבַר: דָּבָר הַמְכַפְּרוֹ, רַבִּי יְהוּדָה סָבַר: דָּבָר הַמַּכְשִׁירוֹ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: דָּבָר הַגּוֹרֵם לוֹ טָהֳרָה, וּמַאי נִינְהוּ? צִיפֳּרִין.

מַתְנִי׳ הָאִשָּׁה שֶׁיָּלְדָה וְלָדוֹת הַרְבֵּה, וְהִפִּילָה בְּתוֹךְ שְׁמוֹנִים נְקֵבָה, חָזְרָה וְהִפִּילָה בְּתוֹךְ שְׁמוֹנִים נְקֵבָה,

וְהַמַּפֶּלֶת תְּאוֹמִים,

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְבִיאָה עַל הָרִאשׁוֹן וְאֵינָהּ מְבִיאָה עַל הַשֵּׁנִי. מְבִיאָה עַל הַשְּׁלִישִׁי וְאֵינָהּ מְבִיאָה עַל הָרְבִיעִי.

גְּמ׳ מְנָלַן? דְּתָנֵי תַּנָּא קַמֵּיהּ דְּרַב שֵׁשֶׁת: ״זֹאת תּוֹרַת הַיּוֹלֶדֶת לַזָּכָר וְלַנְּקֵבָה״ – מְלַמֵּד שֶׁמְּבִיאָה קָרְבָּן אֶחָד עַל וְלָדוֹת הַרְבֵּה. יָכוֹל אַף עַל הַלֵּידָה וְעַל הַזִּיבָה? תַּלְמוּד לוֹמַר: ״זֹאת״.

קָתָנֵי: יָכוֹל עַל הַלֵּידָה וְעַל הַזִּיבָה אֵינָהּ מְבִיאָה אֶלָּא קָרְבָּן אֶחָד. אֶלָּא מֵעַתָּה, אָכְלָה דָּם וְיָלְדָה, הָכִי נָמֵי דְּאֵין מְבִיאָה אֶלָּא קָרְבָּן אֶחָד?

אִימָא הָכִי: יָכוֹל עַל הַלֵּידָה שֶׁלְּפָנֶיהָ מִלֹּאת וְעַל הַלֵּידָה שֶׁלְּאַחַר מִלֹּאת? תַּלְמוּד לוֹמַר: ״זֹאת״.

הִפִּילָה בְּתוֹךְ שְׁמוֹנִים כּוּ׳. כְּשֶׁתִּמְצֵי לוֹמַר לְדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה – וָלָד רִאשׁוֹן גּוֹרֵם וּמְוַלֵּד רִאשׁוֹן מוֹנֶה. לְדִבְרֵי חֲכָמִים – וָלָד שֵׁנִי גּוֹרֵם וּמְוַלֵּד שֵׁנִי מוֹנֶה.

כְּשֶׁתִּמְצֵי לוֹמַר? פְּשִׁיטָא, הָכִי אִיתָא! מַפֶּלֶת תְּאוֹמִים אִיצְטְרִיךְ לֵיהּ, סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא בְּמַפֶּלֶת תְּאוֹמִים מוֹדֶה רַבִּי יְהוּדָה לְרַבָּנָן, קָא מַשְׁמַע לַן.

אִיבַּעְיָא לְהוּ:

דף י.

בְּטוּמְאָה מָה לִי אָמַר רַבִּי יְהוּדָה? מִי אָמְרִינַן: עַד כָּאן לָא קָאָמַר רַבִּי יְהוּדָה וָלָד שֵׁנִי כְּמַאן דְּלֵיתֵיהּ דְּמֵי אֶלָּא לְעִנְיַן קָרְבָּן, כֵּיוָן דְּלֹא יָצְאָה שָׁעָה שֶׁרָאוּיָה לְהַקְרִיב בַּהּ קָרְבָּן, הוֹאִיל וְכֵן – וָלָד שֵׁנִי כְּמַאן דְּלֵיתֵיהּ דָּמֵי, אֲבָל לְעִנְיַן טוּמְאָה וְטָהֳרָה, אֵימָא סְבִירָא לֵיהּ כְּמַאן דְּאִיתֵיהּ דָּמֵי, וּמַפְסְקָא טוּמְאָה דְּשֵׁנִי, וּמְמַלֵּא יוֹמֵי טָהֳרָה דְּרִאשׁוֹן וַהֲדַר (מוֹנֶה) [מָנֵי לֵיהּ] יוֹמֵי, אוֹ דִלְמָא לְרַבִּי יְהוּדָה חוּמְרָא הוּא דְּאִית לֵיהּ, אֲבָל הָכָא – קוּלָּא הוּא, וְקוּלָּא לֵית לֵיהּ.

אָמַר רַב הוּנָא מְסוּרָא, תָּא שְׁמַע: יוֹלֶדֶת, שׁוֹחֶטִין וְזוֹרְקִין עָלֶיהָ בְּיוֹם אַרְבָּעִים לַזָּכָר וּבְיוֹם שְׁמוֹנִים לַנְּקֵבָה.

עַד כָּאן? טְמֵאָה הִיא! וְאָמַר רַב חִסְדָּא: הָא מַנִּי? רַבִּי יְהוּדָה הִיא, דְּאָמַר: וְלָד שֵׁנִי כְּמַאן דְּלֵיתֵיהּ דָּמֵי.

וְאִי אָמְרַתְּ בְּטוּמְאָה סְבִירָא לֵיהּ לְרַבִּי יְהוּדָה וָלָד שֵׁנִי כְּמַאן דְּאִיתֵיהּ דָּמֵי, הֵיכִי שָׁחֲטִינַן עָלַהּ בְּיוֹם אַרְבָּעִים? לְאוּרְתָּא נָמֵי לָא מָצְיָא אָכְלָה! אֶלָּא לָאו שְׁמַע מִינָּה: לְטָהֳרָה וּלְטוּמְאָה סְבִירָא לֵיהּ לְרַבִּי יְהוּדָה וָלָד שֵׁנִי כְּמַאן דְּלֵיתֵיהּ דָּמֵי!

לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ: לְטוּמְאָה וּלְטָהֳרָה סְבִירָא לֵיהּ לְרַבִּי יְהוּדָה דְּוָלָד שֵׁנִי כְּמַאן דְּאִיתֵיהּ דָּמֵי, וְכִי תַּנְיָא הַהִיא – בְּפֶסַח הַבָּא בְּטוּמְאָה.

וּמִי אָכְלָה? וְהָתְנַן: פֶּסַח הַבָּא בְּטוּמְאָה, לֹא יֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ זָבִים וְזָבוֹת, נִדּוֹת וְיוֹלְדוֹת!

הָהִיא, לָא אָכְלָן כִּי לָא טְבִילָן. כִּי תַּנְיָא הַהִיא דְּשׁוֹחֲטִין וְזוֹרְקִין עָלֶיהָ, דְּהָא טָבְלָה. אִי הָכִי, מַשְׁמִינִי דִּילֵיהּ הוּא דְּחָזְיָא!

מַשְׁמִינִי לָא חָזְיָא, קָסָבַר: טְבוּל יוֹם דְּזָב – כְּזָב דָּמֵי.

אִי הָכִי, בְּיוֹם אַרְבָּעִים נָמֵי לָא חָזְיָא! לְאַיֵּי, בְּיוֹם אַרְבָּעִים חָזְיָא, קָסָבַר: מְחוּסַּר כִּפּוּרִים דְּזָב – לָאו כְּזָב דָּמֵי.

וּלְרָבָא, דְּאָמַר מְחוּסַּר כִּפּוּרִים דְּזָב כְּזָב דָּמֵי, הָא מַתְנִיתָא הֵיכִי מְתָרֵץ לַהּ? אָמַר רַב אָשֵׁי: רָבָא מְתָרֵץ לַהּ בְּיוֹם אַרְבָּעִים לִיצִירַת זָכָר וּבְיוֹם שְׁמוֹנִים לִיצִירַת נְקֵבָה, וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל הִיא, דְּאָמַר: לְזָכָר אַרְבָּעִים וְאֶחָד, לִנְקֵבָה שְׁמוֹנִים וְאֶחָד.

סוֹף סוֹף, תִּיפּוֹק לִי דִּטְמֵאָה הִיא מִשּׁוּם נִדָּה! – בְּלֵידָה יַבִּישְׁתָּא. אִי הָכִי, מַאי לְמֵימְרָא? מַהוּ דְּתֵימָא: אִי אֶפְשָׁר לִפְתִיחַת הַקֶּבֶר בְּלֹא דָּם, קָא מַשְׁמַע לַן דְּאֶפְשָׁר לִפְתִיחַת הַקֶּבֶר בְּלֹא דָּם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעְיָה, תָּא שְׁמַע: ״שִׁשִּׁים״, יָכוֹל בֵּין רְצוּפִין בֵּין מְפוּזָּרִין? תַּלְמוּד לוֹמַר: ״יוֹם״, מָה יוֹם רָצוּף – אַף שִׁשִּׁים כּוּלָּן רְצוּפִין. מַנִּי? אִלֵּימָא רַבָּנַן, מִי אִית [לְהוּ] לְרַבָּנַן מְפוּזָּרִין? אֶלָּא לָאו רַבִּי יְהוּדָה הִיא, וּמִדְּקָא יָהֵיב לַהּ שִׁשִּׁים רְצוּפִים בַּהֲדֵי הֲדָדֵי, שְׁמַע מִינָּה חוּמְרָא אִית לֵיהּ, לְרַבִּי יְהוּדָה קוּלָּא לֵית לֵיהּ!

לָא, לְעוֹלָם רַבָּנַן הִיא. וְהָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן – לְיוֹלֶדֶת זָכָר מִתּוֹךְ שְׁמוֹנִים שֶׁל נְקֵבָה.

סוֹף סוֹף, שִׁלְמִין יוֹמֵי דְּקַדְמָאָה, וְעַד כָּאן דְּבָתְרָאָה לָא שִׁלְמִין, דְּהָא רַבָּנַן לְוָלָד שֵׁנִי מָנוּ! אֶלָּא מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ לְרַבָּנַן – בְּיוֹלֶדֶת תְּאוֹמִים, נְקֵבָה קַדְמַיְיתָא וְזָכָר בָּתְרָאָה, וּכְגוֹן דְּיִלֵּידְתֵּיהּ לְזָכָר בָּתְרָאָה בְּעֶשְׂרִים לְיוֹמֵי טָהֳרָה, דְּבָעֲיָא מִינְקָט לֵיהּ שִׁבְעָה יוֹמֵי טוּמְאָה דְּלֵידָה (תאומים נקבה),

וְהָכִי קָאָמַר: יָכוֹל הֵיכָא דְּיָלְדָה תְּאוֹמִים, נְקֵבָה מֵעִיקָּרָא וְזָכָר לְבַסּוֹף, תַּפְסֵיק טוּמְאָה דִּילֵידָה בְּמִיצְעֵי, וְנִימְנֵי לַהּ שִׁשָּׁה וְשִׁשִּׁים מְפוּזָּרִין? תַּלְמוּד לוֹמַר: "יוֹם", מָה יוֹם כּוּלּוֹ רָצוּף – אַף שִׁשִּׁים כּוּלָּם רְצוּפִין.

אָמַר אַבָּיֵי, תָּא שְׁמַע: "שִׁלְשִׁים" – יָכוֹל בֵּין רְצוּפִין בֵּין מְפוּזָּרִין? תַּלְמוּד לוֹמַר: "יוֹם", מָה יוֹם כּוּלּוֹ רָצוּף – אַף שְׁלֹשִׁים רְצוּפִין. מַנִּי הָא? אִילֵימָא רַבָּנַן, וּמִי אִית לְהוּ לָרַבָּנַן

דף י׳:

מְפוּזָּרִין? הָא אָמְרִי רַבָּנַן: לָוָלד שֵׁנִי מָנְיָא! אֶלָּא לָאו רַבִּי יְהוּדָה הִיא, וּשְׁמַע מִינַּהּ: חוּמְרָא אִית לֵיהּ, קוּלָּא לֵית לֵיהּ.

וְעוֹד אָמַר רַב אָשֵׁי, תָּא שְׁמַע: "וְשִׁשֶּׁת יָמִים" – יָכוֹל בֵּין רְצוּפִין וּבֵין מְפוּזָּרִין? תַּלְמוּד לוֹמַר: "שִׁשִּׁים", מָה שִׁשִּׁים כּוּלָּן רְצוּפִין – אַף שִׁשָּׁה כּוּלָּן רְצוּפִין. מַנִּי? אִילֵימָא רַבָּנַן, מִי אִית לְהוּ לְרַבָּנַן מְפוּזָּרִין? הָאָמְרִי רַבָּנַן: לָוָלד שֵׁנִי מָנְיָא!

אֶלָּא לָאו רַבִּי יְהוּדָה הִיא, וּשְׁמַע מִינַּהּ: חוּמְרָא אִית לֵיהּ, קוּלָּא לֵית לֵיהּ? שְׁמַע מִינָּהּ.

מַתְנִי׳ אֵלּוּ מְבִיאִין קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד: עַל שְׁמִיעַת קוֹל, וְעַל בְּטוּי שְׂפָתַיִם, וְעַל טוּמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו, וְהַיּוֹלֶדֶת, וְהַמְצוֹרָע.

גְּמ׳ תָּנוּ רַבָּנַן: יֵשׁ מֵבִיא בְּדַלּוּת וַעֲשִׁירוּת, וְיֵשׁ מֵבִיא בְּדַלּוּת וְיֵשׁ מֵבִיא בְּדַלֵּי דַלּוּת: יוֹלֶדֶת – מְבִיאָה בְּדַלּוּת וַעֲשִׁירוּת. מְצוֹרָע – מֵבִיא בְּדַלּוּת. שְׁמִיעַת הַקּוֹל וּבְטוּי שְׂפָתַיִם וְטוּמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו – מְבִיאִין בְּדַלּוּת וְדַלֵּי דַלּוּת.

תָּנְיָא אִידָךְ: יֵשׁ מֵבִיא אֶחָד תַּחַת אֶחָד, יֵשׁ מֵבִיא שְׁנַיִם תַּחַת שְׁנַיִם, יֵשׁ מֵבִיא שְׁנַיִם תַּחַת אֶחָד, יֵשׁ מֵבִיא אֶחָד תַּחַת שְׁנַיִם, מִכָּאן אַתָּה לָמֵד לַעֲשִׁירִית הָאֵיפָה בִּפְרוּטָה.

יוֹלֶדֶת מְבִיאָה אַחַת תַּחַת אַחַת – פְּרִידָה אַחַת וְעוֹף תַּחַת כֻּלָּם, מְצוֹרָע – שְׁתֵּי פְרִידִין תַּחַת שְׁנֵי כְבָשִׂים, שְׁמִיעַת הַקּוֹל וּבְטוּי שְׂפָתַיִם וְטוּמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו – מְבִיאִין שְׁתֵּי פְרִידִין תַּחַת כִּבְשָׂה אַחַת, וּמְבִיאִין בְּדַלֵּי דַלּוּת עֲשִׁירִית הָאֵיפָה תַּחַת שְׁתֵּי פְרִידִין.

קָתָנֵי: מִכָּאן אַתָּה לָמֵד לַעֲשִׁירִית הָאֵיפָה שֶׁהִיא בִּפְרוּטָה. מְנָלַן? דְּתָנוּ רַבָּנַן: הָאוֹמֵר "הֲרֵי עָלַי בְּסֶלַע לַמִּזְבֵּחַ" – מֵבִיא כֶּבֶשׂ, שֶׁאֵין דָּבָר קָרֵב בְּסֶלַע אֶלָּא כֶּבֶשׂ.

מַאי? מְדְּאָמַר רַחֲמָנָא "אֵיל אָשָׁם בְּכֶסֶף שְׁקָלִים", מִכְּלָל דְּכֶבֶשׂ בֶּן שָׁנָה בְּסֶלַע, מִדְּכְתִיב "כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ". וּתְנַן: עָמְדוּ קִינִּין בּוֹ בַּיּוֹם בִּרְבָעָתַיִם.

וּמִדְּחָס רַחֲמָנָא עֲלֵיהּ דְּדַלּוּת לְמִיהְוֵי חַד מִשֵּׁית עֶשֶׂר בַּעֲשִׁירוּת, חָס רַחֲמָנָא עֲלֵיהּ דְּדַלֵּי דַלּוּת לְמִיהְוֵי חַד מִשֵּׁית עֶשֶׂר בְּדַלּוּת.

אִם כֵּן, דַּלּוּת כְּמָה הָוְיָא – רִיבְעָא, וּכְמָה פְּרִיטֵי בְּרִיבְעָא – אַרְבָּעִים וּתְמָנְיָא פְּרִיטֵי, חַד מִשֵּׁית עֲשַׂר כְּמָה הָוֵי דְּדַלּוּת – תְּלָתָא פְּרִיטֵי.

דְּקָתָנֵי: מִכָּאן אַתָּה לָמֵד לַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה בִּפְרוּטָה, אַמַּאי פְּרוּטָה? הָאָמְרַתְּ: עֲשִׂירִית הָאֵיפָה דַּלֵּי דַּלּוּת הוּא, וְאָמְרַתְּ חַד מִשֵּׁית סְרֵי דְּדַלּוּת הוּא, דְּחָשְׁבִינַן דִּתְלָתָא פְּרִיטֵי הָוַיִין! תַּנָּא מְיוֹלֶדֶת יָלִיף, דְּמַתְיָא פְּרִידָה אַחַת תַּחַת כֻּלָּשׁ, דְּהָוֵי חַד מִתְּלָתִין וּתְרֵין דְּכֻלָּשׁ. וְעַד כָּאן, דַּלֵּי דַּלּוּת כְּמָה הָוֵי – חַד מִשֵּׁית עֲשַׂר בְּדַלּוּת, דְּמֵהֵיכָא יָלִיף – מִכֻּלָּשׁ וְאֵיל. עַד כָּאן, פְּרוּטָה וּפַלְגָא הָוֵי!

אָמַר רָבָא: כּוּלַּהּ מִילְתָא מְיוֹלֶדֶת יָלִיף, וְהָכִי קָאָמַר: מִדְּחַס רַחֲמָנָא עֲלֵיהּ דְּדַלּוּת לְמִיהְוֵי חַד מִתְּלָתִין וּתְרֵין בַּעֲשִׂירוּת, וּמַאי הִיא – יוֹלֶדֶת, הָכִי חַס רַחֲמָנָא עֲלֵיהּ דְּדַלֵּי דַּלּוּת לְמִיהְוֵי חַד מִן תְּלָתִין וּתְרֵין בְּדַלּוּת.

אִי הָכִי, נְכֵי רִיבְעָא דִּפְרוּטָה הָוֵי! הָכִי נָמֵי, אֶלָּא דְּלָאו אוֹרַח אַרְעָא לְאֵיתוֹיֵי פָּחוֹת מִפְּרוּטָה לַמָּקוֹם.

מַתְנִי' מָה בֵּין שִׂפְחָה לְבֵין כָּל הָעֲרָיוֹת? שֶׁלֹּא שָׁוְותָה לָהֶן לֹא בָעוֹנָשׁ וְלֹא בַּקָּרְבָּן. שֶׁכָּל הָעֲרָיוֹת בְּחַטָּאת, וְשִׂפְחָה בְּאָשָׁם. כָּל הָעֲרָיוֹת בִּנְקֵבָה, וְשִׂפְחָה בְּזָכָר.

כָּל הָעֲרָיוֹת אֶחָד הָאִישׁ וְאֶחָד הָאִשָּׁה שָׁוִין בַּמַּכּוֹת וּבַקָּרְבָּן, וּבַשִּׂפְחָה לֹא הִשְׁוָה לֹא הָאִישׁ לְאִשָּׁה בַּמַּכּוֹת, וְלֹא הִשְׁוָה אִשָּׁה לְאִישׁ בַּקָּרְבָּן.

כָּל הָעֲרָיוֹת עָשָׂה בָּהֶן אֶת הַמְעֶרֶה כְּגוֹמֵר, וְחַיָּיב עַל כָּל בִּיאָה וּבִיאָה.

(זוֹ חוֹמֶר) הֶחְמִיר בְּשִׂפְחָה,

דף יא.

שֶׁעָשָׂה בָּהּ אֶת הַמִּזִּיד כַּשּׁוֹגֵג.

אֵיזוֹ שִׂפְחָה? כֹּל שֶׁחֶצְיָהּ שִׂפְחָה וְחֶצְיָהּ בַּת חוֹרִין, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְהָפְדֵּה לֹא נִפְדָּתָה", דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: זוֹ הִיא שִׂפְחָה וַדַּאִית. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: כָּל עֲרָיוֹת מְפוֹרָשׁוֹת, וְשִׁיּוּר אֵין לָנוּ אֶלָּא חֶצְיָהּ שִׂפְחָה וְחֶצְיָהּ בַּת חוֹרִין.

גְּמָ' מְנָלַן דְּהֵיא לָקְיָ[א] וְהוּא לָא לָקֵי? דְּתָנוּ רַבָּנַן: "בִּקּוֹרֶת תִּהְיֶה" – מְלַמֵּד שֶׁהֵיא לוֹקָה. יָכוֹל שְׁנֵיהֶן לוֹקִין? תַּלְמוּד לוֹמַר: "תִּהְיֶה" – הִיא לוֹקָה וְהוּא אֵינוֹ לוֹקֶה.

וּמִנַּיִן דְּהָדֵין "בִּקּוֹרֶת" לִישָׁנָא דְּמַלְקוּת הוּא? אָמַר רַבִּי יִצְחָק: "תְּהֵא בֶּקָרְאֵי", כְּדְתַנְיָא: גְּדוֹל הַדַּיְינִין מַקְרִא, שֵׁנִי מוֹנֶה, שְׁלִישִׁי אוֹמֵר: הַכֵּהוּ. רַב אָשֵׁי אוֹמֵר: "בְּבִיקּוּר תִּהְיֶה", כְּדְתַנְנוּ: אֵין אוֹמְדִין אוֹתוֹ אֶלָּא מַכּוֹת הָרְאוּיוֹת לְהִשְׁתַּלֵּשׁ.

תָּנוּ רַבָּנָן: בִּזְמַן שֶׁהָאִשָּׁה לוֹקָה – הָאִישׁ מֵבִיא קָרְבָּן, אֵין הָאִשָּׁה לוֹקָה – אֵין הָאִישׁ מֵבִיא קָרְבָּן. מְנָלַן? אָמַר רָבָא, דִּכְתִיב: ״וְאִישׁ כִּי יִשְׁכַּב אֶת אִשָּׁה שִׁכְבַת זֶרַע וְהִיא שִׁפְחָה נֶחֱרֶפֶת לְאִישׁ וְהָפְדֵּה לֹא נִפְדְּתָה אוֹ חׇפְשָׁה לֹא נִתַּן לָהּ״.

מִכְּדֵי עַד הָכָא בְּאִישׁ קָא מִשְׁתַּעֵי קְרָא, נִכְתּוֹב: ״וְהֵבִיא אֶת אָשָׁמוֹ לַה׳״, וּלְבַסּוֹף לִכְתּוֹב ״בִּקּוֹרֶת תִּהְיֶה״. אַמַּאי כְּתַב רַחֲמָנָא בְּרֵישָׁא: ״בִּקּוֹרֶת תִּהְיֶה״ וּלְבַסּוֹף כְּתַב: ״וְהֵבִיא אֶת אָשָׁמוֹ לַה׳״? הָכִי קָאָמַר: אִם בִּקּוֹרֶת תִּהְיֶה הֵיא – ״וְהֵבִיא אֶת אָשָׁמוֹ לַה׳״, וְאִם לֹא תִּהְיֶה בִּקּוֹרֶת – לֹא יָבִיא הוּא אֶת אָשָׁמוֹ.

אִימָא, הוּא מַעֲטֵיהּ קְרָא, אֲבָל הִיא תְּיֵלְקֵי וְתֵיתֵי קָרְבָּן! – ״וְהֵבִיא אֶת אָשָׁמוֹ לַה׳״ כְּתִיב. אָמַר רַבִּי יִצְחָק: לְעוֹלָם אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא עַל שִׁפְחָה בְּעוּלָה בִּלְבָד, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וְהִיא שִׁפְחָה נֶחֱרֶפֶת לְאִישׁ״. וּמַאי מַשְׁמַע, דְּהַאי ״נֶחֱרֶפֶת״ לִישָּׁנָא דְּשַׁנּוּיֵי הוּא? דִּכְתִיב ״וְתִשְׁטַח עָלָיו הָרִיפוֹת״. וְאִי בָּעֵית אֵימָא: ״אִם תִּכְתּוֹשׁ הָאֱוִיל בַּמַּכְתֵּשׁ בְּתוֹךְ הָרִיפוֹת בַּעֲלִי״.

״וַיִּתְּנוּ יָדָם לְהוֹצִיא נְשֵׁיהֶם וַאֲשֵׁמִים אֵיל צֹאן עַל אַשְׁמָתָם״, אָמַר רַב חִסְדָּא: מְלַמֵּד שֶׁכּוּפִין שִׁפְחוֹת חֲרוּפוֹת בָּעֲלוּ.

אֵיזוֹהִי שִׁפְחָה כּוּ׳. תָּנוּ רַבָּנָן: ״וְהָפְדֵּה״, יָכוֹל כּוּלָּהּ? תַּלְמוּד לוֹמַר: ״לֹא נִפְדְּתָה״. יָכוֹל לֹא נִפְדְּתָה? תַּלְמוּד לוֹמַר: ״וְהָפְדֵּה״,

הָא כֵּיצַד? פְּדוּיָה וְאֵינָהּ פְּדוּיָה – חֶצְיָהּ שִׁפְחָה וְחֶצְיָהּ בַּת חוֹרִין וּמְאוֹרֶסֶת לְעֶבֶד עִבְרִי, דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: בְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית הַכָּתוּב מְדַבֵּר, וּמְאוֹרֶסֶת לְעֶבֶד עִבְרִי. אִם כֵּן מָה תַּלְמוּד לוֹמַר: ״וְהָפְדֵּה לֹא נִפְדְּתָה״? דִּבְּרָה תוֹרָה כִּלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם.

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: כָּל עֲרָיוֹת מְפוֹרָשׁוֹת לָנוּ, מְשׁוּיָּר לָנוּ חֶצְיָהּ שִׁפְחָה וְחֶצְיָהּ בַּת חוֹרִין וּמְאוֹרֶסֶת לְעֶבֶד עִבְרִי. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: ״לֹא יוּמְתוּ כִּי לֹא חוֹפָשָׁה״ – בְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית הַכָּתוּב מְדַבֵּר, וּמְאוֹרֶסֶת לְעֶבֶד כְּנַעֲנִי.

לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל, בְּשִׁלְמָא ״וְהָפְדֵּה לֹא נִפְדְּתָה״ – כִּדְקָתָנֵי: דִּבְּרָה תוֹרָה כִּלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם, אֶלָּא דְּקָתָנֵי: מְאוֹרֶסֶת לְעֶבֶד עִבְרִי, מְנָלַן? דִּכְתִיב: ״כִּי לֹא חוֹפָשָׁה״, מִכְּלָל דְּהוּא חוֹפֵשׁ.

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה הַיְינוּ רַבִּי עֲקִיבָא! לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל קָאָמַר: לְדִידְךָ, בְּעַלְמָא כְּווֹתְיךְ סְבִירָא לֵיהּ דְּדִבְּרָה תוֹרָה כִּלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם, וְהָכָא שָׁאנֵי. מִכְּדֵי כְּתִיב לֵיהּ קְרָא: ״כִּי לֹא חוֹפָשָׁה״, ״וְהָפְדֵּה לֹא נִפְדְּתָה״ לְמָה לִי? שְׁמַע מִינָּה לְהָכִי אֲתָא, לְחֶצְיָהּ שִׁפְחָה וְחֶצְיָהּ בַּת חוֹרִין.

לְאֲחֵרִים, בְּשִׁלְמָא ״וְהָפְדֵּה לֹא נִפְדְּתָה״, קַסְבַר: דִּבְּרָה תוֹרָה כִּלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם, אֶלָּא הָא דְּעֶבֶד כְּנַעֲנִי מְנָלַן? אָמַר קְרָא: ״כִּי לֹא חוֹפָשָׁה״, אִם אֵינוֹ עִנְיָן לְדִידֵהּ – תְּנֵהוּ עִנְיָן לְדִידֵיהּ.

מַתְנִי׳ כָּל עֲרָיוֹת, אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן – קָטָן פָּטוּר, אֶחָד עֵר וְאֶחָד יָשֵׁן – יָשֵׁן פָּטוּר, אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מֵזִיד – שׁוֹגֵג בְּחַטָּאת וּמֵזִיד בְּהִכָּרֵת.

גְּמָ׳ וְהָכָא, חַיָּיב קָטָן? אָמַר רַב יְהוּדָה, הָכִי קָתָנֵי: כָּל עֲרָיוֹת, אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן – קָטָן פָּטוּר וְגָדוֹל חַיָּיב, וְהָכָא – גָּדוֹל נָמֵי פָּטוּר, מַאי טַעְמָא? דְּהָא מְקַשְּׁיָין אַהֲדָדֵי.

כָּל עֲרָיוֹת, אֶחָד נֵיעוֹר וְאֶחָד יָשֵׁן – פָּטוּר. וְכָאן, יָשֵׁן נָמֵי חַיָּיב? אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, הָכִי קָתָנֵי: כָּל עֲרָיוֹת, אֶחָד נֵיעוֹר וְאֶחָד יָשֵׁן – יָשֵׁן פָּטוּר וְנֵיעוֹר חַיָּיב, וְכָאן – אֲפִילּוּ נֵיעוֹר פָּטוּר, מַאי טַעְמָא? דְּמִקַּשְּׁיָין אַהֲדָדֵי.

תָּנֵי תַּנָּא קַמֵּיהּ דְּרַב שֵׁשֶׁת: עָשׂוּ גּוֹמֶר כְּמֶעֱרֶה, מִתְכַּוְּין כְּשֶׁאֵין מִתְכַּוְּין, כְּדַרְכָּהּ כְּשֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ, נֵיעוֹר כְּיָשֵׁן.

אֲמַר לֵיהּ: מַאי קָאָמַרְתְּ? אִי בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה קָתָנֵי, אַמַּאי עָשׂוּ גּוֹמֶר כְּמֶעֱרֶה? גּוֹמֶר בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה מִיחַיַּיב, מֶעֱרֶה לָא מִיחַיַּיב! וְתוּ: מִתְכַּוְּין כְּשֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוְּין, אִי מְכַוְּונָה – מִיחַיְּיבָא, אִי לָא – לָא מִיחַיְּיבָא!

וּכְדַרְכָּהּ כְּשֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ נָמֵי, כְּדַרְכָּהּ בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה מִיחַיַּיב, וְשֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ לָא מִיחַיַּיב, מַאי טַעְמָא? "שִׁכְבַת זֶרַע" כְּתִיב! וּמַאי נֵיעוֹר כְּיָשֵׁן?

וְאִי בִּשְׁאָר עֲרָיוֹת קָא תָנֵי, עָשׂוּ גּוֹמֶר כְּמֶעֱרֶה?

דף יא:

אִיפְּכָא אִיבְּעִי לֵיהּ לְמֵיתְנֵי!

אָמַר לֵיהּ: אִיסְתַּיֵּיהּ? אָמַר לֵיהּ: לָא, הָכִי קָתָנֵי: עָשׂוּ גּוֹמֶר שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה, דְּלָא מִיחַיְּיבִי, כְּמֶעֱרֶה כְּדַרְכָּהּ, דְּ"שִׁכְבַת זֶרַע" כְּתִיב.

מִתְכַּוְּין שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ בְּשִׁפְחָה, דִּפְטוּרִין כְּאֵינוֹ מִתְכַּוְּין, דְּ"שִׁכְבַת זֶרַע" כְּתִיב. נֵיעוֹר שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ בְּשִׁפְחָה, דִּפְטוּרִין כְּיָשֵׁן, מַאי טַעְמָא? דְּ"שִׁכְבַת זֶרַע" כְּתִיב.

נִמְצָא מִתְכַּוְּין וְהַמֶּעֱרֶה בְּשִׁפְחָה, כְּשֶׁאֵין מִתְכַּוְּין בְּכָל עֲרָיוֹת. יָשֵׁן כְּדַרְכָּהּ – כְּיָשֵׁן דַּעֲרָיוֹת, נִמְצָא נֵיעוֹר שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ בְּשִׁפְחָה – כְּיָשֵׁן דְּכָל עֲרָיוֹת.

הֲדַרַן עָלָךְ אַרְבָּעָה מְחוּסְרֵי כַּפָּרָה

מַתְנִי׳ **אָמְרוּ** לוֹ: אָכַלְתָּ חֵלֶב – מֵבִיא חַטָּאת. עֵד אוֹמֵר: אָכַל, וְעֵד אוֹמֵר: לֹא אָכַל, אִשָּׁה אוֹמֶרֶת: אָכַל, וְאִשָּׁה אוֹמֶרֶת: לֹא אָכַל – מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי. עֵד אוֹמֵר: אָכַל, וְהוּא אוֹמֵר: לֹא אָכַלְתִּי – פָּטוּר.

שְׁנַיִם אוֹמְרִים: אָכַל, וְהוּא אוֹמֵר: לֹא אָכַלְתִּי – רַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּיב. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: אִם הֶבִיאוּהוּ שְׁנַיִם לִידֵי מִיתָה חֲמוּרָה, לֹא יְבִיאוּהוּ לִידֵי קָרְבָּן הַקַּל? אָמְרוּ לוֹ: מָה אִם יִרְצֶה לוֹמַר "מֵזִיד הָיִיתִי" – פָּטוּר.

אָכַל חֵלֶב וְחֵלֶב בְּהֶעְלֵם (אַחַת) [אֶחָד] – אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת. אָכַל חֵלֶב וָדָם וּפִיגּוּל וְנוֹתָר בְּהֶעְלֵם (אַחַת) [אֶחָד] – חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. זֶה חוֹמֶר בְּמִינִין הַרְבֵּה מִמִּין אֶחָד.

וְחוֹמֶר בְּמִין אֶחָד מִמִּינִין הַרְבֵּה, שֶׁאִם אָכַל כַּחֲצִי זַיִת וְחָזַר וְאָכַל כַּחֲצִי זַיִת אַחֵר בְּהֶעְלֵם אֶחָד, מִמִּין אֶחָד – חַיָּיב, מִשְּׁנֵי מִינִין – פָּטוּר.

גְּמָ' קְתָנֵי: אָמְרוּ לוֹ "אָכַלְתָּ חֵלֶב" – מֵבִיא חַטָּאת. אָמְרוּ כְּמָה הָוְיִין? תְּרֵין. וְהוּא מָה אָמַר לְהוֹן? אִלֵּימָא דְּשָׁתֵיק וְלָא קָמַכְחֵישׁ לְהוּ, אֶלָּא שְׁתִיקָה דְּתְרֵין הוּא דְּמֵבִיא חַטָּאת, עַל שְׁתִיקָה דְּחַד – לָא.

אֵימָא מְצִיעָתָא, עַד אוֹמֵר: אָכַל, וְהוּא אוֹמֵר: לֹא אָכַלְתִּי. טַעְמָא דְּמַכְחִישׁ לֵיהּ, אֲבָל שָׁתֵיק – מִיחַיַּיב, וְכָל שֶׁכֵּן תְּרֵי!

אֶלָּא: דְּקָמַכְחֵישׁ לְהוּ, מַנִּי – רַבִּי מֵאִיר הִיא, דְּאָמַר: הַכְחָשָׁה דְּבֵי תְּרֵי לָאו הַכְחָשָׁה הִיא, אֲבָל לְרַבָּנַן, פָּטוּר.

וּמַאי קָמַשְׁמַע לַן? מִסֵּיפָא שָׁמְעַתְּ מִינַּהּ! הָא קָמַשְׁמַע לַן: דְּבָר זֶה מַחְלוֹקֶת רַבִּי מֵאִיר וְרַבָּנַן, וְהוּא דְּקָמַכְחֵישׁ לְהוּ.

אִיכָּא דְּאָמְרִי: "אָמְרוּ לוֹ" נָמֵי חַד קָרֵי לֵיהּ, דְּתָנֵן: הָאִשָּׁה שֶׁהָלַךְ בַּעְלָהּ לִמְדִינַת הַיָּם וּבָאוּ וְאָמְרוּ לָהּ מֵת בַּעְלִיךְ וְנִישֵּׂאת וְאַחַר כָּךְ בָּא בַּעְלָהּ – תֵּצֵא מִזֶּה וּמִזֶּה, דְּקַיְימָא לַן דַּאֲפִילּוּ בְּחַד.

מַמַּאי? מִדְּקָתָנֵי סֵיפָא: נִישֵּׂאת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת – מוּתֶּרֶת לַחֲזוֹר לוֹ. מַאי שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת – שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת בֵּית דִּין וְעַד אֶחָד,

מִכְּלָל דְּרֵישָׁא, בִּרְשׁוּת בֵּית דִּין וּבְעֵד אֶחָד. אַלְמָא גַּבֵּי עֵד אֶחָד קָתָנֵי "אָמְרוּ", וְהָכָא נָמֵי דְּקָתָנֵי "אָמְרוּ לוֹ", מַשְׁמַע אֲפִילּוּ עֵד אֶחָד.

וְהוּא, מַאי קָאָמַר? אִלֵּימָא דְּקָא מַכְחֵישׁ לֵיהּ, מִי מַיְיתֵי? וְהָא קָתָנֵי מְצִיעָתָא: עֵד אֶחָד אוֹמֵר: אָכַל, וְהוּא אוֹמֵר לֹא אָכַלְתִּי – פָּטוּר!

אֶלָּא דְּשָׁתֵיק, מִמְּצִיעָתָא שְׁמַע מִינַּהּ: עֵד אֶחָד אוֹמֵר: כּוּ'. טַעְמָא דְּקָא מַכְחֵישׁ לֵיהּ, אֲבָל שָׁתֵק מִישְׁתָּק – חַיָּיב!

לְעוֹלָם דְּלָא מַכְחֵישׁ לֵיהּ, וְהָכִי קָתָנֵי: אָמְרוּ לוֹ: אָכַלְתָּ חֵלֶב – מֵבִיא חַטָּאת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים: דְּשָׁתֵיק, אֲבָל מַכְחֵישׁ לֵיהּ – פָּטוּר.

וּמְזָאוֹרֶיְיתָא מְנָלַן דְּלָא מַכְחֵישׁ לֵיהּ חַיָּיב? דְּתָנוּ רַבָּנָן: ״אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ״ – וְלֹא שֶׁיּוֹדִיעוּהוּ אֲחֵרִים. יָכוֹל אֲפִילּוּ אֵין מַכְחִישָׁן? תַּלְמוּד לוֹמַר: ״אוֹ הוֹדַע אֵלָיו״ – מִכָּל מָקוֹם. בְּמַאי עָסְקִינַן? אִילֵימָא בִּתְרֵין, תְּרֵין וְאֵין מַכְחִישָׁן קָרָא בָּעֵי?

דף יב.

אֶלָּא לְאוּ בְּחַד, וְקָתָנֵי כִּי אֵין מַכְחִישָׁן מְהֵימַן, שְׁמַע מִינָּה.

אָמַר רַבִּי מֵאִיר: קַל וָחוֹמֶר.

אַבַּעְיָא לְהוּ: מַאי טַעְמַיְיהוּ דְּרַבָּנָן, מִשּׁוּם דְּאָדָם נֶאֱמָן עַל עַצְמוֹ יוֹתֵר מִמַּאֲה אִישׁ, אוֹ דִּלְמָא מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן: מִיגּוֹ דְּאִי בָּעֵי אָמַר ״מֻזִּיד הָיִיתִי״ – פָּטוּר, כִּי אָמַר נָמֵי ״לֹא אָכַלְתִּי״ – מְהֵימַן וּפָטוּר?

וּמַאי נָפְקָא מִינָּה? לְמִיפְּשַׁט מִינַּהּ לְטוּמְאָה, דְּאִי אָמְרַתְּ טַעְמַיְיהוּ דְּרַבָּנָן מִשּׁוּם דְּאָדָם נֶאֱמָן עַל עַצְמוֹ יוֹתֵר מִמַּאֲה אִישׁ – לָא שְׁנָא טוּמְאָה חֲדָשָׁה וְלָא שְׁנָא טוּמְאָה יְשָׁנָה.

וְאִי אָמְרַתְּ טַעְמֵיהוֹן דְּרַבָּנָן מִשּׁוּם דְּאָמַר ״מִיגּוֹ״ הִיא – פְּטָרִי לֵיהּ רַבָּנָן מִטּוּמְאָה יְשָׁנָה, אֲבָל מְטוּמְאָה חֲדָשָׁה מְחַיְּיב. מַאי טַעְמָא? טוּמְאָה יְשָׁנָה, מִיגּוֹ דְּאִי בָּעֵי אָמַר ״טָבַלְתִּי״ – פָּטוּר, כִּי אָמַר נָמֵי ״לֹא נִטְמֵאתִי״ – פָּטוּר, דְּאִיכָּא לְמֵימַר: מַאי ״לֹא נִטְמֵאתִי״ דְּקָאָמַר – לֹא עָמַדְתִּי בְּטוּמְאָתִי אֶלָּא טָבַלְתִּי.

אֲבָל טוּמְאָה חֲדָשָׁה – מְחַיְּיב, מַאי טַעְמָא? דְּכִי אָמַר נָמֵי ״טָבַלְתִּי״ – מְחַיְּיב, דְּאָמְרוּ לֵיהּ עֵדִים: הַשְׁתָּא נִטְמֵאתָ.

מַאי? תָּא שְׁמַע: אָמַר לוֹ עַד אֶחָד: נִטְמֵאתָ, וְהוּא אוֹמֵר: לֹא נִטְמֵאתִי – פָּטוּר. יָכוֹל אֲפִילּוּ שְׁנַיִם? אָמַר רַבִּי מֵאִיר: קַל וָחוֹמֶר, אִם הֵבִיאוּהוּ שְׁנַיִם לְמִיתָה חֲמוּרָה – לֹא יְבִיאוּהוּ לִידֵי קָרְבָּן הַקַּל? וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אָדָם נֶאֱמָן עַל עַצְמוֹ יוֹתֵר מִמַּאֲה אִישׁ. שְׁמַע מִינַּהּ טַעְמַיְיהוּ דְּרַבָּנָן מִשּׁוּם דְּאָמְרִי: אָדָם נֶאֱמָן עַל עַצְמוֹ יוֹתֵר מִמַּאֲה אִישׁ.

אָמַר רַבִּי אַמֵּי: לְעוֹלָם טַעְמָא דְּרַבָּנָן מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן ״מִיגּוֹ״, וְהָכִי קָתָנֵי: מִתּוֹךְ שֶׁאִם רָצָה לוֹמַר: לֹא עָמַדְתִּי בְּטוּמְאָתִי – פָּטוּר, הֵילְכָךְ אָדָם נֶאֱמָן עַל עַצְמוֹ יוֹתֵר מִמַּאֲה אִישׁ. אִי הָכִי, הַיְינוּ חֵלֶב!

מַהוּ דְּתֵימָא: ״אָכַלְתִּי חֵלֶב״, קָמְתָרֵיץ דִּיבּוּרֵיהּ: לָא אָכַלְתִּי שׁוּגֵג אֶלָּא מֵזִיד, אֲבָל: נִטְמֵאתָ, וְהוּא אוֹמֵר: לֹא נִטְמֵאתִי, אֵימָא לָא קָמְתָרֵיץ דִּבּוּרֵיהּ, קָא מַשְׁמַע לַן: הָכָא נָמֵי: לֹא עָמַדְתִּי בְּטוּמְאָתִי אֲבָל טָבַלְתִּי.

תָּא שְׁמַע: ״וְהִתְוַדָּה״ – מוֹדֶה בַּדְּבָרִים – חַיָּיב, אֵין מוֹדֶה בַּדְּבָרִים – פָּטוּר. אָמַר לוֹ עֵד אֶחָד: נִטְמֵאתָ, וְהוּא אוֹמֵר: לֹא נִטְמֵאתִי – פָּטוּר.

יָכוֹל אֲפִילּוּ שְׁנַיִם מַכְחִישִׁין? אָמַר רַבִּי מֵאִיר: אִם הֵבִיאוּהוּ שְׁנַיִם לִידֵי מִיתָה חֲמוּרָה, לֹא יְבִיאוּהוּ לִידֵי קָרְבָּן הַקַּל? רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נֶאֱמָן אָדָם עַל עַצְמוֹ יוֹתֵר מִמַּאָה אִישׁ.
וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי יְהוּדָה בַּחֲלָבִין וּבְבִיאַת מִקְדָּשׁ, אֲבָל בְּטוּמְאָה – לָא מוֹדוּ לֵיהּ.
בְּמַאי עָסְקִינַן? אִילֵימָא

דף יב:

בְּטוּמְאָה יְשָׁנָה, מַאי שְׁנָא חֲלָבִין וּבִיאַת מִקְדָּשׁ דְּמוֹדוּ לֵיהּ, דְּאִם רָצָה יֹאמַר: "מֵזִיד הָיִיתִי"? טוּמְאָה יְשָׁנָה נָמֵי מְתָרֵץ דִּיבּוּרֵיהּ, דְּאִם רָצָה יֹאמַר: "לֹא עָמַדְתִּי בְּטוּמְאָתִי אֶלָּא טְבוּלִי"!
אָמַר רָבִינָא: לְעוֹלָם בְּטוּמְאָה יְשָׁנָה, וּכְגוֹן דְּאָמְרִי לֵיהּ עֵדִים: אָכַלְתָּ קָדָשִׁים בְּטוּמְאַת הַגּוּף, וְהוּא אָמַר לְהוֹן: "לֹא נִטְמֵאתִי", דְּהָכָא לָא מְתָרֵץ דִּיבּוּרֵיהּ. דְּלֵיכָּא לְמֵימַר לֹא עָמַדְתִּי בְּטוּמְאָה אֶבָל טְבוּלִי,
מַאי אָמַר לְהוֹן? "טְבוּלִי וְאָכַלְתִּי", כִּי אָמַר לְהוֹן הָכִי, אִיתְּכַחַשׁ לֵיהּ דִּבּוּרֵיהּ קַמָּא מִיהָא בְּטוּמְאַת מַגָּעוֹ!
אָמַר רַב נַחְמָן: הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה. אָמַר רַב יוֹסֵף: לֹא אָמְרָהּ [רַבִּי יְהוּדָה] אֶלָּא בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ וּלְעַצְמוֹ.
אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: מוֹדֶה רַבִּי מֵאִיר לַחֲכָמִים, שֶׁאִם אָמְרוּ לוֹ שְׁנַיִם: בָּעַלְתְּ שִׁפְחָה חֲרוּפָה, וְהוּא אוֹמֵר: לֹא בָּעַלְתִּי – מְהֵימַן, דְּאִי בָּעֵי אָמַר לְהוֹן: לֹא גָּמַרְתִּי בִּיאָתִי.
אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: מוֹדֶה רַבִּי מֵאִיר לַחֲכָמִים בְּנָזִיר טָמֵא, שֶׁאָמְרוּ לוֹ שְׁנַיִם: נִטְמֵאתָ, וְהוּא אוֹמֵר: לֹא נִטְמֵאתִי – פָּטוּר, דְּאִי בָּעֵי אָמַר: נִשְׁאַלְתִּי עַל נִזְירִי.
אָמַר אַבָּיֵי: מוֹדֶה רַבִּי מֵאִיר לַחֲכָמִים, שֶׁאִם אָמְרוּ לוֹ שְׁנַיִם: יוֹדֵעַ אַתָּה בְּעֵדוּת פְּלוֹנִי, וְהוּא אוֹמֵר: לֹא יָדַעְתִּי – פָּטוּר, דְּאִי בָּעֵי אָמַר: לֹא נִתְכַּוַּונְתִּי לְעֵדוּת.
אָכַל חֵלֶב וְחֵלֶב בְּהֶעְלֵם (אַחַת) [אֶחָד]. מַתְקִיף לַהּ רַבִּי זֵירָא: אַמַּאי אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא חַטָּאת אַחַת וְהָא שְׁנֵי זֵיתֵי חֵלֶב אָכַל!
אֲמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: הֶעְלֵמוֹת מְחוּלָּקוֹת, וְהָכָא הֶעְלֵם אֶחָד הוּא דְּאִיכָּא.
אִיכָּא דְּמַקְשֵׁי לֵיהּ הָכִי: טַעְמָא דְּהֶעְלֵם אֶחָד, הָא בִּשְׁתֵּי הֶעְלֵמוֹת חַיָּיב שְׁתַּיִם. אַמַּאי? שֵׁם חֵלֶב אֶחָד הוּא! אֲמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: הֶעְלֵמוֹת מְחוּלָּקִין.
אָכַל חֵלֶב וָדָם פִּיגּוּל וְנוֹתָר – חַיָּיב כּוּ'.
מִמִּין אֶחָד חַיָּיב, פְּשִׁיטָא! אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ מִשּׁוּם בַּר תּוּטִינִי: כְּגוֹן שֶׁאָכַלוֹ בְּשֵׁנֵי תַּמְחוּיִין, וְאַלִּיבָּא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: דְּאָמַר תַּמְחוּיִין מְחוּלָּקִין.

מַהוּ דְּתֵימָא: כִּי אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ – לָא שְׁנָא לְקוּלָּא, וְלָא שְׁנָא לְחוּמְרָא. קָא מַשְׁמַע לַן דְּחַיָּיב, אַלְמָא: לְחוּמְרָא אָמַר, לְקוּלָּא לָא אָמַר.

אִיכָּא דְּאָמַר עַל סֵיפָא: מִשְּׁנֵי מִינִין – פָּטוּר. פְּשִׁיטָא! אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ מְשׁוּם בַּר תּוּטֵינִי: כְּגוֹן שֶׁאָכַלוֹ בִּשְׁנֵי תַּמְחוּיִין, וְאַלִּיבָּא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: דְּאָמַר תַּמְחוּיִין מְחוּלָּקִין.

דְּמַהוּ דְּתֵימָא: כִּי אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ – לְחוּמְרָא אָמַר, לְקוּלָּא לָא אָמַר. קָא מַשְׁמַע לַן: מִשְּׁנֵי מִינִין פָּטוּר.

מַאי מִשְּׁנֵי מִינִין? מִמִּין אֶחָד הוּא, וְאַמַּאי קָרֵי לֵיהּ שְׁנֵי מִינִים – מִשּׁוּם דַּאֲכָלוֹ בִּשְׁנֵי תַּמְחוּיִין, וְקָתָנֵי: פָּטוּר, אַלְמָא לָא שְׁנָא לְקוּלָּא וְלָא שְׁנָא לְחוּמְרָא קָאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ.

מִדְּסֵיפָא מִין אֶחָד וּשְׁנֵי תַּמְחוּיִין, רֵישָׁא מִין אֶחָד וְתַמְחוּי אֶחָד. פְּשִׁיטָא!

אָמַר רָבִינָא: כְּגוֹן שֶׁהָיְתָה לוֹ יְדִיעָה בֵּינְתַיִים, וְאַלִּיבָּא דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל, דְּאָמַר: אֵין יְדִיעָה לַחֲצִי שִׁיעוּר.

דְּתָנַן: הַכּוֹתֵב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת בִּשְׁתֵּי הֶעְלֵמוֹת, אַחַת שַׁחֲרִית וְאַחַת עַרְבִית – רַבָּן גַּמְלִיאֵל מְחַיֵּיב, וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין.

רַבָּן גַּמְלִיאֵל סָבַר: אֵין יְדִיעָה לַחֲצִי שִׁיעוּר, וְרַבָּנַן סָבְרִי: יֵשׁ יְדִיעָה לַחֲצִי שִׁיעוּר.

מַתְנִי' כַּמָּה יִשְׁהֶא בָּאוֹכָלִין? כְּאִילּוּ אוֹכֵל קְלָיוֹת, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַד שֶׁיִּשְׁהֶא מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף כְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס – חַיָּיב.

אָכַל אוֹכָלִין טְמֵאִין וְשָׁתָה מַשְׁקִין טְמֵאִין, שָׁתָה רְבִיעִית יַיִן וְנִכְנַס לַמִּקְדָּשׁ וְשָׁהָה כְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס – חַיָּיב, רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אִם פָּסַק בָּהּ אוֹ אִם נָתַן בּוֹ מַיִם כָּל שֶׁהוּא – פָּטוּר.

גְּמָ' אִיבַּעְיָא לְהוּ: רַבִּי מֵאִיר, לְחוּמְרָא קָאָמַר אוֹ לְקוּלָּא קָאָמַר? לְחוּמְרָא קָאָמַר, וְהָכִי קָתָנֵי: כְּאִילּוּ אוֹכֵל קְלָיוֹת, דַּאֲפִילּוּ כּוּלֵּיהּ יוֹמָא. וְאַף עַל גַּב דְּמִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף יוֹתֵר מִכְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס, כֵּיוָן דְּמִשִּׁיכָה אֲכִילָתֵיהּ – מְחַיֵּיב. וַאֲמַרוּ לֵיהּ רַבָּנַן: דְּעַד שֶׁיִּשְׁהֶא בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס הוּא דְּחַיָּיב יוֹתֵר מִכְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס – פָּטוּר.

אוֹ דִלְמָא לְקוּלָּא קָאָמַר, דְּהָכִי קָתָנֵי: כְּאִילּוּ אוֹכֵל קְלָיוֹת, וְהוּא דְּלָא אִיפְּסִיק בֵּינֵי וּבֵינֵי, אֲבָל דְּאִיפְּסִיק בֵּינֵי וּבֵינֵי, אַף עַל גַּב דְּמִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס – פָּטוּר. וְאָמְרוּ לֵיהּ רַבָּנַן: כֵּיוָן דְּמִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס הוּא – חַיָּיב?

תָּא שְׁמַע: וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַד שֶׁיִּשְׁהֶא בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף.

דף יג.

אִי אָמְרַתְּ בִּשְׁלָמָא רַבִּי מֵאִיר לְחוּמְרָא, הַיְינוּ דְקָתָנֵי: "עַד שֶׁיִּשְׁהֶא", עַד דְּשָׁהֵיְ[ה] דְּיֵלֵיהּ כְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס.

אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ רַבִּי מֵאִיר לְקוּלָּא, "וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אִם שָׁהָה" מִיבָּעֵי לֵיהּ! אֶלָּא לָאו שְׁמַע מִינָּה: רַבִּי מֵאִיר לְחוּמְרָא? שְׁמַע מִינָּה.

אָמַר רַבָּנַאי אָמַר שְׁמוּאֵל: בַּחֲלָבִים וּבִנְבֵילָה עַד שֶׁיִּשְׁהֶא מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס. אוֹכָלִים טְמֵאִים, שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים וּמַשְׁקִין – אֲפִילּוּ כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס.

מַאי קָאָמַר? אָמַר רַב פָּפָּא, הָכִי קָאָמַר: אֲפִילּוּ כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ, וְהוּא שֶׁאָכַל כְּזַיִת בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס.

מֵיתִיבִי: כָּל הָאוֹכָלִין מִצְטָרְפִין לִפְסוֹל הַגְּוִיָּיה בְּכַחֲצִי פְּרָס – מַאי לָאו דְּאַכְלֵיהּ לַחֲצִי פְּרָס בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס? לָא, דַּאֲכַל כְּזַיִת כְּזַיִת בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס.

מֵיתִיבִי: כָּל הָאוֹכָלִין מִצְטָרְפִין לִפְסוֹל אֶת הַגְּוִיָּיה בְּכַחֲצִי פְּרָס בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס, כֵּיצַד? אָכַל וְחָזַר וְאָכַל, אִם יֵשׁ מִתְּחִלַּת אֲכִילָה רִאשׁוֹנָה וְעַד סוֹף אֲכִילָה אַחֲרוֹנָה כְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס – מִצְטָרְפִין, יוֹתֵר מִכָּאן – אֵין מִצְטָרְפִין.

לֹא הִתִּירוּ לֶאֱכוֹל פָּחוֹת מִכְּשִׁיעוּר לְיֵרֵד וְלִטְבּוֹל, יָרַד וְטָבַל וְעָלָה וְהִשְׁלִימוֹ – מִצְטָרֵף. הִתִּירוּ לָהּ לְעוּבָּרָה לֶאֱכוֹל פָּחוֹת מִכְּשִׁיעוּר, מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה.

כָּל הַמַּשְׁקִין מִצְטָרְפִין לִפְסוֹל אֶת הַגְּוִיָּיה בִּרְבִיעִית בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס. כֵּיצַד? שָׁתָה וְחָזַר וְשָׁתָה, אִם יֵשׁ מִתְּחִלַּת שְׁתִיָּה רִאשׁוֹנָה וְעַד סוֹף שְׁתִיָּה אַחֲרוֹנָה כְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס – מִצְטָרְפִין, יוֹתֵר מִכָּאן – אֵין מִצְטָרְפִין.

הִתִּירוּ לָהּ לְמַגַּע טְמֵא מֵת לְהָנִיק בְּנָהּ, וּבְנָהּ טָהוֹר.

קָתָנֵי מִיהַת: אִם יֵשׁ מִתְּחִלַּת אֲכִילָה רִאשׁוֹנָה וְעַד סוֹף אֲכִילָה בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס – מִצְטָרֵף. תְּיוּבְתָּא דְּרַבָּנַאי, תְּיוּבְתָּא.

אָמַר מָר: לֹא הִתִּירוּ לוֹ לֶאֱכוֹל פָּחוֹת מִכְּשִׁיעוּר לְיֵרֵד וְלִטְבּוֹל. מַאי קָאָמַר?

אָמַר רַב יְהוּדָה, הָכִי קָאָמַר: אָכַל פָּחוֹת מִכְּשִׁיעוּר – לֹא הִתִּירוּ לוֹ לְיֵרֵד וְלִטְבּוֹל, שֶׁאִם יָרַד וְטָבַל וְעָלָה וְהִשְׁלִימוֹ – מִצְטָרֵף. וְאִתֵּי לְמֵימַר: אַהֲנֵי לִי טְבִילָה קַמַּיְיתָא, וְאֵין יוֹדֵעַ שֶׁאֵין טְבִילָה אֶלָּא בָּאַחֲרוֹנָה.

קָתָנֵי: הִתִּירוּ לָהּ לְעוּבָּרָה לֶאֱכוֹל פָּחוֹת מִכְּשִׁיעוּר מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה. מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה אֲפִילּוּ טוּבָא נָמֵי תֵּיכוֹל! אָמַר רַב פָּפָּא, הָכִי קָתָנֵי: הִתִּירוּ לָהּ לְעוּבָּרָה פָּחוֹת מִכְּשִׁיעוּר, אֲפִילּוּ טוּבָא, מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה.

קָתָנֵי: הִתִּירוּ לְמַגַּע טְמֵא מֵת לְהָנִיק אֶת בְּנָהּ, וּבְנָהּ טָהוֹר – אַמַּאי טָהוֹר? כֵּיוָן דְּיֵינַק חָלָב אִיטַּמֵּי לֵיהּ מֵחָלָב!

וְכִי תֵּימָא: לָא אִיתַּכְשַׁר – נִתַּכְשַׁר בְּטִיפָּה מְלוּכְלֶכֶת עַל פִּי הַדַּד! אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: בְּתָקִיפָה אַחַת, לֹא הִנִּיחַ טִיפָּה מְלוּכְלֶכֶת עַל פִּי הַדַּד.

אָמַר רָבָא: שְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת בַּדָּבָר: חֶדָא, דְּקָחָזֵינָא לְפוּמֵיהּ דְּיָנוֹקָא דְּמָלֵא חָלָב! וְעוֹד, מְקוֹם חָלָב מַעְיַין הוּא.

דְּקָתָנֵי: חֲלֵב אִשָּׁה מְטַמֵּא בֵּין לָרָצוֹן וּבֵין שֶׁלֹּא לָרָצוֹן, (בְּהֵמָה אֵינָהּ מְטַמֵּא אֶלָּא לָרָצוֹן.) מַאי לָאו "שֶׁלֹּא לָרָצוֹן" – דְּלָא נִיחָא לֵיהּ, וְקָתָנֵי: "מְטַמֵּא"?

אֶלָּא אָמַר רָבָא: הַיְינוּ טַעְמָא דִּבְנָהּ טָהוֹר – דְּסָפֵק יָנַק כַּשִּׁיעוּר וְסָפֵק לֹא יָנַק, וְאִם תִּמְצָא לוֹמַר יָנַק, סָפֵק יָנְקוֹ בַּאֲכִילַת פְּרָס, סְפֵק יָנְקוֹ בְּיוֹתֵר מִכְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס.

וּלְרָבָא, מְקוֹם חָלָב מַעְיַין הוּא, וְלֹא צָרִיךְ הֶכְשֵׁר?

וְהָתְנַן: הָאִשָּׁה שֶׁנָּטַף חָלָב מִדַּדֶּיהָ וְנָפַל לַאֲוִיר תַּנּוּר – תַּנּוּר טָמֵא. וְקַשְׁיָא לַן: בְּמַאי אִיתְכְּשַׁר? וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בְּטִיפָּה מְלוּכְלֶכֶת עַל פִּי הַדַּד.

וְכִי תֵּימָא, רָבָא לָא סָבַר לַהּ כְּרַבִּי יוֹחָנָן, וְהָתַנְיָא: נִמְצֵאתָ אַתָּה אוֹמֵר, תִּשְׁעָה מַשְׁקִין בְּזוֹב: הַזִּיעָה, וְלֵיחָה סְרוּחָה, וְרִיעִי – טְהוֹרִין מִכְּלוּם. דִּמְעַת עֵינוֹ, וְדַם מַגֵּפָתוֹ,

דף יג:

וַחֲלֵב אִשָּׁה – מְטַמְּאִין טוּמְאַת מַשְׁקִין בִּרְבִיעִית. רוּקוֹ, זוֹבוֹ, וּמֵימֵי רַגְלָיו – מְטַמְּאִין טוּמְאָה חֲמוּרָה, בְּכֹל שֶׁהוּא.

וְאִי אָמְרַתְּ מְקוֹם חָלָב מְעַיַּין [הוּא], חָלָב נָמֵי נְטַמֵּא טוּמְאָה חֲמוּרָה בְּכֹל שֶׁהוּא, כְּזוֹבוֹ וְרוּקוֹ! אֶלָּא שְׁמַע מִינַּהּ: מְקוֹם חָלָב אִשָּׁה לָאו מַעְיַין הוּא.

אִי הָכִי, קַשְׁיָא הָא מַתְנִיתָא וְאָמַר רָבָא: "מְטַמֵּא בֵּין לָרָצוֹן וּבֵין שֶׁלֹּא לָרָצוֹן"!

מִי סָבְרַתְּ "שֶׁלֹּא לָרָצוֹן" דְּאָמַר – דְּלָא נִיחָא לֵיהּ? לָא, מַאי "שֶׁלֹּא לָרָצוֹן" דְּאָמַר, דְּדַעְתֵּיהּ דְּתִינוֹק קָרִיבָא לְגַבֵּי חָלָב, אֲבָל אָמַר לָא נִיחָא לֵיהּ – טָהוֹר.

אָכַל אוֹכְלִין טְמֵאִין וְכוּ'. לְמָה לִי שְׁהִיָּיה, דְּקָתָנֵי: וְשָׁהָה? אָמַר רַב יְהוּדָה, הָכִי קָתָנֵי: אָכַל אוֹכָלִין טְמֵאִין, וְשָׁתָה מַשְׁקִין טְמֵאִין, וְשָׁתָה רְבִיעִית יַיִן, וְשָׁהָה בַּאֲכִילָתָן וּבִשְׁתִיָּתָן כְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס, וְנִכְנַס לַמִּקְדָּשׁ – חַיָּיב.

רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר כּוּ'. תָּנוּ רַבָּנָן: "יַיִן וְשֵׁכָר אַל תֵּשְׁתְּ" – יָכוֹל אֲפִילּוּ כֹּל שֶׁהוּא, אֲפִילּוּ מִגְּתוֹ? תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְשֵׁכָר" – אֵין אָסוּר אֶלָּא כְּדֵי לְשַׁכֵּר, וְכַמָּה כְּדֵי לְשַׁכֵּר? רְבִיעִית יַיִן בֶּן אַרְבָּעִים יוֹם.

אִם כֵּן, מָה תַּלְמוּד לוֹמַר "יַיִן"? לוֹמַר לְךָ שֶׁמּוּזְהָרִין עָלָיו כֹּל שֶׁהוּא, וּמוּזְהָרִין עָלָיו מִגְּתוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: "יַיִן" – אֵין לִי אֶלָּא יַיִן, שְׁאָר מְשַׁכְּרִין מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְשֵׁכָר". אִם כֵּן, מָה תַּלְמוּד לוֹמַר: "יַיִן"? עַל הַיַּיִן – בְּמִיתָה, וְעַל שְׁאָר מַשְׁקִין – בְּאַזְהָרָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: "יַיִן אַל תֵּשְׁתְּ וְשֵׁכָר" – אַל תִּשְׁתֵּהוּ כְּדֶרֶךְ שִׁכְרוּתוֹ, הָא אִם הִפְסִיק בּוֹ, אוֹ נָתַן לְתוֹכוֹ מַיִם כֹּל שֶׁהוּא – פָּטוּר.

בְּמַאי פְּלִיגִי? תַּנָּא קַמָּא סָבַר: גְּמִרִינַן ״שֵׁכָר״ ״שֵׁכָר״ מִנָּזִיר.
וְרַבִּי יְהוּדָה לָא יָלֵיף ״שֵׁכָר״ ״שֵׁכָר״ מִנָּזִיר. וְרַבִּי אֶלְעָזָר סָבַר: מַאי ״שֵׁכָר״? מִידֵּי דְּהוּא מְשַׁכֵּר.
כְּמַאן אָזְלָא הָא דְּתַנְיָא: אָכַל דְּבֵילָה קְעֵילִית, וְשָׁתָה דְּבַשׁ אוֹ חָלָב, וְנִכְנַס לַמִּקְדָּשׁ וְשִׁימֵּשׁ – לוֹקֶה, כְּמַאן? כְּרַבִּי יְהוּדָה. אָמַר רַב יְהוּדָה בַּר אֶחוֹתַאי: הֶלָכָה כְּרַבִּי אֶלְעָזָר. וְקָרֵי רַב עֲלֵיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר: ״טוּבְיָנָא דְּחַכִּימֵי״.
רַב אַחָא דְּהוּצָל הֲוָה נָיְדְרָא עֲלַהּ דְּבֵיתְהוּ, אֲתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַב אָשֵׁי, אֲמַר לֵיהּ: זִיל הָאֵידָנָא וְתָא לְמָחַר, דְּרַב לָא מוֹקֵי אָמוֹרָא עֲלֵיהּ מִיּוֹמָא טָבָא לְחַבְרֵיהּ מִשּׁוּם שִׁכְרוּת.
אָמַר לֵיהּ, וְהָאָמַר רַב: הֶלָכָה כְּרַבִּי אֶלְעָזָר, וּמַר הוּא דְּקָא רָמֵי בֵּיהּ מַיָּא! אָמַר לֵיהּ, הָא לָא קַשְׁיָא: הָא בִּרְבִיעִית, הָא בְּיוֹתֵר מִכְּדֵי רְבִיעִית.
תָּנוּ רַבָּנָן: ״וּלְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחוֹל״ – אֵלּוּ דְּמִין וַעֲרָכִין, חֲרָמִין וְהֶקְדֵּשׁוֹת.
״בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר״ – אֵלּוּ טְמָאוֹת וּטְהָרוֹת. ״וּלְהוֹרוֹת״ – זוֹ הוֹרָאָה. ״אֵת כָּל הַחֻקִּים״ – אֵלּוּ מִדְרָשׁוֹת. ״אֲשֶׁר דִּבֶּר ה׳״ – זוֹ הֶלָכָה. ״בְּיַד מֹשֶׁה״ – זֶה תַּלְמוּד.
יָכוֹל אַף הַמִּשְׁנָה? תַּלְמוּד לוֹמַר: ״וּלְהוֹרוֹת״. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יָכוֹל אַף תַּלְמוּד? תַּלְמוּד לוֹמַר: ״וּלְהוֹרוֹת״.
כְּמַאן אָזְלָא הָא דְּתַנְיָא: יָצָא שֶׁרֶץ טָמֵא, וּצְפַרְדֵּעַ טָהוֹר, שֶׁשְּׁתוּיֵי יַיִן מוֹרִין בָּהֶן הוֹרָאָה.
נֵימָא רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה הִיא, וְלָא רַבָּנָן? – אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבָּנָן, וְשָׁאנֵי הָכָא, דְּזִיל קְרֵי בֵּי רַב הוּא.
אָמַר רַב: הֶלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה. וְהָא רַב לָא מוֹקֵים אָמוֹרָא מִיּוֹמָא טָבָא לְחַבְרֵיהּ מִשּׁוּם שִׁכְרוּת! שָׁאנֵי רַב, דְּאוֹרֵי מוֹרֵי. וְנִיקֵם (דְּלָא) [וְלָא] לוֹרֵי! – כֹּל הֵיכָא דְּיָתֵיב רַב לָא סַגִּי לֵיהּ בְּלָא הוֹרָאָה.

מַתְנִי׳ יֵשׁ אוֹכֶל אֲכִילָה אַחַת וְחַיָּיבִין עָלֶיהָ אַרְבָּעָה חַטָּאוֹת וְאָשָׁם אֶחָד: טָמֵא שֶׁאָכַל חֵלֶב, וְהָיָה נוֹתָר מִן הַמּוּקְדָּשִׁין, בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים.
רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אִם הָיָה שַׁבָּת וְהוֹצִיאוֹ – חַיָּיב. אָמְרוּ לוֹ: אֵינוֹ מִן הַשֵּׁם.

דף יד.

גְּמָ׳ נֵימָא אִית לֵיהּ לְרַבִּי מֵאִיר אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר? נְהִי דְּאִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר לֵית לֵיהּ, אִיסּוּר כּוֹלֵל וְאִיסּוּר מוֹסִיף אִית לֵיהּ.
טָהוֹר, מֵעִיקָּרָא לָא אָסִיר אֶלָּא בְּחֶלֶב, הֲוָה לֵיהּ טָמֵא, מִיגּוֹ דַּאֲסִיר בַּהֲתֵיכוֹת טָהוֹרוֹת – אִיתּוֹסָף בֵּיהּ נָמֵי אִיסּוּרָא עִילָּוֵי חֵלֶב.

וְחֵלֶב מֵעִיקָּרָא לָא אָסִיר אֶלָּא בַּאֲכִילָה, אַקְדְּשֵׁיהּ, מִיגּוֹ דְּאִיתּוֹסַף בֵּיהּ אִיסּוּרָא דַּהֲנָאָה – אִיתּוֹסַף בֵּיהּ לְגַבֵּי חֵלֶב.

וְאַכַּתִּי לְהֶדְיוֹט הוּא דַּאֲסִיר אֲבָל לְגָבוֹהַּ שְׁרֵי, הֲוָה לֵיהּ נוֹתָר, מִיגּוֹ דְּאִיתּוֹסַף אִיסּוּרָא לְגַבֵּי גָּבוֹהַּ – אִיתּוֹסַף בֵּיהּ לְגַבֵּי הֶדְיוֹט. חָל עָלֵיהּ יוֹם הַכִּפּוּרִים, מִיגּוֹ דְּאִיתּוֹסַף בֵּיהּ אִיסּוּר לְגַבֵּי חוּלִּין – אִיתּוֹסַף בֵּיהּ לְגַבֵּי גָּבוֹהַּ.

וְנִתְנֵי: חֲמֵשׁ חַטָּאוֹת, וְנוֹקְמַהּ כְּגוֹן דַּאֲכַל כְּזַיִת פִּיגּוּל! בַּחֲדָא בְּהֵמָה קָמַיְירֵי, בִּשְׁתֵּי בְּהֵמוֹת לָא קָמַיְירֵי, וְנוֹתָר וּפִיגּוּל בַּחֲדָא בְּהֵמָה לָא מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ.

אַלְמָה לָא? מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ כְּגוֹן שֶׁהֶעֱלָה אֵבֶר פִּיגּוּל לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, דְּפָקַע פִּיגּוּלֵיהּ מִינֵּיהּ וְהָוֵה לֵיהּ נוֹתָר,

וְכִדְאָמַר עוּלָּא: קוֹמֶץ פִּיגּוּל שֶׁהֶעֱלָה לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ – פָּקַע פִּיגּוּלוֹ מִמֶּנּוּ וְהָוֵי לֵיהּ נוֹתָר. בְּאֵבֶר אֶחָד קָא מַיְירֵי, בִּשְׁנֵי אֵבָרִים לָא קָמַיְירֵי, וְנוֹתָר וּפִיגּוּל בְּחַד אֵבֶר לָא מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ.

אַלְמָה לָא? מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ כְּגוֹן שֶׁהֶעֱלָה אֵבֶר פִּיגּוּל לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, דְּפַלְגֵיהּ אַנְּחֵיהּ עַל גַּבֵּי מִזְבֵּחַ, וּפַלְגֵיהּ מַאֲבַרְאֵי דְּמִזְבֵּחַ, דְּהָהוּא דְּמִזְבֵּחַ פָּקַע פִּיגּוּל וַהֲוָה לֵיהּ נוֹתָר, וְכִדְאָמַר עוּלָּא: קוֹמֶץ פִּיגּוּל שֶׁהֶעֱלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ – פָּקַע פִּיגּוּלוֹ מִמֶּנּוּ וְהָוֵי לֵיהּ נוֹתָר!

אָמַר לֵיהּ: לָא, אִי רוּבָּא דְּמִזְבֵּחַ – שְׁדֵייהּ לַמִּזְבֵּחַ, רוּבָּא דְּבָרַאי – שְׁדֵייהּ לְבָרַאי.

תִּפְשׁוֹט דְּבָעֵי רָמֵי בַּר חָמָא: הָלְכוּ בְּאֵבָרִים אַחַר הָרוֹב אוֹ לֹא! אֶלָּא, בִּכְזַיִת אֶחָד קָמַיְירֵי, בִּשְׁנֵי זֵיתִים לָא קָא מַיְירֵי.

וְלָא? וְהָקָתָנֵי "יוֹם הַכִּפּוּרִים", וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים כּוֹתֶבֶת [הוּא] דְּמַחַיֵּיב, וְכוֹתֶבֶת אִית בַּיהּ שְׁנֵי זֵיתִים!

אָמַר רַבִּי זֵירָא: כְּגוֹן שֶׁאָכַל כּוּלָּיָא בְּחֶלְבָּהּ. רַב פָּפָּא אָמַר: כְּגוֹן דְּמַלְיֵיהּ בְּתַמְרֵי.

רַב אַדָּא בַּר אַחָא מַתְנֵי "חֲמֵשׁ חַטָּאוֹת", וּמְתָרֵיץ לַהּ: כְּגוֹן דַּאֲכַל כְּזַיִת פִּיגּוּל, וְלָא מְשַׁנֵּי כְּהָנֵי שִׁינּוּיֵי דְּקָא מְשַׁנֵּינַן.

וְנִתְנֵי: "שֵׁשׁ חַטָּאוֹת", וְנוֹקְמַהּ כְּגוֹן דַּאֲכַל כְּזַיִת דָּם! בַּחֲדָא אֲכִילָה קָא מַיְירֵי, בִּשְׁתֵּי אֲכִילוֹת לֹא קָא מַיְירֵי, וְשִׁיעֲרוּ חֲכָמִים דְּאֵין בֵּית הַבְּלִיעָה מַחֲזִיק יוֹתֵר מִשְּׁנֵי זֵיתִים.

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר וְכוּ'. וְנִתְנֵי: "אִם הוֹצִיאוֹ – חַיָּיב", מַאי טַעְמָא קָתָנֵי "אִם הָיְתָה שַׁבָּת"? אָמַר רַפְרָם: זֹאת אוֹמֶרֶת: עֵירוּב וְהוֹצָאָה לְשַׁבָּת, וְאֵין עֵירוּב וְהוֹצָאָה לְיוֹם הַכִּפּוּרִים.

מַמַּאי? דִּלְמָא יֵשׁ עֵירוּב וְהוֹצָאָה לְיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְהָכִי קָתָנֵי: אִם הָיְתָה שַׁבָּת וְהוֹצִיאוֹ – חַיָּיב אַף מִשּׁוּם שַׁבָּת וְיוֹם הַכִּפּוּרִים!

אֶלָּא אִי אִיתְּמַר דְּרַפְרָם עַל הָדָא אִיתְּמַר, דְּתַנְיָא: "וְשִׁלַּח בְּיַד אִישׁ עִתִּי", "אִישׁ" – לְהַכְשִׁיר אֶת הַזָּר. "עִתִּי" – אֲפִילּוּ בְּטוּמְאָה וַאֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת, "עִתִּי" – בְּמִזּוּמָן.

קָתָנֵי: ״עִתִּי״ – אֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת, אָמַר רַפְרָם: זֹאת אוֹמֶרֶת עֵירוּב וְהוֹצָאָה לְשַׁבָּת, וְאֵין עֵירוּב וְהוֹצָאָה לְיוֹם הַכִּפּוּרִים.

מַמַּאי? שָׁאנֵי שָׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ, דְּהֶכְשֵׁירוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בָּכָךְ! אֶלָּא דְּרַפְרָם בְּרוּתָא הִיא.

מַתְנִי׳ יֵשׁ בָּא בְּיָאָה אַחַת וְחַיָּיב עָלֶיהָ שֵׁשׁ חַטָּאוֹת, כֵּיצַד? הַבָּא עַל בִּתּוֹ חַיָּיב עָלֶיהָ מִשּׁוּם בִּתּוֹ, וַאֲחוֹתוֹ, אֵשֶׁת אָחִיו, וְאֵשֶׁת אָחִי אָבִיו, וְאֵשֶׁת אִישׁ, וְנִדָּה.

דף יד:

גְּמָ׳ וְהָא לֵית לֵיהּ לְרַבִּי מֵאִיר אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר! נְהִי דְּאִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר לֵית לֵיהּ, אִיסּוּר מוֹסִיף וְאִיסּוּר כּוֹלֵל אִית לֵיהּ.

כְּגוֹן שֶׁבָּא עַל אִמּוֹ וְהוֹלִיד בַּת, דְּאִיסּוּר בִּתּוֹ וַאֲחוֹתוֹ בַּהֲדֵי הֲדָדֵי אָתֵי. נִשֵּׂאת לְאָחִיו, מִיגּוֹ דְּאִיתְּוסַף אִיסּוּר לְגַבֵּי אָחִין – אִיתּוֹסַף אִיסּוּרָא לְגַבֵּי דִּידֵיהּ.

נִשֵּׂאת לַאֲחִי אָבִיו, מִיגּוֹ דְּאִיתְּוסַף אִיסּוּרָא לְגַבֵּי שְׁאָר אֲחֵי אָבִיו – אִיתּוֹסַף לְגַבֵּי דִּידֵיהּ.

הָוְיָא לַהּ אֵשֶׁת אִישׁ, מִיגּוֹ דְּאִיתְּוסַף אִיסּוּר לְגַבֵּי עָלְמָא – אִיתּוֹסַף נָמֵי לְגַבֵּי דִּידֵיהּ. הָוְיָא לַהּ נִדָּה, מִיגּוֹ דְּאִיתְּוסַף אִיסּוּר לְגַבֵּי בַּעֲלַהּ – אִיתּוֹסַף נָמֵי לְגַבֵּי דִּידֵיהּ.

מַתְנִי׳ הַבָּא עַל בַּת בִּתּוֹ – חַיָּיב עָלֶיהָ מִשּׁוּם בַּת בִּתּוֹ, וְכַלָּתוֹ, וְאֵשֶׁת אָחִיו, וְאֵשֶׁת אֲחִי אָבִיו, וַאֲחוֹת אִשְׁתּוֹ, וְאֵשֶׁת אִישׁ, וְנִדָּה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אִם עָבַר זָקֵן וּנְשָׂאָהּ – חַיָּיב עָלֶיהָ מִשּׁוּם אֵשֶׁת אָב.

וְכֵן הַבָּא עַל בַּת אִשְׁתּוֹ, וְעַל בַּת בִּתָּהּ.

גְּמָ׳ קָתָנֵי: חַיָּיב עָלֶיהָ מִשּׁוּם אֵשֶׁת אָב. מִי שַׁרְיָא לֵיהּ? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כְּגוֹן שֶׁנִּפְלָה לוֹ לְיִבּוּם.

אִי הָכִי, מַאי ״עָבַר״? אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב: שֶׁעָבַר מִשּׁוּם כַּלַּת בְּנוֹ, שְׁנִיָּה.

כִּדְתַנְיָא: כַּלָּתוֹ עֶרְוָה, כַּלַּת בְּנוֹ שְׁנִיָּה. וְכֵן אַתָּה מוֹצֵא בְּבַת בְּנוֹ, וּבְבַת בֶּן בְּנוֹ. עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת.

וּמִי אִית לֵיהּ לְרַבִּי יוֹסֵי אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר? וְהָא תְּנַן: עָבַר עֲבֵירָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁתֵּי מִיתוֹת – נִידּוֹן בַּחֲמוּרָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: נִידּוֹן בְּזִיקָה רִאשׁוֹנָה שֶׁבָּאָה עָלָיו.

וְתַנְיָא: כֵּיצַד אָמַר רַבִּי יוֹסֵי נִידּוֹן בְּזִיקָה רִאשׁוֹנָה? חֲמוֹתוֹ וְנַעֲשֵׂית אֵשֶׁת אִישׁ – נִידּוֹן מִשּׁוּם חֲמוֹתוֹ.

אֵשֶׁת אִישׁ וְנַעֲשֵׂית חֲמוֹתוֹ – נִידּוֹן מִשּׁוּם אֵשֶׁת אִישׁ!

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: מוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי בְּאִיסּוּר מוֹסִיף. וְכֵן כִּי אָתָא רָבִין אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי בְּאִיסּוּר מוֹסִיף.

מַאי אִיסּוּר מוֹסִיף אִיכָּא הָכָא? דְּאִיכָּא בְּרָא לְסָבָא, מִיגּוֹ דְּאִיתּוֹסַף אִיסּוּרָא לְגַבֵּי בְּרֵיהּ – אִיתּוֹסַף אִיסּוּרָא לְגַבֵּי דִּידֵיהּ.

מַתְנִי' הַבָּא עַל חֲמוֹתוֹ חַיָּיב עָלֶיהָ מִשּׁוּם חֲמוֹתוֹ, וְכַלָּתוֹ, וְאֵשֶׁת אָחִיו, וְאֵשֶׁת אֲחִי אָבִיו, וַאֲחוֹת אִשְׁתּוֹ, וְאֵשֶׁת אִישׁ, וְנִדָּה. וְכֵן הַבָּא עַל אֵם חֲמִיו, וְעַל אֵם חֲמוֹתוֹ.

רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: הַבָּא עַל חֲמוֹתוֹ חַיָּיב מִשּׁוּם חֲמוֹתוֹ, וְאֵם חֲמוֹתוֹ, וְאֵם חֲמִיו. אָמְרוּ לוֹ: שְׁלֹשְׁתָּן שֵׁם אֶחָד הֵן.

גְּמָ' אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי הוֹשַׁעְיָא: רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי וְסוֹמְכוֹס אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי – הָא דַּאֲמַרַן. סוֹמְכוֹס מַאי הִיא? דְּתָנֵי:

דף טו.

שְׁחָטָהּ וְאֶת בַּת בִּתָּהּ, וְאַחַר כָּךְ שָׁחַט אֶת בִּתָּהּ – סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים. סוֹמְכוֹס אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: סוֹפֵג שְׁמוֹנִים.

אָמַר רָבָא: דִּלְמָא לָא הִיא, עַד כָּאן לָא קָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי הָכָא אֶלָּא מִשּׁוּם שֵׁמוֹת מוּחְלָקִין, דְּמִיקַּרְיָא חֲמוֹתוֹ, וּמִיקַּרְיָא אֵם חֲמוֹתוֹ, וּמִיקַּרְיָא אֵם חֲמִיו.

אֲבָל גַּבֵּי אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ, דְּכוּלְּהוּ "אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ" מִיקַּרְיָין, דְּאֵין שֵׁמוֹת מוּחְלָקִין – לָא.

אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: דִּלְמָא עַד כָּאן לָא קָאָמַר סוֹמְכוֹס אֶלָּא גַּבֵּי אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ, דְּגוּפִין מוּחְלָקִין.

אֲבָל הָכָא, דְּאֵין גּוּפִין מוּחְלָקִין, אֵימָא כְּרַבִּי אֲבָהוּ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן סְבִירָא לֵיהּ, דְּאָמַר רַבִּי אֲבָהוּ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: "שַׂאֲרָה הִנָּהּ זִמָּה הִיא", הַכְּתוּב עָשָׂאָן לְכוּלָּן זִמָּה אַחַת.

מַתְנִי' אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: שְׁאַלְתִּי אֶת רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְאֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּאִיטַלִּיס שֶׁל עַיְמָאוּם, שֶׁהָלְכוּ לִיקַּח בְּהֵמָה לְמִשְׁתֵּה בְנוֹ שֶׁל רַבָּן גַּמְלִיאֵל, הַבָּא עַל אֲחוֹתוֹ וְעַל אֲחוֹת אָבִיו וְעַל אֲחוֹת אִמּוֹ, מַהוּ? חַיָּיב אַחַת עַל כּוּלָּן, אוֹ חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת?

אָמְרוּ לוֹ: לֹא שָׁמַעְנוּ, אֲבָל שָׁמַעְנוּ: הַבָּא עַל חָמֵשׁ נָשָׁיו נִדּוֹת בְּהֶעְלֵם (אַחַת) [אֶחָד], שֶׁהוּא חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, (וְרוֹאֶה אֲנִי) [וְרוֹאִין אָנוּ] שֶׁהַדְּבָרִים קַל וָחֹמֶר.

גְּמָ' הֵיכִי דָּמֵי? אִילֵימָא כִּדְקָתָנֵי, מַאי תִּיבְעֵי לֵיהּ? הֲרֵי שֵׁמוֹת מוּחְלָקִין, הֲרֵי גּוּפִין מוּחְלָקִין!

אֶלָּא הָכִי קָתָנֵי: הַבָּא עַל אֲחוֹת אָבִיו שֶׁהִיא אֲחוֹת אִמּוֹ, חַיָּיב אַחַת עַל כּוּלָּן, אוֹ חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, מַהוּ? מִי אָמְרִינַן: הֲרֵי שֵׁמוֹת מוּחְלָקִין, אוֹ דִּלְמָא הֲרֵי אֵין גּוּפִין מוּחְלָקִין?

אָמְרוּ לוֹ: לֹא שָׁמַעְנוּ, אֲבָל שָׁמַעְנוּ: הַבָּא עַל חָמֵשׁ נָשָׁיו נִדּוֹת בְּבַת אַחַת, שֶׁהוּא שֵׁם אֶחָד, שֶׁחַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת מִשּׁוּם נִדָּה,

וְרָאִינוּ שֶׁהַדְּבָרִים קַל וָחוֹמֶר: וּמָה הַבָּא עַל חֲמֵשׁ נָשָׁיו נִדּוֹת בְּבַת אַחַת, שֶׁהִיא שֵׁם אַחַת – חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, אֲחוֹתוֹ שֶׁהִיא אֲבִיו שֶׁהִיא אֲחוֹת אִמּוֹ, שֶׁהֵן שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת – אֵינוֹ דִּין שֶׁיְּהֵא חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת?

אִיכָּא לְמֵיפְרַךְ: מָה לְחָמֵשׁ נִדּוֹת – שֶׁכֵּן גּוּפִין מוּחְלָקִין!

אֶלָּא אָמַר קְרָא: "עֶרְוַת אֲחוֹתוֹ גִּלָּה", לְחַיֵּיב עַל אֲחוֹתוֹ שֶׁהִיא אֲחוֹת אָבִיו שֶׁהִיא אֲחוֹת אִמּוֹ.

אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה: מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ בְּרַשִּׁיעָא בַּר רַשִּׁיעָא, שֶׁבָּא עַל אִמּוֹ וְהוֹלִיד שְׁתֵּי בָּנוֹת, וְחָזַר וּבָא עַל אַחַת מֵהֶן וְהוֹלִיד בֵּן, וּבָא בְּנוֹ עַל אֲחוֹת אִמּוֹ, שֶׁהִיא אֲחוֹתוֹ, שֶׁהִיא אֲחוֹת אָבִיו, דְּהָוֶה לֵיהּ רַשִּׁיעָא בַּר רַשִּׁיעָא.

תָּנוּ רַבָּנָן: בָּא עָלֶיהָ, וְחָזַר וּבָא עָלֶיהָ, וְחָזַר וּבָא עָלֶיהָ – חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת.

וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּבָא עַל חֲמֵשׁ נָשָׁיו נִדּוֹת בְּבַת אַחַת, שֶׁהוּא חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, הוֹאִיל וְהוּא גָּרַם לָהֶן.

אָמַר רָבָא לְרַב נַחְמָן: מִי אָמְרִינַן "הוֹאִיל וְהוּא גָּרַם לָהֶן"? וְהָתַנְיָא: הוּא בְּהֶעְלֵם (אַחַת) [אֶחָד] וְהִיא בַּחֲמִשָּׁה הֶעְלֵמוֹת – הוּא אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת וְהִיא חַיֶּיבֶת עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. אֶלָּא אֵימָא: הוֹאִיל וְגוּפִין מוּחְלָקִין.

אִיבַּעְיָא לְהוּ, קְצַר וְקָצַר – מָה לִי אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר?

טַעְמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָתָם מִשּׁוּם דְּהוּא דַּעֲבַד תַּרְתֵּין, וְאַמְּטוּל (ל)הָכִי אָמַר: חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, וְהָכָא נָמֵי דַּעֲבַד תַּרְתֵּין,

אוֹ דִּלְמָא טַעְמֵיהּ דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָתָם מִשּׁוּם דְּאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְעָרְבָן לְבִיאוֹת זוֹ בָּזוֹ, אַמְּטוּל (לְ)הָכִי אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, אֲבָל קָצַר כִּגְרוֹגֶרֶת וְחָזַר וְקָצַר כִּגְרוֹגֶרֶת בְּהֶעְלֵם (אַחַת) [אֶחָד], כֵּיוָן דְּאֶפְשָׁר לוֹ לְעָרֵב שְׁתֵּי גְּרוֹגְרוֹת בְּבַת אַחַת אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אֶחָת, מַאי?

אָמַר רַבָּה: טַעְמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָתָם – מִשּׁוּם דַּעֲבַד תַּרְתֵּי, הָכָא נָמֵי הָא עֲבַד תַּרְתֵּי. וְרַב יוֹסֵף אָמַר: טַעְמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָתָם – דְּאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְעָרְבָן, אֲבָל אֶפְשָׁר לוֹ לְעָרְבָן – אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת.

אִיתְיְבֵיהּ אַבָּיֵי לְרַבָּה: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּיב עַל וַלְדֵי מְלָאכוֹת בְּמָקוֹם אֲבוֹת מְלָאכוֹת. הָא אָב וְאָב, בְּבַת אַחַת – פָּטוּר. וְאִי אָמְרַתְּ טַעְמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִשּׁוּם דְּקָעָבֵד תַּרְתֵּי, אַמַּאי פָּטוּר?

אָמַר מָר בְּרֵיהּ דְּרַבָּנָן: אֲנָא וְרַב נְחוּמִי בַּר זְכַרְיָה תַּרְגֵּימְנָא: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן –

בְּדָלִית הַמּוּדְלֵית עַל גַּבֵּי תְּאֵינָה וּקְצָצָן בְּבַת אַחַת, מִשּׁוּם הָכִי מְחַיֵּיב רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הוֹאִיל וְשֵׁמוֹת מוּחְלָקִין וְגוּפִין מוּחְלָקִין.

דִּכְוָותַהּ קָצַר וְקָצַר, הֵיכִי מַשְׁכַּחְתְּ לַהּ דְּמִיפְּטַר? כְּגוֹן שֶׁקָּצַר שְׁתֵּי גְּרוֹגְרוֹת בְּבַת אַחַת, אֲבָל קָצַר כִּגְרוֹגֶרֶת וְחֲזַר וְקָצַר כִּגְרוֹגֶרֶת – חַיָּיב.

מַתְנִי' וְעוֹד שֶׁאַל רַבִּי עֲקִיבָא: אֵבֶר הַמְדֻלְדָּל בַּבְּהֵמָה, מַהוּ? אָמְרוּ לוֹ: לֹא שָׁמַעְנוּ, אֲבָל שָׁמַעְנוּ אֵבֶר הַמְדֻלְדָּל בָּאָדָם שֶׁהוּא טָהוֹר, וְכָךְ הָיוּ

דף טו:

מוֹכִי שְׁחִין עוֹשִׂין בִּירוּשָׁלַיִם, הוֹלֵךְ לוֹ עֶרֶב פֶּסַח אֵצֶל הָרוֹפֵא, וְחוֹתְכוֹ עַד שֶׁמַּגִּיחַ בּוֹ כְּשַׂעֲרָה, וְתוֹחֲבוֹ בְּסִירָא, וְנִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ,

וְהַלְּאָה, עוֹשֶׂה פִּסְחוֹ וְהָרוֹפֵא עוֹשֶׂה פִּסְחוֹ, וְרוֹאֶה אֲנִי שֶׁהַדְּבָרִים קַל וָחוֹמֶר.

גְּמָ' תְּנַן הָתָם: הַמּוֹחֵק אֶת הַכְּרִישָׂה, וְהַסּוֹחֵט בִּשְׁעָרוֹ וּבִכְסוּתוֹ – מַשְׁקִין שֶׁבְּתוֹכוֹ אֵינָם בְּ"כִי יוּתַּן", וְהַיּוֹצְאִין מִמֶּנּוּ הֲרֵי הֵן בְּ"כִי יוּתַּן".

אָמַר שְׁמוּאֵל: וּכְרִישָׂה עַצְמָהּ הוּכְשְׁרָה, מַאי טַעְמָא? בִּשְׁעַת פְּרִישָׂה מִמֶּנּוּ הוּכְשְׁרָה.

וְהָתְנַן: עֶרֶב פֶּסַח הוֹלֵךְ לוֹ אֵצֶל כּוּ'. וְאִי אָמְרַתְּ בִּשְׁעַת פְּרִישָׁתָן הוּכְשַׁר, הָא אִיכָּא נָמֵי הָהוּא אֵבֶר הַמְדוּלְדָּל, בִּשְׁעַת פְּרִישָׁתוֹ מֵאָדָם – נְטַמְּייֵהּ לְאָדָם!

כִּדְקָאָמַר רַב יוֹסֵף: בְּנִיתְּזִין בְּכָל כֹּחָן, הָכָא נָמֵי, בְּנִיתְּזִין בְּכָל כֹּחָן.

וְהֵיכָא אִיתְּמַר דְּרַב יוֹסֵף? אַהָא: זָב וּטְמֵא מֵת שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִים וְיָרְדוּ עֲלֵיהֶם גְּשָׁמִים, אַף עַל פִּי שֶׁסּוֹחֲטִין זֶה אֶת זֶה, מַשְׁקִין הַיּוֹרְדִין מִצַּד הָעֶלְיוֹן לְצַד הַתַּחְתּוֹן – טְהוֹרִים, שֶׁאֵין מְחַשְּׁבִין אֶלָּא שֶׁיְּצְאוּ מִכּוּלָּן.

יָצְאוּ מִכּוּלָּן – הֲרֵי מַכְשִׁירִין, שֶׁאֵין נֶחְשָׁבִין אֶלָּא לְאַחַר שֶׁיְּצְאוּ מִגּוּפוֹ. אָמַר רַב יוֹסֵף: בְּנִיתְּזִין בְּכָל כֹּחָן.

מַתְנִי' וְעוֹד (שְׁאֵלוּ) [שְׁאֲלָן] רַבִּי עֲקִיבָא: הַשּׁוֹחֵט חֲמִשָּׁה זְבָחִים בַּחוּץ בְּהֶעְלֵם (אַחַת) [אֶחָד] מַהוּ? חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, אוֹ אַחַת עַל כּוּלָּן? אָמְרוּ לוֹ: לֹא שָׁמַעְנוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: שָׁמַעְתִּי בְּאוֹכֶל מִזֶּבַח אֶחָד מֵחֲמִשָּׁה תְּמִחוּיִין בְּהֶעְלֵם אַחַת שֶׁהוּא חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת מִשּׁוּם מְעִילָה, וְרוֹאֶה אֲנִי שֶׁהַדְּבָרִים קַל וָחוֹמֶר.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: לֹא כָּךְ שְׁאַל(ו) רַבִּי עֲקִיבָא, אֶלָּא בְּאוֹכֵל נוֹתָר מֵחֲמִשָּׁה זְבָחִים בְּהֶעְלֵם (אַחַת) [אֶחָד] מַהוּ? חַיָּיב אַחַת עַל כּוּלָּן, אוֹ חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת? אָמְרוּ לוֹ: לֹא שָׁמַעְנוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: שָׁמַעְתִּי בְּאוֹכֵל מִזֶּבַח אֶחָד בַּחֲמִשָּׁה תְּמִחוּיִין בְּהֶעְלֵם (אַחַת) [אֶחָד] שֶׁהוּא חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת מִשּׁוּם מְעִילָה, וְרוֹאֶה אֲנִי שֶׁהַדְּבָרִים קַל וָחוֹמֶר.

אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: אִם הֲלָכָה – נְקַבֵּל, אִם לָדִין – יֵשׁ תְּשׁוּבָה. אָמַר לוֹ: הָשֵׁב.
אָמַר: וְלֹא אִם אָמַרְתָּ בִּמְעִילָה, שֶׁעָשָׂה בָּהּ אֶת הַמַּאֲכִיל כָּאוֹכֵל וְאֶת הַמְהַנֶּה כַּנֶּהֱנֶה,
צֵירֵף אֶת הַמְּעִילָה לִזְמַן מְרוּבֶּה, תֹּאמַר בְּנוֹתָר, שֶׁאֵין בּוֹ אַחַת מֵאֵלּוּ.

גְּמָ' מַאי קַשְׁיָא לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן? הָכִי קָא קַשְׁיָא לֵיהּ: מָה רְאָיָה לְשׁוֹחֵט מֵאוֹכֵל? מָה לְאוֹכֵל שֶׁכֵּן נֶהֱנָה!
אֶלָּא כָּךְ (שְׁאֵלוּ) [שְׁאֵלָן]: הָאוֹכֵל נוֹתָר מֵחֲמִשָּׁה זְבָחִים בְּהֶעְלֵם (אַחַת) [אֶחָד], מַהוּ? חַיָּיב בְּכָל אַחַת וְאַחַת, אוֹ אַחַת עַל כּוּלָּן? אָמְרוּ לוֹ: לֹא שָׁמַעְנוּ.
אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: שָׁמַעְתִּי בְּאוֹכֵל מִזֶּבַח אֶחָד מֵחֲמִשָּׁה תַּמְחוּיִין בְּהֶעְלֵם (אַחַת) [אֶחָד] שֶׁחַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת מִשּׁוּם מְעִילָה, וְרוֹאֶה אֲנִי שֶׁהַדְּבָרִים קַל וָחוֹמֶר – מָה מִּזֶּבַח אֶחָד שֶׁאֵין גּוּפִין מוּחְלָקִין חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת מִשּׁוּם תַּמְחוּיִין מוּחְלָקִין, חֲמִשָּׁה זְבָחִים דְּגוּפִין מוּחְלָקִין לֹא כָּל שֶׁכֵּן?
אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: לֹא כָּךְ שָׁאַל(ו), אֶלָּא בְּאוֹכֵל (מזבח אחד) נוֹתָר מֵחֲמִשָּׁה זְבָחִים בְּהֶעְלֵם (אַחַת) [אֶחָד], מַהוּ? חַיָּיב אַחַת עַל כּוּלָּן, אוֹ חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת? אָמְרוּ לוֹ: לֹא שָׁמַעְנוּ.
רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: שָׁמַעְתִּי בְּאוֹכֵל מִזֶּבַח אֶחָד בַּחֲמִשָּׁה תַּמְחוּיִין, שֶׁהוּא חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת מִשּׁוּם מְעִילָה, וְרוֹאֶה אֲנִי שֶׁהַדְּבָרִים קַל וָחוֹמֶר. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: אִם הֲלָכָה נְקַבֵּל כּוּ'
קַיְּבְלַהּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְהָא תְּשׁוּבָה מֵרַבִּי עֲקִיבָא אוֹ לָא? תָּא שְׁמַע, דְּתַנְיָא: אָכַל חֲמֵשׁ חֲתִיכוֹת נוֹתָר מִזֶּבַח אֶחָד בְּהֶעְלֵם (אַחַת) [אֶחָד] בַּחֲמִשָּׁה תַּמְחוּיִין – אֵינוֹ מֵבִיא אֶלָּא חַטָּאת אַחַת, וְעַל לֹא הוֹדַע שֶׁלָּהֶן אֵינוֹ מֵבִיא אֶלָּא אָשָׁם תָּלוּי.
מֵחֲמִשָּׁה תַּמְחוּיִין בַּחֲמִשָּׁ[ה] הֶעְלֵמוֹת – מֵבִיא חַטָּאת עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, וְעַל לֹא הוֹדַע שֶׁלָּהֶן מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. מֵחֲמִשָּׁה זְבָחִים בְּהֶעְלֵם (אַחַת) [אֶחָד] – חַיָּיב.
רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֲפִילּוּ אָכַל חֲמֵשׁ חֲתִיכוֹת מֵחֲמִשָּׁה זְבָחִים בְּהֶעְלֵם (אַחַת) [אֶחָד] – אֵינוֹ מֵבִיא אֶלָּא חַטָּאת אַחַת, וְעַל סְפֵיקָן אֵין מֵבִיא אֶלָּא אָשָׁם תָּלוּי אֶחָד. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: כֹּל שֶׁחֲלוּקִין בְּחַטָּאוֹת – חֲלוּקִין בַּאֲשָׁמוֹת.
אָכַל חֲמֵשׁ חֲתִיכוֹת בַּחֲמִשָּׁה תַּמְחוּיִין מִזֶּבַח אֶחָד לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים, אֲפִילּוּ בְּהֶעְלֵם (אַחַת) [אֶחָד] – חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת מִשּׁוּם מְעִילָה.

דף טז.

וְאִילּוּ עַל סְפֵּיקוֹ, מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי לָא קָתָנֵי. מַנִּי הָא? אִילֵימָא רַבִּי עֲקִיבָא, לֵיתְנֵי נָמֵי סֵיפָא: ”וְעַל סְפֵּיקָן מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי”, דְּהָתְנַן: רַבִּי עֲקִיבָא מְחַיֵּיב עַל סְפֵּק מְעִילָה אָשָׁם תָּלוּי!

אֶלָּא לָאו רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הִיא, וְקָתָנֵי: ”בַּחֲמִשָּׁה הֶעְלֵמוֹת – מֵבִיא חֲמֵשׁ חַטָּאוֹת”, וּשְׁמַע מִינַּהּ: קַיְּבְלַהּ מִינַּיהּ!

אֶלָּא אַדְּרַבָּה, מִסֵּיפָא, דְּקָתָנֵי: מַחֲמִשָּׁה זְבָחִים אָפִילּוּ בְּהֶעְלֵם (אַחַת) [אֶחָד] – חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, שְׁמַע מִינַּהּ: לָא קַיְּבְלַהּ מִינַּיהּ!

וְאֶלָּא מַאי אִית [לְהּ] לְמֵימַר, תַּנָּאֵי הִיא, דְּאִיכָּא תַּנָּא דְּקַיְּבְלַהּ וְאִיכָּא תַּנָּא דְּלָא קַיְּבְלַהּ?

אָפִילּוּ תֵּימָא רַבִּי עֲקִיבָא הִיא, וְהָאי תַּנָּא סָבַר לַהּ כְּוָותֵיהּ בַּחֲדָא וּפְלִיג עֲלֵיהּ בַּחֲדָא, סָבַר לַהּ כְּוָותֵיהּ בְּהַעֲלָמָה, וּפְלִיג עֲלֵיהּ בְּמְעִילוֹת.

הֵיכִי דָּמֵי חֲמֵשׁ מְעִילוֹת? אָמַר שְׁמוּאֵל: כְּאוֹתָהּ שֶׁשָּׁנִינוּ: חֲמִשָּׁה דְּבָרִים בָּעוֹלָה מִצְטָרְפִין: הַבָּשָׂר, וְהֶחָלָב, וְהַיַּיִן, וְהַסֹּלֶת, וְהַשֶּׁמֶן.

חִזְקִיָּה אָמַר: כְּגוֹן שֶׁאָכַל מֵחֲמִשָּׁה אֵבָרִים. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר: אֲפִילּוּ תֵּימָא בְּאֵבֶר אֶחָד, מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ בְּכָתֵף. רַבִּי יִצְחָק נַפָּחָא אָמַר: כְּגוֹן שֶׁאָכַל בַּחֲמִשָּׁה מִינֵי קְדֵירָה. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: כְּגוֹן שֶׁאָכַל בַּחֲמִשָּׁה טְעָמִים.

מַתְנִי’ אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: שְׁאַלְתִּי אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּעוֹשֶׂה מְלָאכוֹת הַרְבֵּה בְּשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה מֵעֵין מְלָאכָה אַחַת בְּהֶעְלֵם (אַחַת) [אֶחָד], מַהוּ? חַיָּיב אַחַת עַל כּוּלָּן, אוֹ חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת?

אָמַר לוֹ: חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, מִקַּל וָחוֹמֶר, וּמָה נִדָּה שֶׁאֵין בָּהּ תּוֹצָאוֹת הַרְבֵּה וְחַטָּאוֹת הַרְבֵּה – חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, שַׁבָּת שֶׁיֵּשׁ בָּהּ תּוֹצָאוֹת הַרְבֵּה וּמִיתוֹת הַרְבֵּה – אֵינוֹ דִּין שֶׁיְּהֵא חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת?

אָמַרְתִּי לוֹ: אִם אָמַרְתָּ בַּנִּדָּה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁתֵּי אַזְהָרוֹת, שֶׁהוּא מוּזְהָר עַל הַנִּדָּה וְהַנִּדָּה מוּזְהֶרֶת עָלָיו, תֹּאמַר בַּשַּׁבָּת, שֶׁאֵין בָּהּ אֶלָּא אַזְהָרָה אֶחָת!

אָמַר לִי: הַבָּא עַל הַקְּטַנּוֹת יוֹכִיחַ, שֶׁאֵין בָּהּ אֶלָּא אַזְהָרָה אַחַת, וְחַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת!

אָמַרְתִּי לוֹ: אִם אָמַרְתָּ בַּקְּטַנּוֹת, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהֶן עַכָּשָׁיו – יֵשׁ בָּהֶן לְאַחַר זְמַן, תֹּאמַר בַּשַּׁבָּת, שֶׁאֵין בָּהּ עַכָּשָׁיו וְלֹא לְאַחַר זְמַן?

אָמַר לִי: הַבָּא עַל הַבְּהֵמָה יוֹכִיחַ! אָמַרְתִּי לוֹ: הַבְּהֵמָה כַּשַּׁבָּת.

גְּמָ’ מַאי קָבְעֵי מִינַּיהּ? אִי שַׁבָּתוֹת כְּגוּפִין דְּמֵיין וְאִי לָא בְּעֵי מִינַּיהּ, נִיבְעֵי: הָעוֹשֶׂה מְלָאכָה אַחַת בְּשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה!

אֶלָּא: וְלֵדֵי מְלָאכוֹת אִי כְּאָבוֹת דְּמָיַין וְאִי לָא בָּעֵי מִינֵּיהּ, נִיבְעֵי מִינֵּיהּ: הָעוֹשֶׂה מְלָאכוֹת הַרְבֵּה מֵעֵין מְלָאכָה אַחַת בַּשַּׁבָּת!

אָמַר רָבָא: אָמְרִי בֵּי רַב, תַּרְתֵּי בָּעָא מִינֵּיהּ: שַׁבָּתוֹת כְּגוּפִין דָּמְיָין וְאִי לָא בָּעָא מִינֵּיהּ, וְלֵדֵי מְלָאכוֹת כְּמְלָאכוֹת דָּמְיָין אִי לָא.

וְשַׁבָּתוֹת, הֵיכִי מִיבְּעֵי לֵיהּ? שִׁגְגַת שַׁבָּת וּזְדוֹן מְלָאכוֹת – פְּשִׁיטָא לֵיהּ דִּיְמִים שֶׁבֵּינְתַיִים הָוְיִין יְדִיעָה לְחַלֵּק,

וּזְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת הוּא דְּבָעֵי מִינֵּיהּ, אִי כְּגוּפִין דָּמְיָין אִי לָא,

אוֹ דִלְמָא, זְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת – פְּשִׁיטָא לֵיהּ דִּכְגוּפִין דָּמְיָין, וְשִׁגְגַת שַׁבָּת וּזְדוֹן מְלָאכוֹת הוּא דְּבָעֵי מִינֵּיהּ, דְּיָמִים שֶׁבֵּינְתַיִים אִי הָוְיִין יְדִיעָה לְחַלֵּק אִי לָא?

אָמַר רַבָּה:

דף טז:

מִסְתַּבְּרָא שִׁגְגַת שַׁבָּת וּזְדוֹן מְלָאכוֹת פְּשִׁיטָא לֵיהּ דְּיָמִים שֶׁבֵּינְתַיִים הָוְיִין יְדִיעָה לְחַלֵּק, וּזְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת הוּא דְּבָעֵי מִינֵּיהּ – כְּגוּפִין דָּמְיָין, אוֹ לָאו.

וּפְשֵׁיט לֵיהּ דִּזְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת כְּגוּפִין דָּמְיָין, וְלָא קַבֵּיל מִינֵּיהּ. וּפְשֵׁט לֵיהּ, דְּוַלְדֵי מְלָאכוֹת כְּמְלָאכוֹת דָּמְיָין, וְלָא קַבֵּיל מִינֵּיהּ.

אָמַר רַבָּה: מְנָא אָמֵינָא לַהּ? דְּתָנָן, כְּלָל גָּדוֹל אָמְרוּ בַּשַּׁבָּת: כָּל הַשּׁוֹכֵחַ עִיקַּר שַׁבָּת, וְעָשָׂה מְלָאכוֹת הַרְבֵּה בְּשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה – אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת.

הַיּוֹדֵעַ עִיקַּר שַׁבָּת, וְעָשָׂה מְלָאכוֹת הַרְבֵּה בְּשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה – חַיָּיב עַל כָּל שַׁבָּת וְשַׁבָּת.

הַיּוֹדֵעַ שֶׁהוּא שַׁבָּת וְעָשָׂה מְלָאכוֹת הַרְבֵּה בְּשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה – חַיָּיב עַל כָּל אַב מְלָאכָה וּמְלָאכָה.

וְאִילּוּ "חַיָּיב עַל כָּל אַב מְלָאכָה שֶׁל כָּל שַׁבָּת וְשַׁבָּת" לָא קָתָנֵי.

מַנִּי הָא? אִילֵּימָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אֵימָא סֵיפָא: הָעוֹשֶׂה מְלָאכוֹת הַרְבֵּה מֵעֵין מְלָאכָה אַחַת – אֵין חַיָּיב אֶלָּא אֶחָת, וְאִי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר – חַיָּיב עַל כָּל וְלֵדֵי מְלָאכוֹת כְּמְלָאכוֹת!

אֶלָּא פְּשִׁיטָא רַבִּי עֲקִיבָא הִיא, וּשְׁמַע מִינַּהּ שִׁגְגַת שַׁבָּת וּזְדוֹן מְלָאכוֹת פְּשִׁיטָא לֵיהּ דְּיָמִים שֶׁבֵּינְתַיִים הָוְיִין יְדִיעָה לְחַלֵּק,

זְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת הוּא דְּבָעֵי אִי כְּגוּפִין דָּמְיָין, וּפְשֵׁט לֵיהּ דִּכְגוּפִין דָּמְיָין, וְלֵדֵי מְלָאכוֹת כְּמְלָאכוֹת דָּמְיָין, וְתַרְוַיְיהוּ לָא קַבֵּיל מִינֵּיהּ.

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ זְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת פְּשִׁיטָא לֵיהּ לְרַבִּי עֲקִיבָא דְּשַׁבָּתוֹת לָאו כְּגוּפִין דָּמְיָין, וְשִׁגְגַת שַׁבָּת וּזְדוֹן מְלָאכוֹת הוּא דְּבָעֵי מִינֵּיהּ, דְּיָמִים שֶׁבֵּינְתַיִים מִי הָוְיִין יְדִיעָה לְחַלֵּק אוֹ לָא.

וּפְשַׁיט לֵיהּ דְּיָמִים שֶׁבֵּינְתַיִים [הָוַיין יְדִיעָה] לְחַלֵּק וְקַבֵּיל מִינֵּיהּ, וּפְשַׁט לֵיהּ וַלְדֵי מְלָאכוֹת כְּמְלָאכוֹת דָּמַיִין וְלָא קַבֵּיל מִינֵּיהּ.

רַב חִסְדָּא אָמַר: זְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת – אֲפִילּוּ רַבִּי עֲקִיבָא סְבִירָא לֵיהּ דִּכְגוּפִין דָּמְיָין, וְכִי בָּעֵי מִינֵּיהּ, שִׁגְגַת שַׁבָּת וּזְדוֹן מְלָאכוֹת הוּא דְּבָעֵי מִינֵּיהּ, דְּיָמִים שֶׁבֵּינְתַיִים אִי הָוַיין יְדִיעָה לְחַלֵּק.

וּפְשַׁיט לֵיהּ יָמִים שֶׁבֵּינְתַיִים הָוַיין יְדִיעָה לְחַלֵּק, וְקַבֵּיל מִינֵּיהּ.

וּפְשַׁט לֵיהּ דְּוַלְדֵי מְלָאכוֹת כְּמְלָאכוֹת דָּמַיִין, וְלָא קַבֵּיל מִינֵּיהּ.

אָמַר רַב חִסְדָּא: מְנָא אָמֵינָא לַהּ? דְּתַנְיָא: הַכּוֹתֵב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת בְּהֶעְלֵם אֶחָד – חַיָּיב. בִּשְׁתֵּי הֶעְלֵמוֹת – רַבָּן גַּמְלִיאֵל מְחַיֵּיב, וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין. וּמוֹדֶה רַבָּן גַּמְלִיאֵל, שֶׁאִם כָּתַב אוֹת אַחַת בְּשַׁבָּת זוֹ וְאוֹת אַחַת בְּשַׁבָּת אַחֶרֶת – פָּטוּר.

וְתַנְיָא אַחֲרִיתִי: הַכּוֹתֵב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת בִּשְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת, אֶחָד בְּשַׁבָּת זוֹ וְאֶחָד בְּשַׁבָּת זוֹ – רַבָּן גַּמְלִיאֵל מְחַיֵּיב, וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין. קָא סָלְקָא דַּעְתָּךְ, דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל כְּרַבִּי עֲקִיבָא סְבִירָא לֵיהּ.

בִּשְׁלָמָא לְדִידִי, דְּאָמֵינָא זְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת אֲפִילּוּ רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר דְּשַׁבָּתוֹת כְּגוּפִין דָּמְיָין, הָא דְּתַנְיָא פָּטוּר – בִּזְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת, דְּשַׁבָּתוֹת כְּגוּפִין דָּמְיָין.

דף יז.

וְהָא דְּתַנְיָא חַיָּיב – בְּשִׁגְגַת שַׁבָּת וּזְדוֹן מְלָאכוֹת (דְּשַׁבָּתוֹת כְּגוּפִין דָּמְיָין), דְּקָסָבַר: אֵין יְדִיעָה לַחֲצִי שִׁיעוּר.

אֶלָּא לְרָבָא, דְּאָמַר: סְבִירָא לֵיהּ לְרַבִּי עֲקִיבָא דְּשַׁבָּתוֹת כְּגוּף אֶחָד הֵן,

בִּשְׁלָמָא הָא דְּתַנְיָא חַיָּיב, מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ בֵּין בִּזְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת, דְּשַׁבָּתוֹת כְּגוּף אֶחָד הֵן, וּבֵין בְּשִׁגְגַת שַׁבָּת וּזְדוֹן מְלָאכוֹת, דְּקָסָבַר: אֵין יְדִיעָה לַחֲצִי שִׁיעוּר.

וְאֶלָּא הָדְתַנְיָא פָּטוּר, בְּמַאי מוֹקְמַתְּ לַהּ? לָא בַּחָדָא וְלָא בַּחָדָא!

אָמַר לָךְ רָבָא: רַבָּן גַּמְלִיאֵל סְבִירָא לֵיהּ כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּאָמַר: שַׁבָּתוֹת כְּגוּפִין דָּמְיָין.

וְהָא מִדְּקָתָנֵי: וּמוֹדֶה רַבָּן גַּמְלִיאֵל, מִכְּלָל דִּפְלִיגִי אַאַחֲרָנְיָיתָא. אִי אָמְרַתְּ בִּשְׁלָמָא כְּרַבִּי עֲקִיבָא סְבִירָא לֵיהּ – הַיְינוּ דִּפְלִיגִי בְּשִׁגְגַת שַׁבָּת וּזְדוֹן מְלָאכוֹת, דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל סָבַר: אֵין יְדִיעָה לַחֲצִי שִׁיעוּר.

וּמוֹדֶה רַבָּן גַּמְלִיאֵל בִּזְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת שֶׁהוּא פָּטוּר, אַלְמָא שַׁבָּתוֹת כְּגוּפִין דָּמְיָין.

אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ רַבָּן גַּמְלִיאֵל כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סְבִירָא לֵיהּ, מִכְּלָל דִּפְלִיגִי. בְּמַאי?

אִי בְּשִׁגְגַת שַׁבָּת וּזְדוֹן מְלָאכוֹת – אֲפִילּוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל סְבִירָא לֵיהּ דְּאֵין יְדִיעָה לַחֲצִי שִׁיעוּר, דְּתַנְיָא: הַכּוֹתֵב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת בִּשְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת, אוֹת אַחַת בְּשַׁבָּת זוֹ וְאוֹת אַחַת בְּשַׁבָּת זוֹ – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּיב!

וְאֶלָּא, בְּאַחַת עַל הָאָרִיג – חַיּוֹבֵי מְחַיֵּיב, דְּתָנָן: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הָאוֹרֵג שְׁלֹשָׁה חוּטִין בַּתְּחִלָּה, וְאֶחָד עַל הָאָרִיג – חַיָּיב!

אָמַר רָבָא: מִכְּלָל דְּפְלִיג בַּחֲדָא, דְּתַנְיָא: הוֹצִיא חֲצִי גְרוֹגֶרֶת וְחָזַר וְהוֹצִיא חֲצִי גְרוֹגֶרֶת בְּהֶעְלֵם (אַחַת) [אֶחָד] – חַיָּיב. בִּשְׁתֵּי הֶעְלֵמוֹת – פָּטוּר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בְּהֶעְלֵם אֶחָד בִּרְשׁוּת (אֶחָד) [אַחַת] – חַיָּיב, בִּשְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת – פָּטוּר.

דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל כְּתַנָּא קַמָּא, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר כְּרַבִּי יוֹסֵי.

תָּא שְׁמַע, אָמַר לוֹ: חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת מִקַּל וָחוֹמֶר, וּמָה נָדָה שֶׁאֵין בָּהּ תּוֹצָאוֹת הַרְבֵּה. בְּשִׁלְמָא לְרַב חִסְדָּא דְּאָמַר: שִׁגְגַת שַׁבָּת וּזְדוֹן מְלָאכוֹת בָּעֵי מִינַּיהּ, דִּימִים שֶׁבֵּינְתַיִם מִי הָוְיִין יְדִיעָה לְחַלֵּק אוֹ לָא – הַיְינוּ דְּקָאָמַר לֵיהּ: "וּמָה נָדָה".

אֶלָּא לְרָבָא, דְּאָמַר: זְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת הוּא דְּבָעֵי מִינַּיהּ, דְּשַׁבָּתוֹת אִי כְּגוּפִין דָּמְיִין וְאִי לָא – לִיתְנֵי "נִדּוֹת"!

אָמַר לְךָ רָבָא: תְּנִי "נִדּוֹת". שְׁמוּאֵל תְּנֵי "נִדָּה", רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה תְּנֵי "נִדָּה". רַב נָתָן בַּר אוֹשַׁעְיָא אָמַר: תְּנֵי "נִדּוֹת".

וּלְרַב חִסְדָּא דְּאָמַר: שִׁגְגַת שַׁבָּת וּזְדוֹן מְלָאכוֹת הוּא דְּבָעֵי מִינַּיהּ, דִּימִים שֶׁבֵּינְתַיִם מִי הָוְיִין יְדִיעָה לְחַלֵּק וְאִי לָא, נָדָה – מַאי יָמִים שֶׁבֵּינְתַיִם הָוְיִין יְדִיעָה לְחַלֵּק אִית בַּהּ?

אָמַר רָבָא: כְּגוֹן שֶׁבָּא עָלֶיהָ וְטָבְלָה, וְרָאָתָה וְחָזַר וּבָא עָלֶיהָ, וְטָבְלָה, וְחָזַר וּבָא עָלֶיהָ, דִּטְבִילוֹת הָוְיִין כְּיָמִים שֶׁבֵּינְתַיִם.

תָּא שְׁמַע: הַבָּא עַל הַקְּטַנּוֹת יוֹכִיחַ. בִּשְׁלְמָא לְרָבָא, הַיְינוּ דְּקָתָנֵי "קְטַנּוֹת". אֶלָּא לְרַב חִסְדָּא, מַאי "קְטַנּוֹת"? קְטַנּוֹת דְּעָלְמָא.

דְּלָא כְּהָדֵין תַּנָּא, דְּתַנְיָא: אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר לֹא כָּךְ שְׁאֵלוֹ רַבִּי עֲקִיבָא לְרַבִּי אֶלְעָזָר, אֶלָּא כָּךְ שְׁאֵלוֹ: הַבָּא עַל אִשְׁתּוֹ נִדָּה וְחָזַר וּבָא עַל אִשְׁתּוֹ נִדָּה בְּהֶעְלֵם אֶחָד, מַהוּ? חַיָּיב אַחַת עַל כּוּלָּן, אוֹ חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת?

אָמַר לֵיהּ: חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, מִקַּל וָחוֹמֶר, וּמָה שַׁבָּת שֶׁאֵין בָּהּ אֶלָּא אַזְהָרָה אַחַת, שֶׁהוּא מוּזְהָר עַל הַשַּׁבָּת וְהַשַּׁבָּת אֵינָהּ מוּזְהֶרֶת עָלָיו – חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, נָדָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁתֵּי אַזְהָרוֹת, שֶׁהוּא מוּזְהָר עַל הַנִּדָּה וְנִדָּה מוּזְהֶרֶת עָלָיו – אֵינוֹ דִּין שֶׁהוּא חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת?

אָמְרוּ לוֹ: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּשַׁבָּת, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ תּוֹצָאוֹת הַרְבֵּה לְחַטָּאוֹת הַרְבֵּה, תֹּאמַר בְּנִדָּה, שֶׁאֵין בָּהּ תּוֹצָאוֹת הַרְבֵּה לְחַטָּאוֹת הַרְבֵּה!

אָמְרוּ לוֹ: הַבָּא עַל הַקְּטַנּוֹת יוֹכִיחַ, שֶׁאֵין בָּהּ תּוֹצָאוֹת הַרְבֵּה לְחַטָּאוֹת הַרְבֵּה, וְחַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת!
אָמְרוּ לוֹ: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בַּקְּטַנּוֹת שֶׁכֵּן גּוּפִין מוּחְלָקִין? אָמְרוּ לוֹ: הַבָּא עַל הַבְּהֵמָה יוֹכִיחַ, שֶׁאֵין גּוּפִין מוּחְלָקִין וְחַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת! אָמְרוּ לוֹ: הַבְּהֵמָה כַּנִּדָּה.

הֲדַרַן עָלָךְ אָמְרוּ לוֹ

מַתְנִי׳ **סָפֵק** אָכַל חֵלֶב, סָפֵק לֹא אָכַל, וַאֲפִילּוּ אָכַל, סָפֵק יֵשׁ בּוֹ כַּשִּׁיעוּר וְסָפֵק

דף יז:

אֵין בּוֹ,
שׁוּמָן וְחֵלֶב לְפָנָיו, וְאָכַל אֶחָד מֵהֶן וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיזֶה מֵהֶן אָכַל, אִשְׁתּוֹ וַאֲחוֹתוֹ עִמּוֹ בַּבַּיִת, שָׁגַג בְּאַחַת מֵהֶן וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזוֹ מֵהֶן שָׁגַג, שַׁבָּת וְיוֹם חוֹל, וְעָשָׂה מְלָאכָה בְּאֶחָד מֵהֶן וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזֶה מֵהֶן עָשָׂה – מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי.
כְּשֵׁם שֶׁאִם אָכַל חֵלֶב וְחֵלֶב בְּהֶעְלֵם (אַחַת) [אֶחָד] אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא חַטָּאת אַחַת, כֵּן עַל לֹא הוֹדַע שֶׁלָּהֶן אֵינוֹ מֵבִיא אֶלָּא אָשָׁם תָּלוּי אֶחָד.
אִם הָיְתָה יְדִיעָה בֵּינָתַיִם, כְּשֵׁם שֶׁהוּא מֵבִיא חַטָּאת עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, כָּךְ מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.
כְּשֵׁם שֶׁאָכַל חֵלֶב וָדָם וּפִיגּוּל וְנוֹתָר בְּהֶעְלֵם אַחַת חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, כָּךְ עַל לֹא הוֹדַע שֶׁלָּהֶן מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

גְּמָ׳ אִיתְּמַר, רַב אַסִּי אָמַר: חֲתִיכָה אַחַת שְׁנֵינוּ, סָפֵק שֶׁל חֵלֶב סָפֵק שֶׁל שׁוּמָן. חִיָּיא בַּר רַב אָמַר: חֲתִיכָה מִשְּׁתֵּי חֲתִיכוֹת שְׁנֵינוּ.
בְּמַאי קָא מִיפַּלְגִי? רַב אַסִּי סָבַר: יֵשׁ אֵם לַמָּסוֹרֶת, "מִצְוַת" כְּתִיב.
וְחִיָּיא בַּר רַב אָמַר: יֵשׁ אֵם לַמִּקְרָא, "מִצְוֹוֹת" קְרֵינַן.
אִיתְיְבֵיהּ רַב הוּנָא לְרַב אַסִּי, וְאָמְרִי לַהּ חִיָּיא בַּר רַב לְרַב אַסִּי: חֵלֶב וְשׁוּמָן לְפָנָיו וְאָכַל אַחַת מֵהֶן מַאי לָאו מִדְּסֵיפָא שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת, רֵישָׁא נָמֵי שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת?
אֲמַר לְהוּ רַב: לָא תֵּיזְלוּ בָּתַר אִיפְּכָא, דְּיָכוֹל לְשַׁנּוֹיֵי לְכוּ: סֵיפָא בִּשְׁתֵּי חֲתִיכוֹת רֵישָׁא בַּחֲתִיכָה אַחַת. אִי הָכִי, יֵשׁ לוֹמַר: חֲתִיכָה אַחַת מִחַיֵּיב, שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת צְרִיכָא לְמֵימַר? זוֹ וְאֵין צָרִיךְ (לְמֵימַר) [לוֹמַר] זוֹ.
וּלְחִיָּיא בַּר רַב דְּאָמַר: מִדְּסֵיפָא בִּשְׁתֵּי חֲתִיכוֹת, רֵישָׁא נָמֵי בִּשְׁתֵּי חֲתִיכוֹת, מִיתְנָא תַּרְתֵּי לְמָה לִי? פְּרוּשֵׁי קָא מְפָרֵשׁ: סָפֵק אָכַל סָפֵק לֹא אָכַל חֵלֶב – מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי, כֵּיצַד? כְּגוֹן שֶׁהָיָה חֵלֶב וְשׁוּמָן לְפָנָיו.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת, אַחַת שֶׁל שׁוּמָן וְאַחַת שֶׁל חֵלֶב, אָכַל אַחַת מֵהֶן וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיזוֹ מֵהֶן אָכַל – חַיָּיב. חֲתִיכָה אַחַת, סָפֵק שֶׁל חֵלֶב סָפֵק שֶׁל שׁוּמָן וַאֲכָלָהּ – פָּטוּר.

אָמַר רָבָא: מַאי טַעְמָא דְּרַב? דְּאָמַר קְרָא: "וְעָשָׂה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת ה' בִּשְׁגָגָה" – עַד שֶׁיִּשְׁגּוֹג בִּשְׁתַּיִם, "מִצְוֹת" כְּתִיב, "מִצְוֹת" קְרֵינַן.

אֵיתִיבֵיהּ אַבָּיֵי, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כּוּי – חַיָּיבִין עָלָיו אָשָׁם תָּלוּי!

אָמַר לוֹ: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר: יֵשׁ אֵם לַמָּסוֹרֶת, "מִצְוַת" כְּתִיב.

אֵיתִיבֵיהּ: סָפֵק בֶּן תִּשְׁעָה לְרִאשׁוֹן אוֹ בֶּן שִׁבְעָה לְאַחֲרוֹן – יוֹצִיא, וְהַוָּלָד כָּשֵׁר, וְחַיָּיב בְּאָשָׁם תָּלוּי. הָא מַנִּי? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא.

אֵיתִיבֵיהּ: נִמְצָא עַל שֶׁלּוֹ – טָמֵאִין, וְחַיָּיבִין בַּקְּרְבָּן.

עַל שֶׁלָּהּ אוֹתְיוֹם – טְמֵאִין וְחַיָּיבִין בַּקְּרְבָּן. נִמְצָא עַל שֶׁלָּהּ לְאַחַר זְמַן – טְמֵאִין מִסָּפֵק וּפְטוּרִין מִן הַקְּרְבָּן, וְתָנֵי עֲלַהּ: חַיָּיב מְשׁוּם אָשָׁם תָּלוּי! הָא מַנִּי? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא אָמַר רַב: הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת, אַחַת שֶׁל חֵלֶב וְאַחַת שֶׁל שׁוּמָן, וְאָכַל אַחַת מֵהֶן וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיזֶה מֵהֶן אָכַל – חַיָּיב. חֲתִיכָה, סָפֵק שֶׁל שׁוּמָן סָפֵק שֶׁל חֵלֶב וַאֲכָלָהּ – פָּטוּר.

אָמַר רַבִּי זֵירָא: מַאי טַעְמָא דְּרַב? קָסָבַר: שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת אָפְשָׁר לְבָרֵר אִיסּוּרָן, חֲתִיכָה אַחַת אִי אָפְשָׁר לְבָרֵר אִיסּוּרָהּ.

מַאי אִיכָּא בֵּין טַעְמָא דְּרָבָא לְטַעְמָא דְּרַבִּי זֵירָא? אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ כְּזַיִת וּמֶחֱצָה.

לְרָבָא – לֵיכָּא "מִצְוֹת" וּפְטוּר, לְרַבִּי זֵירָא – אָפְשָׁר לְבָרֵר אִיסּוּרוֹ.

אֵיתִיבֵיהּ רַבִּי יִרְמְיָה לְרַבִּי זֵירָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כּוּי, חַיָּיבִין עַל חֶלְבּוֹ אָשָׁם תָּלוּי! אֲמַר לֵיהּ: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר: לָא בָּעֵינַן לְבָרֵר אִיסּוּרוֹ.

דף יח.

אֵיתִיבֵיהּ: סָפֵק בֶּן תִּשְׁעָה לְרִאשׁוֹן אוֹ בֶּן שִׁבְעָה לְאַחֲרוֹן – יוֹצִיא, וְהַוָּלָד כָּשֵׁר, וְחַיָּיב בְּאָשָׁם תָּלוּי. הָא מַנִּי? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא.

אֵיתִיבֵיהּ: נִמְצָא עַל שֶׁלָּהּ אוֹתְיוֹם – טְמֵאִין וְחַיָּיבִין בַּקְּרְבָּן. נִמְצָא עַל שֶׁלָּהּ לְאַחַר זְמַן – טְמֵאִין מִסָּפֵק וּפְטוּרִין מִן הַקְּרְבָּן. וְתָנֵי עֲלַהּ: וְחַיָּיבִין בְּאָשָׁם תָּלוּי! הָא מַנִּי? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא.

אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ אָמַר רַב: הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת, אַחַת שֶׁל חֵלֶב וְאַחַת שֶׁל שׁוּמָן, וְאָכַל אַחַת מֵהֶן וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיזוֹ מֵהֶן אָכַל – חַיָּיב. חֲתִיכָה, סָפֵק שֶׁל חֵלֶב סָפֵק שֶׁל שׁוּמָן וַאֲכָלָהּ – פָּטוּר.

אָמַר רַב נַחְמָן: מַאי טַעְמָא דְּרַב? קְסָבַר: שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת – אִיקְּבַע אִיסּוּרָא, חֲתִיכָה אַחַת – לָא (קְבָעָה) [אִיקְּבַע] אִיסּוּרָא.

מַאי אִיכָּא בֵּין אִיקְּבַע אִיסּוּרָא לְשָׁאֵי אֶפְשָׁר לְבָרֵר אִיסּוּרֵיהּ?

אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ כְּגוֹן שֶׁהָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת, אַחַת שֶׁל חֵלֶב וְאַחַת שֶׁל שׁוּמָן, וּבָא גּוֹי וְאָכַל אֶת הָרִאשׁוֹנָה, וּבָא יִשְׂרָאֵל וְאָכַל אֶת הַשְּׁנִיָּה, לְרָבָא – לֵיכָּא "מִצְווֹת" בְּעִידָּנָא דַּאֲכַל יִשְׂרָאֵל. לְרַבִּי זֵירָא – אִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר אִיסּוּרֵיהּ. לְרַב נַחְמָן – אִיקְּבַע אִיסּוּרָא.

אֵיתִיבֵיהּ רָבָא לְרַב נַחְמָן: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כּוֹי – חַיָּיבִין עַל חֶלְבּוֹ אִשָּׁם תָּלוּי! רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לָא בָּעֵי קְבִיעוּתָא לְאִיסּוּרָא.

אֵיתִיבֵיהּ: סָפֵק בֶּן תִּשְׁעָה לְרִאשׁוֹן, אוֹ בֶּן שִׁבְעָה לְאַחֲרוֹן – יוֹצִיא וְהַוָּלָד כָּשֵׁר, וְחַיָּיבִין בְּאָשָׁם תָּלוּי! הָא מַנִּי? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא.

אֵיתִיבֵיהּ: נִמְצָא עַל שֶׁלּוֹ – טְמֵאִין וְחַיָּיבִין בַּקֳרְבָּן, נִמְצָא עַל שֶׁלְּהּ אוֹתְיוֹם – טְמֵאִין וְחַיָּיבִין בַּקֳרְבָּן, נִמְצָא עַל שֶׁלְּהּ לְאַחַר זְמַן – טְמֵאִים מְסֻפָּק וּפְטוּרִין מִן הַקָּרְבָּן, וְתָנֵי עֲלַהּ: וְחַיָּיבִין בְּאָשָׁם תָּלוּי!

אִישְׁתִּיק. לְבָתַר דִּנְפַק אֲמַר: מַאי טַעְמָא לָא אֲמַרִי לֵיהּ דְּהָא מַנִּי רַבִּי מֵאִיר הִיא, דְּלָא בָּעֵי קְבִיעוּתָא לְאִיסּוּרָא?

דְּתַנְיָא: הַשּׁוֹחֵט אָשָׁם תָּלוּי בַּחוּץ – רַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּיב, וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין.

וְאַמַּאי? לֵימָא לֵיהּ דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא! הָא קָא מַשְׁמַע לַן, דְּרַבִּי מֵאִיר בְּשִׁיטַת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר קָאֵי.

אָמַר רָבָה בַּר אֲבוּהּ אָמַר רַב: חֲתִיכָה, סָפֵק שֶׁל חֵלֶב סָפֵק שֶׁל שׁוּמָן, וַאֲכָלָהּ – בָּאנוּ לְמַחֲלוֹקֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וַחֲכָמִים.

לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מַאי אִירְיָא כִּי אֲכָלַהּ? אֲפִילּוּ לָא אֲכָלַהּ נָמֵי! דְּהָתְנַן: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִתְנַדֵּב אָדָם אָשָׁם תָּלוּי בְּכָל יוֹם!

אָמַר רַב אָשֵׁי: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אַלִּיבָּא דְּבָבָא בֶּן בּוּטָא, דְּתָנַן: אֶלָּא אוֹמְרִים לוֹ: הַמְתֵּן עַד שֶׁתִּכָּנֵס לְבֵית סָפֵק.

תָּנוּ רַבָּנַן: הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת, אַחַת שֶׁל שׁוּמָן וְאַחַת שֶׁל חֵלֶב, בָּא יִשְׂרָאֵל וְאָכַל אֶת הָרִאשׁוֹנָה, בָּא גּוֹי וְאָכַל אֶת הַשְּׁנִיָּה – חַיָּיב, וְכֵן כֶּלֶב, וְכֵן עוֹרֵב. בָּא גּוֹי וְאָכַל אֶת הָרִאשׁוֹנָה, בָּא יִשְׂרָאֵל וְאָכַל אֶת הַשְּׁנִיָּה – פָּטוּר. וְרַבִּי מְחַיֵּיב.

אָכַל אֶת הָרִאשׁוֹנָה בְּשׁוֹגֵג, וְהַשְּׁנִיָּה בְּמֵזִיד – חַיָּיב. הָרִאשׁוֹנָה בְּמֵזִיד, וְהַשְּׁנִיָּה בְּשׁוֹגֵג – פָּטוּר, וְרַבִּי מְחַיֵּיב. אָכַל שְׁתֵּיהֶן בְּמֵזִיד – פָּטוּר מִכְּלוּם.

שְׁתֵּיהֶן בְּשׁוֹגֵג – שְׁנֵיהֶן חַיָּיבִין. הַשֵּׁנִי לֹא מִן הַדִּין, אֶלָּא שֶׁאִם אַתָּה אוֹמֵר פָּטוּר – קָבַעְתָּ אֶת הָרִאשׁוֹנָה בְּחַטָּאת.

וּמַנּוּ? אִי רַבִּי – מִן הַדִּין וּמִן הַדִּין הוּא! אִי רַבָּנָן – מִשּׁוּם דְּלֹא נָקְבַע רֹאשׁוֹן בְּחַטָּאת, נֵימָא לֵיהּ לְשֵׁנִי: אַיְיתִי חוּלִּין לָעֲזָרָה?! אָמַר רַב אָשֵׁי:

דף יח:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא, דְּאָמַר: מִתְנַדֵּב אָדָם אָשָׁם תָּלוּי בְּכָל יוֹם. הֵילְכָךְ, אָמְרִינַן לֵיהּ: אַיְיתִי אָשָׁם תָּלוּי וְאַתְנִי: אִי אָכַל רֹאשׁוֹן שׁוּמָּן, הוּא אָכַל חֵלֶב – לֵיהֱוֵי כַּפָּרָה, וְאִי לָא – לֵיהֱוֵי נְדָבָה.

תָּנוּ רַבָּנַן: אָכַל סְפֵק חֵלֶב וְנוֹדַע לוֹ, סְפֵק חֵלֶב וְנוֹדַע לוֹ – רַבִּי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי, כְּשֵׁם שֶׁמֵּבִיא חַטָּאת עַל כָּל אַחַת וְאַחַת – כָּךְ מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: אֵין מֵבִיא אֶלָּא אָשָׁם תָּלוּי אֶחָד, שֶׁנֶּאֱמַר: "עַל שִׁגְגָתוֹ אֲשֶׁר שָׁגָג" – אֲפִילּוּ עַל שְׁגָגוֹת הַרְבֵּה אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אֶחָת.

אָמַר רַבִּי זֵירָא: כָּאן שְׁנָה רַבִּי: יְדִיעוֹת סְפֵק מְחַלְּקוֹת לְחַטָּאוֹת.

רָבָא אָמַר: אֵין יְדִיעוֹת סְפֵק מְחַלְּקוֹת לְחַטָּאוֹת, אֶלָּא הָכִי קָתָנֵי: כְּשֵׁם שֶׁאִם הָיְתָה לוֹ יְדִיעָה וַדַּאי מֵבִיא חַטָּאת עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, כָּךְ אִם הָיְתָה לוֹ יְדִיעַת סְפֵק מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: וְאַתְּ לָא תִּסְבְּרָא דִּידִיעוֹת סְפֵק מְחַלְּקוֹת לְחַטָּאוֹת? דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ יְדִיעוֹת אֵין מְחַלְּקוֹת לְחַטָּאוֹת, וְחַטָּאת אַחַת מֵבִיא, אַמַּאי מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי עַל כָּל אַחַת וְאַחַת?

וְהָתַנְיָא, כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: כֹּל שֶׁחֲלוּקִין בְּחַטָּאוֹת – חֲלוּקִין בַּאֲשָׁמוֹת!

אָמַר לֵיהּ רָבָא בַּר חָנָן לְאַבָּיֵי: וּלְדִידָךְ, דְּאָמְרַתְּ יְדִיעוֹת סְפֵק מְחַלְּקוֹת לְחַטָּאוֹת, אֶלָּא מֵעַתָּה, אָכַל כְּזַיִת חֵלֶב לִפְנֵי יוֹם הַכִּיפּוּרִים וּכְזַיִת חֵלֶב אַחַר יוֹם הַכִּיפּוּרִים, וְיוֹם הַכִּפּוּרִים בְּמָקוֹם אָשָׁם תָּלוּי קַאֵי – הָכִי נָמֵי דְּמֵבִיא שְׁתֵּי חַטָּאוֹת?

הָא בְּהֶעְלֵם (אַחַת) [וְאָחַד] אַכְלִינּוּן! אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: וּמַאן לֵימָא לַן דְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים מְכַפֵּר עַל דְּלָא מִתְיְדַע לֵיהּ? דִּילְמָא וְהוּא דְּמִתְיְדַע לֵיהּ! אָמַר לֵיהּ רָבָא: הוֹדַע וְלֹא הוֹדַע תְּנַן.

אִיכָּא דְּאָמְרִי, אָמַר לֵיהּ רָבָא בַּר חָנָן לְאַבָּיֵי: מָה אִילּוּ אָכַל כְּזַיִת חֵלֶב שַׁחֲרִית בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים וּכְזַיִת חֵלֶב בְּמִנְחָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, הָכִי נָמֵי דְּמִיחַיַּיב שְׁתֵּי חַטָּאוֹת?

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: וּמַאן לֵימָא לַן דְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כֹּל שַׁעְתָּא מְכַפֵּר? דִּילְמָא כּוּלֵּיהּ יוֹמָא מְאוּרְתָּא! אָמַר לֵיהּ רָבָה בַּר בַּר חָנָה: תִּרְדָּא, תַּנְיָא: הֲרֵי שֶׁבָּא לְיָדוֹ סְפֵק עֲבֵירָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אֲפִילּוּ עִם חֲשֵׁיכָה – פָּטוּר, שֶׁכָּל הַיּוֹם מְכַפֵּר!

מֵתִיב רַב אִידִי בַּר אָבִין: אָכַל וְשָׁתָה בְּהֶעְלֵם (אַחַת) [אֶחָד] – אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא חַטָּאת אַחַת.
וְהָא בֵּין אֲכִילָה לִשְׁתִיָּיה אִי אֶפְשָׁר דְּלֹא הֲוָה שְׁהוּת בַּיּוֹם, דְּמִתְיְידַע לֵיהּ וְכַפַּר לֵיהּ, דְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בְּמָקוֹם אָשָׁם תָּלוּי קָאֵי, וְקָתָנֵי: ״אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא חַטָּאת אֶחָת״.
וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ יְדִיעוֹת סָפֵק מְחַלְּקוֹת לְחַטָּאוֹת, לִיחַיַּיב שְׁתֵּי חַטָּאוֹת! אָמְרִי: כִּי אָמַר רַבִּי זֵירָא – לְרַבִּי, הָא – רַבָּנַן הִיא.
וְהָא מִדְּסֵיפָא רַבִּי הִיא, דְּקָתָנֵי: שָׁתָה צִיר אוֹ מוּרְיָיס – פָּטוּר. הָא חוֹמֶץ – חַיָּיב,
וּמַנִּי? רַבִּי הִיא, דְּתַנְיָא: חוֹמֶץ אֵין מֵשִׁיב אֶת הַנֶּפֶשׁ, רַבִּי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי, חוֹמֶץ מֵשִׁיב אֶת הַנֶּפֶשׁ. וּמִדְּסֵיפָא רַבִּי, רֵישָׁא נָמֵי רַבִּי! אָמְרִי: סֵיפָא – רַבִּי, רֵישָׁא – רַבָּנַן.
אֵיתִיבֵיהּ רָבָא: אָכַל הַיּוֹם אָכַל לְמָחָר, נֶהֱנָה הַיּוֹם נֶהֱנָה לְמָחָר, אָכַל הַיּוֹם נֶהֱנָה לְמָחָר, נֶהֱנָה הַיּוֹם אָכַל לְמָחָר, וַאֲפִילּוּ מִכָּאן וְעַד שָׁלֹשׁ שָׁנִים, מִנַּיִן שֶׁהֵן מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה?
תַּלְמוּד לוֹמַר: ״תִּמְעֹל מַעַל״ – רִיבָּה. וְאַמַּאי, הָא כַּיפַּר עֲלֵיהּ יוֹם הַכִּפּוּרִים!
אָמְרִי: כִּי מְכַפַּר יוֹם הַכִּפּוּרִים – עַל אִיסּוּרָא, עַל מָמוֹנָא לָא מְכַפַּר.
וְאִיבָּעֵית אֵימָא: כִּי מְכַפַּר יוֹם הַכִּפּוּרִים – עַל כּוּלֵּיהּ שִׁיעוּרָא, עַל פַּלְגָא דְּשִׁיעוּרָא לָא מְכַפַּר.
וְכֵן אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: כָּאן שָׁנָה רַבִּי: יְדִיעוֹת סָפֵק מְחַלְּקוֹת לְחַטָּאוֹת. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֵין יְדִיעוֹת סָפֵק מְחַלְּקוֹת לְחַטָּאוֹת,
אֶלָּא הָכִי קָתָנֵי: כְּשֵׁם שֶׁאִם הָיְתָה לוֹ יְדִיעָה וַדַּאי מֵבִיא עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, כָּךְ אִם הָיְתָה לוֹ יְדִיעַת סָפֵק מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.
בְּשִׁלְמָא לְרַבִּי יוֹחָנָן, הַיְינוּ דְּקָא תָלֵי לְאָשָׁם בְּחַטָּאת. אֶלָּא לְרֵישׁ לָקִישׁ, חַטָּאת בְּאָשָׁם מִיבַּעְיָא לֵיהּ! קַשְׁיָא.
וְרָמֵי דְּרַבִּי יוֹחָנָן אַדְּרַבִּי יוֹחָנָן, וְרָמֵי דְּרֵישׁ לָקִישׁ. אַדְּרֵישׁ לָקִישׁ, דְּתַנְיָא: שְׁנֵי שְׁבִילִין, אֶחָד טָמֵא וְאֶחָד טָהוֹר, וְהָלַךְ בָּרִאשׁוֹן וְלֹא נִכְנַס, בַּשֵּׁנִי וְנִכְנַס – חַיָּיב.
הָלַךְ בָּרִאשׁוֹן וְנִכְנַס – פָּטוּר, בַּשֵּׁנִי וְנִכְנַס – חַיָּיב. הָלַךְ בָּרִאשׁוֹן וְנִכְנַס, וְהִזָּה וְשָׁנָה וְטָבַל, וְהָלַךְ בַּשֵּׁנִי וְנִכְנַס – חַיָּיב.

דף יט.

רַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר בָּזוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה פּוֹטֵר בְּכוּלָּן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן.
וַאֲפִילּוּ בְּקַמַּיְיתָא? אָמַר רָבָא: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן? כְּגוֹן שֶׁהָלַךְ בָּרִאשׁוֹן וּבִשְׁעַת הִילּוּכוֹ בַּשֵּׁנִי שָׁכַח שֶׁהָלַךְ בָּרִאשׁוֹן, וּבְהָא פְּלִיגִי, תַּנָּא קַמָּא סָבַר: מִקְצָת יְדִיעָה כִּידִיעָה דָּמְיָא, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן סָבַר: מִקְצָת יְדִיעָה לָאו כִּידִיעָה דָּמְיָא.

אָמַר מָר: הָלַךְ בָּראשׁוֹן וְנִכְנַס, וְהִיזָּה וְטָבַל, וְהָלַךְ בַּשֵּׁנִי וְנִכְנַס – חַיָּיב. אַמַּאי חַיָּיב? הָא לָא חֲזֵי לֵיהּ יְדִיעָה!

אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: הָא מַנִּי – רַבִּי יִשְׁמָעֵאל הִיא, דְּלָא בָּעֵי יְדִיעָה בַּתְּחִלָּה. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבָּנָן, כָּאן עָשׂוּ סְפֵק יְדִיעָה כִּידִיעָה.

סָלְקָא דַּעְתָּךְ: כָּאן עָשׂוּ, וְהוּא הַדִּין לְכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ, קַשְׁיָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן אַדְּרַבִּי יוֹחָנָן. קַשְׁיָא דְּרֵישׁ לָקִישׁ אַדְּרֵישׁ לָקִישׁ.

בִּשְׁלָמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן אַדְּרַבִּי יוֹחָנָן לָא קַשְׁיָא: כָּאן עָשׂוּ, אֲבָל בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ – לָא, מַאי טַעְמָא? הָכָא, גַּבֵּי טוּמְאָה כְּתִיב: ”וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא טָמֵא“ – יְדִיעָה דְּאִית בַּהּ נָמֵי סָפֵק חַיָּיב קְרָא, אֲבָל בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ כְּתִיב: ”אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ“ – אִי אִית לֵיהּ יְדִיעָה הוּא דְּמַחַיַּיב.

אֶלָּא לְרֵישׁ לָקִישׁ קַשְׁיָא, אַדְּמוֹקִים לַהּ כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל, לוֹקְמַהּ כְּרַבִּי! הָא קָא מַשְׁמַע לַן דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל נָמֵי לָא בָּעֵי יְדִיעָה בַּתְּחִלָּה.

הָא מַתְנִיתִין הֵיאַ! דִּתְנַן, רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: ”וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ“ שְׁתֵּי פְּעָמִים – לְחַיֵּיב עַל הֶעְלֵם טוּמְאָה וְעַל הֶעְלֵם מִקְדָּשׁ!

אִיצְטְרִיךְ, סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמִינָא: מִקְרָא לֵית לֵיהּ, מִגְּמָרָא אִית לֵיהּ, קָא מַשְׁמַע לַן.

מַתְנִי׳ חֵלֶב וְנוֹתָר לְפָנָיו, וְאָכַל אֶחָד מֵהֶן וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיזֶה מֵהֶן אָכַל, אִשְׁתּוֹ נִדָּה וַאֲחוֹתוֹ עִמּוֹ בַּבַּיִת, שָׁגַג בְּאַחַת מֵהֶן וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזֶה מֵהֶן שָׁגַג, שַׁבָּת וְיוֹם הַכִּיפּוּרִים, וְעָשָׂה מְלָאכָה בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזֶה מֵהֶן עָשָׂה – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּיב חַטָּאת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: לֹא נֶחְלְקוּ עַל הָעוֹשֶׂה מְלָאכָה בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁהוּא פָּטוּר, שֶׁאֲנִי אוֹמֵר: מִקְצָת עֲשָׂה הַיּוֹם וּמִקְצָת עָשָׂה לְמָחָר.

עַל מָה נֶחְלְקוּ? עַל הָעוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּתוֹךְ הַיּוֹם וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם בְּשַׁבָּת עָשָׂה אִם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עָשָׂה, אוֹ עַל הָעוֹשֶׂה וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵעַיִן אֵיזוֹ מְלָאכָה עָשָׂה. שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּיב חַטָּאת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: פּוֹטְרוֹ הָיָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אַף מֵאֲשֶׁם תָּלוּי.

רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן שִׁזּוּרִי אוֹמְרִים: לֹא נֶחְלְקוּ עַל דָּבָר שֶׁהוּא מִשּׁוּם אֶחָד שֶׁהוּא חַיָּיב, עַל מָה נֶחְלְקוּ – עַל דָּבָר שֶׁהוּא מִשּׁוּם שְׁנֵי שֵׁמוֹת, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּיב חַטָּאת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אֲפִילּוּ נִתְכַּוְּונוּ לְלְקוֹט תְּאֵנִים וְלִיקֵּט עֲנָבִים, עֲנָבִים וְלִיקֵּט תְּאֵנִים, שְׁחוֹרוֹת וְלִיקֵּט לְבָנוֹת, לְבָנוֹת וְלִיקֵּט שְׁחוֹרוֹת – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּיב חַטָּאת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ

פּוֹטֵר. תְּמִיהַנִי אִם פָּטַר בָּהּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. אִם כֵּן, לָמָּה נֶאֱמַר "אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ"? פָּרֵט לַמִּתְעַסֵּק.

גְּמָ' תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מָה נַפְשֶׁךָ? אִי חֵלֶב אָכַל – חַיָּיב, אִי נוֹתָר אָכַל – חַיָּיב! אִי אִשְׁתּוֹ נִדָּה בָּעַל – חַיָּיב, אִי אֲחוֹתוֹ בָּעַל – חַיָּיב! אִי בְּשַׁבָּת עָשָׂה מְלָאכָה – חַיָּיב, אִי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עָשָׂה מְלָאכָה – חַיָּיב!

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר "אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ" – עַד שֶׁיְּוַדַּע לוֹ בַּמֶּה חָטָא. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הַאי "בָּהּ" מַאי עָבֵיד לֵיהּ? מִיבְּעֵי לֵיהּ: פָּרֵט לַמִּתְעַסֵּק.

דף יט:

מִתְעַסֵּק דְּמַאי? אִי דַּחֲלָבִים וַעֲרָיוֹת – חַיָּיב, דְּאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר שְׁמוּאֵל: הַמִּתְעַסֵּק בַּחֲלָבִים וַעֲרָיוֹת – חַיָּיב, שֶׁכֵּן נֶהֱנָה!

וְאִי מִתְעַסֵּק בְּשַׁבָּת – פָּטוּר, מַאי טַעְמָא? מְלָאכְתָּ מַחְשֶׁבֶת אָסְרָה תּוֹרָה!

לְרָבָא, מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ כְּגוֹן שֶׁנִּתְכַּוֵּון לַחְתּוֹךְ אֶת הַתְּלוּשׁ וְחָתַךְ אֶת הַמְחוּבָּר. לְאַבָּיֵי, מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ כְּגוֹן דְּנִתְכַּוֵּון לְהַגְבִּיהַּ אֶת הַתְּלוּשׁ וְחָתַךְ אֶת הַמְחוּבָּר.

דְּאִיתְמַר: נִתְכַּוֵּון לְהַגְבִּיהַּ אֶת הַתְּלוּשׁ וְחָתַךְ אֶת הַמְחוּבָּר – פָּטוּר, מַאי טַעְמָא? דְּהָא לָא אִיכַּוִּון לְשׁוּם חֲתִיכָה. לַחְתּוֹךְ אֶת הַתְּלוּשׁ וְחָתַךְ אֶת הַמְחוּבָּר – אַבָּיֵי אָמַר: חַיָּיב, דְּהָא אִיכַּוִּון לְשׁוּם חֲתִיכָה. רָבָא אָמַר: פָּטוּר, דְּהָא לָא אִיכַּוִּון לַחֲתִיכָה דְּאִיסּוּרָא.

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: לֹא נֶחְלְקוּ כּוּ'. תַּנְיָא, אָמַר לָהֶן רַבִּי יוֹסֵי: דִּקְדַּקְתֶּם אַחֲרַי.

מַאי אָמְרִי לֵיהּ דַּאֲמַר לְהוּ דִּקְדַּקְתֶּם אַחֲרַי? הָכִי אֲמַרוּ לֵיהּ: הִגְבִּיהַּ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, מַהוּ? אָמַר לְהוּ: דִּקְדַּקְתֶּם אַחֲרַי.

וְנֵימָא לְהוּ: מִקְצָת הַגְבָּהָה הָיְתָה מֵהַיּוֹם וּמִקְצָתָהּ לְמָחָר! הָכִי נָמֵי קָאָמַר לְהוּ: דִּקְדַּקְתֶּם אַחֲרַי, וְלֹא הֲעֲלִיתֶם בְּיֶדְכֶם כְּלוּם.

וּלְרַבִּי יוֹסֵי גְּמַר מְלָאכָה, לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר פָּטוּר? הָא שְׁמַעְנָא לֵיהּ דְּמַחַיֵּיב! דִּתְנַן, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הָאוֹרֵג שְׁלֹשָׁה חוּטִין בַּתְּחִלָּה, וְאֶחָד עַל הָאָרִיג – חַיָּיב!

אָמַר רַב יוֹסֵף: רַבִּי יוֹסֵי אַלִּיבָּא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָכִי מַתְנֵי, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הָאוֹרֵג שְׁלֹשָׁה חוּטִין בַּתְּחִלָּה, וּשְׁנַיִם עַל הָאָרִיג – חַיָּיב.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: פּוֹטְרוֹ הָיָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אַף מַאֲשָׁם תְּלוּי. תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: פּוֹטְרוֹ הָיָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אַף מֵאֲשָׁם תְּלוּי, שֶׁנֶּאֱמַר "כִּי תֶחֱטָא וְלֹא יָדַע" – פָּרֵט לָזֶה שֶׁיָּדַע שֶׁחָטָא.

אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: זֶהוּ שֶׁמֵּבִיא אָשָׁם תָּלוּי, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְעָשָׂה וְלֹא יָדַע", וְזֶה לֹא יָדַע בַּמֶּה עָשָׂה.

אֲבָל סָפֵק אָכַל חֵלֶב סָפֵק לֹא אָכַל – צֵא וּשְׁאַל עָלָיו אִם מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי אִם לָאו. מַאי הָוֵי עֲלַהּ?

תָּא שְׁמַע: חָטָא וְלֹא יָדַע בַּמֶּה חָטָא, אוֹ סָפֵק חָטָא סָפֵק לֹא חָטָא – מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי. מַאן שְׁמַעְנָא לֵיהּ דְּאָמַר: חָטָא וְאֵין יָדוּעַ בְּמַאי חָטָא מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי? רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְקָא תָנֵי: סָפֵק חָטָא סָפֵק לֹא חָטָא – מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי, שְׁמַע מִינַּהּ: סְבִירָא לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן: סָפֵק חָטָא סָפֵק לֹא חָטָא – מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי.

רַבִּי שִׁמְעוֹן שֵׁזּוּרֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר לֹא נֶחְלְקוּ כּוּ' אִם כֵּן, מָה תַּלְמוּד לוֹמַר 'אֲשֶׁר חָטָא בָּהֵ'"? פְּרָט לַמִּתְעַסֵּק.

אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר שְׁמוּאֵל: מִתְעַסֵּק בַּחֲלָבִים וַעֲרָיוֹת – חַיָּיב, שֶׁכֵּן נֶהֱנָה. מִתְעַסֵּק בַּשַּׁבָּת – פָּטוּר, מְלֶאכֶת מַחְשֶׁבֶת אָסְרָה תּוֹרָה.

אָמַר לֵיהּ רָבָא לְרַב נַחְמָן: וְהָא תִּינוֹקוֹת, דְּכִי מִתְעַסְּקִי דָּמֵי, וּתְנַן: מִי שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי תִּינוֹקוֹת, אֶחָד לְמוּל בַּשַּׁבָּת וְאֶחָד לְמוּל אַחַר הַשַּׁבָּת, וְשָׁכַח וּמָל אֶת שֶׁל אַחַר הַשַּׁבָּת בַּשַּׁבָּת – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּיב חַטָּאת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר.

עַד כָּאן לָא פָּטַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֶלָּא מִשּׁוּם דְּקָסָבַר: טָעָה בִּדְבַר מִצְוָה וְלֹא עָשָׂה מִצְוָה – פָּטוּר, אֲבָל מִתְעַסֵּק בִּדְבַר דְּלָאו מִצְוָה – אֲפִילּוּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְחַיֵּיב!

אָמַר לוֹ: הַנַּח לַתִּינוֹקוֹת, הוֹאִיל וּמְקַלְקֵל בְּחַבּוּרָה – חַיָּיב, מִתְעַסֵּק בְּחַבּוּרָה – חַיָּיב.

אֵיתִיבֵיהּ רַב יְהוּדָה לִשְׁמוּאֵל: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֲפִילּוּ מִתְכַּוֵּין לְלַקֵּט תְּאֵנִים וְלִיקֵּט עֲנָבִים, עֲנָבִים וְלִיקֵּט תְּאֵנִים, שְׁחוֹרוֹת וְלִיקֵּט לְבָנוֹת, לְבָנוֹת וְלִיקֵּט שְׁחוֹרוֹת – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּיב חַטָּאת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר.

וְהָא הָכָא מִתְעַסֵּק הוּא, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ נָמֵי לָא קָא פָּטַר אֶלָּא מִן מִינָא לְמִינָא, אֲבָל בְּחַד מִינָא – אֲפִילּוּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְחַיֵּיב!

אָמַר לֵיהּ: שִׁינָּנָא, שְׁבוֹק מַתְנִיתִין וְתָא בָּתְרַאי, הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן: כְּגוֹן שֶׁאָבַד מְלַקֵּט מִלִּבּוֹ, נִתְכַּוֵּון לְלַקֵּט עֲנָבִים, וְשָׁכַח וְסָבוּר תְּאֵנִים בָּעֵינָא, וְהָלְכָה יָדוֹ עַל הָעֲנָבִים, דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר: הֲרֵי נֶעֱשְׂתָה כַּוָּונָתוֹ, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ סָבַר: הֲרֵי לֹא נֶעֱשְׂתָה כַּוָּונָתוֹ וּמַחְשַׁבְתּוֹ.

דף כ.

מֵתִיב רַב אוֹשַׁעְיָא: רַבִּי שִׁמְעוֹן שֵׁזּוּרֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: לֹא נֶחְלְקוּ עַל דָּבָר שֶׁהוּא מִשֵּׁם אֶחָד שֶׁהוּא חַיָּיב, אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁהוּא מִשּׁוּם שְׁנֵי שֵׁמוֹת, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּיב חַטָּאת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר.

וְרַבִּי יְהוּדָה מַאי קָאָמַר דִּפְלִיגִי? בְּנִתְכַּוְּוִין לְלַקֵּט עֲנָבִים וְלִקֵּט תְּאֵנִים, שְׁחוֹרוֹת וְלִקֵּט לְבָנוֹת – עֲנָבִים וּתְאֵנִים, שְׁחוֹרוֹת וּלְבָנוֹת, מַאי נִיהוּ? שְׁנֵי שֵׁמוֹת? הַיְינוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן שֵׁזוּרִי! רַבִּי יְהוּדָה מַאי אָתָא לְאַשְׁמוֹעִינַן?

אֶלָּא לָאו מִתְעַסֵּק אֵיכָּא בֵּינַיְיהוּ, דְּרַבִּי יְהוּדָה סָבַר: מִתְעַסֵּק חַיָּיב, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן שֵׁזוּרִי סָבְרִי: מִתְעַסֵּק פָּטוּר?

לָא, מִתְעַסֵּק – דִּבְרֵי הַכֹּל פָּטוּר, וְהָכָא בְּהָא קָא מִיפַּלְגִי, דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן שֵׁזוּרִי סָבַר: שָׁכַח מִלְּקַט מִלְּבּוֹ. בְּשֵׁם אֶחָד – דִּבְרֵי הַכֹּל חַיָּיב,

כִּי פְּלִיגִי – בְּשֵׁנֵי שֵׁמוֹת. רַבִּי יְהוּדָה סָבַר: לָא שְׁנָא בְּשֵׁם אֶחָד וְלָא שְׁנָא בִּשְׁנֵי שֵׁמוֹת – פְּלִיגִי. רָבָא אָמַר: לִיקְדֵּם אֵיכָּא בֵּינַיְיהוּ.

וְהָתַנְיָא: הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי נֵרוֹת דּוֹלְקוֹת אֲרוּכוֹת, וְנִתְכַּוְּוִין לְכַבּוֹת אֶת זוֹ וְכִיבָּה אֶת זוֹ, לְהַדְלִיק אֶת זוֹ וְהִדְלִיק אֶת זוֹ – פָּטוּר. לְהַדְלִיק וּלְכַבּוֹת, וְכִיבָּה וְהִדְלִיק בִּנְשִׁימָה אַחַת – חַיָּיב.

פְּשִׁיטָא! מַהוּ דִּתֵימָא: לָא אִיתְעָבַד מַחְשַׁבְתֵּיהּ, דְּהָא לְהַדְלִיק מֵעִיקָּרָא בָּעֵי וּלְבַסּוֹף לְכַבּוֹת, וְכִי עָבַד מַעֲשֶׂה – כִּיבָּה וּבְסוֹף הִדְלִיק הוּא, וְאֵימָא פָּטוּר, קָא מַשְׁמַע לַן: נְהִי דְּאַקְדּוֹמֵי נָמֵי לָא מַקְדֵּים, אַחוֹרֵי נָמֵי לָא מְאַחַר.

תָּנוּ רַבָּנָן: הַחוֹתָה גֻּחָלִים בַּשַּׁבָּת – חַיָּיב חַטָּאת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי צָדוֹק: חַיָּיב שְׁתַּיִם, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְכַבֶּה אֶת הָעֶלְיוֹנוֹת, וּמַבְעִיר אֶת הַתַּחְתּוֹנוֹת. בְּמַאי עָסְקִינַן? אִי דְּקָא מִיכַּוֵּין לְכַבּוֹת וּלְהַבְעִיר – מַאי טַעְמָא דְּמַאן דְּפָטַר? אֶלָּא דְּלָא קָא מִכַּוֵּין לְהַבְעִיר – מַאי טַעְמָא דְּמַאן דְּמְחַיֵּיב תַּרְתֵּי?

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי חֲנִינָא דְּאָמְרִי תַּרְוַוְיִיהוּ: כְּגוֹן שֶׁנִּתְכַּוְּוִין לְכַבּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת כְּדֵי לְהַבְעִיר אֶת הַתַּחְתּוֹנוֹת, דְּתַנָּא קַמָּא קָסָבַר: מְקַלְקֵל בְּהַבְעָרָה פָּטוּר, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי צָדוֹק אָמַר: חַיָּיב. וְכֵן אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בְּנַפָּח שָׁנוּ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: עַד כָּאן לֹא נִתְגַּלְּתָה טַעְמָהּ שֶׁל הֲלָכָה זוֹ.

אַמֵּי בַּר אָבִין וְרַב חֲנַנְיָא בַּר אָבִין דְּאָמְרִי תַּרְוַוְיִיהוּ:

דף כ:

כְּגוֹן שֶׁנִּתְכַּוְּוִין לְכַבּוֹת וּלְהַבְעִיר, דְּתַנָּא קַמָּא סָבַר לַהּ כְּרַבִּי יוֹסֵי, דְּאָמַר: הַבְעָרָה לְלָאו יָצְאַת, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי צָדוֹק סָבַר לַהּ כְּרַבִּי נָתָן, דְּאָמַר: הַבְעָרָה לְחַלֵּק יָצְאַת.

רָבָא אָמַר: לְהַקְדִּים אֵיכָּא בֵּינַיְיהוּ.

רַב אָשֵׁי אָמַר: כְּגוֹן שֶׁנִּתְכַּוְּוִין לְכַבּוֹת וְהוּבְעֲרוּ מֵאֵילֵיהֶן, וְתַנָּא קַמָּא סָבַר לַהּ כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּאָמַר: דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוְּוִין – פָּטוּר, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי צָדוֹק סָבַר לַהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה, דְּאָמַר: דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוְּוִין – חַיָּיב.

תָּנוּ רַבָּנַן: הַחוֹתָהּ גָּחָלִים בְּשַׁבָּת לְהִתְחַמֵּם בָּהֶם וְהוּבְעֲרוּ מֵאֵילֵיהֶן – תְּנֵי חֲדָא: חַיָּיב, וְתָנֵי אִידַּךְ: פָּטוּר. הָדְתַנְיָא: חַיָּיב, קָסָבַר: מְלָאכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ – חַיָּיב עָלֶיהָ. וְהָא דִּתְנָא: פָּטוּר, קָסָבַר: מְלָאכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ פָּטוּר עָלֶיהָ.

הַדַּרָן עָלָךְ סָפֵק אָכַל חֵלֶב

מַתְנִי׳ **אָכַל** דַּם שְׁחִיטָה, בַּבְּהֵמָה בְּחַיָּה וּבָעוֹף, בֵּין טְמֵאִין בֵּין טְהוֹרִין, דַּם נְחִירָה, דַּם עִיקּוּר, דַּם הַקָּזָה שֶׁהַנְּשָׁמָה יוֹצְאָה בּוֹ – חַיָּיבִין עָלָיו.

דַּם הַטְּחוֹל, דַּם הַלֵּב, דַּם בֵּיצִים, דַּם חֲגָבִים, דַּם הַתַּמְצִית – אֵין חַיָּיבִין עָלָיו, רַבִּי יְהוּדָה מְחַיֵּיב בְּדַם הַתַּמְצִית.

גְּמָ׳ תָּנוּ רַבָּנַן: ״כָּל דָּם לֹא תֹאכְלוּ״, שׁוֹמֵעַ אֲנִי אֲפִילּוּ דַּם מְהַלְּכֵי שְׁתַּיִם, דַּם בֵּיצִים, דַּם חֲגָבִים, דַּם דָּגִים, הַכֹּל בִּכְלָל? תַּלְמוּד לוֹמַר: ״לְעוֹף וְלִבְהֵמָה״,

מָה עוֹף וּבְהֵמָה מְיוּחָדִין, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן טוּמְאָה קַלָּה וְטוּמְאָה חֲמוּרָה, וְיֵשׁ בָּהֶן אִיסּוּר וְהֶיתֵּר, וְהֵן מִין בָּשָׂר – אַף כֹּל שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן טוּמְאָה קַלָּה.

אוֹצִיא דַּם מְהַלְּכֵי שְׁתַּיִם – שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן טוּמְאָה חֲמוּרָה, וְאֵין בָּהֶן טוּמְאָה קַלָּה.

דף כא.

אוֹצִיא דַּם שְׁרָצִים – שֶׁאֵין בָּהֶם טוּמְאָה חֲמוּרָה. אוֹצִיא דַּם בֵּיצִים – שֶׁאֵין מִין בָּשָׂר, דַּם דָּגִים דַּם חֲגָבִים – שֶׁכּוּלּוֹ הֶיתֵּר.

״לְעוֹף וְלַבְּהֵמָה״? אִי מָה עוֹף שֶׁאֵין בָּהּ כְּלָאִים, אַף בְּהֵמָה – שֶׁאֵין בָּהּ כְּלָאִים! תַּלְמוּד לוֹמַר: ״וְלַבְּהֵמָה״.

אִי מָה בְּהֵמָה שֶׁאֵינָהּ בְּאֵם עַל הַבָּנִים, אַף עוֹף שֶׁאֵינוֹ בְּאֵם עַל הַבָּנִים! תַּלְמוּד לוֹמַר: ״לָעוֹף וְלַבְּהֵמָה״.

וְאֵימָא: ״כָּל דָּם״ – כָּלַל, ״עוֹף וּבְהֵמָה״ – פָּרַט, כְּלָל וּפְרָט, אֵין בַּכְּלָל אֶלָּא מַה שֶּׁבַּפְּרָט, עוֹף וּבְהֵמָה – אִין, מִידֵּי אַחֲרִינָא – לָא!

״נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל כָּל דָּם״ – חֲזַר וְכָלַל, כְּלָל וּפְרָט וְכָלָל, אִי אַתָּה דָּן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט.

וְהָא לָא דָּמֵי כְּלָלָא בָּתְרָא לְכְלָלָא קַמָּא, כְּלָלָא קַמָּא לָאו, כְּלָלָא בָּתְרָא כָּרֵת!

הַאי תַּנָּא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל [בְּרִיבּוּיֵי וּמִיעוּטֵי וּ]כְלָלֵי וּפְרָטֵי דָּרְשִׁינַן מִן הַדִּין גַּוְונָא, וְאַף עַל גַּב דְּלָא דָּמֵי כְּלָלָא בָּתְרָא לְכְלָלָא קַמָּא.

אָמַר מָר: כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל אִי אַתָּה דָּן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט, מָה הַפְּרָט מְפוֹרָשׁ – דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ טוּמְאָה קַלָּה וְטוּמְאָה חֲמוּרָה, וְיֵשׁ בָּהֶן] אִיסּוּר וְהֶיתֵּר וְיֵשׁ בָּהֶן מִין בָּשָׂר, אַף כָּל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ טוּמְאָה קַלָּה וְטוּמְאָה חֲמוּרָה וְכוּ׳.

"אַף כֹּל" דְּקָתָנֵי לְאֵיתוֹיֵי מַאי?
אָמַר רַב אַדָּא בַּר אָבִין: לְאֵתוֹיֵי דָּמוֹ שֶׁל כּוֹי. מַאי קָסָבַר? אִי קָסָבַר כּוֹי סְפֵיקָא הוּא, אִיצְטְרִיךְ קְרָא לְמֵיסַר סְפֵיקָא? אֶלָּא קָסָבַר כּוֹי בְּרִיָּה בִּפְנֵי עַצְמוֹ הוּא.
אַשְׁכְּחַן דָּמוֹ, חֶלְבּוֹ מְנָלַן? "מִכָּל חֵלֶב". נִבְלָתוֹ מְנָלַן? "מִכָּל נְבֵלָה".
גִּיד הַנָּשֶׁה מְנָלַן? בְּכַף הַיָּרֵךְ תַּלְיֵיהּ רַחֲמָנָא, וְהָא אִית לֵיהּ כַּף הַיָּרֵךְ.
טוּמְאָתוֹ וּשְׁחִיטָה, מְנָלַן? סְבָרָא, מִדְּלִכֹּל מִילֵּי רַבְּייֵהּ רַחֲמָנָא כִּבְהֵמָה, טוּמְאָתוֹ וּשְׁחִיטָתוֹ נָמֵי כִּבְהֵמָה.
אָמַר מָר: אוֹצִיא דַּם מְהַלְכֵי שְׁתַּיִם, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן טוּמְאָה חֲמוּרָה וְאֵין בָּהֶן טוּמְאָה קַלָּה.
וּרְמִינְהִי: הַחוֹתֵךְ מִן הָאָדָם – צָרִיךְ מַחְשָׁבָה וְהֶכְשֵׁר.
וְקַשְׁיָא לַן: מַחְשָׁבָה לְמָה לִי? תֵּעָשֶׂה חֲתִיכָה שֶׁלּוֹ מַחְשָׁבָה! וְאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: בְּחוֹתְכוֹ לַכֶּלֶב, וּמַחְשָׁבָה לַכֶּלֶב לְאוֹ מַחְשָׁבָה הִיא.
וְלָא? וְהָתְנַן, כְּלָל אָמְרוּ בְּטוּמְאָה: כֹּל הַמְיוּחָד לֶאֱכוֹל אָדָם – טָמֵא, עַד שֶׁיְּפַסֵּל מֵאֲכִילַת כֶּלֶב!
הָהוּא לְאַסּוֹקֵי טוּמְאָה מִינַּיהּ, דְּכֵיוָן דְּמֵעִיקָּרָא הֲוָה חֲזֵי לְאָדָם, לְאַסּוֹקֵי מִטּוּמְאָה עַד שֶׁיְּפַסֵּל מֵאֲכִילַת כֶּלֶב. הָכָא לְאַחוֹתֵי לֵיהּ טוּמְאָה, אִי חֲזֵי לְאָדָם – חֲזֵי לְכֶלֶב, אִי לָא חֲזֵי לְאָדָם – לָא חֲזֵי לְכֶלֶב.
מִכָּל מָקוֹם קָתָנֵי מַחְשָׁבָה, וּמַחְשָׁבָה – לְטוּמְאָה קַלָּה הִיא! הָנֵי מִילֵּי מֵחַיִּים, אֲבָל לְאַחַר מִיתָה – טָמֵא הוּא טוּמְאָה חֲמוּרָה.
דְּכִוְותַהּ גַּבֵּי בְּהֵמָה לְאַחַר מִיתָה, אִי בָּשָׂר – מְטַמֵּא טוּמְאָה חֲמוּרָה, וְאִם דָּם – מְטַמֵּא טוּמְאָה חֲמוּרָה,
דִּתְנַן: דַּם נְבֵילוֹת – בֵּית שַׁמַּאי מְטַהֲרִין, וּבֵית הִלֵּל מְטַמְּאִין.
לֹא נִצְרְכָא אֶלָּא לְכִדְתָנַן: נִבְלַת בְּהֵמָה טְמֵאָה בְּכָל מָקוֹם, נִבְלַת [הָ]עוֹף הַטָּהוֹר בַּכְּפָרִים – צָרִיךְ מַחְשָׁבָה, וְאֵין צָרִיךְ הֶכְשֵׁר.
נִבְלַת בְּהֵמָה טְהוֹרָה בְּכָל מָקוֹם, וְנִבְלַת עוֹף טָהוֹר וְחֵלֶב בַּשְּׁוָקִים – אֵין צְרִיכִין לֹא מַחְשָׁבָה וְלֹא הֶכְשֵׁר.
וַאֲמַר לֵיהּ רַב לְרַבִּי חִיָּיא: מַחְשָׁבָה, לְמָה לִי לְטוּמְאָה קַלָּה? הִיא גּוּפַהּ טוּמְאָה הִיא! אֲמַר לֵיהּ: כְּגוֹן דְּאֵיכָּא פְּחוֹת מִכְּזַיִת נְבֵילָה, וְצֵרְפָהּ לְפָחוֹת מִכְּבֵיצָה אוֹכְלִין, דְּהַאי וְהַאי הָוֵי כְּבֵיצָה.
אִי הָכִי, לִיבְעֵי נָמֵי הֶכְשֵׁר, דְּהָא תְּנָא דִּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: "עַל כָּל זֶרַע [זְרוּעַ] אֲשֶׁר יִזָּרֵע" – מָה זְרָעִים מְיוּחָדִין שֶׁאֵין סוֹפָן לְטַמֵּא טוּמְאָה חֲמוּרָה וְצָרִיךְ הֶכְשֵׁר, אַף כֹּל שֶׁאֵין סוֹפָן לְטַמֵּא טוּמְאָה חֲמוּרָה צָרִיךְ הֶכְשֵׁר!

אֲמַר לֵיהּ: הָנֵי מִילֵּי בָּאוֹכָלִין דְּעָלְמָא, דְּלֵית בְּהוּ פָּחוֹת מִכְּזַיִת נְבֵלָה, אֲבָל הָכָא, דְּאִיכָּא בְּגַוֵּיהּ פָּחוֹת מִכְּזַיִת נְבֵילָה, כֵּיוָן דְּאִילּוּ מְצָרֵף לֵיהּ כְּזַיִת – לָא בָּעֵי הֶכְשֵׁר.

דף כא:

לְאַפּוֹקֵי מֵת, אַף עַל גַּב דִּמְמַלֵּיא לֵיהּ – לָא מְטַמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין, מִשּׁוּם דְּבָטְלָה דַּעְתּוֹ אֵצֶל כָּל אָדָם.

רַב חֲנַנְיָא אָמַר: אֲפִילּוּ תֵּימָא דְּהָוֵי כְּזַיִת, הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן? כְּגוֹן שֶׁחִיפָּהוּ בְּבָצֵק.

אִי הָכִי, הֶכְשֵׁר נָמֵי נִיבְעֵי! הָנֵי מִילֵּי בָּאוֹכָלִין אַחֲרִינֵי, דְּלָא מְטַמּוּ לָא בְּמַגָּע וְלָא בְּמַשָּׂא.

אֲבָל הָכָא, נְהִי דְּלָא מְטַמֵּא בְּמַגָּע, דְּקָמְחַפֵּי בְּבָצֵק, בְּמַשָּׂא מִיהַת לִיטַמֵּא, דְּהָא טָעֵון לֵיהּ.

לְאַפּוֹקֵי מֵת, דְּאַף עַל גַּב דְּחִיפָּהוּ בְּבָצֵק מְטַמֵּא טוּמְאָה חֲמוּרָה, דְּטוּמְאָה בּוֹקַעַת וְעוֹלָה בּוֹקַעַת וְיוֹרֶדֶת.

אָמַר מָר: יָצְאוּ שְׂרָצִים שֶׁאֵין בָּהֶן טוּמְאָה. וְלָא? שֶׁרֶץ מְטַמֵּא בְּמַגָּע! בְּמַשָּׂא לָא מְטַמֵּא.

אָמַר מָר: יָצָא דַּם דָּגִים וְדַם חֲגָבִים שֶׁכּוּלּוֹ הֶיתֵּר. מַאי כּוּלּוֹ הֶיתֵּר? אֵילֵימָא דְּחֻלְבּוֹ מוּתָּר – הֲרֵי חֵיָה דְּחֶלְבָּהּ מוּתָּר וְדָמָהּ אָסוּר! וְאֶלָּא: מִשּׁוּם דְּלֵית בְּהוּ אִיסּוּר גִּיד הַנָּשֶׁה? וַהֲרֵי עוֹף דְּלֵית בֵּיהּ אִיסּוּר גִּיד הַנָּשֶׁה, וְדָמוֹ אָסוּר!

אֶלָּא מַאי כּוּלּוֹ הֶיתֵּר – דְּלָא בָּעֵי שְׁחִיטָה.

אָמַר מָר: מָה עוֹף שֶׁאֵין בּוֹ כִּלְאַיִם, אַף בְּהֵמָה – תַּלְמוּד לוֹמַר: "בְּהֵמָה".

כִּלְאֵי דְּמַאי? אֵילֵימָא כִּלְאֵי דְּהַרְבָּעָה וְכִלְאֵי דַּחֲרִישָׁה, וְהָתְנַן: חַיָּה וְעוֹף כַּיּוֹצֵא בָּהֶן!

אֶלָּא אָמַר אַבָּיֵי: שֶׁצִּימְרוֹ אֵין חַיָּיבִין עָלָיו מִשּׁוּם כִּלְאַיִם.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: דַּם שְׂרָצִים לוֹקִין עָלָיו בִּכְזַיִת. מֵיתִיבִי: דַּם הַטְּחוֹל, דַּם הַלֵּב, דַּם הַכְּלָיוֹת, דַּם אֲבָרִים – הֲרֵי אֵלּוּ בְּלֹא תַּעֲשֶׂה. דַּם מְהַלְּכֵי שְׁתַּיִם, דַּם שְׂרָצִים וּרְמָשִׂים – אָסוּר, וְאֵין חַיָּיבִין עָלָיו!

מַאי אֵין חַיָּיבִין עָלָיו – כָּרֵת, אֶלָּא לָאו – מַחַיַּיב.

חָדָא, דְּהַיְינוּ רֵישָׁא. וְעוֹד, תַּנָּא מִלָּאו נָמֵי קָא מְמַעֵט לֵיהּ, דְּקָתָנֵי: יָצָא דַּם שְׂרָצִים, שֶׁאֵין בָּהֶן טוּמְאָה חֲמוּרָה!

אָמַר רַבִּי זֵירָא: הִתְרוּ בּוֹ מִשּׁוּם שֶׁרֶץ – לוֹקֶה, מִשּׁוּם דָּם – אֵינוֹ לוֹקֶה.

אָמַר רַב: דַּם דָּגִים שֶׁכִּינְסוֹ – אָסוּר. מֵיתִיבִי: דַּם דָּגִים, דַּם חֲגָבִים – מוּתָּר, וַאֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה! הָהִיא בְּשֶׁלֹּא כִּינְסוֹ, כִּי קָא אָמַר רַב – בְּשֶׁכִּינְסוֹ.

דְּכוּוֹתַהּ גַּבֵּי מְהַלְּכֵי שְׁתַּיִם – בְּשֶׁלֹּא כִּינְסוֹ, מִי אָסוּר? וְהָא תַּנְיָא: דָּם שֶׁעַל גַּבֵּי כְּכָר – גּוֹרְרוֹ וְאוֹכְלוֹ, שֶׁל בֵּין הַשִּׁינַּיִם – מוֹצְצוֹ וּבוֹלְעוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ!

אֶלָּא: כִּי תַּנְיָא הַהִיא מַתְנִיתָא – דְּאִית בֵּיהּ קַשְׁקַשִּׁים, כִּי קָאָמַר רַב אָסוּר – דְּלֵית בֵּיהּ קַשְׁקַשִּׁים.

אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: דַּם מְהַלְּכֵי שְׁתַּיִם – אֲפִילּוּ מִצְוֹת פְּרוֹשׁ אֵין בּוֹ. מֵיתִיבִי: דַּם הַטָּחוֹל, דַּם הַלֵּב, דַּם הַכְּלָיוֹת, דַּם אֵבָרִים – הֲרֵי אֵלּוּ בְּלֹא תַּעֲשֶׂה. דַּם מְהַלְּכֵי שְׁתַּיִם, דַּם שְׁרָצִים וּרְמָשִׂים – אָסוּר וְאֵין חַיָּיבִ[ין] עָלָיו! כִּי תַּנְיָא אָסוּר –

דף כב.

דְּפֵירַשׁ. כִּי קָאָמַר רַב – בִּדְלָא פֵּירַשׁ, כִּדְתַנְיָא: דָּם שֶׁעַל גַּבֵּי כְּבָר – גּוֹרְרוֹ וְאוֹכְלוֹ, שֶׁל בֵּין הַשִּׁינַּיִם – מוֹצֵץ וּבוֹלֵעַ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.

אִיכָּא דְּמַתְנֵי לַהּ לְהָא דְּרַב שֵׁשֶׁת עַל הָדָא, דְּתַנְיָא: יָכוֹל חֶלֶב מְהַלְּכֵי שְׁתַּיִם יְהֵא אוֹכְלוֹ עוֹבֵר בְּלָאו? וְדִין הוּא: מָה בְּהֵמָה טְמֵאָה שֶׁהַקְלְתָּה בְּמַגָּעָהּ, הֶחְמַרְתָּה בַּחֲלָבָהּ, מְהַלְּכֵי שְׁתַּיִם שֶׁהֶחְמַרְתָּה בְּמַגָּעָן – אֵינוֹ דִּין שֶׁתַּחְמִיר בַּחֲלָבָן?

תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא" – זֶה טָמֵא, וְאֵין חֶלֶב מְהַלְּכֵי שְׁתַּיִם טָמֵא אֶלָּא טָהוֹר.

אוֹצִיא אֶת הֶחָלָב, שֶׁאֵין שָׁוֶה בַּכֹּל, וְלֹא אוֹצִיא הַדָּם שֶׁשָּׁוֶה בַּכֹּל! תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא" – זֶה טָמֵא, וְאֵין דָּם מְהַלְּכֵי שְׁתַּיִם טָמֵא אֶלָּא טָהוֹר. אָמַר (לה) רַב שֵׁשֶׁת: אֲפִילּוּ מִצְוַת פְּרוֹשׁ אֵין בּוֹ.

תְּנַן הָתָם: הַלֵּב, קוֹרְעוֹ וּמוֹצִיא אֶת דָּמוֹ, לֹא קָרְעוֹ – אֵינוֹ עוֹבֵר עָלָיו. אָמַר רַבִּי זֵירָא אָמַר רַב: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּלֵב עוֹף, הוֹאִיל וְאֵין בּוֹ כְּזַיִת, אֲבָל לֵב בְּהֵמָה דְּיֵשׁ בּוֹ כְּזַיִת – אָסוּר, וְחַיָּיבִין עָלָיו כָּרֵת.

מֵיתִיבִי: דַּם הַטָּחוֹל, דַּם הַלֵּב, דַּם הַכְּלָיוֹת, דַּם אֵבָרִים – הֲרֵי אֵלּוּ בְּלֹא תַּעֲשֶׂה. דַּם מְהַלְּכֵי שְׁתַּיִם, דַּם שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים – אָסוּר, וְאֵין חַיָּיבִין עָלָיו!

כִּי קָתָנֵי "אֵין חַיָּיבִין עָלָיו" – עַל דָּם דִּילֵיהּ, כִּי קָאָמַר רַב – דְּאָתֵי לֵיהּ מֵעָלְמָא.

דָּם דִּילֵיהּ – הַיְינוּ דַּם אֵבָרִים! וְלִיטַעְמֵיךְ, מִי לָא קָתָנֵי דַּם כְּלָיוֹת וְקָתָנֵי דַּם אֵבָרִים? אֶלָּא: תְּנֵי וַהֲדַר תְּנֵי – הָכָא נָמֵי, תְּנֵי וַהֲדַר תְּנֵי.

מֵעָלְמָא מֵהֵיכָא אָתֵי לֵיהּ? אָמַר רַבִּי זֵירָא: בְּשָׁעָה שֶׁהַנְּשָׁמָה יוֹצְאָה מִישְׁרָף שָׂרִיף.

דָּם שֶׁהַנְּשָׁמָה יוֹצְאָה בּוֹ – חַיָּיבִין עָלָיו. אִיתְּמַר: אֵיזֶהוּ דָּם הַקָּזָה שֶׁהַנְּשָׁמָה תְּלוּיָה בּוֹ? רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: כָּל זְמַן שֶׁמְּקַלֵּחַ. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר: מִטִּיפָּה הַמַּשְׁחֶרֶת וְאֵילָךְ.

מֵיתִיבִי: אֵיזֶהוּ דָּם הַקָּזָה שֶׁהַנְּשָׁמָה יוֹצְאָה בּוֹ? כָּל זְמַן שֶׁמְּקַלֵּחַ. יָצָא דָּם הַתַּמְצִית, מִפְּנֵי שֶׁהוּא שׁוֹתֵת. מַאי לָאו אֲפִילּוּ רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן, דְּשׁוֹתֵת הוּא – כְּדַם הַתַּמְצִית דְּמֵי? תִּיוּבְתָּא דְּרֵישׁ לָקִישׁ!

לָא, לְמַעוֹטֵי דָּם הַמַּשְׁחִיר, אֲבָל דָּם רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן, אַף עַל גַּב דְּהוּא שׁוֹתֵת – הַיְינוּ דַּם הַנֶּפֶשׁ.

מֵיתִיבִי: אֵיזֶהוּ דָּם רִאשׁוֹן? כָּל זְמַן שֶׁמְּקַלֵּחַ. יָצָא רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן, מִפְּנֵי שֶׁהוּא שׁוֹתֵת. תְּיוּבְתֵּיהּ דְּרֵישׁ לָקִישׁ! אָמַר לָךְ: תַּנָּאֵי הִיא, דְּתַנְיָא: אֵיזֶהוּ דַּם הַנֶּפֶשׁ? כָּל זְמַן שֶׁמְּקַלֵּחַ, דִּבְרֵי רַבִּי אֶלְעָזָר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מִטִּיפָּה הַמַּשְׁחֶרֶת וְאֵילָךְ.

תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: "וְדַם חֲלָלִים יִשְׁתֶּה", פְּרָט לְדָם קִילּוּחַ שֶׁאֵינוֹ מַכְשִׁיר אֶת הַזָּרָעִים. בְּעָא מִינֵּיהּ רַבִּי יִרְמְיָה מֵרַבִּי זֵירָא: הִקִּיז דָּם לִבְהֵמָה וְקִיבֵּל דָּמָהּ בִּשְׁנֵי כוֹסוֹת, מַהוּ? עַל הָרִאשׁוֹן – דִּבְרֵי הַכֹּל חַיָּיב, עַל הָאַחֲרוֹן – מִי מִיחַיַּיב אוֹ לָא?

אָמַר לֵיהּ: פְּלוּגְתָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ, דְּאִיתְמַר: הִקִּיז דָּם לִבְהֵמָה וְקִיבֵּל דָּמָהּ בִּשְׁנֵי כוֹסוֹת – רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר: חַיָּיב שְׁתֵּי חַטָּאוֹת. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת.

רַבִּי יְהוּדָה מְחַיֵּיב בְּדַם הַתַּמְצִית. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מוֹדֶה רַבִּי יְהוּדָה לְעִנְיַן כַּפָּרָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי הַדָּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר" – דָּם שֶׁהַנֶּפֶשׁ יוֹצְאָה בּוֹ מְכַפֵּר, וְשֶׁאֵין הַנֶּפֶשׁ יוֹצְאָה בּוֹ אֵינוֹ מְכַפֵּר.

אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: אַף אֲנַן נְמִי תְּנֵינָא, דְּתַנְיָא: "דָּם", מָה תַּלְמוּד לוֹמַר "כָּל דָּם"? לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי הַדָּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר", אֵין לִי אֶלָּא דַּם קָדְשִׁים שֶׁהַנֶּפֶשׁ יוֹצְאָה בּוֹ, שֶׁהוּא מְכַפֵּר, דַּם חוּלִּין וְדַם הַתַּמְצִית, מְנַיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "כָּל דָּם". סְתָם סִיפְרָא מַנִּי? רַבִּי יְהוּדָה הִיא.

מַתְנִי' רַבִּי עֲקִיבָא מְחַיֵּיב עַל סְפֵק מְעִילָה אֹשֶׁם תָּלוּי, וַחֲכָמִים פּוֹטְרִים. וּמוֹדֶה רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁאֵינוֹ מֵבִיא אֶת מְעִילָתוֹ עַד שֶׁיִּתְוַדַּע לוֹ שֶׁיָּבִיא עִמּוֹ אָשָׁם וַדַּאי.

אָמַר רַבִּי טַרְפוֹן: מָה לָזֶה מֵבִיא שְׁתֵּי אֲשָׁמוֹת? אֶלָּא מֵבִיא מְעִילָה וְחוּמְשָׁהּ, וְיָבִיא אָשָׁם בִּשְׁנֵי סְלָעִים, וְיֹאמַר: "אִם וַדַּאי מָעַלְתִּי – זוֹ מְעִילָתִי וְזוֹ אֲשָׁמִי, וְאִם סָפֵק מָעַלְתִּי – הַמָּעוֹת נְדָבָה, וְאָשָׁם תָּלוּי". שֶׁמִּמִּין שֶׁהוּא מֵבִיא עַל הוֹדַע, מֵבִיא עַל לֹא הוֹדַע.

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: נִרְאִין דְּבָרָיו בִּמְעִילָה מְעוּטָה. הֲרֵי שֶׁיָּבוֹא לְיָדוֹ סְפֵק מְעִילָה בְּמֵאָה מָנֶה, לֹא יָפֶה לוֹ שֶׁיָּבִיא אָשָׁם בִּשְׁתֵּי סְלָעִים, וְלֹא יָבִיא סְפֵק מְעִילָה בְּמֵאָה מָנֶה? מוֹדֶה רַבִּי עֲקִיבָא לְרַבִּי טַרְפוֹן בִּמְעִילָה מְעוּטָה.

דף כב:

גְּמָ' תָּנוּ רַבָּנָן: "וְאִם נֶפֶשׁ" – לְחַיֵּיב עַל סְפֵק מְעִילוֹת אָשָׁם תָּלוּי, דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא, וַחֲכָמִים פּוֹטְרִים.

לֵימָא בְּהָא קָא מִיפַּלְגִי, דְּרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר: לְמֵדִין עֶלְיוֹן מִתַּחְתּוֹן, וְרַבָּנַן סָבְרִי: אֵין לְמֵדִין עֶלְיוֹן מִתַּחְתּוֹן?

אָמַר רַב פָּפָּא: דְּכוּלֵּי עָלְמָא לְמֵדִין עֶלְיוֹן מִתַּחְתּוֹן, דְּאִם כֵּן, צָפוֹן בְּבֶן בָּקָר לָא מַשְׁכַּחַתְּ לְהוּ, אֶלָּא הָכָא הַיְינוּ טַעְמָא דְּרַבָּנַן דְּפָטְרִי: דִּגְמִירִי ״מִצְוֹת״ ״מִצְוֹת״ מֵחַטָּאת.

מָה לְהַלָּן דָּבָר שֶׁחַיָּיבִין עַל זְדוֹנוֹ כָּרֵת וְעַל שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת, וְעַל סְפֵיקוֹ אָשָׁם תָּלוּי, אַף כֹּל שֶׁחַיָּיבִין עַל זְדוֹנוֹ כָּרֵת וְעַל סְפֵקוֹ חַטָּאת וְעַל שִׁגְגָתוֹ אָשָׁם תָּלוּי,

לְאַפּוֹקֵי מְעִילָה, דְּאֵין חַיָּיבִין עַל זְדוֹנוֹ כָּרֵת, דְּתַנְיָא: הַזִּיד בִּמְעִילָה – רַבִּי אוֹמֵר: בְּמִיתָה, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בְּאַזְהָרָה.

וְרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר: כִּי יָלְפִינַן ״מִצְוֹת״ ״מִצְוֹת״ מֵחַטַּאת חֵלֶב, לְהָכִי הוּא דְּיָלְפִינַן: מָה לְהַלָּן בְּקִבּוּעָה, אַף כָּאן בְּקִבּוּעָה,

לְאַפּוֹקֵי עוֹלָה וְיוֹרֵד, דְּלָא.

וְרַבָּנַן סָבְרִי: אֵין גְּזֵירָה שָׁוָה לְמֶחֱצָה. מִכְּלָל דְּרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר: יֵשׁ גְּזֵירָה שָׁוָה לְמֶחֱצָה? אֶלָּא, דְּכוּלֵּי עָלְמָא אֵין גְּזֵירָה שָׁוָה לְמֶחֱצָה,

אֶלָּא הַיְינוּ טַעְמָא דְּרַבִּי עֲקִיבָא, דַּאֲמַר קְרָא: ״וְאִם נָפֶשׁ״ – וְיוֹ מוֹסִיף עַל עִנְיַן רִאשׁוֹן, וְיִלְמַד עֶלְיוֹן מִתַּחְתּוֹן.

וְרַבָּנַן סָבְרִי: תַּחְתּוֹן הוּא דְּגָמַר מֵעֶלְיוֹן לְאָשָׁם בְּכֶסֶף שְׁקָלִים.

וְרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר: אֵין הֶיקֵּשׁ לְמֶחֱצָה. מִכְּלָל דְּרַבָּנַן סָבְרִי: יֵשׁ הֶיקֵּשׁ לְמֶחֱצָה? וְהָא קַיְימָא לַן דְּאֵין הֶיקֵּשׁ לְמֶחֱצָה!

דְּכוּלֵּי עָלְמָא אֵין הֶיקֵּשׁ לְמֶחֱצָה, וְהָכָא הַיְינוּ טַעְמָא דְּרַבָּנַן: דִּגְמִירִי ״מִצְוֹת״ ״מִצְוֹת״, אַפְּקֵיהּ מֵהֶיקֵּישָׁא.

וְרַבִּי עֲקִיבָא, אָשָׁם בְּכֶסֶף שְׁקָלִים נָפְקָא לֵיהּ מִ״זֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם״ – תּוֹרָה אַחַת לְכָל הָאֲשָׁמוֹת, לְאָשָׁם דִּבְכֶסֶף שְׁקָלִים.

וְרַבָּנַן? אַף עַל גַּב דִּכְתִיב ״זֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם״, אִיצְטְרִיךְ לְמִכְתַּב ״וְאִם נָפֶשׁ״ – וְיוֹ מוֹסִיף עַל עִנְיַן רִאשׁוֹן, וְיִלְמַד תַּחְתּוֹן מֵעֶלְיוֹן.

וְאִי מִ״זֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם״, הֲוָה אָמֵינָא: כִּי אָמֵינָא תּוֹרָה אַחַת לְכָל אֲשָׁמוֹת – הָנֵי מִילֵּי בִּשְׁאָר אֲשָׁמוֹת וַדַּאִין,

אֲבָל אָשָׁם תָּלוּי, כֵּיוָן דְּעַל סְפֵק חֵלֶב קָאָתֵי, אֵימָא: לָא יְהֵא סְפֵיקוֹ חָמוּר מִוַּדָּאוֹ, מָה וַדַּאוֹ – חַטָּאת בַּת דַּנְקָא, אַף סְפֵיקוֹ – אָשָׁם בַּר דַּנְקָא, אַהָכִי כְּתַב רַחֲמָנָא: ״וְאִם נָפֶשׁ״ – וְיוֹ מוֹסִיף עַל עִנְיַן רִאשׁוֹן.

נִיחָא לְמַאן דְּדָרֵישׁ ״זֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם״, אֶלָּא לְמַאן דְּלָא דָּרֵישׁ ״זֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם״, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? יָלֵיף ״בְּעֶרְכְּךָ״ ״בְּעֶרְכְּךָ״ מֵאָשָׁם מְעִילוֹת.

אֲשֶׁם שִׁפְחָה חֲרוּפָה, לָא כְּתַב בֵּהּ ״בְּעֶרְכְּךָ״! יְלָפִינַן בְּ״אֵיל״
מוֹדֶה רַבִּי עֲקִיבָא כּוּ' וְאִם סָפֵק.
מַאי קָאָמַר? אָמַר רָבָא, תְּנִי: אִם בִּסְפֵיקוֹ עוֹמֵד לְעוֹלָם – יְהֵא אָשָׁם תָּלוּי, שֶׁמִּמִּין שֶׁהַבִּיא עַל הוֹדַע, מְבִיאוֹ עַל שֶׁלֹּא הוֹדַע.
סוֹף סוֹף, כִּי מִתְיַדַּע לֵיהּ בָּעֵי לְאֵיתוֹיֵי אָשָׁם וַדַּאי!
אָמַר רָבָא: מִדִּבְרֵי שְׁנֵיהֶם נִלְמַד – אָשָׁם וַדַּאי לָא בָּעֵי יְדִיעָה לְכַתְּחִלָּה.

מַתְנִי' הָאִשָּׁה שֶׁהֵבִיאָה חַטַּאת הָעוֹף, עַד שֶׁלֹּא נִמְלְקָה נוֹדַע לָהּ שֶׁיָּלְדָה וַדַּאי – תַּעֲשֶׂינָּה וַדַּאי, שֶׁמִּמִּין שֶׁהִיא מְבִיאָה עַל הוֹדַע, מְבִיאָה עַל לֹא הוֹדַע.
חֻתִּיכָה שֶׁל חוּלִּין וַחֲתִיכָה שֶׁל הֶקְדֵּשׁ, אָכַל אַחַת מֵהֶן וְאֵין יוֹדֵעַ אֵיזֶה מֵהֶן אָכַל – פָּטוּר, רַבִּי עֲקִיבָא מְחַיֵּיב אָשָׁם תָּלוּי. אָכַל אֶת הַשְּׁנִיָּה – מֵבִיא אָשָׁם וַדַּאי.
אָכַל אֶחָד אֶת הָרִאשׁוֹנָה וּבָא אַחֵר וְאָכַל אֶת הַשְּׁנִיָּה – זֶה מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי וְזֶה מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי, דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׁנֵיהֶן מְבִיאִין אָשָׁם אֶחָד. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר:

דף כג.

אֵין שְׁנַיִם מְבִיאִין אָשָׁם אֶחָד.
חֻתִּיכַת חֵלֶב וַחֲתִיכַת חוּלִּין, אָכַל אַחַת מֵהֶן וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיזֶה מֵהֶן אָכַל – מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי.
אָכַל אֶת הַשְּׁנִיָּה – מֵבִיא חַטָּאת. אָכַל אֶחָד אֶת הָרִאשׁוֹנָה וּבָא אַחֵר וְאָכַל אֶת הַשְּׁנִיָּה – זֶה מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי וְזֶה מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי, דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׁנֵיהֶם מְבִיאִין חַטָּאת אַחַת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֵין שְׁנַיִם מְבִיאִין חַטָּאת אַחַת.
חֻתִּיכַת חֵלֶב וַחֲתִיכַת קוֹדֶשׁ, אָכַל אַחַת מֵהֶן וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיזֶה מֵהֶן אָכַל – מֵבִיא חַטָּאת, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אַף אָשָׁם תָּלוּי. אָכַל אֶת הַשְּׁנִיָּה – מֵבִיא שְׁנֵי חַטָּאוֹת וְאָשָׁם וַדַּאי.
אָכַל אֶחָד אֶת הָרִאשׁוֹנָה וּבָא אַחֵר וְאָכַל אֶת הַשְּׁנִיָּה – זֶה מֵבִיא חַטָּאת וְזֶה מֵבִיא חַטָּאת.
רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: זֶה וְזֶה מְבִיאִין אָשָׁם תָּלוּי. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: זֶה מֵבִיא חַטָּאת וְזֶה מֵבִיא חַטָּאת, וּשְׁנֵיהֶן מְבִיאִין אָשָׁם אֶחָד. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֵין שְׁנֵיהֶן מְבִיאִין אָשָׁם אֶחָד.
חֻתִּיכַת חֵלֶב וַחֲתִיכַת חֵלֶב נוֹתָר, אָכַל אַחַת מֵהֶן וְאֵין יוֹדֵעַ אֵיזֶה מֵהֶן אָכַל – מֵבִיא חַטָּאת וְאָשָׁם תָּלוּי. אָכַל אֶת הַשְּׁנִיָּה – מֵבִיא שָׁלֹשׁ חַטָּאוֹת.

אָכַל אֶחָד אֶת הָרִאשׁוֹנָה וּבָא אַחֵר וְאָכַל אֶת הַשְּׁנִיָּה – זֶה מֵבִיא חַטָּאת וְאָשָׁם תָּלוּי, וְזֶה מֵבִיא חַטָּאת וְאָשָׁם תָּלוּי. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: זֶה מֵבִיא חַטָּאת וְזֶה מֵבִיא חַטָּאת, וּשְׁנֵיהֶן מְבִיאִין חַטָּאת אַחַת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כָּל חַטָּאת שֶׁהִיא בָּאָה עַל חֵטְא – אֵין שְׁנַיִם מְבִיאִין אוֹתָהּ.

גְּמָ' אָמַר לֵיהּ רָבָא לְרַב נַחְמָן: לְרַבִּי יוֹסֵי, חַטָּאת הוּא דְּלָא מַיְיתוּ שְׁנֵיהֶן, הָא אָשָׁם תָּלוּי מַיְיתוּ שְׁנֵיהֶם? הַיְינוּ תַּנָּא קַמָּא!

וְכִי תֵּימָא: חֲתִיכָה מִשְּׁתֵּי חֲתִיכוֹת אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ, וְהָתַנְיָא: רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: זֶה מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי וְזֶה מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי! אָמַר לֵיהּ: הָא קָא מַשְׁמַע לַן, דְּמַאן תַּנָּא קַמָּא – רַבִּי יוֹסֵי.

חֲתִיכַת חֵלֶב וַחֲתִיכַת קֹדֶשׁ, חֲתִיכַת חֵלֶב וַחֲתִיכַת חֵלֶב קוֹדֶשׁ כּוּ' חֲתִיכַת חֵלֶב וַחֲתִיכַת חֵלֶב נוֹתָר כּוּ'. אָמַר לֵיהּ רָבָא לְרַב נַחְמָן: וְלֵיתֵי נָמֵי אָשָׁם וַדַּאי, דְּנוֹתָר דְּקֹדֶשׁ הוּא! אָמַר לֵיהּ: דְּלֵית בֵּיהּ שָׁוֶה פְּרוּטָה.

וְהָא מֵעִיקָּרָא דְּאִית בֵּיהּ שָׁוֶה פְּרוּטָה עָסְקִינַן, דְּקָתָנֵי אָשָׁם וַדַּאי! אָמַר לֵיהּ: הָהִיא חֲתִיכָה דְּלָא נוֹתָר הִיא שָׁוְיָא פְּרוּטָה.

וְהָא יֵשׁ אוֹכֵל אֶכִילָה אַחַת דְּקָתָנֵי בֵּיהּ נוֹתָר, וְקָתָנֵי: מֵבִיא אַרְבַּע חַטָּאוֹת וְאָשָׁם אֶחָד! אָמַר לֵיהּ: הָהִיא – בְּנַסָּה, וְהַהִיא – בְּדַקָּה, וְלָא קַשְׁיָא: הָהִיא – בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים, הָכָא – בִּימוֹת הַחַמָּה.

אָכַל אֶחָד אֶת הָרִאשׁוֹנָה כּוּ'. אָמַר לֵיהּ רָבָא לְרַב נַחְמָן: וּמִי אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן אִיסּוּר חָל אִיסּוּר?

וְהָא תַּנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הָאוֹכֵל נְבֵלָה בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים – פָּטוּר!

אָמַר רַב שֵׁשֶׁת בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי: כְּגוֹן דַּאֲכַל כּוּלְיָא בְּחֶלְבָּהּ. וְכוּלְיָא בְּחֶלְבָּהּ נָמֵי, הָא קָאֵי עֲלַהּ בְּאִיסּוּר עוֹלִין, הֵיכִי אָתֵי אִיסּוּר נוֹתָר חָיֵיל עֲלַהּ?

וְכִי תֵּימָא: סְבִירָא לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּנוֹתָר אִיסּוּר חָמוּר הוּא, וְחָיֵיל עַל אִיסּוּר קַל דְּעוֹלִין, וְהָא נְבֵלָה, דְּאִיסּוּר קַל הוּא, וְיוֹם הַכִּיפּוּרִים, דְּאִיסּוּר חָמוּר הוּא, וְלָא קָאָתֵי אִיסּוּר יוֹם כִּיפּוּרִים דְּחָמוּר וְחָיֵיל עַל נְבֵלָה דְּקַל הוּא!

אֶלָּא: בְּקָדָשִׁים גַּלִּי רַחֲמָנָא דְּאָתֵי אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר,

דף כג:

דְּתַנְיָא: "אֲשֶׁר לַה'" – לְרַבּוֹת אֶת הָאֵימוּרִין.

וְאֵימוּרִין קָאֵי עֲלַיְיהוּ בְּאִיסּוּר עוֹלִין, וְחֵלֶב קָאֵי עֲלַיְיהוּ בְּאִיסּוּר כָּרֵת, וְקָאָתֵי אִיסּוּר טוּמְאָה חָיֵיל עֲלֵיהּ.

תֵּדַע שֶׁכֵּן הוּא, דְּהָא רַבִּי סְבִירָא לֵיהּ אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר, (וְאֵימָא) וְהָנֵי מִילֵּי אִיסּוּר חָמוּר עַל אִיסּוּר קַל, אֲבָל אִיסּוּר קַל חָל עַל אִיסּוּר וְהוּא אִיסּוּר חָמוּר – לָא. וּבְקָדָשִׁים שָׁמְעִינַן לֵיהּ דְּאָמַר: אִיסּוּר קַל עַל אִיסּוּר חָמוּר נָמֵי חָיֵיל,

דְּהָא אִיסּוּר מָעִילָה קַל הוּא – מִיתָה, וְאִיסּוּר קָדָשִׁים אִיסּוּר חָמוּר – כָּרֵת, וְאָתֵי אִיסּוּר מִיתָה חָיֵיל עַל אִיסּוּר כָּרֵת.

דְּתַנְיָא: רַבִּי אוֹמֵר: ״כָּל חֵלֶב לַה׳״ – לְרַבּוֹת אֵימוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים לְמָעִילָה.

וּמָעִילָה אִיסּוּר מִיתָה, וְקָא חָיֵיל עַל אִיסּוּר חֵלֶב, דְּאִיסּוּר כָּרֵת הוּא, שְׁמַע מִינַּהּ: בְּקָדָשִׁים גַּלִּי קְרָא.

וְהָא תַּנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵין פִּיגּוּל בָּעוֹלִין וְאֵין נוֹתָר בָּעוֹלִין!

אֶלָּא תַּנָּאֵי הִיא, וְאִלֵּיבָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּאִיכָּא דְּאָמְרִי: בְּקָדָשִׁים אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר, וְאִיכָּא דְּאָמְרִי: בְּקָדָשִׁים נָמֵי אֵין אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר.

וּלְמַאן דְּאָמַר: בְּקָדָשִׁים נָמֵי אֵין אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר, ״כָּל חֵלֶב לַה׳״ מַאי עָבֵיד לֵיהּ? מוֹקִים לֵיהּ בְּוֹלְדֵי קָדָשִׁים, דְּקָסָבְרִי: וְלָדֵי קָדָשִׁים – בַּהֲוָיָיתָן יְהוּ קָדוֹשִׁים, דְּתַרְוַיְיהוּ בַּהֲדֵי אָתוּ.

הֲדַרַן עָלָךְ דַּם שְׁחִיטָה

מַתְנִי׳ **הַמֵּבִיא** אָשָׁם תְּלוּי, וְנוֹדַע לוֹ שֶׁלֹּא חָטָא, אִם עַד שֶׁלֹּא נִשְׁחַט – יֵצֵא וְיִרְעֶה בָּעֵדֶר, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר.

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב וְיִמָּכֵר וְיִפְּלוּ דָּמָיו לִנְדָבָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִקָּרֵב, שֶׁאִם אֵינוֹ בָּא עַל חֲטָאוֹ זֶה – הֲרֵי הוּא בָּא עַל חֲטָאוֹ אַחֵר.

אִם מִשֶּׁנִּשְׁחַט נוֹדַע לוֹ – יִשְׁפֹּךְ הַדָּם, וְהַבָּשָׂר יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵיפָה. נִזְרַק הַדָּם וְהַבָּשָׂר קַיָּים – יֵאָכֵל. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֲפִילּוּ הַדָּם בַּכּוֹס – יִזָּרֵק, וְהַבָּשָׂר יֵאָכֵל.

אָשָׁם וַדַּאי אֵינוֹ כֵּן, עַד שֶׁלֹּא נִשְׁחַט – יֵצֵא וְיִרְעֶה בָּעֵדֶר. מִשֶּׁנִּשְׁחַט – הֲרֵי זֶה יִקָּבֵר. נִזְרַק הַדָּם – הַבָּשָׂר יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵיפָה.

שׁוֹר הַנִּסְקָל אֵינוֹ כֵּן, עַד שֶׁלֹּא נִסְקַל – יֵצֵא וְיִרְעֶה בָּעֵדֶר. מִשֶּׁנִּסְקַל – מוּתָּר בַּהֲנָאָה.

עֶגְלָה עֲרוּפָה אֵינוֹ כֵּן, עַד שֶׁלֹּא נֶעֶרְפָה – תֵּצֵא וְתִרְעֶה בָּעֵדֶר, מִשֶּׁנֶּעֶרְפָה – תִּקָּבֵר בִּמְקוֹמָהּ, שֶׁעַל סָפֵק בָּאָה מִתְּחִלָּה, כִּיפְּרָה סְפֵקָהּ וְהָלְכָה לָהּ.

גְּמָ׳ בְּמַאי פְּלִיגִי? רַבִּי מֵאִיר סָבַר: כִּיוָן דְּלָא צָרִיךְ לֵיהּ, לָא מַקְדִּישׁ לֵיהּ. וְרַבָּנַן סָבְרִי: מִתּוֹךְ שֶׁלִּבּוֹ נוֹקְפוֹ, גּוֹמֵר וּמַקְדִּישׁ.

תָּנָא: בֵּין שֶׁנּוֹדַע לוֹ שֶׁחָטָא וּבֵין נוֹדַע לוֹ שֶׁלֹּא חָטָא פְּלִיגִי רַבִּי מֵאִיר וְרַבָּנַן. בְּנוֹדַע לוֹ שֶׁחָטָא – לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחוֹ דְּרַבִּי מֵאִיר, דְּאַף עַל גַּב דְּיָדַע דַּחֲטָא, כֵּיוָן דִּבְעִידָּנָא דְּאַפְרְשֵׁיהּ [לָא יָדַע – תֵּצֵא וְתֵרֵעֶה בָּעֵדֶר.

וּבְנוֹדַע לוֹ שֶׁלֹּא חָטָא – לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחָן דְּרַבָּנַן, דְּאַף עַל גַּב דְּלָא חָטָא, כֵּיוָן דִּבְעִידָּנָא דְּאַפְרְשֵׁיהּ לָא יָדַע] – לִבּוֹ נוֹקְפוֹ הֲוָה, הִלְכָךְ גָּמַר וּמַקְדֵּישׁ.

אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: מוֹדֶה רַבִּי מֵאִיר לַחֲכָמִים

דף כד.

בְּמַפְרִישׁ שְׁנֵי אֲשָׁמוֹת לְאַחֲרָיוּת וְנִתְכַּפֵּר בְּאַחַת מֵהֶן, דְּשֵׁנִי יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב וְיִמָּכֵר וְיִפְּלוּ דָּמָיו לִנְדָבָה.

מַאי טַעְמָא? עַד כָּאן לָא פְּלִיגִי רַבִּי מֵאִיר עֲלֵיהוֹן דְּרַבָּנַן אֶלָּא מִשּׁוּם דְּלָא גַּלְיָ דַּעְתֵּיהּ דְּלִבּוֹ נוֹקְפוֹ, אֲבָל הָכָא, מִכְּדֵי חַד הוּא דְּאִיבְּעִי לֵיהּ לְאַפְרוֹשֵׁי, מַאי טַעְמָא אַפְרֵישׁ תְּרֵי? דְּסָבַר: אִי מִירְכַּס חָדָא מִיכַּפְּרָא בְּאִידָּךְ חַבְרֵיהּ, וְכֵיוָן דְּגַלְיָ דַּעְתֵּיהּ דְּלִבּוֹ נוֹקְפוֹ הֲיָה, הוֹאִיל וְכָךְ הֲיָה גָּמַר וְהִקְדִּישׁוֹ.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי מֵאִיר בְּאָשָׁם תָּלוּי שֶׁהוּזְמוּ עֵדָיו, דְּיֵצֵא וְיִרְעֶה בָּעֵדֶר.

מַאי טַעְמָא? עַד כָּאן לָא פְּלִיגִי רַבָּנַן עֲלֵיהּ אֶלָּא הֵיכָא דְּאַפְרְשֵׁיהּ עַל פִּי עַצְמוֹ, וְאָמְרִינַן לִבּוֹ נוֹקְפוֹ, אֲבָל הֵיכָא דְּעַל פִּי עֵדִים אַפְרְשֵׁיהּ – לָא הֲוָה סָמֵיךְ עִילְוֵי עֵדִים, דְּסָבַר: דִּלְמָא אָתוּ אֲחֵרִים וּמַזְמִי לְהוּ.

מֵתִיב רָבָא: שׁוֹר הַנִּסְקָל אֵינוֹ כֵּן, אִם עַד שֶׁלֹּא נִסְקַל – יֵצֵא וְיִרְעֶה בָּעֵדֶר. הֵיכִי דָּמֵי? אִילֵּימָא דְּאָתוּ בֵּי תְּרֵי אָמְרִי "הָרַג", וּבֵי תְּרֵי אָמְרִי "לֹא הָרַג" – מַאי חָזֵית דְּצָיְיתַ[תְּ] לְבָתְרָאֵי? צִיְּית לְהוּ לְקַמָּאֵי!

אֶלָּא לָאו בְּעֵדֵי הֶזְמָה. וְדִכְווֹתֵיהּ גַּבֵּי אָשָׁם תָּלוּי – בְּעֵדֵי הֶזְמָה, וּפְלִיגִי!

אֲמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: וְדִלְמָא שׁוֹר הַנִּסְקָל הֵיכִי דָּמֵי – כְּגוֹן שֶׁבָּא הָרוֹג בָּרְגָלָיו.

וְדִכְווֹתֵיהּ גַּבֵּי אָשָׁם תָּלוּי – כְּגוֹן דְּהוּפְרָה חֲתִיכָה. אֲבָל הֵיכָא דְּאַפְרְשֵׁיהּ לְאָשָׁם תָּלוּי עַל פִּי עֵדִים – לָא.

בְּפָלוּגְתָא: אָשָׁם תָּלוּי שֶׁהוּזְמוּ עֵדָיו – רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: הֲרֵי הִיא כְּמִנְחַת קְנָאוֹת, דְּתַנְיָא: נִמְצְאוּ עֵדֶיהָ זוֹמְמִין – מִנְחָתָהּ תֵּצֵא לְחוּלִּין.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב וְיִמָּכֵר וְיִפְּלוּ דָּמָיו לִנְדָבָה. וְרַבִּי יוֹחָנָן, נְדָמְיֵיהּ לְמִנְחַת קְנָאוֹת! לָא דָּמֵי, מִנְחַת קְנָאוֹת לָא לְכַפָּרָה קָאָתְיָיא, אֶלָּא לְבָרֵר עָוֹן. אֲבָל אָשָׁם תָּלוּי, דִּלְכַפָּרָה אָתֵי, מִתּוֹךְ שֶׁלִּבּוֹ נוֹקְפוֹ גּוֹמֵר וּמַקְדִּישׁוֹ.

אָמַר רַבִּי כְּרוּסְפְּדַאי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שׁוֹר הַנִּסְקָל שֶׁהוּזְמוּ עֵדָיו – כָּל הַמַּחֲזִיק בּוֹ זָכָה בּוֹ. אָמַר רָבָא: מִסְתַּבְּרָא טַעְמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן, כְּגוֹן דְּאָמְרִי לֵיהּ: נִרְבַּע שׁוֹרוֹ. אֲבָל אָמְרוּ: רָבַע שׁוֹרוֹ, הוּא בְּעַצְמוֹ מִידָּע יָדֵיעַ דְּלָא רְבַע וְלָא מַפְקַר לֵיהּ, וְטָרַח וּמַיְיתֵי עֵדִים.

וּמַאי שְׁנָא מֵהָא דְּאָמַר רַבָּה בַּר אִיתַי אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: עִיר הַנִּדַּחַת שֶׁהוּזְמוּ עֵדֶיהָ – כָּל הַמַּחֲזִיק בָּהּ זָכָה בָּהּ?

עִיר הַנִּדַּחַת, דְּרַבִּים נִינְהוּ, כֹּל חַד אָמַר בְּדַעְתֵּיהּ: אֲנָא לָא חֲטָאי, אַחֲרִינָא חֲטָא, וּמַפְקַר מָמוֹנֵיהּ. אֲבָל הָכָא, דִּבְדִידֵיהּ תַּלְיָא מִילְּתָא, הוּא בְּעַצְמוֹ מִידָּע יָדֵעַ דְּלָא רְבַע, וְלָא מַפְקַר לֵיהּ, וְטָרַח וּמַיְיתֵי עֵדִים.

אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: הַנּוֹתֵן מַתָּנָה לַחֲבֵירוֹ, וְאָמַר הַלָּה: "אִי אֶפְשִׁי בָּהּ" – כָּל הַמַּחֲזִיק בָּהּ זָכָה בָּהּ.

וּמַאי שְׁנָא מֵהָא דְּאָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ אָמַר רַב שֵׁשֶׁת, וְאָמְרִי לַהּ אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: מְקַבֵּל מַתָּנָה שֶׁאָמַר לְאַחַר שֶׁבָּאת מַתָּנָה לְיָדוֹ: "מַתָּנָה זוֹ תִּיבָּטֵל", "מְבוּטֶלֶת", "אִי אֶפְשִׁי בָּהּ" – דְּבָרָיו קַיָּימִין. "בְּטֵילָה", "אֵינָהּ מַתָּנָה" – לֹא אָמַר כְּלוּם.

דף כד:

מַאי לָאו "דְּבָרָיו קַיָּימִין" – דְּהָדְרָא לְמָרֵיהּ? לָא, דְּבָרָיו קַיָּימִין – וְהוּא נָמֵי לָא קָנֵי לַהּ, וְכָל הַמַּחֲזִיק בָּהּ זָכָה בָּהּ.

מֵיתִיבִי: הָאוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ: "דִּין וּדְבָרִים אֵין לִי עַל שָׂדֶה זוֹ", "אֵין לִי עֵסֶק בָּהּ", וְ"יָדִי מְסוּלֶּקֶת הֵימֶנָּה" – לֹא אָמַר כְּלוּם. וְהָא "יָדִי מְסוּלֶּקֶת הֵימֶנָּה" כְּאִי אֶפְשִׁי דָּמֵי, וְקָתָנֵי: לֹא אָמַר כְּלוּם!

שָׁאנֵי הָתָם, דְּאָמַר: כִּי סַלֵּיק נַפְשֵׁיהּ מִדִּין וּדְבָרִים, מִגּוּפֵיהּ דְּשָׂדֶה לָא סַלֵּיק נַפְשֵׁיהּ.

מֵיתִיבִי: הַכּוֹתֵב נְכָסָיו לַאֲחֵרִים וְהָיוּ בָּהֶן עֲבָדִים, וְאָמַר הַלָּה: "אִי אֶפְשִׁי בָּהֶן", אִם הָיָה רַבּוֹ שֵׁנִי כֹּהֵן – אוֹכְלִין בִּתְרוּמָה. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כֵּיוָן שֶׁאָמַר: "אִי אֶפְשִׁי בָּהֶן" – כְּבָר זָכוּ בָּהֶן יוֹרְשִׁין.

בִּשְׁלָמָא לְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, קָסָבַר: כִּי יְהֵיב אִינִישׁ מַתָּנָה אַדַּעְתָּא דְּמִקַּבְּלִין לַהּ מִינֵּיהּ, כִּי לָא מְקַבְּלִין לַהּ מִינֵּיהּ הָדְרָא לְמָרֵיהּ.

אֶלָּא לְתַנָּא קַמָּא, אִי כִּי אָמַר "אִי אֶפְשִׁי בָּהֶן" – כָּל הַמַּחֲזִיק בָּהֶן זָכָה בָּהֶן, הָכָא, דְּאָמַר שֵׁנִי "אִי אֶפְשִׁי בָּהֶן" – הָווּ לְהוּ זָרִים, וְקָאָכְלִי זָרִים תְּרוּמָה! קָסָבַר: הַמַּפְקִיר עַבְדּוֹ – יָצָא לְחֵירוּת, וְצָרִיךְ גֵּט שִׁחְרוּר מֵרַבּוֹ, וְקָסָבַר: מְעוּכָּב לְגֵט שִׁחְרוּר – אוֹכֵל בִּתְרוּמָה.

רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִקָּרֵב כּוּ'. לְרַבִּי אֶלִיעֶזֶר, לְמָה לִי חֲטָאת? הָא אָמַר רַבִּי אֶלִיעֶזֶר: אִשָּׁה תְּלוּיָה בְּנִדָּתָהּ אָתֵי, דִּתְנַן, רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִתְנַדֵּב אָדָם אִשָּׁה תְּלוּיָה בְּכָל יוֹם!

אָמַר רַב אָשֵׁי: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאָמְרוּ לוֹ הוּא, דִּתְנַן: אֶלָּא אוֹמְרִים לוֹ: הַמְתֵּן עַד שֶׁתִּכָּנֵס לְבֵית הַסַּפֵּק.

אִם מִשֶּׁנִּשְׁחַט נוֹדַע כּוּ'. קָתָנֵי: הַבָּשָׂר יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. אַלְמָא: חוּלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בַּעֲזָרָה – בִּשְׂרֵיפָה.

וּרְמִינְהִי: אָשָׁם וַדַּאי אֵינוֹ כֵּן, אִם עַד שֶׁלֹּא נִשְׁחַט – יֵצֵא וְיִרְעֶה בָּעֵדֶר, מִשֶּׁנִּשְׁחַט – הֲרֵי זֶה יִקָּבֵר! אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: תִּבְרָא, מִי שֶׁשָּׁנָה זוֹ לֹא שָׁנָה זוֹ.

אָמַר רַבָּה: אָשָׁם וַדַּאי עַל אָשָׁם תָּלוּי קָרֵמִית? אָשָׁם וַדַּאי, כֵּיוָן דְּלָא צָרִיךְ לֵיהּ – לָא מַקְדִּישׁ לֵיהּ. אָשָׁם תָּלוּי, מִתּוֹךְ שֶׁלִּבּוֹ נוֹקְפוֹ – גּוֹמֵר וּמַקְדִּישׁ.

אֶלָּא אִי קַשְׁיָא, אָשָׁם וַדַּאי עַל אָשָׁם וַדַּאי קַשְׁיָא, דְּקָתָנֵי: הֲרֵי זֶה יִקָּבֵר, אֵימָא סֵיפָא: וְהַבָּשָׂר יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵיפָה! הָא וַדַּאי תִּבְרָא, מִי שֶׁשָּׁנָה זוֹ לֹא שָׁנָה זוֹ.

רַב אָשֵׁי אָמַר: רֵישָׁא דְּקָתָנֵי בְּאָשָׁם תָּלוּי: "וְהַבָּשָׂר יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵיפָה" – לָא קַשְׁיָא, מִשּׁוּם דְּמִיתְחֲזֵי כְּזָבַח פְּסוּל.

נִזְרַק הַדָּם – הַבָּשָׂר יֹאכַל. וְאַמַּאי? הָא הַוְיָא לֵיהּ יְדִיעָה! אָמַר רָבָא, אָמַר קְרָא: "וְהוּא לֹא יָדַע וְנִסְלַח לוֹ", וְהָא לָא הַוְיָא לֵיהּ יְדִיעָה בִּשְׁעַת סְלִיחָה.

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֶפִילּוּ הַדָּם בַּכּוֹס כּוּ'. לְרַבִּי יוֹסֵי, אַמַּאי יִזָּרֵק? הָא הַוְיָא לֵיהּ יְדִיעָה בִּשְׁעַת סְלִיחָה! אָמַר רָבָא: רַבִּי יוֹסֵי סָבַר לַהּ כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּאָמַר: כָּל הָעוֹמֵד לְיִזָּרֵק – כְּזָרוּק דָּמֵי. אֵימַר דְּאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּמִידֵּי דְּעוֹמֵד לְיִזָּרֵק, אֲבָל הַאי, אֵין עוֹמֵד לְיִזָּרֵק! אָמְרִי בְּמַעְרָבָא, קָסָבַר רַבִּי יוֹסֵי: כְּלֵי שָׁרֵת מְקַדְּשִׁין בּוֹ אֶת הַפָּסוּל בַּתְּחִלָּה לְיִקָּרֵב.

אָשָׁם וַדַּאי אֵינוֹ כֵּן כּוּ'. אִיתְּמַר: עֻגְלָה עֲרוּפָה אֵימָתַי נֶאֱסֶרֶת? רַב הַמְנוּנָא אָמַר: מֵחַיִּים, רָבָא אָמַר: לְאַחַר עֲרִיפָה.

בִּשְׁלָמָא לְרָבָא – מֵעִידָנָא דְּאִיתְעֲבִיד בַּהּ מַעֲשֶׂה, אֶלָּא לְרַב הַמְנוּנָא, מֵאֵימָתַי?

דף כה.

אָמַר רַבִּי יַנַּאי: גְּבוּל שָׁמַעְתִּי בָּהּ וְשָׁכַחְתִּי, וְנָסְבִין חַבְרַיָּיא לְמֵימַר: יְרִידָתָהּ לְנַחַל אֵיתָן אוֹסַרְתָּהּ.

אָמַר רַב הַמְנוּנָא: מְנָא אָמֵינָא לַהּ? דִּתְנַן: הַשּׁוֹחֵט פָּרַת חַטָּאת, וְשׁוֹר הַנִּסְקָל, וְעֶגְלָה עֲרוּפָה – רַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר, וַחֲכָמִים מְחַיְּבִין.

בִּשְׁלָמָא לְרִידִי, דְּאָמֵינָא מֵחַיִּים, בְּהָא פְּלִיגִי רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבָּנָן, דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן סָבַר: שְׁחִיטָה שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה – לֹא שְׁמָהּ שְׁחִיטָה.

וְרַבָּנָן אָמְרִי: שְׁחִיטָה שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה – שְׁמָהּ שְׁחִיטָה. אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ לְאַחַר עֲרִיפָה, אַמַּאי פָּטַר רַבִּי שִׁמְעוֹן? שְׁחִיטָה רְאוּיָה הִיא!

וְכִי תֵּימָא: סָבַר רַבִּי שִׁמְעוֹן עֶגְלָה בִּשְׁחִיטָה כְּשֵׁרָה, וְהָתְנַן: כָּשֵׁר בַּפָּרָה פָּסוּל – בְּעֶגְלָה עֲרוּפָה, פָּסוּל בַּפָּרָה – כָּשֵׁר בְּעֶגְלָה עֲרוּפָה. פָּרָה, בִּשְׁחִיטָה – כְּשֵׁרָה, בַּעֲרִיפָה – פְּסוּלָה, עֶגְלָה, בַּעֲרִיפָה – כְּשֵׁרָה, בִּשְׁחִיטָה – פְּסוּלָה!

אִישְׁתִּיק. לְבָתַר דְּנָפַק, אֲמַר: מַאי טַעְמָא לָא אָמְרִינַן לֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן סָבַר: עֶגְלָה בִּשְׁחִיטָה כְּשֵׁרָה!

וְרַב הַמְנוּנָא אָמַר לָךְ: לָא נְשְׁתְּמִיט תַּנָּא דְּנַשְׁמְעִינַן עֶגְלָה בִּשְׁחִיטָה כְּשֵׁרָה, דְּתֵימָא רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא.

אָמַר רָבָא: מְנָא אָמְרִינָא לַהּ? מִדְּתָנַן: עֶגְלָה עֲרוּפָה אֵינָהּ כֵּן, עַד שֶׁלֹּא נֶעֶרְפָה – תֵּצֵא וְתִרְעֶה בָּעֵדֶר. וְאִי אָמְרַתְּ מֵחַיִּים, אַמַּאי תֵּצֵא וְתִרְעֶה בָּעֵדֶר? הָא אִיתַּסְרָא לַהּ מֵחַיִּים!

תְּנִי: עַד שֶׁלֹּא נִרְאֵית לַעֲרִיפָה. אֵימָא סֵיפָא: מִשֶּׁנֶּעֶרְפָה – תִּקָּבֵר בִּמְקוֹמָהּ! תְּנִי: מִשֶּׁנִּרְאֵית לַעֲרִיפָה.

אִם כֵּן, אֵימָא סֵיפָא: שֶׁעַל הַסָּפֵק בָּאָה מִתְּחִלָּה, כִּיפְּרָה סְפֵיקָהּ וְהָלְכָה לָהּ. וְאִי מֵחַיִּים, עֲדַיִין לֹא כִּיפְּרָה סְפֵיקָהּ!

תַּנָּאֵי הִיא, דְּתַנְיָא: נֶאֱמַר מַכְשִׁיר וּמְכַפֵּר בִּפְנִים, וְנֶאֱמַר מַכְשִׁיר וּמְכַפֵּר בַּחוּץ.

מָה מַכְשִׁיר וּמְכַפֵּר הָאָמוּר בִּפְנִים, עָשָׂה בּוֹ מַכְשִׁיר כִּמְכַפֵּר – אַף מַכְשִׁיר [וּמְכַפֵּר] הָאָמוּר בַּחוּץ, עָשָׂה מַכְשִׁיר כִּמְכַפֵּר.

מַתְנִי' רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִתְנַדֵּב אָדָם אִשָּׁם תָּלוּי בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת שֶׁיִּרְצֶה. הוּא הָיָה נִקְרָא אִשָּׁם חֲסִידִים. אָמְרוּ עָלָיו עַל בָּבָא בֶּן בּוּטָא שֶׁהָיָה מִתְנַדֵּב אִשָּׁם תָּלוּי בְּכָל יוֹם, חוּץ מֵאַחַר יוֹם כִּיפּוּרִים יוֹם אֶחָד.

אָמַר: הַמָּעוֹן הַזֶּה! אִילּוּ הָיוּ מַנִּיחִין לִי הָיִיתִי מֵבִיא, אֶלָּא אוֹמְרִים לִי: הַמְתֵּין עַד שֶׁתִּתְכַּנֵּס לְסֶפֶק. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מֵבִיא אִשָּׁם תָּלוּי אֶלָּא עַל שֶׁזְּדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת.

חַיָּיבֵי חַטָּאוֹת וַאֲשָׁמוֹת וַדַּאי שֶׁעָבַר עֲלֵיהֶן יוֹם הַכִּיפּוּרִים – חַיָּיבִין לְהָבִיא לְאַחַר יוֹם הַכִּיפּוּרִים, וְחַיָּיבֵי אֲשָׁמוֹת תְּלוּיִין – פְּטוּרִין. מִי שֶׁבָּא בְּיָדוֹ סְפֵק עֲבֵירָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, אֲפִילּוּ עִם חֲשֵׁיכָה – פָּטוּר, שֶׁכָּל הַיּוֹם מְכַפֵּר.

הָאִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ חַטַּאת הָעוֹף סָפֵק, וְעָבַר עָלֶיהָ יוֹם הַכִּפּוּרִים – חַיֶּיבֶת לְהָבִיא לְאַחַר יוֹם הַכִּיפּוּרִים, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מַכְשֶׁרֶת לֶאֱכוֹל בִּזְבָחִים. חַטַּאת הָעוֹף הַבָּאָה עַל הַסָּפֵק, אִם מִשֶּׁנִּמְלְקָה נוֹדַע – תִּקָּבֵר.

גְּמָ' מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר? אִי סְלְקָא דַּעְתָּךְ חוֹבָה הִיא, [כִּי] מִתְיְידַע לֵיהּ, אַמַּאי מַיְיתֵי חַטָּאת? אֶלָּא שְׁמַע מִינָּהּ: נְדָבָה הִיא.

וְרַבָּנַן: עוֹלָה וּשְׁלָמִים הוּא דְּאָתוּ בְּנֶדֶר וּנְדָבָה, אֲבָל חַטָּאת וְאָשָׁם – חוֹבָה נִינְהוּ. וְאָשָׁם תָּלוּי, הַיְינוּ טַעְמָא דְּמַיְיתֵי מִקַּמֵּי דְּמִתְיְידַע לֵיהּ – לְהָנֵן עָלָיו, דְּהַתּוֹרָה חָסָה עַל גּוּפָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

אֲמַר לֵיהּ רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא לְרַב אָשֵׁי: דִּילְמָא אָשָׁם תָּלוּי כְּעוֹלָה וּשְׁלָמִים, מָה עוֹלָה וּשְׁלָמִים דְּאָתוּ בְּחוֹבָה וְאָתוּ בִּנְדָבָה, אָשָׁם תָּלוּי נָמֵי, דְּאָתֵי בְּחוֹבָה, אָתֵי נָמֵי בִּנְדָבָה!

אֲמַר לֵיהּ: עוֹלָה וּשְׁלָמִים עִיקָּר בִּנְדָבָה כְּתִיבִי, אָשָׁם תָּלוּי עִיקָּר בְּחוֹבָה כְּתִיב.

תָּנֵי רַבִּי חִיָּיא קַמֵּיהּ דְּרָבָא:

דף כה:

אָשָׁם תָּלוּי בָּא עַל הַנִּבְלָה. אֲמַר לֵיהּ: וְהָאָנַן תְּנַן, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁזְּדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת! וְאִי רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר, בִּנְדָבָה נָמֵי אֲתֵי!

אֲמַר לֵיהּ: מַאי טַעְמָא לָא מַתְנֵית? זִימְנִין סַגִּיאִין תְּנֵיתַהּ קַמֵּי מָר, וּמַנּוּ – רַבָּה, וְאָמַר לִי: הָא מַנִּי? רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר הִיא דְּאָמְרוּ לוֹ, דִּתְנַן: אֶלָּא אוֹמְרִים לוֹ הַמְתֵּן עַד שֶׁתִּכָּנֵס לְבֵית הַסְּפֵק.

אָמַר רָבָא: מַאי טַעְמָא דְּאָמְרוּ לוֹ? אָמַר קְרָא: "אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה (בִּשְׁגָגָה) וְאָשֵׁם".

אָמַר רָבָא: מַאי טַעְמָא דְּרַבָּנַן, דְּאָמְרִי: אֵין מְבִיאִין אָשָׁם תָּלוּי אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁזְּדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת? "מִצְוֹת" "מִצְוֹת", מֵחַטַּאת חֵלֶב,

מָה לְהַלָּן, שֶׁזְּדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת, אַף כָּאן, דָּבָר שֶׁזְּדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת.

תָּנוּ רַבָּנַן: חֲמִשָּׁה אֲשָׁמוֹת מְכַפְּרִין, אָשָׁם תָּלוּי אֵין מְכַפֵּר כַּפָּרָה גְּמוּרָה. מַאי קָאַמַר? אָמַר רַב יוֹסֵף, הָכִי קָאָמַר: חֲמִשָּׁה אֲשָׁמוֹת מְכַפְּרִין כַּפָּרָה גְּמוּרָה, וְאָשָׁם תָּלוּי אֵין מְכַפֵּר כַּפָּרָה גְּמוּרָה.

וּדְלָא כְּרַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר, דְּאָמַר: אָשָׁם תָּלוּי בָּא עַל הַנִּבְלָה.

רַבִּינָא אָמַר: הָכִי קָתָנֵי: חֲמִשָּׁה אֲשָׁמוֹת – אֵין אַחֵר מְכַפֵּר כַּפָּרָתָן, דְּכִי מִתְיְידַע לֵיהּ מַיְיתֵי. אָשָׁם תָּלוּי – אַחֵר מְכַפֵּר כַּפָּרָתוֹ, דִּלְכִי מִתְיְידַע [לֵיהּ] לָא מַיְיתֵי, כְּדִתְנַן: חַיָּיבֵי חַטָּאוֹת וַאֲשָׁמוֹת וַדַּאִין שֶׁעָבַר עֲלֵיהֶן יוֹם הַכִּפּוּרִים – חַיָּבִין לְהָבִיא אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים. חַיָּבֵי אֲשָׁמוֹת תְּלוּיִין – פְּטוּרִין.

חַיָּבֵי חַטָּאוֹת וַאֲשָׁמוֹת וַדַּאִין כּוּ'. קָתָנֵי: חַיָּבֵי חַטָּאוֹת וַאֲשָׁמוֹת וַדַּאִין שֶׁעָבַר עֲלֵיהֶן יוֹם הַכִּפּוּרִים – חַיָּבִין לְהָבִיא לְאַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים, חַיָּבֵי אֲשָׁמוֹת תְּלוּיִין – פְּטוּרִין. מְנָהֲנֵי מִילֵּי?

כִּי אֲתָא רַב דִּימִי אָמַר רַבִּי אַמִּי אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: אֲמַר קְרָא: "וְכִפֶּר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטּוּמְאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפִּשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטֹּאתָם", חֲטָאִים דּוּמְיָא דִּפְשָׁעִים, מָה פְּשָׁעִים דְּלָאו בְּנֵי קָרְבָּן – אַף חֲטָאִים דְּלָאו בְּנֵי קָרְבָּן – מְכַפֵּר, אֲבָל חֲטָאִים בְּנֵי קָרְבָּן – לָא מְכַפֵּר.

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: וְהָא כִּי כְּתִיב הָדֵין קְרָא בְּשָׂעִיר הַנַּעֲשֶׂה בִּפְנִים הוּא דִּכְתִיב, דְּלָא מְכַפַּר עַל עֲבֵירוֹת דְּמִצְוָה יְדוּעָה, אֲבָל שָׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ, דִּמְכַפַּר עַל עֲבֵירוֹת דְּמִצְוָה יְדוּעָה, אֵימָא לָךְ: אֲפִילּוּ עַל חֲטָאִים דִּבְנֵי קָרְבָּן נִינְהוּ מְכַפַּר!

אֶלָּא אָמַר אַבָּיֵי, מֵהָכָא: ״וְהִתְוַדָּה עָלָיו [אֶת] כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל פִּשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטֹּאתָם״, חֲטָאִים דּוּמְיָא דִּפְשָׁעִים, מָה פְּשָׁעִים דִּלָּאו בְּנֵי קָרְבָּן – אַף חֲטָאִים דִּלָּאו בְּנֵי קָרְבָּן, אֲבָל חֲטָאִים דִּבְנֵי קָרְבָּן נִינְהוּ – לָא מְכַפַּר. וּמַיַּעֲטֵיהּ קְרָא בְּשָׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ, לְמֵימְרָא דְּעַל חֲטָאִים דִּבְנֵי קָרְבָּן נִינְהוּ לָא מְכַפַּר.

אָמַר לֵיהּ רַב דִּימִי: מִמַּאי דְּהָנֵי פְּשָׁעִים לָאו בְּנֵי קָרְבָּן נִינְהוּ? דִּלְמָא הָנֵי דִּבְנֵי קָרְבָּן נִינְהוּ, כְּדִתְנַן: אַרְבָּעָה מְבִיאִין עַל הַזְּדוֹן כְּשִׁגְגָה.

אִיתְּמַר נָמֵי: כִּי אָתָא רָבִין, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: ״וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל פִּשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטֹּאתָם״, חֲטָאִים דּוּמְיָא דִּפְשָׁעִים, מָה פְּשָׁעִים דִּלָּאו בְּנֵי קָרְבָּן מְכַפַּר, אַף חֲטָאִים דִּלָּאו בְּנֵי קָרְבָּן מְכַפֵּר, אֲבָל חֲטָאִים דִּבְנֵי קָרְבָּן – לָא מְכַפַּר.

אָמַר אַבָּיֵי: אֲנָא נָמֵי מֵהָדֵין קְרָא אָמְרִי, וְאַקְשֵׁי לִי רַב דִּימִי: מִמַּאי דְּהָנֵי פְּשָׁעִים דִּלָּאו בְּנֵי קָרְבָּן נִינְהוּ? דִּלְמָא הָנֵךְ דִּבְנֵי קָרְבָּן נִינְהוּ, כְּדִתְנַן: אַרְבָּעָה מְבִיאִין עַל הַזְּדוֹן כְּשִׁגְגָה! אֲמַר לֵיהּ רָבִין: רוֹב פְּשָׁעִים לָאו בְּנֵי קָרְבָּן. אָמַר לֵיהּ: מִידֵּי רוֹב כְּתִיב?

אֶלָּא אָמַר אַבָּיֵי: מֵרֵישֵׁיהּ דִּקְרָא: ״וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״, וְתַנְיָא: ״עֲוֹנוֹת״ – אֵלּוּ זְדוֹנוֹת. וְכֵן הוּא אוֹמֵר: ״עֲוֹנָהּ בָּהּ״.

״וְאֶת כָּל פִּשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטֹּאתָם״ – ״כָּל״ לְמָה לִי? לְאַקְשׁוֹיֵי לִפְשָׁעִים, מָה פְּשָׁעִים דִּלָּאו בְּנֵי קָרְבָּן, אַף חֲטָאִים דִּלָּאו בְּנֵי קָרְבָּן, אֲבָל חֲטָאִים דִּבְנֵי קָרְבָּן נִינְהוּ – לָא מְכַפַּר.

חַיְּיבֵי אֲשָׁמוֹת תְּלוּיִין כּוּ'. מְנָהֲנֵי מִילֵּי? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר קְרָא: ״מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' וְגוֹ'״ – חֵטְא שֶׁאֵין מַכִּיר בּוֹ אֶלָּא הַמָּקוֹם – יוֹם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר.

אָמַר רַב תַּחְלִיפָא אָבוּהּ דְּרַב הוּנָא בַּר תַּחְלִיפָא מִשְׁמֵיהּ דְּרָבָא: קַדְמֵיְיתָא נָמֵי לָא תֵּיתֵי

דף כו.

לְמִפְשְׁטֵהּ לָא מִדְּרַב דִּימִי וְלָא מִדְּאַבַּיֵי,

אֶלָּא מֵהָא: חֵטְא שֶׁאֵין מַכִּיר בּוֹ אֶלָּא הַמָּקוֹם – יוֹם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר, וּמִינַּהּ: חֵטְא שֶׁאֵין מַכִּיר בּוֹ אֶלָּא הַמָּקוֹם הוּא דְּיוֹם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר, אֲבָל דְּיָדַע בֵּהּ – לָא מְכַפַּר.

וְאָמַר רַב תַּחְלִיפָא אָבוּהּ דְּרַב הוּנָא מִשְׁמֵיהּ דְּרָבָא: חַיְּיבֵי מַלְקִיּוֹת שֶׁעָבַר עֲלֵיהֶן יוֹם הַכִּפּוּרִים – חַיָּיב. פְּשִׁיטָא! מַאי שְׁנָא מֵחַיְּיבֵי חַטָּאוֹת וַאֲשָׁמוֹת וְדַאִין?

סְלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא: הָתָם – מְמוֹנָא הוּא, אֲבָל הָכָא דְּגוּפָא הוּא – אֵימָא לָא, קָא מַשְׁמַע לַן.

וְהָא אֲנַן תְּנַן: הוֹדַע וְלֹא הוֹדַע, עָשָׂה וְלֹא תַּעֲשֶׂה!

לָא קַשְׁיָא: הָא – דְּאַתְרוֹ בֵּיהּ, הָא – דְּלָא אַתְרוֹ בֵּיהּ.
אֶלָּא מֵעַתָּה (סִימָן יוֹלֶדֶת מְצוֹרָע נָזִיר סוֹטָה בְּעֶגְלָה),
סָפֵק יוֹלֶדֶת שֶׁעָבַר עָלֶיהָ יוֹם הַכִּפּוּרִים לָא תַּיְיתֵי, דְּהָא כַּפַּר עֲלֵיהּ יוֹם הַכִּפּוּרִים, דְּחֵטְא שֶׁאֵין מַכִּיר בּוֹ אֶלָּא הַמָּקוֹם הוּא! אָמַר רַב הוֹשַׁעְיָא: ״לְכָל חַטֹּאתָם״ – וְלֹא לְכָל טוּמְאוֹתָם.
וּלְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי, דְּאָמַר יוֹלֶדֶת חוֹטֵאת הִיא, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? יוֹלֶדֶת כִּי קָא מַיְיתֵי קָרְבָּן – לְאִישְׁתְּרוֹיֵי בַּאֲכִילַת קָדְשִׁים הוּא, וְלָא לְכַפָּרָה מֵתְיָא.
אָמַר רַב אָשֵׁי, אַף אֲנַן נָמֵי תְּנֵינָא: הָאִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ חַטַּאת הָעוֹף סָפֵק, וְעָבַר עָלֶיהָ יוֹם הַכִּפּוּרִים – חַיֶּיבֶת לְהָבִיא לְאַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים, מִפְּנֵי שֶׁמַּכְשַׁרְתָּהּ לֶאֱכוֹל בְּזָבָחִים.
אֶלָּא מֵעַתָּה, סָפֵק מְצוֹרָע שֶׁעָבַר יוֹם הַכִּפּוּרִים לָא מַיְיתֵי, דְּהָא עָבַר עֲלֵיהּ יוֹם הַכִּפּוּרִים, דְּחֵטְא שֶׁאֵין מַכִּיר בּוֹ אֶלָּא הַמָּקוֹם הוּא! אָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: ״לְכָל חַטֹּאתָם״ – וְלֹא לְכָל טוּמְאוֹתָם.
וְהָא אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: עַל שִׁבְעָה דְּבָרִים נְגָעִים בָּאִים! (סִימָן גג״ג ששל״ץ) מְצוֹרָע כִּי מַיְיתֵי לְאוּ לְכַפָּרָה מַיְיתֵי, אֶלָּא לְאִישְׁתְּרוֹיֵי בַּאֲכִילַת קָדְשִׁים הוּא.
אֶלָּא מֵעַתָּה, סָפֵק נָזִיר שֶׁעָבַר עָלָיו יוֹם הַכִּפּוּרִים לָא מַיְיתֵי קָרְבָּן, דְּהָא כַּפַּר יוֹם הַכִּפּוּרִים, דְּחֵטְא שֶׁאֵין מַכִּיר בּוֹ אֶלָּא הַמָּקוֹם הוּא! אָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: לְכָל חַטָּאת״ – וְלֹא לְכָל טוּמְאָה.
וּלְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן הַקַּפָּר, דְּאָמַר: נָזִיר חוֹטֵא הוּא, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? נָזִיר כִּי קָא מַיְיתֵי קָרְבָּן, לְאוּ לְכַפָּרָה מַיְיתֵי, לְאִשְׁתְּרוֹיֵי בַּאֲכִילַת קָדְשִׁים הוּא.
אֶלָּא מֵעַתָּה, סְפֵק סוֹטָה, שֶׁעָבַר עָלֶיהָ יוֹם הַכִּפּוּרִים לָא תַּיְיתֵי, דְּהָא כַּפַּר עֲלַהּ יוֹם הַכִּפּוּרִים, דְּחֵטְא שֶׁאֵינוֹ מַכִּיר בּוֹ אֶלָּא הַמָּקוֹם! אָמַר רַבִּי הוֹשַׁעְיָא: ״לְכָל חַטֹּאתָם״ – וְלֹא לְכָל טוּמְאוֹתָם.
אָמַר אַבָּיֵי: בּוֹעֵל מַכִּיר בּוֹ. רָבָא אָמַר: סוֹטָה כִּי מֵתְיָא – לְבָרֵר עָוֹן (קָא אָתְיָא).
אֶלָּא מֵעַתָּה, עֶגְלָה עֲרוּפָה שֶׁעָבַר עָלֶיהָ יוֹם הַכִּפּוּרִים! וְכוּ׳ אָמַר אַבָּיֵי: הוֹרֵג מַכִּיר. רָבָא אָמַר: אָמַר קְרָא: ״וְלָאָרֶץ לֹא יְכוּפַּר לַדָּם אֲשֶׁר שֻׁפַּךְ בָּהּ וְגוֹ׳״.
רַב פָּפָּא אָמַר: אָמַר קְרָא: ״כַּפֵּר לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְגוֹ׳״ – רְאוּיָה כַּפָּרָה זוֹ שֶׁתְּכַפֵּר עַל יוֹצְאֵי מִצְרַיִם.
הַשְׁתָּא דְּאָמְרַתְּ: חֵטְא שֶׁאֵין מַכִּיר בּוֹ אֶלָּא הַמָּקוֹם יוֹם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר, אֵימָא: כִּי מִתְיַידַע לֵיהּ בָּתַר יוֹם הַכִּפּוּרִים נָמֵי לָא מַיְיתֵי חַטָּאת! אָמַר רַבִּי זֵעִירָא: לָא מָצִית אָמְרַתְּ, דִּכְתִיב קְרָא יְדִיעָה גַּבֵּי חַטָּאת, וְגַבֵּי נְשִׂיא, וְגַבֵּי צִבּוּר.
צָרִיכִי, דְּאִי כְּתַב קְרָא גַּבֵּי יָחִיד, הָוָה אָמֵינָא: כּוּלְּהוֹן מִיחַד לָא אָתְאָן, דְּאִיכָּא לְמִיפְרַךְ: מָה לְיָחִיד, שֶׁכָּל קָרְבָּנוֹ נְקֵבָה.

נִכְתּוֹב גַּבֵּי נָשִׂיא, וְנַיְיתֵי הָנָךְ מִנָּשִׂיא!
יָחִיד מִנָּשִׂיא לָא אָתֵי, דְּאִיכָּא לְמֵיפְרַךְ: מָה לְנָשִׂיא, שֶׁכֵּן אֵין בִּשְׁמִיעַת קוֹל, תֹּאמַר בְּיָחִיד שֶׁכֵּן יֶשְׁנוֹ בִּשְׁמִיעַת קוֹל!
וְצִבּוּר מִנָּשִׂיא לָא אָתֵי, דְּאִיכָּא לְמֵיפְרַךְ: מָה לְנָשִׂיא, שֶׁכֵּן בְּקָרְבָּנוֹ נָקֵבָה!
נִכְתּוֹב גַּבֵּי צִבּוּר, [וְנַיְיתֵי] יָחִיד וְנָשִׂיא מִינַּהּ! אִיכָּא לְמֵיפְרַךְ: מָה לְצִבּוּר, שֶׁכֵּן אֵין חַיָּיבִין אֶלָּא עַל הֶעֱלֵם דָּבָר עִם שִׁגְגַת מַעֲשֶׂה.
מֵחֲדָא יְדִיעָה לָא אָתְיָא, תֵּיתֵי חֲדָא יְדִיעָה מִתַּרְתֵּי – לָא נִכְתּוֹב יְדִיעָה גַּבֵּי יָחִיד, וְתֵיתֵי מִנָּשִׂיא וְצִבּוּר.
אִיכָּא לְמֵיפְרַךְ: מָה לְנָשִׂיא וְצִבּוּר, שֶׁכֵּן אֵינָן בִּשְׁמִיעַת קוֹל, תֹּאמַר בְּיָחִיד שֶׁיֶּשְׁנוֹ בִּשְׁמִיעַת קוֹל!
לָא נִכְתּוֹב קְרָא יְדִיעָה גַּבֵּי צִבּוּר, וְתֵיתֵי מִידִיעָה דְּיָחִיד וְנָשִׂיא. אִיכָּא לְמֵיפְרַךְ: מָה לְיָחִיד וְנָשִׂיא שֶׁכֵּן יֵשׁ בְּקָרְבָּ[נָ]ן נְקֵבָה, תֹּאמַר בְּצִבּוּר שֶׁאֵין בְּקָרְבָּ[נָ]ן נְקֵבָה!
לָא נִכְתּוֹב גַּבֵּי נָשִׂיא, וְתֵיתֵי מִידִיעָה דְּיָחִיד וְצִבּוּר. מַאי פָּרְכַתְּ? אִי מִשּׁוּם דְּאֵינָן בִּשְׁמִיעַת הַקּוֹל – יָחִיד יוֹכִיחַ, דְּאֵינוֹ בִּשְׁמִיעַת הַקּוֹל,
וְאִי מִשּׁוּם דְּיֵשׁ בְּכָל קָרְבָּנוֹ נְקֵבָה – צִבּוּר יוֹכִיחַ, דְּאֵין בְּקָרְבָּנָן נְקֵבָה, עַד דְּאִית לְהוֹן יְדִיעָה לָא מְחַיַּיב, לְמָה לִי דִּכְתִיב יְדִיעָה גַּבֵּי נָשִׂיא?
אִם אֵינוֹ עִנְיָן לְגוּפֵיהּ, דְּהָא אָתְיָא מִיָּחִיד וְצִבּוּר, תְּנֵהוּ עִנְיָן לְהֵיכָא דְּמִתְיְידַע לֵיהּ בָּתַר יוֹם הַכִּפּוּרִים, דְּמַיְיתֵי חַטָּאת.
אַבָּיֵי אָמַר: אִי דְּלָא כְּתִיב יְדִיעָה גַּבֵּי נָשִׂיא, מִיָּחִיד וְצִבּוּר לָא אָתֵי, מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמֵיפְרַךְ: מָה לְיָחִיד וְצִבּוּר שֶׁכֵּן אֵין עֲשׂוּיִין לְהִשְׁתַּנּוֹת, תֹּאמַר

דף כו:

בְּנָשִׂיא שֶׁעָשׂוּי לְהִשְׁתַּנּוֹת!
אֶלָּא אָמַר אַבָּיֵי, מֵהָכָא: מִכְּדֵי "מִצְוֹת" "מִצְוֹת" יָלְפֵי מֵהֲדָדֵי,
כֵּיוָן דְּיָלְפֵי מֵהֲדָדֵי, לְמָה לִי דִּכְתִיב שָׁלֹשׁ יְדִיעוֹת גַּבֵּי יָחִיד וְגַבֵּי נָשִׂיא וְגַבֵּי צִבּוּר? אִם אֵינוֹ עִנְיָן לְגוּפֵיהֶן, דְּהָא נָפְקִי לְהוֹן "מִצְוֹת" "מִצְוֹת", תְּנֵהוּ עִנְיָן הֵיכָא דְּמִתְיְידַע לֵיהּ בָּתַר יוֹם הַכִּיפּוּרִים הוּא דְּמַיְיתֵי חַטָּאת.
אֵימָא כִּי מִתְיְידַע לֵיהּ בָּתַר יוֹם כִּפּוּרִים הוּא דְּמַיְיתֵי חַטָּאת, מִשּׁוּם דְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לָאו עַל הָדֵין חֵטְא קָא אָתֵי, אֶבָל אָשָׁם תְּלוּי, דְּעַל הָדֵין חֵטְא קָאָתֵי, אֵימָא הָכִי נָמֵי דְּמִכַּפַּר, דְּכִי מִתְיְידַע [לֵיהּ] לְבָתַר דְּקָא מַיְיתֵי אָשָׁם תָּלוּי לָא מַיְיתֵי חַטָּאת.

אָמַר רָבָא: אָמַר קְרָא: "אוֹ הוֹדַע אֵלָיו" – מִכָּל מָקוֹם. הַשְׁתָּא דְּאָמַר: כִּי מִתְיְידַע לֵיהּ מַיְיתֵי חַטָּאת, אָשָׁם תָּלוּי לָמָּה בָּא? אָמַר רַבִּי זֵירָא: שֶׁאִם מֵת, מֵת בְּלֹא עָוֹן. מַתְקֵיף לַהּ רָבָא: מֵת, מִיתָה מְמָרֶקֶת! אֶלָּא אָמַר רָבָא: לְהָגֵן עָלָיו מִן הַיִּיסּוּרִים.

חַטַּאת הָעוֹף הַבָּא עַל הַסָּפֵק. אָמַר רַב: וְכִיפֵּר. אִי הָכִי, אַמַּאי תִּקָּבֵר?

לְפִי שֶׁאֵינָהּ מִשְׁתַּמֶּרֶת. אֵימַת לֹא מִשְׁתַּמֶּרֶת? אִי מֵעִיקָּרָא – חַיָּה הָוְיָא! אִי לְבַסּוֹף – קָמְנַטַּר לַהּ!

אֶלָּא מַתְנִיתִין בְּנוֹדַע לָהּ דִּלְא יָלְדָה, וּבְדִין הוּא דְּמוּתֶּרֶת בַּהֲנָאָה, וּמַאי "תִּקָּבֵר" – מִדְּרַבָּנַן.

וְכִי אִיתְּמַר דְּרַב, עַל הָאִשָּׁה שֶׁהֵבִיאָה חַטַּאת הָעוֹף בְּסָפֵק, אִם עַד שֶׁלֹּא נִמְלְקָה נוֹדַע לָהּ שֶׁיָּלְדָה וְדַאי – תַּעֲשֶׂה וַדַּאי, שֶׁמִּמִּין שֶׁהֵבִיאָה עַל לֹא הוֹדַע – מְבִיאָה עַל הוֹדַע.

אִם מִשֶּׁנִּמְלְקָה נוֹדַע שֶׁיָּלְדָה – אָמַר רַב: מַזֶּה דָּמָהּ וּמוֹצֶה דָּמָהּ, וְכִפְּרָה, [וּ]מוּתֶּרֶת בַּאֲכִילָה.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֲסוּרָה בַּאֲכִילָה, גְּזֵירָה שֶׁמָּא יֹאמְרוּ: חַטַּאת הָעוֹף הַבָּאָה עַל הַסָּפֵק נֶאֱכֶלֶת.

תָּנֵי לֵוִי כְּוָותֵיהּ דְּרַב: חַטַּאת הָעוֹף הַבָּאָה עַל הַסָּפֵק, אִם מִשֶּׁנִּמְלְקָה נוֹדַע שֶׁיָּלְדָה וַדַּאי – מַזֶּה דָּמָהּ וּמוֹצֶה דָּמָהּ, וְכִפְּרָה, [וּ]מוּתֶּרֶת בַּאֲכִילָה.

תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן: חַטַּאת הָעוֹף הַבָּאָה עַל הַסָּפֵק, אִם עַד שֶׁלֹּא נִמְלְקָה נוֹדַע לָהּ שֶׁלֹּא יָלְדָה – תֵּצֵא לְחוּלִּין, אוֹ תִּמָּכֵר לַחֲבֵרְתָּהּ. אִם עַד שֶׁלֹּא נִמְלְקָה נוֹדַע לָהּ שֶׁיָּלְדָה וַדַּאי – תַּעֲשֶׂה וַדַּאי, שֶׁמִּמִּין שֶׁמְּבִיאָה עַל לֹא הוֹדַע מְבִיאָה עַל הוֹדַע.

אִם מִשֶּׁנִּמְלְקָה נוֹדַע שֶׁיָּלְדָה – אֲסוּרָה אֲפִילּוּ בַּהֲנָאָה. שֶׁעַל הַסָּפֵק בָּאָה מִתְּחִלָּתָהּ, כִּפְּרָה סְפֵיקָהּ וְהָלְכָה לָהּ.

מַתְנִי' הַמַּפְרִישׁ שְׁנֵי סְלָעִים לְאָשָׁם וְלָקַח בָּהֶן שְׁנֵי אֵילִים לְאָשָׁם, אִם הָיָה אֶחָד מֵהֶן יָפֶה שְׁתֵּי סְלָעִים – יִקְרַב לַאֲשָׁמוֹ, וְהַשֵּׁנִי יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב וְיִמָּכֵר וְיִפְּלוּ דְּמָיו לִנְדָבָה.

לָקַח בָּהֶן שְׁנֵי אֵילִים לְחוּלִּין, אֶחָד יָפֶה שְׁתֵּי סְלָעִים וְאֶחָד יָפֶה עֲשָׂרָה זוּז – הַיָּפֶה שְׁתֵּי סְלָעִים יִקְרַב לַאֲשָׁמוֹ, וְהַשֵּׁנִי – לִמְעִילָתוֹ.

אֶחָד לְאָשָׁם וְאֶחָד לְחוּלִּין, אִם הָיָה שֶׁל אָשָׁם יָפֶה שְׁתֵּי סְלָעִים – יִקְרַב לַאֲשָׁמוֹ, וְהַשֵּׁנִי לִמְעִילָתוֹ, וְיָבִיא עִמּוֹ סֶלַע וְחוּמְשׁוֹ.

גְּמָ' מַאי "מְעִילָתוֹ" דְּקָתָנֵי רֵישָׁא, וְהַשֵּׁנִי לִמְעִילָתוֹ?

אִילֵימָא אֵיל אָשָׁם, לְמֵימְרָא דְּחוֹמֶשׁ בַּהֲדֵי אַיל מַיְיתֵי לֵיהּ? וְהָכְתִיב: "וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן הַקֹּדֶשׁ יְשַׁלֵּם וְאֶת חֲמִישִׁיתוֹ יוֹסֵף עָלָיו", אַלְמָא בַּהֲדֵי גְּזֵילוֹ מַיְיתֵי לֵיהּ!

וְעוֹד, קָתָנֵי סֵיפָא: אֶחָד לְאָשָׁם וְאֶחָד לְחוּלִּין, אִם הָיָה שֶׁל אָשָׁם יָפֶה שְׁתֵּי סְלָעִים – יִקְרַב לַאֲשָׁמוֹ, וְהַשֵּׁנִי לִמְעִילָתוֹ, וְיָבִיא עִמּוֹ סֶלַע וְחוּמְשׁוֹ, אַלְמָא חוֹמֶשׁ בַּהֲדֵי גְּזֵילוֹ מַיְיתֵי לֵיהּ!

אֶלָּא, "מְעִילָתוֹ" – מַאי דְּאִיתְּהֲנִי מֵהֶקְדֵּשׁ וְיֶשְׁנוֹ מִשְּׁתֵּי סְלָעִים דְּאַפְּרִישְׁנוּן] לְאָשָׁם וְלָקַח בָּהֶן שְׁנֵי אֵילִים לְחוּלִּין, דְּיָפֶה שְׁתֵּי סְלָעִים מַקְרֵיב לֵיהּ אֵיל אָשָׁם, וְיָפֶה עֲשָׂרָה זוּז יָהֵיב לֵיהּ לְמַאי דְּאִיתְּהֲנִי מֵהֶקְדֵּשׁ דְּהָוֶה לֵיהּ גְּזֵילוֹ, וְחוּמְשׁוֹ. וּמַאי "מְעִילָתוֹ"? גְּזֵילוֹ.
בְּמַאי אוֹקֵימְתָּא לִ"מְעִילָתוֹ" דְּרֵישָׁא – גְּזֵילוֹ. אֵימָא סֵיפָא: אֶחָד לְאָשָׁם וְאֶחָד לְחוּלִּין, אִם הָיָה שֶׁל אָשָׁם יָפֶה שְׁתֵּי סְלָעִים – יִקְרַב לַאֲשָׁמוֹ, וְהַשֵּׁנִי לִמְעִילָה וְיָבִיא עִמּוֹ, סֶלַע וְחוּמְשָׁהּ. אַלְמָא "מְעִילָתוֹ" – אֵיל אָשָׁם. רֵישָׁא קָרֵי לֵיהּ לִ"מְעִילָתוֹ" גְּזֵילוֹ,

דף כז.

סֵיפָא קָרֵי לֵיהּ לִ"מְעִילָתוֹ" אֵיל אָשָׁם!
רֵישָׁא, דְּהָוֶה לֵיהּ אַיִל רוּבָּן קָרֵן וְחוּמְשׁוֹ – קָרוּ לֵיהּ לִ"מְעִילָתוֹ" גְּזֵילוֹ. סֵיפָא, דְּלָא הָוֵי אַיִל דִּזְבַן קָרֵן וְחוֹמֶשׁ – קָרֵי לֵיהּ אֵיל אָשָׁם "מְעִילָתוֹ", וְיָבִיא עִמּוֹ סֶלַע וְחוּמְשָׁהּ.
בָּעֵי רַב מְנַשְׁיָא בַּר גַּדָּא: בְּכִינּוּס חוּמְשִׁין מַהוּ שֶׁיִּתְכַּפֵּר?
מִי אָמְרִינַן: אִם תִּימְצֵי לוֹמַר אָדָם מִתְכַּפֵּר בִּשְׁבַח הֶקְדֵּשׁ – מְשׁוּם דְּקָטָרַח קַמֵּיהּ, אֲבָל הָכָא דְּלָא קָטָרַח – לָא מִתְכַּפֵּר.
אוֹ דִלְמָא אִם תִּימְצֵי לוֹמַר אֵין אָדָם מִתְכַּפֵּר בִּשְׁבַח הֶקְדֵּשׁ – מִשּׁוּם דְּלָא אַפְרְשֵׁיהּ, אֲבָל הָדֵין כִּינּוּס חוּמְשִׁין – דְּאַפְרְשֵׁיהּ, אֵיכָּא לְמֵימַר מִתְכַּפֵּר. דְּאִיבְּעִי לְהוּ: [אָדָם] מִתְכַּפֵּר בִּשְׁבַח הֶקְדֵּשׁ, אוֹ לָא?
תָּא שְׁמַע: הַמַּפְרִישׁ שְׁנֵי סְלָעִים לְאָשָׁם, וְלָקַח בָּהֶן שְׁנֵי אֵילִים לְאָשָׁם, הָיָה אֶחָד מֵהֶן יָפֶה שְׁתֵּי סְלָעִים – יִקְרַב לַאֲשָׁמוֹ, וְהַשֵּׁנִי יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב וְיִמָּכֵר וְיִפְּלוּ דָּמָיו לִנְדָבָה.
מַאי לָאו, דִּזְבַן בְּאַרְבָּעָה אַיִל, וּשְׁבַח, דְּשָׁוֵי תְּמָנְיָא? וּשְׁמַע מִינַּהּ אָדָם מִתְכַּפֵּר בִּשְׁבַח הֶקְדֵּשׁ! לָא, הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן? דְּאוֹזֵיל רוֹעֶה גַּבֵּיהּ.
תָּא שְׁמַע: לָקַח אַיִל בְּסֶלַע, וּפִטְּמוֹ וְהֶעֱמִידוֹ עַל שְׁתַּיִם – כָּשֵׁר. שְׁמַע מִינַּהּ אָדָם מִתְכַּפֵּר בִּשְׁבַח הֶקְדֵּשׁ! לָא, פִּטְּמוֹ שָׁאנֵי, דְּהָא חָסַר לֵיהּ תְּמָנְיָא.
תָּא שְׁמַע: לָקַח אַיִל בְּסֶלַע וַהֲרֵי הוּא בִּשְׁתַּיִם – כָּשֵׁר. הָכָא נָמֵי כְּשֶׁפִּטְּמוֹ.
אִי הָכִי הַיְינוּ רֵישָׁא! רֵישָׁא דִּזְבַן בְּאַרְבָּעָה וְאַשְׁבְּחֵיהּ בְּאַרְבָּעָה אַחֲרִינָא, דְּחָסַר לֵיהּ תְּמָנְיָא.
סֵיפָא דִּזְבַן אַיִל בְּאַרְבָּעָה וְאַשְׁבְּחֵיהּ בִּתְלָתָא, וְשָׁוֵי תְּמָנְיָא.
אִי הָכִי, אֵימָא סֵיפָא: יְשַׁלֵּם סֶלַע – הָא חָסַר לֵיהּ שִׁבְעָה! מַאי יְשַׁלֵּם? תַּשְׁלוּם דְּסֶלַע.
וְאִי סְבִירָא לֵיהּ דְּאֵין אָדָם מִתְכַּפֵּר בִּשְׁבַח הֶקְדֵּשׁ, כִּי יָהֵיב תַּשְׁלוּם דְּסֶלַע מַאי הָוֵי? אַיִל בֶּן שְׁתֵּי סְלָעִים בָּעֵינַן, וְלֵיכָּא! לְעוֹלָם קָסָבַר: אָדָם מִתְכַּפֵּר בִּשְׁבַח הֶקְדֵּשׁ.
אִי הָכִי, תַּשְׁלוּם דְּסֶלַע לֹא יִתֵּן! הַיְינוּ טַעְמָא דְּקָיְהִיב תַּשְׁלוּמִין דְּסֶלַע – גְּזֵירָה שֶׁמָּא יֹאמְרוּ: אַיִל פָּחוּת מִשְּׁתֵּי סְלָעִים מְכַפֵּר.

מַאי הָוֵי עֲלַהּ? תָּא שְׁמַע: בִּשְׁעַת הַפְּרָשָׁה יָפָה סֶלַע, בִּשְׁעַת כַּפָּרָה יָפָה שְׁתֵּי סְלָעִים – לֹא יָצָא.

בָּעֵי רַבִּי אֶלְעָזָר: אָדָם מִתְכַּפֵּר בִּשְׁבַח הֶקְדֵּשׁ, אוֹ לֹא? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כַּמָּה שָׁנִים גָּדַל זֶה בֵּינֵינוּ, וְלֹא שָׁמַע הֲלָכָה זוֹ מִמֶּנִּי!

מִכְּלָל דְּאָמְרַהּ רַבִּי יוֹחָנָן? אִין, וְעַל הָדָא אָמְרָה, דִּתְנַן: וְלַד תּוֹדָה וּתְמוּרָתָהּ, וְכֵן הַמַּפְרִישׁ תּוֹדָתוֹ וְאָבְדָה וְהִפְרִישׁ אַחֶרֶת תַּחְתֶּיהָ, אֵין טָעוּנָה לֶחֶם.

[רַב חֲנַנְיָה] מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא לְאַחַר כַּפָּרָה, דְּוָלָד אֵין טָעוּן לֶחֶם.

אֲבָל לִפְנֵי כַּפָּרָה – טָעוּן לֶחֶם, אַלְמָא קָסָבַר מִתְכַּפֵּר בִּשְׁבַח הֶקְדֵּשׁ.

בָּעֵי רַבִּי אֶלְעָזָר: בַּעֲלֵי חַיִּים נִדְחִין אוֹ לֹא? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הֲרֵי כַּמָּה שָׁנִים גָּדַל זֶה בֵּינֵינוּ, וְלֹא שָׁמַע הֲלָכָה זוֹ מִמֶּנִּי!

מִכְּלָל דְּרַבִּי יוֹחָנָן אַמְרַהּ? אִין, דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בְּהֵמָה שֶׁל שְׁנֵי שׁוּתָּפִין, הִקְדִּישׁ חֶצְיָהּ, וְחָזַר וְלָקַח חֶצְיָהּ וְהִקְדִּישָׁהּ – קְדוֹשָׁה, וְאֵינָהּ קְרֵיבָה, וְעוֹשָׂה תְּמוּרָה, וּתְמוּרָתָהּ כַּיּוֹצֵא בָּהּ.

שְׁמַע מִינַּהּ תִּלְתָּא: שְׁמַע מִינַּהּ בַּעֲלֵי חַיִּים נִדְחִין. וּשְׁמַע מִינַּהּ קְדוּשַׁת דְּמִים מְדַחָה. וּשְׁמַע מִינַּהּ יֵשׁ דִּיחוּי בְּדָמִים.

בָּעֵי רַבִּי אֶלְעָזָר: הוּזְלוּ טְלָאִים בָּעוֹלָם, מַהוּ? מִי אָמְרִינַן "מִבְחַר נִדְרֵיכֶם" בָּעֵינַן, וְהָא אִיכָּא, אוֹ דִילְמָא "כֶּסֶף שְׁקָלִים" בָּעֵינַן, וְלֵיכָּא?

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כַּמָּה שָׁנִים גָּדַלְנוּ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ וְלֹא שָׁמַעְנוּ הֲלָכָה זוֹ. וְלָא? וְהָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי: מִפְּנֵי מָה לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה קְצָבָה בְּמִחוּסְרֵי כַּפָּרָה? שֶׁמָּא יוּזְלוּ טְלָאִים, וְאֵין לָהֶן תַּקָּנָה לֶאֱכוֹל בְּקָדָשִׁים. אֵימָא: לֹא לִימַּדְנוּ הֲלָכָה זוֹ.

וְהָא רַבִּי זֵירָא בַּר אַדָּא מַהְדַּר תַּלְמוּדֵיהּ כֹּל תְּלָתִין יוֹמִין קַמֵּיהּ! אֵימָא: לֹא נִתְבַּקְּשָׁה הֲלָכָה זוֹ מִמֶּנּוּ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ.

גּוּפָא, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי: מִפְּנֵי מָה לֹא נִתְּנָה קְצָבָה בְּמִחוּסְרֵי כַּפָּרָה? שֶׁמָּא יוּזְלוּ טְלָאִים, וְאֵין לָהֶם תַּקָּנָה לֶאֱכוֹל בְּקָדָשִׁים.

מַתְקֵיף לַהּ אַבָּיֵי: אֶלָּא מֵעַתָּה, חַטַּאת חֵלֶב, יִנָּתֵן לָהּ קְצָבָה, דִּלְכַפָּרָה אָתְיָא וְלָאו לְאִישְׁתְּרוּיֵי בַּאֲכִילַת קָדָשִׁים הוּא! מַתְקֵיף לַהּ רָבָא: אֶלָּא מֵעַתָּה, אֲשָׁם נָזִיר לֶהֱוֵי לֵיהּ קְצָבָה, דִּלְבַטָּלָה הוּא דְּאָתֵי, דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי: אֵין לְךָ דָּבָר שֶׁהוּא בָּא לְבַטָּלָה, אֶלָּא אֲשָׁם נָזִיר בִּלְבָד! קַשְׁיָא.

דף כז:

מַתְנִי' הַמַּפְרִישׁ חַטָּאתוֹ וָמֵת – לֹא יְבִיאֻנּוּ בְּנוֹ תַּחְתָּיו. לֹא יְבִיאֻנּוּ מֵחֵטָא אֶל חֵטְא. אֲפִילּוּ הִפְרִישׁ עַל חֵלֶב שֶׁאָכַל אֶמֶשׁ – לֹא יְבִיאֶנָּה עַל חֵלֶב שֶׁאָכַל הַיּוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר: "קָרְבָּנוֹ עַל חַטָּאתוֹ" – עַד שֶׁיְּהֵא קָרְבָּנוֹ לְשֵׁם חַטָּאתוֹ.

גְּמָ' מְנָא הָנֵי מִילֵּי? דְּתָנוּ רַבָּנַן: "קָרְבָּנוֹ" – בְּקָרְבָּנוֹ הוּא יוֹצֵא, וְאֵינוֹ יוֹצֵא בְּקָרְבַּן אָבִיו. יָכוֹל לֹא יֵצֵא בְּקָרְבַּן אָבִיו בִּבְהֵמָה שֶׁהִפְרִישׁ אָבִיו, מִן הַקְּלָה עַל הַחֲמוּרָה, אוֹ מִן הַחֲמוּרָה עַל הַקְּלָה, אֶבָל יוֹצֵא בְּקָרְבָּן שֶׁהִפְרִישׁ אָבִיו מִן הַקְּלָה עַל הַקְּלָה, אוֹ מִן הַחֲמוּרָה עַל הַחֲמוּרָה? תַּלְמוּד לוֹמַר: "קָרְבָּנוֹ" – בְּקָרְבָּנוֹ הוּא יוֹצֵא, וְאֵינוֹ יוֹצֵא בְּקָרְבָּנוֹ שֶׁל אָבִיו.

יָכוֹל לֹא יֵצֵא בְּקָרְבַּן אָבִיו בִּבְהֵמָה שֶׁהִפְרִישׁ, אֲפִילּוּ מִן הַקְּלָה עַל הַקְּלָה, אוֹ מִן הַחֲמוּרָה עַל הַחֲמוּרָה, שֶׁהֲרֵי אֵין מְגַלְּחַ נְזִירוּתוֹ עַל בְּהֵמָה שֶׁהִפְרִישׁ אָבִיו,

אֲבָל יוֹצֵא בְּמָעוֹת שֶׁהִפְרִישׁ אָבִיו, אֲפִילּוּ מִן הַקְּלָה עַל הַחֲמוּרָה, אוֹ מִן הַחֲמוּרָה עַל הַקְּלָה, שֶׁהֲרֵי אָדָם מְגַלְּחַ נְזִירוּתָיו עַל מָעוֹת שֶׁהִפְרִישׁ אָבִיו, בִּזְמַן שֶׁהֵן סְתוּמִים, וְלֹא בִּזְמַן שֶׁהֵן מְפוֹרָשִׁין? תַּלְמוּד לוֹמַר: "קָרְבָּנוֹ" – בְּקָרְבָּנוֹ הוּא יוֹצֵא, וְאֵין יוֹצֵא בְּקָרְבַּן אָבִיו.

יָכוֹל לֹא יֵצֵא אֲפִילּוּ בְּמָעוֹת שֶׁהִפְרִישׁ, אֲפִילּוּ מִן הַקְּלָה עַל הַקְּלָה אוֹ מִן הַחֲמוּרָה עַל הַחֲמוּרָה, אֲבָל יוֹצֵא בְּקָרְבָּן שֶׁהִפְרִישׁ לְעַצְמוֹ, אֲפִילּוּ מִן הַחֲמוּרָה עַל הַקְּלָה אוֹ מִן הַקְּלָה עַל הַחֲמוּרָה? תַּלְמוּד לוֹמַר: "קָרְבָּנוֹ עַל חַטָּאתוֹ" – עַד שֶׁיְּהֵא לְשֵׁם חַטָּאת.

יָכוֹל לֹא יֵצֵא בְּקָרְבָּן עַצְמוֹ בִּבְהֵמָה שֶׁהִפְרִישׁ לְעַצְמוֹ, אֲפִילּוּ מִן הַקְּלָה עַל הַקְּלָה, אוֹ מִן הַחֲמוּרָה עַל הַחֲמוּרָה, שֶׁכֵּן אִם הִפְרִישׁ בְּהֵמָה עַל הַחֵלֶב וֶהֱבִיאָהּ עַל הַדָּם, עַל הַדָּם וֶהֱבִיאָהּ עַל הַחֵלֶב – שֶׁהֲרֵי לֹא מָעַל וְלֹא כִּיפֵּר,

אֲבָל יוֹצֵא בְּמָעוֹת שֶׁהִפְרִישׁ לְעַצְמוֹ מִן הַקְּלָה עַל הַקְּלָה וּמִן הַחֲמוּרָה עַל הַחֲמוּרָה, אוֹ מִן הַחֲמוּרָה עַל הַקְּלָה וּמִן הַקְּלָה עַל הַחֲמוּרָה,

שֶׁכֵּן אִם הִפְרִישׁ לְעַצְמוֹ מָעוֹת עַל הַחֵלֶב וֶהֱבִיאָן עַל הַדָּם, עַל הַדָּם וֶהֱבִיאָן עַל הַחֵלֶב – שֶׁהֲרֵי מָעַל, וְכִיפֵּר? תַּלְמוּד לוֹמַר: "קָרְבָּנוֹ עַל חַטָּאתוֹ" – עַד שֶׁיְּהֵא קָרְבָּנוֹ לְשֵׁם חֶטְאוֹ.

מַאי לֹא מָעַל וְלֹא כִּיפֵּר? תַּרְגְּמַהּ רַב שְׁמוּאֵל בַּר שִׁימִי קַמֵּיהּ דְּרַב פָּפָּא, הָכִי קָאָמַר: כֵּיוָן דְּלָא מָצֵי מָעֵיל, כַּפּוֹרֵי נָמֵי לָא מְכַפַּר, הוֹאִיל וְכָךְ לָא מָצֵי מְשַׁנֵּי.

אֲבָל מָעוֹת, כֵּיוָן דְּאִי מְשַׁנֵּי מָעֵיל וּמַיְיתֵי קָרְבַּן מְעִילָה – אֵימָא בַּתְּחִלָּה נָמֵי מַיְיתֵי, קָא מַשְׁמַע לַן.

מַתְנִי' מְבִיאִין מֵהֶקְדֵּשׁ כִּשְׂבָּה – שְׂעִירָה, מֵהֶקְדֵּשׁ שְׂעִירָה – כִּשְׂבָּה, וּמֵהֶקְדֵּשׁ כִּשְׂבָּה וּשְׂעִירָה – תּוֹרִין וּבְנֵי יוֹנָה, וּמֵהֶקְדֵּשׁ תּוֹרִין וּבְנֵי יוֹנָה – עֲשִׂירִית הָאֵיפָה.

כֵּיצַד? הִפְרִישׁ לְכִשְׁבָּה אוֹ לִשְׁעִירָה, הֶעֱנִי – יָבִיא עוֹף, הֶעָנִי – יָבִיא עֶשְׂירִית הָאֵיפָה. הִפְרִישׁ לַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה, הֶעֱשִׁיר – יָבִיא עוֹף, הֶעֱשִׁיר – יָבִיא כִּשְׁבָּה וּשְׂעִירָה.

גְּמָ' מְנָא הָנֵי מִילֵּי? דְּתָנוּ רַבָּנַן: "מֵחַטָּאתוֹ", "מֵחַטָּאתוֹ", "עַל חַטָּאתוֹ", מָה תַּלְמוּד לוֹמַר? מִנַּיִן אַתָּה אוֹמֵר שֶׁמְּבִיאִין מֵהֶקְדֵּשׁ כִּשְׁבָּה – שְׂעִירָה, וּמֵהֶקְדֵּשׁ שְׂעִירָה – כִּשְׁבָּה, וּמֵהֶקְדֵּשׁ כִּשְׁבָּה וּשְׂעִירָה – תּוֹרִים וּבְנֵי יוֹנָה, וּמֵהֶקְדֵּשׁ תּוֹרִין וּבְנֵי יוֹנָה – עֶשְׂירִית הָאֵיפָה, כֵּיצַד? הִפְרִישׁ לְכִשְׁבָּה וְלִשְׂעִירָה וְהֶעֱנִי – יָבִיא עוֹף, הֶעָנִי – יָבִיא עֶשְׂירִית הָאֵיפָה, הִפְרִישׁ עֶשְׂירִית הָאֵיפָה וְהֶעֱשִׁיר – יָבִיא עוֹף, הֶעֱשִׁיר – יָבִיא כִּשְׁבָּה אוֹ שְׂעִירָה.

הִפְרִישׁ כִּשְׁבָּה אוֹ שְׂעִירָה וְנִסְתָּאֲבוּ – יָבִיא בִּדְמֵיהֶן עוֹף, הִפְרִישׁ עוֹף וְנִסְתָּאַב – לֹא יָבִיא בְּדָמָיו עֶשְׂירִית הָאֵיפָה, שֶׁאֵין לְעוֹף פִּדְיוֹן.

לְכֵן נֶאֱמַר "מֵחַטָּאתוֹ" "עַל חַטָּאתוֹ".

וְאִיצְטְרִיךְ לְמִכְתַּב "מֵחַטָּאתוֹ" גַּבֵּי כִּשְׁבָּה אוֹ שְׂעִירָה, וְאִיצְטְרִיךְ לְמִכְתַּב גַּבֵּי עוֹף. דְּאִי כְּתִיב קְרָא גַּבֵּי הֶקְדֵּשׁ כִּשְׁבָּה אוֹ שְׂעִירָה, הָוֶה אָמֵינָא: הִפְרִישׁ כִּשְׁבָּה, כִּי מֵיעֲנֵי מֵהָלֵין מָעוֹת נַחֲלִינוּן עַל עוֹף, דְּנֵייתֵי עוֹף, דִּכְשְׁבָּה וָעוֹף תַּרְוַיְיהוּ מֵינֵי דָּמִים נִינְהוּ.

אֲבָל עֶשְׂירִית הָאֵיפָה דְּלָאו מֵינֵי דָּמִים נִינְהוּ, אִי לָא כְּתִיב קְרָא "מֵחַטָּאתוֹ" גַּבֵּי עוֹף, הָוֶה אָמֵינָא: כִּי מַפְרֵישׁ מָעוֹת לְקִינּוֹ וּמֵיעֲנֵי – לָא מַיְיתֵי עֶשְׂירִית הָאֵיפָה, דְּלָאו מֵינֵי דְּדָמִים הוּא, אֶלָּא מַיְיתֵי עֶשְׂירִית הָאֵיפָה מִן בֵּיתֵיהּ, וְהָלֵין מָעוֹת דְּאַפְרֵישׁ יִפְּלוּ לִנְדָבָה – אַהֲכִי הָדַר כְּתִיב קְרָא "מֵחַטָּאתוֹ" גַּבֵּי עוֹף, לְמֵימְרָא דְּמֵהֶקְדֵּשׁ דְּעוֹף נָמֵי מַיְיתֵי עֶשְׂירִית הָאֵיפָה, וְהָכִי קָאָמַר: כִּי מַפְרֵישׁ לַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה, וְאַדְּמַיְיתֵי הֶעֱשִׁיר – נוֹסֵיף עֲלֵיהוֹן וְנַיְיתֵי עוֹף, הֶעֱשִׁיר – נוֹסֵיף עֲלֵיהוֹן וְנַיְיתֵי כִּשְׁבָּה אוֹ שְׂעִירָה.

וּמַאי טַעְמָא כְּתִיב "עַל חַטָּאתוֹ" גַּבֵּי עֶשְׂירִית הָאֵיפָה? דְּאִי כְּתִיב "עַל חַטָּאתוֹ" גַּבֵּי עוֹף, הָוֶה אָמֵינָא: כִּי מַפְרֵישׁ מָעוֹת לְקִינּוֹ וְהֶעֱשִׁיר – הוּא דְּמוֹסֵיף עֲלֵיהוֹן וּמַיְיתֵי כִּשְׁבָּה אוֹ שְׂעִירָה, דְּתַרְוַיְיהוּ מֵינֵי דָּמִים נִינְהוּ,

אֲבָל הִפְרִישׁ מָעוֹת לַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה וְהֶעֱשִׁיר, הָלֵין דְּמַפְרֵישׁ, אִי לָא הֶעֱשִׁיר טוּבָא – נַיְיתֵי עוֹף, וְאִם הֶעֱשִׁיר טוּבָא – נַיְיתֵי כִּשְׁבָּה אוֹ שְׂעִירָה, וְהָלֵין מָעוֹת דְּאַפְרֵישׁ יִפְּלוּ לִנְדָבָה, אַהֲכִי כְּתִיב קְרָא בְּהָדֵין חַטָּאת בַּעֲשִׁירוּת וְדַלּוּת "מֵחַטָּאתוֹ", וְגַבֵּי דַּלֵּי דַלּוּת "עַל חַטָּאתוֹ" – לְמִדְרַשׁ כִּדְאָמְרִינַן.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: מְטַמֵּא מִקְדָּשׁ עָשִׁיר שֶׁהִפְרִישׁ קֵן

דף כח.

לְכִבְשָׁתוֹ, וְהֶעֱנִי. הוֹאִיל וְנִדְחֶה – יִדָּחֶה.

אָמַר רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ, שְׁמַע מִינָּה תְּלָת: שְׁמַע מִינָּה בַּעֲלֵי חַיִּים נִדְחִים. וּקְדוּשַׁת דָּמִים (נִדְחָה).

וְדָחוּי מֵעִיקָּרָא הָוֵי דָּחוּי.

מֵתִיב רַב עוּקְבָא בַּר חָמָא: הַמַּפְרִישׁ נְקֵבָה לְפִסְחוֹ קוֹדֶם הַפֶּסַח – תִּרְעֶה עַד שֶׁתִּסְתָּאֵב, וְתִמָּכֵר וְיָבִיא בְּדָמֶיהָ פֶּסַח. יָלְדָה זָכָר – יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב, וְיִמָּכֵר וְיָבִיא בְּדָמָיו פֶּסַח.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הוּא עַצְמוֹ יִקָּרֵב פֶּסַח. שְׁמַע מִינַּהּ, בַּעֲלֵי חַיִּים אֵינָם נִדְחִים!

אָמְרִי דְּבֵי רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: כִּי אָמְרִינַן לְרַבָּנַן (דְּ)רַבִּי שִׁמְעוֹן סְבִירָא לֵיהּ בַּעֲלֵי חַיִּים אֵינָן נִדְחִין,

וְהַגְרָלָה אֵינָהּ מְעַכֶּבֶת. דְּתַנְיָא: מֵת אֶחָד מֵהֶן – מֵבִיא חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא בְּהַגְרָלָה, דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן.

אֲלָמָא קָסָבַר בַּעֲלֵי חַיִּים אֵינָן נִידְחִין, וְהַגְרָלָה אֵינָהּ מְעַכֶּבֶת.

אָמַר רַב חִסְדָּא: אֵין הַקִּינִּין מִתְפָּרְשׁוֹת, אֶלָּא אִי בְּלִקְיחַת בְּעָלִים, אִי בַּעֲשִׂיַּית כֹּהֵן.

אָמַר רַב שִׁימִי בַּר אַשִׁי: מַאי טַעְמָא דְּרַב חִסְדָּא? דִּכְתִיב: "וְלָקְחָה שְׁתֵּי תוֹרִים וְגוֹ'", "וְעָשָׂה הַכֹּהֵן וְגוֹ'" – אוֹ בְּלִקְיחַת בְּעָלִים, אוֹ בַּעֲשִׂיַּית כֹּהֵן.

מֵיתִיבִי: "וְעָשָׂהוּ חַטָּאת" – הַגּוֹרָל עוֹשֵׂהוּ חַטָּאת, וְאֵין הַשֵּׁם עוֹשֵׂהוּ חַטָּאת, וְאֵין כֹּהֵן עוֹשֶׂה חַטָּאת.

שֶׁיָּכוֹל: וַהֲלֹא דִּין הוּא, וּמָה בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא קִידֵּשׁ הַגּוֹרָל – קִידֵּשׁ הַשֵּׁם, מָקוֹם שֶׁקִּידֵּשׁ הַגּוֹרָל – אֵינוֹ דִּין שֶׁיְּקַדֵּשׁ הַשֵּׁם?

תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְעָשָׂהוּ חַטָּאת", הַגּוֹרָל עוֹשֵׂהוּ חַטָּאת, וְאֵין הַשֵּׁם עוֹשֵׂהוּ חַטָּאת.

קָתָנֵי שֵׁם דּוּמְיָא דְּגוֹרָל: מָה גּוֹרָל לָאו בְּלִקְיחָה וְלָאו בַּעֲשִׂיָּיה, אַף הַשֵּׁם נָמֵי לָאו בְּלִקְיחָה וְלָאו בַּעֲשִׂיָּיה!

אָמַר רַב, הָכִי קָאָמַר: וּמָה בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא קִידֵּשׁ הַגּוֹרָל בְּלִקְיחַת בְּעָלִים וּבַעֲשִׂיַּית הַכֹּהֵן – קִידֵּשׁ הַשֵּׁם, אִי בְּלִקְיחַת בְּעָלִים אִי בַּעֲשִׂיַּית כֹּהֵן. כָּאן שֶׁקִּדֵּשׁ הַגּוֹרָל שֶׁלֹּא בְּלִקְיחָה וְשֶׁלֹּא בַּעֲשִׂיָּיה – אֵינוֹ דִּין שֶׁיְּקַדֵּשׁ הַשֵּׁם, אִי בְּלִקְיחָה אִי בַּעֲשִׂיָּיה?

תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְעָשָׂהוּ חַטָּאת", הַגּוֹרָל עוֹשֵׂהוּ חַטָּאת, וְאֵין הַשֵּׁם עוֹשֵׂהוּ חַטָּאת.

מֵיתִיבִי: מְטַמֵּא מִקְדָּשׁ עָנִי שֶׁהִפְרִישׁ מָעוֹת לְקִינּוֹ, וְהֶעֱשִׁיר.

אָמַר "אֵלּוּ לְחַטָּאתִי וְאֵלּוּ לְעוֹלָתִי" – מוֹסִיף וּמֵבִיא חוֹבָתוֹ מִדְּמֵי חַטָּאתוֹ, וְאֵין מוֹסִיף וּמֵבִיא מִדְּמֵי עוֹלָתוֹ.

וְהָא הָכָא דְּלֵיכָּא לָא לְקִיחָה וְלָא עֲשִׂיָּיה, וְקָתָנֵי: מֵבִיא חוֹבָתוֹ מִדְּמֵי חַטָּאתוֹ, וְלָא מִדְּמֵי עוֹלָתוֹ!

אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: וְתִסְבְּרָא מַתְנִיתָא מְתַקַּנְתָּא הִיא, דְּקָתָנֵי ״וְהֶעֱשִׁיר״? וְהָאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: מְטַמֵּא מִקְדָּשׁ עָשִׁיר שֶׁהֵבִיא קָרְבַּן עָנִי – לֹא יָצָא!

אֶלָּא, מַאי אִית לָךְ לְמֵימַר? שֶׁכְּבָר אָמַר מִשְׁעַת עֲנִיּוּתוֹ, הָכִי נָמֵי שֶׁכְּבָר אָמַר מִשְׁעַת הַפָּרָשָׁתוֹ.

וּלְרַבִּי חַגָּא אָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא דְּאָמַר יָצָא, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? תְּנִי: וְאַחַר כָּךְ לָקַח וְאָמַר. מֵיתִיבִי: מְצוֹרָע עָנִי שֶׁהֵבִיא קָרְבַּן עָשִׁיר – יָצָא, עָשִׁיר שֶׁהֵבִיא קָרְבַּן עָנִי – לֹא יָצָא, תְּיוּבְתָּא דְּרַבִּי חַגָּא אָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא!

אָמַר לָךְ: שָׁאנֵי גַּבֵּי מְצוֹרָע, דְּמֵיעֵט רַחֲמָנָא ״זֹאת״.

אִי הָכִי, אֲפִילּוּ מְצוֹרָע עָנִי נָמֵי שֶׁהֵבִיא קָרְבַּן עָשִׁיר – לֹא יָצָא! לָאוֵי, הָא אַהְדְּרֵיהּ קְרָא ״תּוֹרַת״. וְהָתַנְיָא: ״תּוֹרַת״ – לְרַבּוֹת מְצוֹרָע עָנִי שֶׁהֵבִיא קָרְבַּן עָשִׁיר יָצָא. יָכוֹל אֲפִילּוּ עָשִׁיר שֶׁהֵבִיא קָרְבַּן עָנִי, שֶׁיָּצָא? תַּלְמוּד לוֹמַר: ״זֹאת״.

וְלֵילַף מִינֵּיהּ! אָמַר קְרָא: ״וְאִם דַּל הוּא וְאֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת״. מְצוֹרָע, הוּא דְּעָשִׁיר שֶׁהֵבִיא קָרְבַּן עָנִי הוּא דְּלֹא יָצָא, אֲבָל מְטַמֵּא מִקְדָּשׁ עָשִׁיר שֶׁהֵבִיא קָרְבַּן עָנִי – יָצָא.

מַתְנִי' רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כְּבָשִׂים קוֹדְמִין אֶת הָעִזִּים בְּכָל מָקוֹם, יָכוֹל מִפְּנֵי שֶׁהֵן מוּבְחָרִים מֵהֶם? תַּלְמוּד לוֹמַר: ״וְאִם כֶּבֶשׂ יָבִיא קָרְבָּנוֹ לְחַטָּאת״ – מְלַמֵּד שֶׁשְּׁנֵיהֶם שְׁקוּלִין.

תּוֹרִין קוֹדְמִין לִבְנֵי יוֹנָה בְּכָל מָקוֹם, יָכוֹל מִפְּנֵי שֶׁהֵן מוּבְחָרִים מֵהֶן? תַּלְמוּד לוֹמַר: ״(תּוֹר וּבְנֵי) [וּבֶן] יוֹנָה אוֹ תוֹר לְחַטָּאת״ – מְלַמֵּד שֶׁשְּׁנֵיהֶם שְׁקוּלִין.

הָאָב קוֹדֵם לָאֵם בְּכָל מָקוֹם, יָכוֹל מִפְּנֵי שֶׁכִּיבּוּד הָאָב קוֹדֵם עַל כִּיבּוּד הָאֵם? תַּלְמוּד לוֹמַר: ״אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ״ – מְלַמֵּד שֶׁשְּׁנֵיהֶם שְׁקוּלִין, אֲבָל אָמְרוּ חֲכָמִים: הָאָב קוֹדֵם לָאֵם בְּכָל מָקוֹם, מִפְּנֵי שֶׁהוּא וְאִמּוֹ חַיָּיבִין בִּכְבוֹד אֲבִיו.

וְכֵן בְּתַלְמוּד תּוֹרָה, אִם זָכָה הַבֵּן לִפְנֵי הָרַב – הָרַב קוֹדֵם אֶת הָאָב בְּכָל מָקוֹם: מִפְּנֵי שֶׁהוּא וְאָבִיו חַיָּיבִין בִּכְבוֹד רַבּוֹ.

גְּמָ' תָּנוּ רַבָּנָן: אַרְבַּע צְווּחוֹת צָווְחָה עֲזָרָה. צְווּחָה רִאשׁוֹנָה: הוֹצִיאוּ מִיכָּן בְּנֵי עֵלִי, חָפְנִי וּפִנְחָס שֶׁטִּימְּאוּ אֶת הַהֵיכָל.

צְווּחָה שְׁנִיָּה: פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיִכָּנֵס יוֹחָנָן בֶּן נְדַבְאי תַּלְמִידוֹ שֶׁל פִּינְקַאי וִימַלֵּא כְּרֵסוֹ מִקְּדְשֵׁי שָׁמַיִם. אָמְרוּ עַל בֶּן נְדַבְאי שֶׁהָיָה אוֹכֵל אַרְבָּעִים סְאָה גּוֹזָלוֹת

דף כח:

בְּקִינּוּחַ סְעוּדָה. אָמְרוּ, כָּל יָמָיו לֹא הָיָה נוֹתֵר בַּעֲזָרָה.

צְווֹחָה שְׁלִישִׁית: שְׁאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְיִכָּנֵס אֱלִישָׁמָע בֶּן פִּיכַאי תַּלְמִידוֹ שֶׁל פִּנְחָס וְיִשַׁמֵּשׁ בִּכְהוּנָּה גְּדוֹלָה.

צְווֹחָה רְבִיעִית: פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְהוֹצִיאוּ יִשָּׁשכָר אִישׁ כְּפַר בַּרְקַאי, שֶׁמְּכַבֵּד עַצְמוֹ וּמְבַזֶּה קָדְשֵׁי שָׁמַיִם. מַאי הָוֵי עֲבִיד? הָוָה כָּרִיךְ שִׁירָאֵי עַל יְדֵיהּ וְהָוֵה עָבִיד עֲבוֹדָה.

מַאי סְלִיקָא לֵיהּ? יַנַּאי מַלְכָּא וּמַלְכְּתָא הֲווֹ יָתְבִין. מַלְכָּא אָמַר: גַּדְיָא יָאֵי, וּמַלְכְּתָא אָמְרָה: אִימְּרָא יָאֵי, אֲמַרוּ: נְשַׁיְּילֵיהּ לְיִשָּׁשכָר אִישׁ כְּפַר בַּרְקַאי, דְּכֹהֵן גָּדוֹל הוּא וְקִים לֵיהּ קְדֵירָה. שַׁיְּילוּהוּ, אֲמַר לְהוּ: אִי גַּדְיָא יָאֵי יִיסַּק לִתְמִידָא. בַּהֲדֵי דְּאָמַר אַחְוִי בִּידֵיהּ, אָמַר לְהוֹן מַלְכָּא: הוֹאִיל וְאַחְוִי בִּידֵיהּ, קוּצוּ לִידֵיהּ דִּימִינָא. יְהֵיב שׁוּחְדָּא, קַצְיוּהּ לִידֵיהּ שְׂמָאלָא. שְׁמַע מַלְכָּא, אָמַר: לִיקְצֵ[יוּהּ] נָמֵי לִידֵיהּ דִּימִינָא. אָמַר רַב יוֹסֵף: בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּשַׁקְלֵיהּ (לְ)יִשָּׁשכָר אִישׁ כְּפַר בַּרְקַאי לְמַטְרַפְּסֵיהּ.

אָמַר רַב אַשֵׁי וְלָא הָוָה תְּנֵי לֵיהּ. דִּתְנַן: כְּבָשִׂים קוֹדְמִין לְעִזִּים בְּכָל מָקוֹם. יָכוֹל מִפְּנֵי שֶׁמּוּבְחָרִין? תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְאִם כֶּבֶשׂ", מְלַמֵּד שֶׁשְּׁנֵיהֶן שְׁקוּלִין כְּאַחַת.

רַבִינָא אָמַר: אֲפִילּוּ מִקְרָא נָמֵי לָא קָרָא, דִּכְתִיב: "אִם כֶּבֶשׂ", "אִם עֵז".

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ" [אַל תִּקְרֵי בָּנָיִךְ אֶלָּא בּוֹנָיִךְ].

הֲדַרַן עֲלָךְ הַמֵּבִיא אָשָׁם וּסְלִיקָא לָהּ מַסֶּכֶת כְּרִיתוּת